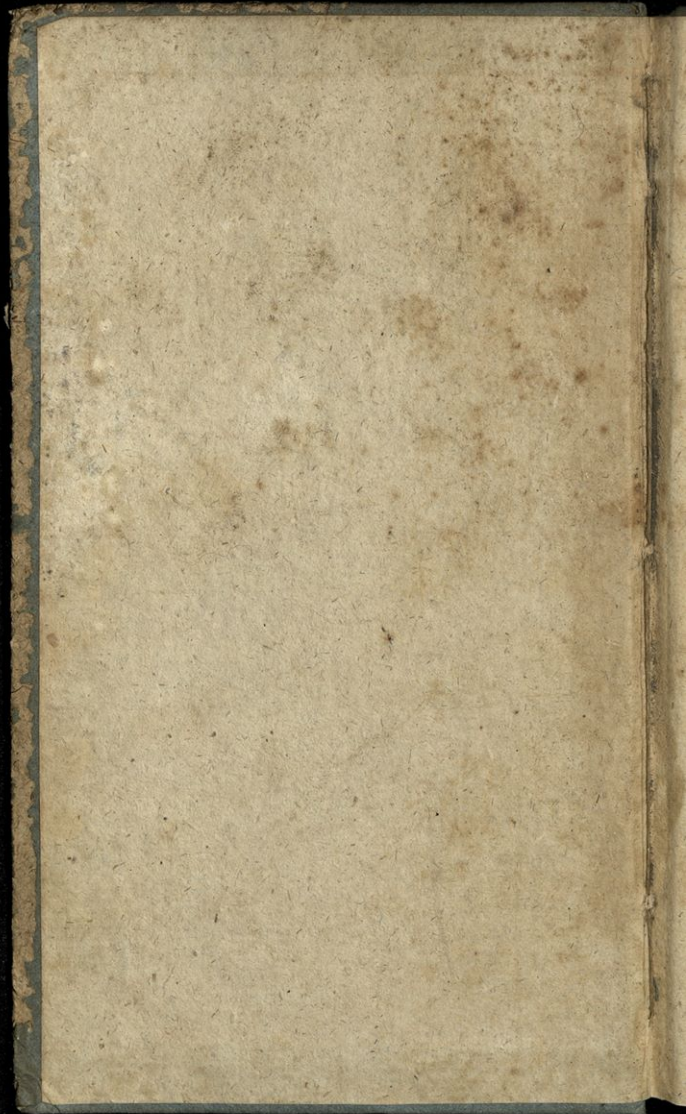
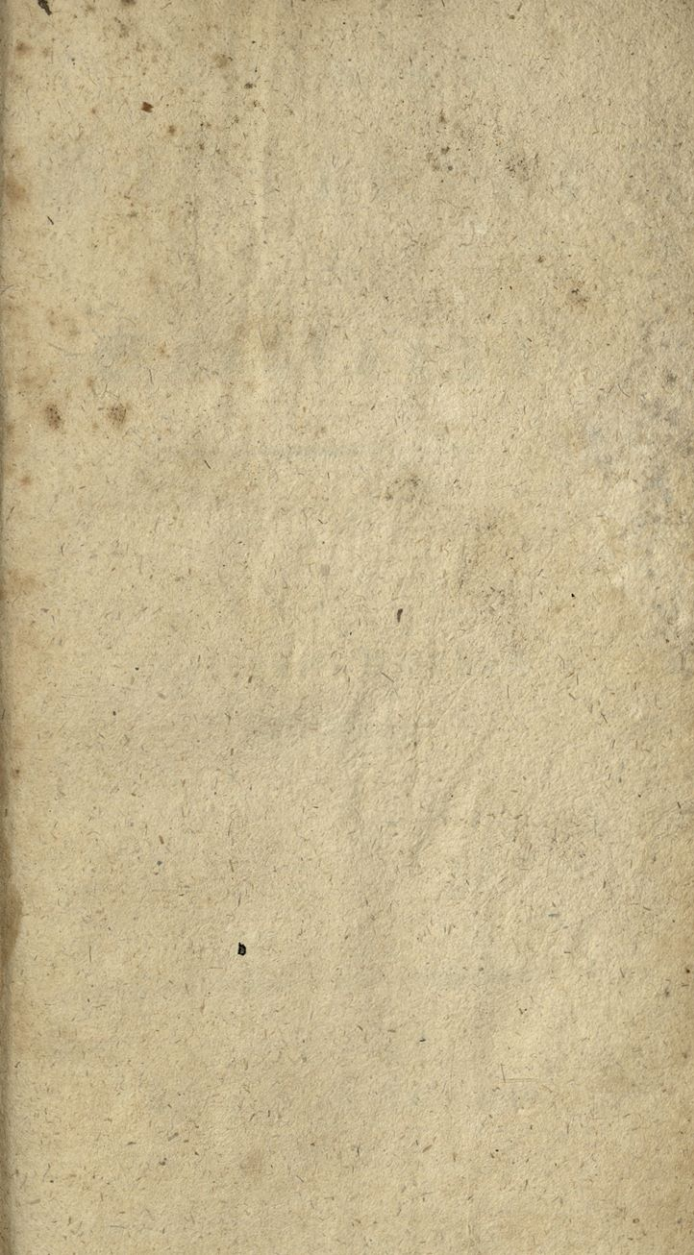

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

138745

D. ZEGERI BERNARDI VAN-ESPEN

Celeberrimi Jurisconsulti Lovaniensis

IVS ECCLESIASTICVM

IN EPITOMEN REDACTVM

AC SVBJVNCTIS

BREVIBVS SENTENTIIS,

ATQVE

ARGVMENTIS STVDII PATRISTICI

INSTRVCTVM

A

Plurimum Reverendo, Religiosissimo atque Eximio

D. P. BENEDICTO OBERHAVSER,

I. V. D. Reverendissimi ac Celsissimi S. R. I. Principis
ac Archiepiscopi Salisburgensis Consiliario
ecclesiastico.

P A R S T E R T I A.

Editio novissima et correcta.

CILLEJAE,

apud Franciscum Josephum Jenko.

MDCCXCV.

138745

138745

Q 1865

1950

Sh

030028532

BENEVOLO LECTORI.

Pars tertia et quarta continent ea, quae clarissimus D. Van - Espen scripsit de bonis, et Judiciis ecclesiasticis. Integrum ergo hujus Auctoris Jus ecclesiasticum est quatuor partibus nunc excusis, modo undequaque perfectio, comprehensum. Quinimo Epitomator, ut opus istud fieret omnibus numeris absolutum, nonnulla supplevit ex Fleurianis Juris ecclesiastici institutionibus.

Ast ubi sunt novissima Pontificum Decreta, et Principum Statuta, quibus hoc opus supplendum promittebat circumvolans folium, quo illius editio annuntiabatur? Quod fuit promissum, id et fuit ad-

impletum, et fides liberata. Epitomator non quidem suo huic compendio inseruit talia Decreta, et Statuta expressis nominibus Pontificum, et Principum: in obviis tamen locis, uti eruditus Lector facile perspiciet, indicavit novissimos mores, qui sensim invalescunt, praxin, quae vigere incipit, leges, juxta quas nunc vivere oportet. Nil ergo omissum, quod ad ecclesiasticam Jurisprudentiam conducere posset.

Compendium istud est, ut reapse tale sit, non patitur integra et operosa adducere Statuta etc. D. Van-Espen sua monumenta, quae sparsim citavit, in speciali tractatu collegit. Idem fieri potest, si alia istius Auctoris opera, quae in epitomen redigenda adhuc restant, publicam lucem aspicient, ubi haec Statuta in unum tractatum collecta perlegere dabitur. Interim vale.

PROEMIUM.

VAN - ESPENII

*Commentarius in Jus Canonicum NO-
VISSIMUM animadversionibus ad
statum Germaniae accommodatus.*

Cum jam hujus operis index sub prelo sudaret, et propediem publicam lucem esset aspecturus, in manus meas venit quoddam opusculum: cui titulus: *Van - Espenii Zegeri Bernardi Presbyteri J. V. D. SS. Canonum Professoris in Academia Lovaniensi Commentarius in Jus Canonicum novissimum animadversionibus ad statum Germaniae accommodatus.* Quemnam scopum sibi praefixerit Auctor harum animadversionum, indicat titulus. Modus, quo totum opusculum adornavit, erat hic. Praeprimis integrum Van - Espenii Commentarium in Jus Canonicum *novissimum* fideli manu, quantum per temporis angustias desumere potui, descripsit, et quidem, ut ajunt, de verbo ad verbum. Praemissis singulis istius Commentarii Paragraphis subjunxit suas animadversiones, quae an praescriptum scopum attigerint, aliis dijudicandum relinquo. Animadversionum istarum dare juvat synopsis per modum Proemii brevissimam, retentis plerumque Auctoris etiam verbis. Additio haec non displicebit Epitomatori juris hujus ecclesiastici, neque Auctori animadversionum illarum, minus Lectori. Epitomatoris opus praeclarum appositis his animadversionibus nec mutatur, neque interpollatur, sed magis illustratur, et ad statum Germaniae accommodatur. Auctor Animadversionum in publicam lucem eas edidit, ut prodessent orbi litterato, quem finem eo melius assequantur, si in synopsis contractae pluribus innotescant. Animadversiones non abs re auguror profuturas Lectori, cui facilis, et expedita aperitur via, planiorem Juris ecclesiastici *novissimi* praesertim germanici notitiam acquirendi.

*De Jur.
eccles. no-
viss.*

Juri Canonico, seu ecclesiastico *novissimo* in genere quidem omnia illa passim adscribi solent, quae disciplinam ecclesiasticam vel publicam, vel privatam, tam res, quam personas ecclesiasticas, aut processum judiciorum concernunt, et post evulgatas Decretalium, ac Canonum Collectiones Corpori canonico insertas auctoritate publica emanarunt. Inter has collectiones tempore postrema est illa sub nomine *Extravagantium communium* edita, cui inserta legitur Constitutio Sixti IV. anno 1483. promulgata: unde cum alia recentior Decretalis in Collectionibus corpori canonico inclusus non occurrat, juri ecclesiastico *novissimo* adscribuntur ea omnia, quae post illud tempus Pontifices in materia ecclesiastica sive per modum Constitutionis, sive sub nomine Bullae, aut Brevis, vel *motu proprio*, aut interrogati, seu interpellati ediderunt, vel responderunt.

*De Jur.
eccles. no-
viss Germ.*

Praeter illa omnibus nationibus communia in Germania speciatim juri ecclesiastico *novissimo* adnumerantur (1) auctoritas, et usus juris ecclesiastici (2) Concilia generalia, et particularia Germaniae (3) Concordata Nationis germanicae (4) Constitutiones germanici Imperii generatim (5) Praerogativae, seu libertates Ecclesiarum germanicarum.

*De usu
et auct.
Decret.
Grat. in
German.*

Quod ad usum, et auctoritatem Decreti *Gratiani* in Germania spectat, adnotandum id venit. Cum Decretum hoc ex Conciliorum Canonibus, Bullis, et Pontificum Decretis, Patrum sententiis, praeclarissimis Imperatorum, et Regum Constitutionibus conflatum, atque in Ordinationibus Imperii germanici sub Friderico II. anno 1236. et Rudolpho anno 1281. emanatis, aliisque Sanctionibus Imperii publicis corroboratum sit, nec non disciplinam veteris Ecclesiae, et primaevum illius systema omnium optime exhibeat, vere dignissimum est, ut usui Germaniae, praepriis deficientibus propriis Diaecesum Statutis, Juris ad instar subsidiarii, inserviat. Habet quoque istud Gratiani Decretum singularem usum, auctoritatem, et aestimationem apud Protestantes, prout constat ex testimoniis Strickii, Matthaei Pfaffii, Speneri etc. et praesertim Boehmeri in *Praef. ad tit. de constit.* §. 21. Germanis quoque non est rejicienda sententia, quae Decreto Gratiani vim legalem tantummodo per aversionem tribuit. Sunt enim plures tex-

tus spurii, vel certe suspecti ex Decreto hoc desumpti, et in Decretales Gregorii IX. relati, nec non *in praxi* in vim legis assumpti, adeo, ut ad hujusmodi Canones haud secus, quam ad genuinos, sinceros, et authenticos, provocari soleat.

Inter causas, ob quas Jus canonicum in Germania terris eo citius fuerat receptum, Auctor *De caus. recept.*
Principiorum Juris ecclesiastici publici Catholicorum Jur. Can.
ad statum Germaniae accommodatorum Cap. IV. §. in Germ.

12. primario assignare contendit multitudinem Clericorum, et Monachorum, qui ob Laicorum inscientiam adhibeantur a Principibus ad negotia publica, privataque. Fors melius quis diceret, Juris canonici receptionem in Germania fuisse promotam ex eo, quod Saeculo XI. et XII. quo Jus civile, et Canonicum in Scholis tradi caepit, processus judiciarius in tribunalibus ecclesiasticis ad normam juris civilis et in Germania passim introductus fuerit, cum antea per saecula decem, quod maximam saltem Ecclesiae occidentalis partem, simplex Judiciorum ecclesiasticorum forma fuerit, et causae ecclesiasticae sine strepitu forensi, et processu formulario ab Episcopis tanquam arbitris fuerint discussae.

Primus, qui legitur Bullas Pontificias extra corpus juris canonici vagantos collegisse, fuit Petrus Matthaei Ictus Lugdunensis, cujus collectio anno 1491. prodiit sub hoc titulo: *Collectio constitutionum, et Bullarum post SEXTUM, CLEMENTINAS, ET EXTRAVAGANTES usque in hodiernum diem.* Collectio haec dicta fuit *septimus Decretalium*, et divisa in V. libros: libri vero in titulos, inter quos quidam reperiuntur in antiquioribus Collectionibus ignoti. Circa idem tempus Laërtius Cherubinus plenior, ac amplior collectionem confecit ex omnibus Bullis, et Constitutionibus, quas reperire potuit, a tempore Leonis I. usque ad Sixti V. Pontificatum secundum ordinem temporum distributis, inditoque *Bullarii* titulo, illam sub auspiciis Sixti V. 1588. evulgavit. Bullarium istud plurimis Pauli V. Gregorii XV. Urbani VIII. et Innocentii X. Bullis et aliorum Pontificum praecedentium antea omissis Constitutionibus fuit auditum, et ab Angelo Maria Cherubino Monacho cassinensi Laërtii filio typis Romanis in quatuor tomis anno 1633. publicatum sub nomine *Magni Bullarii Romani*. Quatuor illis tomis adjectus est

De collect. Bullar.

quintus cura P. Angeli a Lantusea, et P. Joannis Pauli a Roma Ord. Min. S. Francisci Strict. Observ., in quo continentur reliquae Urbani VIII. et Innocentii X. Bullae in priori tomo desideratae, item Constitutiones Alexandri VII. Clementis IX. et Clementis X. Quarta Bullarii editio prodiit anno 1727. quae constat tomis majoribus octo, vel potius quatuordecim, et incipit a Leone I: usque ad Benedictum XIII. Anno 1749. nova Bullarii editio facta est, quae cum supplementis se ad novemdecim tomos in folio extendit, sub titulo: *Bullarium magnum a beato Leone magno usque ad S. D. N. Benedictum XIV. Luxenburgi*. Praeter Bullarium istud magnum habemus etiam Collectionem operum, Bullarum, et Brevium Clementis XI. 1729. editam sub titulo: *Clementis XI. Pontificis M. opera*, scilicet epistolae, Brevia selectiora, et Bullarium. Benedictus quoque XIV. Pontifex M. suas Constitutiones successive imprimi typis curavit, easque more antiquo Doctoribus Bononiensibus inscripsit.

*De auct.
Bullar.*

Juxta communem Doctorum opinionem omnes Bullae, quae, antequam erant in Bullarium relatae, per viam legis universalis editae, ac legitime publicatae, et acceptatae fuerant, vim legis, quam olim extra Bullarium habuerunt, etiam hodie Bullario inclusae retinent, nisi vel lege posteriori, vel contraria consuetudine fuerint abrogatae. Id quoque certum apud juris canonici peritos habetur, quod, ut Bulla Pontificia fidem faciat in judicio, sive pro lege suspiciatur, debeat ante omnia constare *authentice* in forma probante, hanc Bullam *re ipsa* a Pontifice emanasse. Porro Bullarum Collectiones non possunt ipsismet Bullis in se contentis dare auctoritatem publicam, praeter eam, quam hae Bullae per se, et citra insertionem in has Collectiones habent: cum enim istarum Collectionum Auctores nulla publica auctoritate essent instructi, sed duntaxat privato studio, et opera Decretales alibi a se repertas in unum collegerint, plenam fidem et publicam auctoritatem nec suis Collectionibus, nec Bullis ibi contentis dare poterunt. Interea fides pro Bullis in Bullario contentis semper firma manet, nisi justa, et sufficiens addit de illarum auctoritate dubitandi, vel contradicendi ratio, cujus probatio illi, qui fidem impugnare praesumeret, de contrario injungenda foret. Inquit Cl. Zallwein Tom. II. q. 3. c. 3. §. 5.

Quod, si aliquis errorem docere, et authenticam Bullae impugnare vellet, sine dubio audiendus sit, vel maxime autem similium Bullarum auctoritas elidi possit, si quis ostenderet, eas nunquam legitime fuisse promulgatas, vel non receptas vel usu contrario abrogatas.

Indubitati apud Germanos quoque juris est, Bullas, et constitutiones Pontificias pro iis terris non obligare, quibus non per expressam Pontificis declarationem datae, et ubi non legali modo publicatae fuerunt. Sunt, qui ejusmodi publicationem ad obligationem producendam essentialiter non requirunt, putantes sufficere publicationem Romae factam. Alii contrarium probant ex Justiniani Novella VI. Item Conciliis Arelatensi I. et Sardicensi, quae suos Canones ad Rom. Pontifices Sylvestrum, ac Julium miserunt, ut eos in Provinciis publicari curarent. Synodus quoque Lateranensis sub Innocentio III. suam de medicis constitutionem c. 13. de Poen. et Remiss. relata tunc obligare voluit, *postquam per Praelatos locorum fuerit publicata.* Exstat demum novissimum exemplum in Bulla suppressionis Ordinis Jesuitici, quae antequam legaliter Episcopis, et Germaniae Principibus innotuerat, executioni non fuit mandata.

Ut pro ditionibus Belgii, et vicinarum regionum Bullae Pontificum, Brevia, Decreta, alteriusve nominis diplomata vim legis adipiscantur, Espenius requirit, omnia illorum genera prius jure Placiti regii esse recognoscenda, disquirenda, et approbanda. Ut dignoscatur, quid circa receptionem Bullarum in terris Germaniae moris sit, genuinam dabimus definitionem libertatum Ecclesiae Germanicae, quae describuntur, *ut immunitates intuitu Romani Pontificis, et Curiae Romanae partim in usu juris antiqui, et novi, ac novissimi universalis, et particularis, prout contrapositioni Decretis Pontificum, aut nunquam receptis, aut postea ferendis, partim in pactis, et conventionibus fundatae, et quibusdam Ecclesiis particularibus cum Ecclesia Romana tanquam centro unitatis mutuo consilio - - communicantibus competentes.* Germanicarum igitur Ecclesiarum libertates respiciunt triplicem inter Pontifices, Imperatores, et Ecclesiarum Praesules nexum, qui juxta regulas juris naturalis, divini, et humani interpretandus erit, unde libertates Ecclesiarum germanicarum sequentes patiun-

*De requis.
ad oblig.
Bullae
Pontif.*

*De Placit. reg.
circa recept. Bul.
in German.*

tur reflexiones. 1. Juxta libertatem Ecclesiae germanicae non est in usu directe refragari Bullis, et Constitutionibus a summa Sedis ordinatis. 2. Ea enim inter germanicas Ecclesias, et Pontificem Romanum intercedit firmiter stabilita unio, quae Germanos securos reddit, Pontificem jura, privilegia et consuetudines omnium germanicarum Ecclesiarum salvas, et intactas conservare, et Concordatis Nationis germanicae non contravenire. 3. Sin autem de acceptatione Bullae Pontificiae, quae moribus, et consuetudinibus Germaniae non apta, aut ex aliis circumstantiis, et nonnunquam politicis rationibus non accommoda videtur, agitur, tunc Episcopi, et Principes laici Germaniae Bullam quidem debita cum reverentia recipiunt, summo tamen Pontifici, servata reverentia, et submissione, inconvenientiam tamdiu mutuis consiliis remonstrant, donec exinde aut mutatio insequatur, aut obligatio vel directe, vel per indirectum solvatur. Sic plurimae Bullae per oblivionem, aut usum contrarium in desuetudinem abiisse videntur, maxime quatenus paenas dicant, prout testatur Zallwein Princip. Juri Eccles. cap. 5. §. 1. 4. Ad quod plurimum conducit, quod attendantur Jura Ecclesiarum Germaniae particularia, et praecipue Synodorum nationalium, et provincialium Canones, qui, si longo usu, observantia, et consuetudine fuerint roborati, omni jure Pontificum Bullis, et Decretis, veluti innocuae libertates in usu juris particularis, debito cum respectu opponi possunt praesertim. 5. Cum Concordata, ut pacta, et foedera inter summos Pontifices, et Nationem germanicam inita eam obligationem ex jure naturali, et divino sortiantur, ut summa Sedes per nova Decreta, praesertim si sint pacta publica pro salute Ecclesiae, aut Reipublicae inita, tam facile contravenire non possit. 6. Proin libertates Ecclesiarum Germaniae eo certius custodiuntur, cum Episcopi Germaniae insimul principatus saeculares regant, ipsique id, quod ditionibus subditis convenit, perbene dignoscant, et eo magis pervenire, et contraria avertere valeant. 7. Si Bulla, vel Decretum Pontificium bonum notabile politicum concernit, tunc fit, ut etiam civilis potestatis assensus merito requiratur. 8. Solummodo civilis Potestatis moderata cognitio circa Bullas, et Constitutiones admittitur, quando materiam politicam,

aut cum ea connexam oro objecto habent, nam et in eo casu raro dici poterit, quod aliqua Bulla, vel Decretum omnibus Provinciis totius Christiani orbis sit accommodatum, et non pro diversitate Nationum mutationem patiatur. Per ejusmodi usum moderatum libertatum germanicarum circa receptionem Bullarum, et Decretorum nullo modo contrariatur auctoritati summi Pontificis, quia tam a Principibus ecclesiasticis, quam saecularibus semper reverentia, et obedientia pro comite habetur.

Unice adhuc restat differere, quoniam Bulla in Coena Domini in Germania habeat usum, et auctoritatem, cum *Espenius* huic Bullae pro terris Belgii, et Galliae omnem vigorem simpliciter adimit, quia ibidem, nec admissa, nec unquam publicata fuit. Quod ad hujus Bullae in Germaniae Provinciis auctoritatem attinet, illa in omnibus locis, ubi publicata, et acceptata fuit, eandem, quam caeterae Bullae, et Decreta Pontificia, fidem, et auctoritatem praefert: ratio vero illius non - usus in certis articulis neququam consistit in despectu, sed in vera Politia, cum singulis Germaniae Provinciis, earumque legibus, consuetudinibus, moribus, genio, et ingenio non sit accommodata, in multis objectis contradicat Concordatis Nationis Germanicae, et in nonnullis locis etiam Politiam saecularem, quam in Germania Proceres laici sibi vendicant, vehementer attingat, quocirca libertates Ecclesiarum Germaniae per indirectum quodammodo impugnantur. Hujus Bullae publicationi jam dicitur *Rudolphus II. Imp.* anno 1586. strenue se opposuisse. *August. Imperatrix*, et *Regina Maria Theresia* per edictum de 10. Octob. 1766. usum hujus Bullae in Provinciis Lombardiae interdixit, quod exemplum etiam alii Status saeculares secuti sunt. Immo etiam Romae jam a tempore *Clementis XIV.* ab annuali hujus Bullae publicatione desistitur.

*De Bulla
in coena
Domini.*

Regulas Cancellariae in Germania describimus, et agnoscimus, ut *Constitutiones pontificias a quovis Pontifice ad initium sui regiminis praescriptas, quae normam, et ordinem, potissimum Cancellariae Apostolicae, res beneficiales, resignationes, et dispensationes concernunt.* Pro usu Germaniae serviunt sequentia. 1) Exspirant hae regulae unacum quovis Pontifice. 2) Et hinc Sede vacante non obligant saltem extra Curiam. 3) Quapropter ordina-

*De Reg.
Cancellar.
pro usu
German.*

iii Collatores possunt conferre beneficia, quae vi regularum sunt Pontifici reservata. 4) Ista regulas solent Pontifices neo-electi post unum, alterumve diem de novo reassumere, et prout libuerit, restringere, limitare, augere, et multiplicare. 5) Praesumunt adeo legalem insinuationem in Germania. 6) Ubi nun obligant, nisi a die rite, et legaliter factae insinuationis, et 7) in quantum sunt receptae, et promulgatae, quamvis Romae jus locale faciant, aut 8) in quantum non contrariantur observantiae locorum, aut juribus particularibus, et Concordatis Nationis germanicae. 9) Potissimum vero stringunt Germanos agentes in Curia Romana. 10) hinc etiam earum in Germaniae Provinciis circa numerum diversimodus est usus, immo 11) quaedam regulae, ut leges patriae, perpetuantur, et de jure constanter, uti in Gallia recipiuntur potissimum, quae ad fraudes in beneficiorum provisionibus occurrentes amoliendas inserviunt. Haec sunt generaliora capita, in quibus regularum Cancellariae usus pro terris Germaniae consistit.

*De Concil.
Trid. in
German.*

Esperius memorat difficultates circa publicationem et per eam quodammodo receptionem Concilii Tridentini quoad articulos disciplinae in Belgio, et Gallia ortas. Receptum tandem et in Belgio fuit etiam in materia disciplinae, seu reformationis, salvis tamen restrictionibus, praecipue jura regia, et regionum Consiliorum, ac Magistratuum, nec non privilegia, et consuetudines, regimen politicum, et externum harum Provinciarum concernentibus. In Gallia plures sunt ordinationes regiae, quibus praecipua Concilii Tridentini Decreta disciplinae probantur, nulla tamen illius Concilii facta mentione, eoquod regii Magistratus noluerint Concilium istud in materia disciplinae agnoscere. In pluribus quoque Galliae Conciliis vix non plerumque illius concilii Decreta circa reformationem fuerunt admissa, quatenus non derogant libertatibus gallicanis. In Germania cum Praelati et Principes catholici Decreta Concilii Tridentini receperint, illud ibi uti in universa Ecclesia catholica jus novum statuit. Germani fere circa Decreta reformatoria eundem modum, quem Galli, aliaeque Nationes catholicae, secuti sunt, ea tantummodo recipiendo, in quantum concordatis Nationis, aut libertatibus Ecclesiarum germanicarum non adver-

fantur. Quinimo ipsi etiam Protestantes quaedam capita Concilii Tridentini libenter agnoscunt, et statim recurrunt ad ea, si ipsos inter, et Catholicos ratione Decimarum, Juris Patronatus, aut reddituum ecclesiasticorum lis moveatur. Casus dubios in materia reformationis observantes decidit Congregatio speciatim desuper erecta, ita tamen, ut inconsulto Pontifice nulla fieret declaratio: Dogmatica vero illi soli sint reservata. Germani quidam Jureconsulti in materia circa sponsalia clandestina imprudenter provocant in decidendo ad regulam, *utrum in loco*, ubi quaestio oritur, *Concilium Tridentinum sit receptum*. Nam illud Concilium equidem matrimonia clandestina declaravit invalida, non autem ex eo evertit per indirectum etiam validitatem sponsalium clandestinorum, sed haec reliquit intacta et juxta dispositionem juris communis, unde certum est, isthaec esse valida, et servari debere. Cur autem circa clandestina sponsalia nonnunquam alia expositio, vel interpretatio requiratur, provenit ex diversis tum causarum, tum personarum, et nonnunquam locorum circumstantiis.

Decretum Concilii Tridentini circa annuam, vel saltem triennalem Synodi provincialis celebrationem Sess. XXIV. cap. 2. de Reform. in Germania strictissimae erat observantiae, ita, ut, quae ad materiam disciplinae ecclesiasticae restaurandam, et conservandam requiruntur, sedulo provisum fuerit. Probant illud partim Concilia Germaniae provincialia, et Synodi Diaecesanae post Concilium Tridentinum celebratae, partim Ordinationes, Mandata, et Constitutiones synodales. Haec omnia Concilia provincialia, et Synodi habuerunt pro basi Concilium Tridentinum. Decreta in istis Synodis ad ecclesiasticam disciplinam restaurandam, ac fulciendam edita merito ut notabilis moderni juris ecclesiastici portio reputanda sunt, utpote e quibus optima disciplinae ecclesiasticae norma praesenti Ecclesiae statui accommodata hauriri potest, quapropter et merito expendenda per eos, quibus cura conservandae, aut restaurandae disciplinae incumbit. Non tamen Synodorum provincialium obligandi auctoritas ultra Provinciarum singularum respective fines se extendit, neque diaecesanarum extra fines singularum respective Diaecesum. Curarunt nonnunquam Synodi, sua Decreta firmari

De Synod. German.

auctoritate regia, praesertim si bona temporalia attingerent, aut saltem externam disciplinam a Laicis observandam. Hisce Decretis Laici difficulter se submitterent, nisi auctoritas regia accederet. Quinimo Magistratus regii publicationem synodaliū Decretorum in simili materia sine praevio consensu suo vix permetterent, timentes, ne forte in his quidquam occurrat, quod juribus regis praedjudicaret.

*De collect.
Concil.*

Omnia Germaniae Concilia collegit clar. P. Harzheimius. Ad sunt quidem antiquiores Conciliorum collectiones, quae autem non solum Germaniae, sed aliarum Provinciarum Concilia complectuntur. Ex his prima est illa Jacobi Merliai Doct. Paris. de anno 1523. Altera est P. Petri Labei Ordinis S. Francisci sub titulo: *Concilia omnia tam generalia, quam particularia ab Apostolorum temporibus in hunc usque diem a SS. Patribus celebrata: Coloniae 1538. et 1557.* Hanc infecuta est illa Laurentii Surii Carthus. Parisiis anno 1567. edita sub titulo: *Concilia omnia tam generalia, quam provincialia, atque particularia.* Hanc imitatus est Severinus Binius Colon. Canonicus, a quo tres Collectiones de annis 1606. 1618. et 1638. Coloniae prodierunt. Pro maxima autem Conciliorum Collectione habetur illa, quae Parisiis edita fuit. Labeus pariter collectionem novam inchoavit, sed morte praeventus eam ultra proseguere non poterat, adeoque eam Gabriel Gossart compleverat sub inscriptione: *Sacrofancta Concilia ad regiam editionem exacta, quae nunc quarta parte aucta* prodiit Parisiis Anno 1674. et postea additamentis a Stephano Balucio illustrata fuit. Praestantissima collectio est Joannis Harduini sub titulo: *Collectio maxima Conciliorum generalium, et Provincialium, Decretalium, et Constitutionum SS. Pontificum 12. volum. Parisiis 1715.* Collectionem P. Harzheimii adhuc praecedat illa, quae curis Nicolai Coleti sub titulo: *Sacrofancta Concilia ad regiam editionem exacta.* Venetiis 1728. adscribitur, et a Joanne Dominico Mansi anecdotis in VI. Tomos divisim exornata fuit. Reliquae Conciliorum collectiones videantur apud clariss. P. Zallwein in princip. Jur. Eccles.

Inter Synodos regia auctoritate firmatas Espenius speciatim pro novissimis temporibus refert Cameracensem, et Mechlinensem, quarum, sicut et regiorum edictorum desuper editorum articulos simul adducit. In illis praeprimis agitur de professione fidei emittenda ab assumendis ad Magistratum, nec non ab omnibus Officiariis iustitiae tam civitatum, quam pagorum, uti et a Ludimagistris, et Ludimagistratibus, Typographis, Librariis, ac Bibliopolis, qui ultimi etiam tenebantur praestare iuramentum in sua admissione de non invehendis libris prohibitis, nec secreto distrahendis. Agitur quoque ibi de ordinatione Scholarum, celebratione Festorum etc. Superfedeo referendis aliis articulis, cum adducentur, ubi oportunitas tulerit in hoc ipso met Espenii jure ecclesiastico in epitomen redacto. In Germania nostra circa ejusmodi articulos, qui mixtam aliquam cum Politia ecclesiastica, et civili connexionem patiuntur, attendere oportet ad diversimodas consuetudines, et Provinciarum observantias, prout et ad ordinationes provinciales, per quas sufficienter ubivis locorum provisum est, ne tam facile inter Magistratum ecclesiasticum, ac civilem aliqua dissensio, aut turbatio suboriri possit.

De rebus cum Polit. Civil. et eccles. connexis in German.

Inter res cum Politia ecclesiastica, et civili connexas reputatur materia Decimarum, cujus cognitio juxta Espenium in Gallia, et alibi vi edicti regii ad Consilia regia pertinet. In Germania usu, et observantia potissimum introductum est, ut in Curiis saecularibus Decimarum laicarum casus litigiosi decidantur. Videntur in Germaniae terris complures Decimae originetenus esse saeculares, et ideo perbene ad differentiam inter Decimas ecclesiasticas, et saeculares quoad reparandas Ecclesias attendi solet, ita, ut Laici Decimis investiti eas in qualitate Decimarum saecularium possideant, et exinde ad reparationem Ecclesiarum non possint obligari, nisi ad hanc ex observantia, aut aliunde ex pacto speciali, aut vi anni normalis teneantur. Unde et circa perceptionem Decimarum Pax Westphalica diversimode disponit. Sic *Instrument. Pacis Osna-brug. Art. 5. §. 15.* statuitur de Decimis Novalium: *Foundationes, quae die 1. Januarii 1625. in possessione, vel quasi juris decimandi e bonis novalibus in alieno territorio fuerunt, etiam in posterum sint, et nihil novi juris quaeratur. Inter caeteros Imperii*

De mater. Decimarum in German.

status, et subditos id juris esto, quod jus commune, vel cujuscunque loci consuetudo, et observantia de Decimis ex bonis novalibus constituunt, aut per pactio- nes voluntarias conventum est. Ex hoc inferri nequit, perceptionem Decimarum novalium, vel ad Deci- matorem universalem, vel ad Dominum territoria- lem, vel ad Ecclesiam pertinere, cum illa per pa- cta, aut jus commune, aut cujusvis loci consuetu- dinem, et observantiam passim terminetur, unde patet, per pacem Westphalicam immutatum in plu- ribus capitibus fuisse Jus canonicum: istud enim praescribit, ut Decimator universalis eo certius, cum id, quod majus est, percipiat, etiam novales Decimas possit exigere cap. 27. de Decimis.

*Amorti-
zat. in
German.
usus.*

Amortizationem quod attinet, de qua Espenius incidenter tractat, haec quidem in nonnullis Ger- maniae ditionibus non incognita, sed non in omni- bus introducta est. Sic et in exstructione novorum Monasteriorum, Ecclesiarum, aut in aedificatione aedium ad pios usus destinandarum juxta observan- tiam, et exigentiam cujuscunque loci partim ad ju- ra Domini territorialis, partim ad possessionem an- ni normalis, aut singularia conventa, praesertim in locis mixtae Religionis attendi solet, cum sine praescitu, et speciali licentia Domini territorialis juxta communia Juris publici principia nova aedi- ficia non possint exstrui. Quamvis in Germania ad evitandas contentiones in hisce casibus, et rebus ad politiam saecularem pertinentibus non parum con- ferat, quod Principes ecclesiastici etiam insimul ju- rium territorialium sint capaces.

*De Con-
stit. Im-
perii cum
jure ec-
clesiast.
connex.*

Status ecclesiasticus Germaniae non a solo Jure ca- nonico normam sortitur, sed insuper legibus pecu- liaribus Imperii, pactisque conventis Imperatoris tam cum ipsis Statibus, quam cum exteris innititur. Auctor libri sub titulo: *Principia Juris eccles. ad u- sum German. accommod.* Constitutiones Imperii, quae connexionem cum jure ecclesiastico habent, in tres classes, nempe antiquas, medias, et novissimas divi- dit. *Antiquae* incipiunt a Carolo M. usque ad Caro- lum IV. Huc referuntur: 1. Capitularia Regum Fran- corum. 2. Constitutiones Imperii, quas collegit Mel- chior Goldastus, suspectus tamen hinc inde, prout citatus ait Auctor, imposturae litterariae. 3. Diplo- mata Imperatorum. 4. Concessa Ecclesiis, ac Mona- steriis Statuta, privilegia, et libertates Collegiorum ab Imperatoribus confirmatae, Litterae solennes

fundationum etc. *Mediis* adnumerantur constitutiones a Carolo IV. usque ad Carolum V. Eo specialiter pertinent aurea Bulla, in qua proëdria, aliaque jura Electorum ecclesiasticorum, nec non ritus sacri in electione Caesaris, et alias observandi describuntur. *Novissimae* sunt, quae inde a Carolo V. usque ad nos emanarunt. Huc spectant 1. *Transactio Passaviensis*, ubi juxta citatum *Princip. eccles.* etc. Auctorem de solo vitae, ac conversationis externae pacifico commercio transactum, nil vero de visceribus causae Religionis, nec de controversis fidei articulis. 2. *Pax Religiosa*, in qua conditiones, et fines inter utriusque Religionis partes, Cath. et A. C. additos terminantur. 3. *Pax Westphalica*. Vi instrumenti hujus pacis Pax religiosa tam in punctis Religionem, quam Politiam concernentibus probasi habetur, et tolerantia trium religionum, libertas mutandi eas, cessio bonorum ecclesiasticorum, mutua, et exacta aequalitas in utraque Religione stabilitur, haecque omnia per Capitulationes Caesareae iterato confirmantur. 4. *Pax Ryswicensis*, in qua instrumentum pacis Westphalicae pro fundamento ponitur, et de permanente Religionis catholicae statu in locis restitutis agitur. 5. *Pax Badensis*, ubi singularia quaedam ad jus ecclesiasticum Germaniae pertinentia capita delibata fuerunt. Sic ibi Art. 17. nonnulla de beneficiis ecclesiasticis et personis capacibus non revocandis, nec non de Religionis statu custodiendo inserta sunt. 6. *Recessus imperii*. Ex his de Concordato, Annatis, et officio Papae in bello turcico agit R. J. 1500. tit. 43. Tutitionem S. Sedis Romanae, nexumque Ecclesiae germanicae cum illa docet R. J. 1512. De jure convocandi Concilia agunt R. J. 1524. §. 28. 1529. §. 7. 1532. Art. 1. §. 2. et 6. De honestate, et vita Clericorum tractant R. J. 1530. §. 32. 1548. tit. 14. §. 5. 1557. De alienatione bonorum Ecclesiae R. J. 1530. De Collectis Cleri ad bellum turcicum 1542. De immunitate Ecclesiarum, et Ministrorum ab oneribus belli R. J. 1577. tit. 6. §. 1. Advocatae, quam gerit Caesar pro Ecclesia, jura, et officia designant Recessus Imperii passim etc. 7. Capitulationes Caesareae, inter quas una ex novissimis art. 14. §. 5. tractat de separatione causarum ecclesiasticarum a saecularibus, evitandoque conflictu potestatis laicae, et sacerdotalis etc. 8. Constitutiones Imp. Uti est

De usu
Juris
Justinian.
in Discip.
Eccles.

celebris constitutio Friderici II. a Statibus Imperii subscripta, quae exstat post libros feudorum etc.

Differte probat *Espenius*, quod non parum utilitatis disciplinae ecclesiasticae accedat per Jus Justinianum, quia leges Imperatorum Christianorum, quae circa statum Ecclesiae publicum, ejusque Ministros, ac bona saecularia in corpore Justiniano comprehenduntur, semper magni olim habitae fuerunt, l. 8. *Cod. de SS. Trinit.* Scimus enim, leges civiles, vel secundum praebulos Canones l. 12. c. *de SS. Eccles.* vel saltem de consensu Episcoporum l. 7. et 8. *Cod. de SS. Trinit.* passim conditas fuisse, et Praesules ecclesiasticos semper hunc pium zelum Principum orthodoxorum collaudasse. Immo si veterem Ecclesiae statum propius indagamus, patet, quod Principes saeculares jam multum pro conservando bono ordine in Ecclesia, et amplianda politia externa in ecclesiasticis egerint ex Episcoporum assensu, ut hodieum adhuc per exercitium juris circa sacra fieri solet. Interdum tamen constat, quod leges civiles Romanae multum auctoritatis hodieum per revolutiones temporum, atque immutatam status ecclesiastici faciem, et praesertim per saeculares ecclesiasticorum Principum possessiones perdiderint: solent enim hi ipsimet saluberrimis constitutionibus, ac remediis in promptu prospicere cunctis Fidelium morbis.

Regul.
pro di-
gnosco. in-
ter leg. et
canon. dif-
ferent.

Ut exactius possit dignosci, quae legem inter, et Canonem intercedant differentiae, sequentes adnotabimus regulas. 1) In causis spiritualibus, et ecclesiasticis attenditur solum jus Canonicum. 2) Inter personas ecclesiasticas in causis profanis lites secundum jus civile deciduntur. 3) Si de peccato, et conscientia agitur, jus canonicum a civili discrepans servabitur ab omni Catholico. 4) Lex civilis per expressos Canones, vel observantiam, ut ajunt, canonizata, obtinet etiam in foro ecclesiastico. 5) Ubicunque in causis profanis deficit jus canonicum, aut obscuritate, aut praeteritione casus, decisio depromitur ex jure civili. 6) Vicissim ubi deficit jus civile, suppletur a canonico. 7) Quodsi vero reperitur antinomia inter leges, et Canones, atque materia sit indifferens, sequi oportet jus quodque in suo foro. 8) Delictis mixti fori quodque jus suam peculiariter poenam dicat.

Civiles leges neutiquam aspernantur S. Canones. *De harm.*
 Sancivit Justinianus. Sacros autem Canones non mi- *inter leg.*
 nus, quam leges valere, etiam nostrae volunt leges. *et Canon.*
 Sancimus obtinere in illis, et quae sacris visa sunt
 Canonibus, perinde ac si civilibus inscriptum esset
 legibus, l. 45. C. de Epif. Nimirum maxime in ho-
 minibus sunt dona Dei a superna collata Clementia
 SACERDOTIUM, ET IMPERIUM, et illud
 quidem Divinis ministrans, hoc autem humanis prae-
 fidens, ac diligentiam exhibens, ex uno, eodemque
 principio procedentia humanam exornant vitam. No-
 vel. VI. in Praef. unde colligitur, quam singularis
 inter Canones, et leges, Sacerdotium inter, et Im-
 perium detur harmonia.

Juxta Espenium pro assequenda perfecta Cano- *De subsid.*
 num notitia, eorumque genuino sensu conveniens *pro asseq.*
 est inspicere textum originale, sive graecum, si- *Canonum*
 ve latinum. Quin et variae Canonum Versiones *notitia.*
 subsidio sunt ad assequendum sincerum Canoeis sen-
 sum. Recurrere quoque oportet non tantum ad pri-
 mas Canonum collectiones, sed et ad harum Decre-
 talium fontes, ubi perpendendum, quid condendo
 Canonem occasionem dederit: e. g. quis fuerit error,
 aut abusus, cui Canon opponitur. Cum Decretales
 Gregorii IX., maximam partem desumptae sint ex
 epistolis Rom. Pontificum, inspiciendus est status
 difficultatum, et quaestionum, ad quas illi interro-
 gati responderunt. Cum vero status quaestionis pro-
 positae, omnesque illius circumstantiae saepius ne-
 que ex Decretali, neque ex integra Pontificis epi-
 stola haberi queant, sed ex temporum illorum Hi-
 storiciis hauriendae sint, hinc pro Canonum scientia
 plurimum conducit historiarum praesertim occiden-
 talium notitia, non ex vulgatis quibusvis, sed co-
 aetaneis repetenda. Demum pro Canonum intelle-
 ctu servit scire varitas pro temporum, et locorum
 diversitate vocum, et verborum significationes,
 e. g. Paroecia, seu Parochia, quae hodie districtum
 uni Presbytero, quem dicimus Parochum, commis-
 sum significat, olim significavit integrum Episco-
 porum districtum, quem nunc *Diaecesin* dicimus.
Diaecesis autem pro districtu plurium Provinciarum
 ecclesiasticarum accipiebatur etc. Unde opus est,
 ut studium juris a titulis de verborum significatione
 inchoetur, et legantur virorum eruditorum obser-
 vationes, notae, vel Glossaria, quibus obscurorum,

aut obsoletorum verborum, saepius in Decretalibus occurrentium, significationes exponunt.

*Regulae
pro asseq.
Can. not.*

Praemissis subsidiis addere juvat regulas, ex quibus potissimum mensuranda est Canonum auctoritas. 1) Ad fontes originarios, nempe ad Conditores Canonum est recurrendum. 2) Canones Conciliorum, tam generalium, quam particularium in vim legis universalis adprobatorum, et receptorum, ut et Pontificum, dummodo in vim legis emanaverint, ac sufficienter promulgati, et recepti fuerint, habent auctoritatem legalem pro universo orbe catholico. 3) Canones Synodorum particularium pollent auctoritate pro suis Ecclesiis, pro quibus condebantur. 4) Canones improprietates, quales vocantur sententiae SS. Patrum, vel etiam aliorum Doctorum in Corpus juris relatae, vel Canones omnino ex fontibus incertis, supposititiis, et spurii deprompti, per se auctoritatem non habent, nisi vel per relationem in corpus, vel ex usu, et praxi acceperint. His regulis unanimis Doctorum orthodoxorum assensus afflavit.

*De De-
cretal.
Interpret.*

Esperius Decretalium Interpretes in tres dividit classes. *Prima* complectitur eos, qui explanationi Juris canonici, et Decretalium intermiscunt Ecclesiae disciplinam ex SS. Canonibus, et sanctis Patribus haustam, ac insuper ex Decretalium fontibus, atque historiis genuinum earum sensum desumunt. Interpretes hi sunt eruditione, atque utilitate praecipui. *Secunda* classis comprehendit illos juris canonici, aut ecclesiastici Scriptores, qui juri communi non tantum aliquid de pristina disciplina immiscunt, sed insuper jus patrium, et consuetudinarium adjiciunt, illudque variis tribunalium, praecipue regionum sententiis, ac decisionibus confirmant. *Tertia* classis continet illos, qui omnino ipsis Decretalibus, sive juri canonico scripto inhaerent, nec nisi raro ex ipsis Decretalium primis fontibus, vel historiis sensum Decretalium quaerunt, vel investigant. Hujus generis famosissimi sunt, qui vulgo Glossographi dicuntur, eoquod ad singula Capitula suas Glossas, sive breves adnotationes, aut expositiones apposuerint. In Germania nostra novissimi Juris canonici Scriptores Decretalium ordinem nullatenus sequuntur. Juri canonico historiam, et jus publicum ecclesiasticum immiscunt: introductiones vero, et Praecognita solum compendio exhibent, Student quoque pro foci Germaniae eo ma-

gis inservire, cum plurimum de Provinciarum, in qua unusquisque horum Auctorum scripsit, usu, observantia, consuetudinibus, et juribus singularibus immisceant.

Esperius facit quasdam reflexiones in Decretalium Commentatores, quas hic apponere non incongruum duco. 1) Cum omnes Corporis canonici partes potissimum forensia prosequantur, et pro decidendis causis judicialibus promulgatae sint, adeoque et ipsimet Decretalium Commentarii praecipue circa judicialia, ac forensia occupentur, suadendum Clericis, ut illorum lectioni adjungant lectionem SS. Scripturae SS. Patrum etc. ut non plane aridi, totique forenses, ac veri spiritus ecclesiastici expertes reddantur. 2) Commentatores hi dum potissimum circa judicialia, et forensia occupantur, non satis distinguunt inter forum internum, et externum, saepius licita pronuntiantes, quae quidem in foro fori impugnari, aut irritari nequeunt: at in foro poli, seu in foro conscientiae saepius illicita sunt. Sic institutio in favorem, seu gratificationem unius ex duobus praesentatis, si is alias est capax, pro foro fori impugnari nequit. Ast in foro poli, seu conscientiae nullus *gratificationi* locus est. 3) Decretalium Interpretes, tum materiam beneficiorum unice fere considerant in ordine ad iudicium forense, beneficia potissimum attendunt quoad temporalia, de quibus pene solis moventur lites, quasi primum, ac principale in beneficiis esset ipsum temporale: ideo nonnunquam de beneficiis non secus, ac de re aliqua profana, et temporali, ratiocinantur. Sic docent, quod in permutatione beneficiorum, si unum praeponderat alteri, ratione inaequalitatis fructuum pinquiori beneficio possit imponi pensio. Item beneficia non sat considerant tanquam ministeria Ecclesiae, quae Clericos ad laborandum, et militandum in militia Christi adstringunt. Unde ea omnia, quae Clerici acquirunt alia ratione, quam respectu beneficiorum, veluti celebrando, concionando, confessiones audiendo, Vicariae temporali deserviendo, aut alias similes actiones spirituales exercendo, reputant inter propria Clericorum bona *quasi-patrimonalia*, adeo, ut de iis, quidquid volunt, donare, testari etc. possint. 4) Laxiorum Theologorum opinionem secuti tradunt nonnulli praefatorum Commentatorum, quod in praxi, si utrinque sint dubiae multorum

*Reflex.
in Decret.
comment.*

sententiae, liceat sequi utramlibet pro libitu, ac si jus clarum esset. Per hanc sententiam aperiuntur pessimae laxitatis portae. Videndum ergo potius, ut in dubiis sententiis tutior, et probabilior semper eligatur opinio, nec non inter Jurisprudentiam ecclesiastico - juridicam, et politicam caute discernatur, et utraque ad facta emergentiae sedulo applicetur: per illam utpote docemur, qua arte actiones nostrae secundum leges juris ecclesiastici iusta interpretatione ad casus obvios sint applicandae: per hanc autem instruimur, quomodo actiones iustae salvis legibus juris, et iustitiae in utilitatem Reipublicae ecclesiasticae dirigantur.

Haec sunt, quae ex praenominato opusculo desumenda, seu potius transferibenda duxi. Pertrastavit in eo Auctor animadversionum gravissimas materias, sed eas non juxta ipsarum dignitatem explanavit. Quid ergo mirum, si et in hac nostra synopsi, in qua illius Auctoris sententiis pene ad omnia verba inhaesi, plura desiderentur. Juvat interim haec tetigisse, ut Lectoris intellectus excite-
tur ad ea magis disquirenda, quae Germaniae usibus hae in re conveniunt.

D. VAN-ESPEN
IVS ECCLESIASTICVM.
P A R S III.
DE BONIS ECCLESIASTICIS.

T I T V L V S I.

De Beneficiis.

CAPVT I.

De Origine, et Natura Beneficiorum.

1. **N**ostris moribus multiplex religionis officium incumbit Parochis, quia titulo ipsius beneficii, quod possident, tenentur ad Sacrorum administrationem, et celebrationem in suis Ecclesiis. Beneficium enim datur propter officium. *c. 15. de Rescr. in 6.*

2. Beneficii nomen ex jure feudali transcribere placuit. Jure novo prae-tendit Innocentius II. Papam, veluti jure feudi, omnium Beneficiorum ecclesiasticorum Dominum, aut Auctorem

Racin.
Tom. 5.
Art. 12.
§. 7.

esse. *Constat, inquit, Romam esse Metropolin orbis; inde recipiuntur dignitates ecclesiasticae per gratiam, et licentiam Romani Pontificis; veluti jure feudi.*

3. Primis saeculis et ipsi Clerici ex bonis Ecclesiae vivebant. Bona erant communia, quorum dispensatio ex nuptu Episcopi fiebat inter pauperes, et Clericos. Fuere Clerici non pauci, qui extracommunitatem vixerant, vel quod uxores essent sortiti, vel aliis de causis. His stipendia vel hebdomadatim, vel menstruae, aut in pecunia numerata, aut in certa ciborum portione, quae proinde instar erogationum militarium Praebenda dicitur, suppeditabantur. Hujus generis stipendia pro navata opera augeri, minui, suppressive poterant. Nonnulli Ecclesiae Ministri, qui ex bonis illis alendi aequae fuissent, ut tamen populo exemplum praeberent, jure suo saepe neglecto, pauperibus cuncta admensi, vel ex suo patrimonio, vel ex labore manuum, exemplo S. Pauli, et praeepto Canonum vitam sustentarunt. Refert nonnullas veteres auctoritates hujus argumenti Gratianus. *c. 25. et passim XII. q. 1.*

4. In hac disciplina absoluta administrationis potestas penes Episcopum fuit. Quum tamen Episcoporum nonnulli sua auctoritate non raro abuterentur, con-

sultius visum fuit, eorum arbitrium ad operam Oeconomorum restringere, ut testes suae administrationis haberent. *c. 21. et 22. XVI. q. 7.*

5. In Occidentali Ecclesia saeculo V. mos invaluit, quod tres aut quatuor partes fierent, quarum prima Episcopo, et ejus familiae ad hospitalitatem exhibendam relicta est. Secunda pars Clero: tertia vero pauperibus, et demum quarta fabricae assignata est. Haec divisio non fuit determinatio certorum fundorum, sed nuda reddituum assignatio, quae pro re nata mutari potuit. *c. 23. et 26. XII. q. 2.*

6. Inter ea saecula nonnunquam Episcopi Clericis, qui vitam ruri in officio ecclesiastico exegerunt, fundos, et fundorum proventus assignarunt, quibus fruerentur, quousque spiritum ducerent. Post obitum enim ad Ecclesiam revocabantur illi agri, ut nullum jus in eos sibi successor arrogare potuerit. *c. 32. XII. q. 2. c. 61. XVI. q. 1.*

7. Quum haec oeconomia morem Romanorum, quo quid simile in praemiis militum, quae beneficia vocabantur, est observatum, aemulari videretur, labentibus saeculis eo passim deventum est, ut singuli Ecclesiarum Rectores tum oblationum, tum et Fundorum redditus illius loci, cui praeerant, nanciscerentur, de quibus nemini hominum ratio-

nem reddere tenebantur. Novo jure hujusmodi redditus officio ecclesiastico junctus, beneficium dici caepit. Hinc Beneficium ecclesiasticum definitur, quod sit jus perpetuum percipiendorum fructuum ex bonis ecclesiasticis acquisiti tituli propter officium spirituale auctoritate Episcopi constitutum. Ait Anno 1549. Synodus Colonienfis: *Quia, uti divini juris est, ut, qui servit altari, de altari vivat, ita nec bono jure is, qui non servit altari, de altari vivit: sicut stipendium non debetur, nisi militandi.*

8. Quippe jure novarum Decretalium jus hoc, quod antehac nonnisi precarium fuit, ad solum usumfructum, quamdiu Possessor viveret, restrictum, perpetuum evasit, quod ad instar feudi velut reale, ad quemque tituli Possessorem transfiret: unde axioma ortum dixit; vi tituli jus haberi quaesitum ad fructus ecclesiasticos percipiendos. *Arg. c. 1. de Decim. in 6.*

9. Superest tamen ex veteri jure, quod Beneficium ecclesiasticum haud censetur, nisi ut tale auctoritate Episcopi fuerit institutum. Veteri more nemo Clericus fiebat, nisi simul ab Episcopo certae Ecclesiae ministerio adscriberetur, relatus in catalogum ecclesiasticum, ut ex illa Ecclesia, cui ministrabat, ra-

Conc.
Colon.
Tit. 9.
c. 3.

tam oblationem ad vitae subsidium mereretur.

10. Juxta modernam disciplinam redditus per erectionem beneficii auctoritate Episcopi ipsi titulo ita uniuntur, ut ipse Beneficiatus, quisquis sit, vigore ipsius tituli jus percipiendi illos proventus, durante sua vita, consequatur propter sacrum Ministerium. Hinc superest et hodie illa fixa, perpetuaque observantia, ut, cum quis alicui Ecclesiae, veluti titulo, legitima auctoritate, et vocatione adscriptus est, in ea per omnem vitam subsistere debeat, suis muneribus functurus. *Trid. sess. 23. c. 16.*

11. Novo jure ad exemplum feudi diversa Beneficiorum divisio innotuit. Primis Ecclesiae saeculis per solam ordinationem Clerici diversis muneribus ecclesiasticis applicabantur, ut illa ipsa officia ipsis Ordinibus cohaerere censerentur. Sic et per ipsam ordinationem quisque jus percipiendi proventus ecclesiasticos nactus est. Omnis enim praerogativa reliqua stetit a dignitate, et prioritate Ordinum.

Cap. 2.
De Dignit.
et Personat.

12. Quousque in Ecclesiis Cathedralibus, Collegiatisque convictus communis placuit, diversa in eis officia erant simplicia munia, et ministeria, quae a Superioribus pro arbitrio committebantur, et adimebantur. At deserta vita

communi haec in beneficia, et denique in Dignitates degenerarunt.

13. Hoc auspicio successit, et in aliis Ecclesiis, quod quibusdam beneficiis vel ex consuetudine, vel ex institutione quaedam praeeminentia obtingeret, quia beneficia separatim a collatione Ordinum conferri caeperant.

14. Hac occasione Dignitates, et Personatus inclaruerunt. Dignitates dictae sunt illa Beneficia, quibus quaedam praeeminentia vi suae administrationis, seu jurisdictionis cohaeret. Personatus communiter a Canonistis dicitur, quaedam praerogativa in Ecclesia sine jurisdictione administrationeve. Labente saeculo XI. nonnulli Clerici Ecclesiarum Personae dici consueverunt, qui Ecclesias Parochiales nacti, earum curam Vicariis reliquerant, ita tamen, ut sibi titulum, procul ab officio, aliosque nonnullos proventus, atque certam praerogativam in illis Ecclesiis reservarent.

15. Reliquis argumentis novi juris non infrequens est, quod Dignitates, et Personatus pro synonymis habeantur. c. 8. *de Constit.* c. 8. *de Rescr.* Alibi tamen Dignitates a Personatibus clare distinguuntur. c. 28. *de Praeb.* c. 11. *de Rescr. in 6.*

16. Nostri moribus diversa est Ecclesiarum consuetudo. Quaedam enim beneficia in una Ecclesia Dignitates, aut

Personatus censentur, quae in alia Ecclesia pro simplici beneficio, aut officio reputantur. Quippe dubium haud est, consuetudinem, aut institutionem cuiusque Ecclesiae in eo argumento spectandam esse. Jura honorifica, quae hodie quodammodo indicia sunt Dignitatum, plerumque consistunt in loco honorabiliore Chori, praecedentia in processionibus, et reliquis conventibus publicis, atque aliquando in vestium quadam distinctione.

17. Exortis tantis titulis Dignitatum evenit, quod multi externum potius splendorem sectarentur, quam rem pensarent. Ait S. Bernardus: *Gravari profecto metuerent, nec cum tanto labore, et periculo quarumlibet affectarent infulas dignitatum. Nunc vero, quia sola attenditur gloria, et non poena, purum esse Clericum erubescitur in Ecclesia; seque viles aestimant, et inglorios, qui quocunque in eminentiori loco non fuerint sublimati. Quid verius? Meditantibus (Dignitates) honores blandiuntur, sed onera pensantibus taedio sunt, atque formidini. Non autem omnes capiunt hoc verbum.*

S. Bern.
ad Henr.
Sen. c. 7.

18. Quid clarius Decreto Concilii Tridentini? Cum dignitates, inquit, in Ecclesiis, praesertim Cathedralibus ad conservandam; augendamque ecclesiasticam disciplinam fuerint institutae,

Trid. sess.
24. c. 12.

ut qui eas obtinerent, pietate praecellerent, aliisque exemplo essent, atque Episcopos opera, et officio juvarent: merito, qui ad eas vocantur, tales esse debent, qui suo muneri respondere possint etc.

19. Hinc in stylo Curiae Dignitates vulgari nomine beneficiorum haud continentur. Sic Rescriptum, pro beneficio curato, et quocunque alio obtentum, non suffragatur pro obtinenda dignitate, nisi illa qualitas exprimatur. *Arg. c. 16. de Praeb. in 6.*

20. Est quoque juxta stylum Curiae differentia inter Dignitates, quia aliae majores, et principales; reliquae minores, et inferiores censentur. Majores respectu Ecclesiarum Cathedralium, et Metropolitanarum illae dicuntur, quae in his Ecclesiis post Episcopalem, Archiepiscopalemque sunt primae; uti Archidiaconatus, aut alibi Archipresbyteratus. Quippe cujusque Ecclesiae spectanda est consuetudo.

21. Principales dicuntur in Ecclesiis Collegiatis, quae sunt in illis Ecclesiis primae, ut in ea Ecclesia major dignitas haud sit, spectata scilicet loci consuetudine. Alibi enim Decanatus, alibi Praepositura principalis Dignitas habetur. Oportet ergo et hanc qualitatem pro rescripto exprimi.

22. Re-

22. Reliquo jure beneficia dividuntur in saecularia, et Regularia. Nam et ipsa officia claustralia, quae olim mera officia, et simplicia ministeria erant, caeperunt sensim, et successive in titulos beneficiorum, et dignitatum erigi, quia Regulares ad functiones hierarchicas caeperant assumi.

Cap. 3.
De Benef.
Regul. et
Saecul.

23. Beneficia ergo regularia hodie censentur, quae Religiosis addicta sunt, aut per Regulares administrantur. Contingit autem pluribus titulis, quod beneficia Regularibus addicantur. Et quidem vel ex vi institutionis, seu ipsa conditione, et natura beneficiorum, eo quod ipsa Regularium disciplinam, et regimen spectent; hujusmodi beneficia sunt Abbatiae, Prioratus etc. Aliquando beneficium est regulare ex speciali fundatione: quia Fundator discrete statuit, ut beneficium per Regularem regeretur. Denique beneficium saeculare evadit Regulare praescriptione, *si tanto tempore* (utpote per quadraginta annos) *ab uno, vel pluribus Religiosis extitit continue, et pacifice gubernatum, ut praescriptio legitima sit completa.* Refert. c. 5. de Praeb. in 6.

24. Juxta Glossam ad praescriptionem requiritur, ut Beneficium illud tanto tempore continue, ac pacifice per unum, pluresve Regulares fuerit possessum, et tanquam beneficium regulare ipsis Re-

Gloss.
ibi.

gularibus in titulum beneficii collatum. Quippe si ipsis Regularibus fuisset collatum ex dispensatione tanquam saeculare, aut forsan ob defectum saecularium commendatum; haec, quantumvis longissimi temporis possessio non sufficeret ad immutandam naturam beneficii.

25. Beneficium saeculare dicitur, quod Clericis saecularibus est addictum, quia vel curam populi spectat, vel ad officium ecclesiasticum refertur. Juxta Interpretes omne beneficium ex primae-
va sua institutione praesumitur saeculare, nisi quoad Capellas in Monasteriis fundatas. Hae enim praesumuntur Regulares, nisi per saeculares teneri consueverint.

26. Hac occasione fixa est regula, Beneficia saecularia Clericis saecularibus, regularia Regularibus esse conferenda. c. 5. et 32. de Praeb. in 6. Praecipit Clemens V., ut Diaecesani negligentiam Praelatorum in conferendis beneficiis suppleant, *Prioratus, Ecclesias, Administrationes, et Beneficia hujusmodi, illa videlicet, quae consueverunt per SAECULARES Clericos gubernari, SAECULARIBUS Clericis*: Alia vero, *quae RELIGIOSIS duntaxat committi sunt solita, vel conferri, RELIGIOSIS Monasteriorum, quorum Praelati hujusmodi negligentes fuerint, conferendo.* Ref. Clem. un. de suppl. Negl. Praelat.

27. Hoc exemplo statuit Concilium Tridentinum: *Regularia beneficia in titulum Regularibus professis providendi consueti, cum per obitum, aut resignationem, vel alias illa in titulum obtinentis vacare contigerit, Religiosis tantum illius Ordinis, vel iis, qui habitum omnino suscipere, et professionem emitteri teneantur, et non aliis, ne vestem lino, lanaque contextam induant, conferantur.* Trid. sess. 14. c. 10.

28. Hodie distinguunt duo genera regularium beneficiorum; utpote illa, quae administrationem, aut regimen regulare spectant, veluti Abbatiae, Prioratus etc. Quippe haec aliis conferri nequeunt, nisi professis. Sic alibi Concilium dicit, quod *confidat, Pontificem pro sua pietate, et prudentia curaturum, ut, quae imposterum vacabunt* (id est, Abbatiae, Prioratus, Praepositurae, quae suos conventus habent) *nonnisi regularibus spectatae virtutis, et sanctitatis conferantur.* Ait enim Pontifex, quod *in Magistratum assumi non debeat, qui formam discipuli non assumpsit, nec sit praeficiendus, qui subesse non novit.* Refert. c. 49. de Elect. Sess. 25. de Regul. c. 21.

29. Refert Fagnanus Ann. 1585. sacram Congregationem decidisse, posse etiam ordinarios Collatores portiones

monachales, et canonicales, et similia beneficia Regularibus provideri consue-
ta, nedum ejus Ordinis professis, sed
et Saecularibus, qui habitum suscipere,
et professionem emittere teneantur, con-
ferre.

30. Quantum ad beneficia saecularia,
si quidem cura destituantur, v. g. Ca-
nonicatus, Capellantias, aliaque his si-
milia, Regulares sine dispensatione Pa-
pae obtinere nequeunt. *c. 9. de Regul.*
et late Fagnanus.

Fagn. ad
c. 5. de
Stat. Mo-
nach.

31. Sed quid? An beneficia curata
Regularibus sine dispensatione conferri
queunt? Juxta Innocentii III. rescri-
ptum *per antiquos Canones etiam Mo-
nachi possunt ad Ecclesiarum paraeci-
alium regimen in Presbyteros ordina-
ri.* Refert. *c. 5. de Stat. Monach.*

Conc.
Chalced.
c. 4.

32. Utrum olim Monachi in Presby-
teros ad regimen populi assumpti desi-
nerent esse Monachi, non ita constabat.
Ex sententia Chalcedonensis Concilii
Monachi est, *quietem amplecti, jeju-
nio, et orationi tantummodo vacare,
nec ecclesiasticis, nec saecularibus ne-
gotiis se ingerere, aut communicare.*

33. Ast quidquid sit, certum habetur,
quod labentibus saeculis Monachi etiam
ad curam animarum, et functiones Hie-
rarchicas, salvo Monachatu applicaren-
tur de Abbatis consensu, si saltem eis

alius socius cohabitaret. *Arg. c. 2. et 5. de Stat. Monach.*

34. Concilium Provinciale Camera-
cense Ann. 1565. abhinc declarat: *Quot-
quot habent curata beneficia unita suis
Ecclesiis, ut Capitula, et Abbates, non
prius committant Pastores Regulares
iisdem beneficiis curatis, quam prae-
sentati Ordinario fuerint, et ab eo
accepti; quoniam populus ejus curae
commendatus est, a quo iidem Recto-
res potestatem, quam curam anima-
rum vocant, accipient, nec possint Ab-
bates, aut Capitula admissos, et ap-
probatos ab Ordinario Rectores revo-
care, nisi consenserit Episcopus: et
iidem Rectores constituti mandatis E-
piscoporum omnino pareant, ab iisque
corrigantur, siquid deliquerint.*

Conc.
Camer.
de Ministr.
Eccl. c. 6.

35. Superest vulgaris divisio, qua Be-
neficia curata a simplicibus beneficiis di-
stinguuntur. Beneficia curata dicuntur,
quae vi ipsius tituli curam animarum in
ordine ad forum internum per admini-
strationem Sacrorum, et Sacramento-
rum ordinariam commendant, et con-
tinent. Enimvero illa beneficia, quae
curam animarum in ordine ad forum ex-
ternum per distractionem, et absolutio-
nem censurarum exhibent, improprie
nostro usu beneficia curata vocantur.

Cap. 4.
De Benef.
Curat. et
simplic.

36. Spectat beneficia curata in ordine
ad forum internum illud Decretum Con-

cilii Lateranensis, quod praecipit, ut cum sit ars artium regimen animarum, Episcopi promovendos in Sacerdotes diligenter instruant, et informant, vel per se ipsos, vel per idoneos viros super divinis officiis, et ecclesiasticis Sacramentis, qualiter ea rite valeant celebrare. Refert. c. 14. de Aetat. et Qualit. et Ord. praefic.

Trid. sess.
23. c. I.

37. Quid uberius Decreto Concilii Tridentini ad explicanda beneficia curata? Praecepto divino, inquit, mandatum est omnibus, quibus cura animarum commissa est, oves suas agnoscere, pro his sacrificium offerre, verbique divini praedicatione, Sacramentorum administratione, ac bonorum omnium operum exemplo, pauperum, aliarumque miserabilium Personarum curam paternam gerere, et in caetera omnia pastoralia munera incumbere.

38. Reliqua beneficia, quae nec in foro exteriori, nec in foro interiori, utpote quia grege, et plebe propria carent, in quam illa officia exerceant, curam ullam, aut administrationem habent, beneficia simplicia appellantur. c. 38. de Praeb. et ibi interp.

39. Hoc sensu et Canonici Cathedralium, Collegiatarumque Ecclesiarum inter beneficia simplicia recensentur: quamquam in materia odiosa Canonici Cathedrales propter suam emineu-

tiam a vulgari numero, et nomine beneficiorum simplicium discernantur. Quippe novo jure quasi Dignitatibus propterea comparantur. c. 11. *de Rescr. in 6. et ibi Interp.*

40. Sat vulgariter simplicibus beneficiis annumerantur Capellaniae, et Capellae tam in Ecclesiis Cathedralibus, et Collegiatis, quam in particularibus locis, Sacellis, et Oratoriis fundatae. In stylo Curiae Capellaniae a Capellis distinguuntur. Nam Capellam vocant, quando est corpus per se, ac quaedam Ecclesia per se: tunc enim litterae diriguntur ad Rectorem illius Ecclesiae: si vero Altare, vel Sacellum sit in aliqua Ecclesia, tunc Capellania dicitur, et vocari solet perpetua, inscribiturque Rescriptum tali N. perpetuo Capellano.

41. Capellae, quatenus peculiare Ecclesiae, seu domestica Oratoria, medio aevo in Palatiis Principum, et Regum effulserant, quae inde Capellae Palatinae dici consueverant. His plerumque selectus Clerus praeerat, ut in aedibus regis divinum officium persolveret, cui Principes cum suis Familiis possent, solerentque assistere. Hic Clerus dictus est Palatinus, seu Regius.

42. Hoc exemplo caeperant et alii fideles ad honorem alicujus Sancti extruere aediculas, sive Oratoria; idque subinde separatim ab Ecclesia Parochia-

li, vel Cathedrali, Collegiatave; etiam subinde dote pro Sacerdote, et fabrica, aliisque ad Missarum celebrationem, aliaque divina officia peragenda necessariis, assignata. Haec Oratoria Capellae, postmodumque Sacella dicebantur, et Presbyteri iis praepositi Capellani, vel Sacellani.

43. Qui insufficientes ad extruendum hujusmodi Sacellum separatum cum congruente dote erant, caeperant in Ecclesiis majoribus, Cathedralibus, Collegiatis, vel Parochialibus aediculas quasdam laterales, vel etiam altaria quaedam in honorem hujus, illiusve Sancti, vel in memoriam cujusdam mysterii, miraculi, beneficiique erigere, eisque annectere annuos proventus pro Presbyteris, qui his aediculis, vel altaribus praeessent.

Capit.
lib. 5.
c. 182.

44. In Capitularibus Regum Francorum vetus Decretum relucet: *Ne Capellae in nostro Palatio, vel alicubi sine permissu Episcopi, in cujus est Parochia, fiant.* Hinc omnia illa Sacella ubique Episcopi consensu constructa, ejusque auctoritate in titulum beneficii erecta reperiuntur. Si aliunde laici aliquas Missas, etiam cum onere functiones Hierarchicas obeundi, fundaverint, hae tamen foundationes auctoritate Episcopi in titulum beneficii erectae non fuerint, nequaquam beneficia reputan-

tur, sed bona laicalia censentur, quae, praeterita Episcopi institutione, vel ad tempus, vel in perpetuum, secundum tenorem foundationis cum onere imposto, Presbytero a Fundatoribus, eorumque haeredibus conferri, adimique possunt.

45. Auctoritate Episcoporum Sacellorum, Altariumque numerus crevit et in Ecclesiis Cathedralibus, Collegiatisque. Quippe crediderunt eorum Fundatores, hoc institutum, et augmentum non parum ad decorem Domus Dei, et cultum divini officii facere, quia hi Capellani non tantum Altaribus, et Sacellis praesse, sed et una cum Canonicis diurno, nocturnoque officio adesse ex lege foundationis tenebantur. Ait Molanus: *Nulla tunc erat distinctio*, (quousque vetus disciplina Canonici-
vige-
bat) *Canonici a Sacellanis*, neque nomine, neque functione. Auctis proventibus Canonici Sacellani veluti minores Sacerdotes et famuli illorum spectari caeperunt. Hinc illorum Capellanorum nomen viluit, ut, irruente morum remissione, illud officium tenuioris, et vilioris conditionis Clericis saepius obtingere videretur, qui, quod dolendum, saepe etiam fordido, ac mercenario plane modo divina officia frequentant; Sacra, quasi pro stipendio celebranda, unde vivant, con-

Molan. de
Canon.
lib. 2. c. 3.

quirunt, seu verius emendicant; et extra tempus officii divini cum maximo scandalo populi, et Cleri opprobrio otium, aliaque vitia, quae otium consequuntur, sectantur. Quid aequius horum Sacellanorum, aut et Mercenariorum alibi reformatione, et restrictione? Praestat enim paucos, et bonos, dignos justo stipendio, quam multos, et malos per quaestum alere ministros Ecclesiae. *c. 14. de Aetat. et Qual. et Ord. praefic.*

46. Corruptis saeculis remissio disciplinae et in illa beneficia simplicia penetravit, quae in Parochialibus Ecclesiis, aut in aliis Oratoriis ad nudum officium celebrandi Missas redacta sunt. Veteri more Missa divini officii celebrationem, Evangelique praedicationem complectebatur. Invalescentibus Missis privatis fundatio, et obligatio Missas celebrandi ad frequentiam simplicis sacrificii, praeteritis aliis veteris Missae functionibus, recidit, Atque hac occasione creditum est, posse illius beneficii Possessorem suae obligationi satisfacere, si eas Missas faceret per alium Sacerdotem justo stipendio celebrari. Haec ergo beneficia tum a personali residentia exempta, tum fere ab omni officio soluta antonomastice beneficia simplicia dici caeperant. In Concilio Tridentino Oratores Galliae horum beneficiorum

abolitionem, aut reductionem, reformationemque exposuerunt. Cumque, inquiunt, *plura sint beneficia, in quibus contra beneficiorum omnium institutionem invaluit depravata consuetudo, ut, qui ea possident, nullo teneantur cocionandi, Sacramenta administrandi, aut alio onere ecclesiastico, Episcopus cum consilio Capituli his beneficiis curam aliquam spiritua-lem imponat, aut, si utilius videatur, ea beneficia vicinioribus Parochialibus Ecclesiis uniat: beneficium enim sine officio esse neque debet, neque potest.*

47. Synodus Tridentina *unionem*^{hu-} jusmodi beneficiorum tum ad tublevamen tenuiorum Parochialium Ecclesiarum, tum ad Seminariorum erectionem, tum ad augendas tenues Praebendas in Ecclesiis Cathedralibus, et Collegiatis, tum ad alterius beneficii, quod alendo Clerico impar est, supplementum Episcopo cum consensu Capituli commendat, exceptis beneficiis Regularibus.

48. De caetero dubium non est, quin Ecclesiae, et Fundatorum ea intentio sit, ut et ea beneficia conferantur iis, qui se tanquam ministros Ecclesiae exhibeant, quia ab omni ratione cujus-
cunque disciplinae alienissimum foret, proventus ecclesiasticos otio consumi. Patroni ergo, et Collatores aequè in his, ac in aliis beneficiis invigilare de-

Trid. sess.
14. c. 13.
Sess. 23.
c. 18.
Sess. 24.
c. 15.
ibi: c. 17.

bent, ut ea hujusmodi Clericis obtin-
gant, de quibus verisimilis saltem spes
sit, quod operam suam utiliter Eccle-
siae impendant, ut digni sint, qui de
proventibus Ecclesiae vivant.

* 49. In cultiore morum doctrina quid
exploratus, quam hanc dignitatem nul-
libi firmius, quam per virtutem humi-
litis Clero conciliari? Ecce ait diser-
te Dominus in Evangelio: *Discite a me,
quia mitis sum, et humilis corde.* Jux-
ta S. Augustinum: *Non se existimet po-
testate dominante; sed charitate ser-
viente felicem.* Ex sententia S. Grego-
rii: *Cuncti, qui praesunt, non in se
potestatem debent Ordinis, sed aequa-
litate pensare conditionis: ne prae-
esse hominibus gaudeant, sed prodesse.*
Inquit S. Prosper: *Hi sunt, qui non
ambiando, sed spiritualiter vivendo
Sacerdotium meruerunt: quique non
favoris humani suffragio, sed divino
munere sublimati, nihil sibi de prae-
stantia sui principatus, aut abundantia
proventus applaudunt, quos non in-
flamat honor acceptus, sed exercet
labor impositus. Qui non excellentiam
suam cogitant provecti, sed sarcinam.
Nec gloriantur de officii dignitate,
sed sudant potius constituti sub onere.*
Quid salubrius monito S. Bernardi? *Vi-
gilanter, inquit, discerne, qualis ex
te, et qualis sis dono Dei, et non sit*

Matth. xi.
v. 29.

S. Aug.
Ep. 109.

S. Greg.
Past. P. 2.
c. 6.

S. Prosp.
vulg. de
vit. con-
templ.
lib. 2. c. 2.

S. Bern.
de Consid.
lib. 2.
c. 11.

in spiritu tuo dolus. Erit autem, ubi fideliter partiens, tua tibi, et, quae sunt Dei, Deo sine fraude resignes. Ex te mala, bona a Domino. En justae humilitatis rationes.

T I T V L V S II.

De aetate, et Qualitate Beneficiandorum.

CAPVT I.

De Aetate praescripta.

1. In vigore, et flore cultioris veteris disciplinae beneficia ipsi Ordini cohaerebant, ut ipsa ordinatio instar collationis esset. Hac occasione agebat S. Leo: *Quid est cito manus imponere, nisi ante maturitatem aetatis, ante tempus examinis, ante meritum laboris, ante experientiam disciplinae Sacerdotalem honorem tribuere non probatis?* Refert. c. 5. §. 2. D. 61.

2. Quum labentibus saeculis invaluisse, quod beneficiorum collationes ab ordinationum susceptione divellerentur, non raro frequens fuit, quod spretis Ordinibus pueri, et adolescentuli beneficiis, et dignitatibus inhiarent. Querebatur S. Bernardus: *Scholares pueri, et impuberes adolescentuli ob sanguinis* S. Bern. ep. 48.

dignitatem promoventur ad ecclesiasticas dignitates, et de sub ferula transferuntur ad principandum Presbyteris: laetiores interim, quod virgas evaserint quam quod meruerint principatum: nec tam illis blanditur adeptum, quam ademptum magisterium.

3. Inde a saeculo X. instaurata est regula, ut nullus Episcopus in Ecclesia sua, nisi Diaconus sit, Archidiaconum instituere, nec Archipresbyterum, aut Decanum, nisi Presbyteri sint, ordinare praesumat. Hoc exemplo statuit in Concilio Romano Innocentius II. *Prohibemus autem, ne adolescentibus, vel infra sacros Ordines constitutis, sed qui prudentia, et merito vitae clarescunt; praedicti honores concedantur.* Superest utraque Decretalis. c. 1. et 3. D. 60.

4. Saeculo XII. quasi pro lege inolevit, beneficia, tametsi majora, concedi posse illis, qui saltem infra tempus legitimum praescriptum ordinem susciperent. Hac occasione Dignitatibus, et curis certam aetatem praefigere placuit, ne pueri, aut alii, qui ob defectum aetatis intra longum tempus Ordinibus illis initiari non possent, obreperent. In Concilio Lateranensi III. decretum est, *ut nullus in Episcopum eligatur, nisi qui jam trigesimum aetatis annum complete exegerit.* — Inferiora etiam mi-

nisteria, utpote Decanatum, et Archidiaconatum, et alia, quae curam animarum in foro externo habent anexam, nullus omnino suscipiat, sed nec Parochialis Ecclesiae regimen, utpote curam animarum pro foro interno, nisi qui jam vigesimum quintum annum aetatis, ut infra annum Presbyteratu initiari possit, attigerit, et scientia, et moribus commendandus existat. Cum autem assumptus fuerit, si Archidiaconus in Diaconum, et Decanus, et reliqui admoniti, non fuerint praefixo a Canonibus tempore in Presbyteros ordinati; et ab isto removeantur officio, et aliis conferatur, qui possint, et velint illud convenienter implere. Ecce primum Decretum, quod nonnullis beneficiis independenter ab Ordinibus, certos aetatis annos praescripsit. Inde censent Interpretes, eum, qui per dispensationem ante legitimos annos Presbyter ordinatus est, non posse ad beneficium curatum promoveri, nisi vigesimum quintum aetatis annum inchoaverit. c. 6. de Elect. et ibi Interp.

5. Synodus Tridentina hoc Decretum et suum fecit. Nemo, inquit, deinceps ad dignitates quascunque, quibus animarum cura pro foro exteriori, interiorique subest, promoveatur, nisi saltem vigesimum quintum suae aetatis annum attigerit.

Trid. sess.
24. c. 12.

Ibi.

6. Quid ergo de Dignitatibus, et Personatibus, quibus nulla animarum cura subest. Ait S. Synodus: *Ad caeteras autem Dignitates, et Personatus, quibus animarum cura nulla subest, tum in Collegiatis, tum et praesertim in Cathedralibus Ecclesiis, Clerici alioquin idonei, et vigesimis secundis annis non minores, utpote quos completos habere oportet, adscribantur.*

Trid. sess.
23. c. 6.

7. Quid de Capellaniis, et aliis beneficiis simplicibus? S. Synodus decernit, *ut nullus prima tonsura initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus constitutus, ante decimum quartum annum (saltem inchoatum) beneficium obtinere possit.*

Trid. sess.
22. c. 4.

8. Quid de Canonicatibus Collegiatarum Ecclesiarum? Censentur hi ex suo genere simplicia beneficia, nisi his vel ex fundatione, vel alio titulo cohaereat officium vel Missas, vel Epistolam, vel Evangelium cantandi: tunc enim illos ea aetate recipi oportet, ut infra annum praescripto Ordine donari queant. Inquit S. Synodus: *Quocunque ii privilegio, exemptione, praerogativa, generis nobilitate sint insigniti, tenentur, justo impedimento cessante, infra annum Ordines recipere requisitos.*

Trid. sess.
24. c. 12.

9. De Canonicatibus Cathedralibus statuit Concilium: *Ut in omnibus Cathedralibus Ecclesiis omnes Canonicatus,*

ac portiones habeant annexum Ordinem Presbyterii, Diaconatus, vel Subdiaconatus. Episcopus autem cum consilio Capituli designet, ac distribuatur, prout viderit expedire, quibus quisque Ordo ex sacris imposterum annexus esse debeat. Canonici, aliaeque Praebendae Cathedrales ex suo genere beneficia simplicia censentur, ut post annum decimum quartum conferri queant. Si autem, et postquam Episcopus cum Consilio Capituli singulis Ordinem sacrum praescripserit, oportet ea esse aetate candidatos, ut infra praescriptum tempus illum Ordinem suscipere queant.

10. Gregorius IX. ad Argentinensem Episcopum hanc rationem, quod pueri non debeant reputari idonei, praescripfit: *Cum illi sint in Ecclesia idonei reputandi, qui servire possunt, et volunt in Ecclesia.* Ref. c. 35. de Praeb.

11. Sic et Synodus Tridentina ex ea ratione, quod Dignitates in Ecclesiis praesertim Cathedralibus ad conservandam, augendamque disciplinam ecclesiasticam fuissent institutae, ait, illos, qui ad eas vocantur, esse deberetales, qui suo muneri respondere possint. Et quid inde? Nemo igitur, inquit, deinceps ad Dignitates quascunque, quibus animarum cura subest, promovea-

Ibi.

tur, nisi qui saltem vigesimum quintum suae aetatis annum attigerit.

12. Veteri more sat frequens fuit, quod Episcopi pueros Tonsura, aliove minore Ordine donarent, ut eo suscepto munere ex bonis Ecclesiae viverent. Superest in Cathedralibus, Collegiatisque Ecclesiis frequens usus, quod pueri, quos pueros Chori dicunt, ad functiones Psalmodiae, aliorumque minorum Ordinum assumantur, alendi ex stipendiis ecclesiasticis. Haud tamen inde haec stipendia jure beneficiorum censentur, quia perpetua non sunt, nec in titulum perpetuum ab Episcopo erecta cernuntur. Si tamen erigerentur, nihil (supposita lege positiva) obstaret, morigeros, et bonae indolis, expectationisque pueros, tametsi decimis quartis annis minores, ad ea assumi.

S. Bern.
in vit. S.
Malach.
assumptum.

13. Superest et locus iusta dispensationi pro defectu aetatis. S. Bernardus refert, B. Malachiam ante completam aetatem, eo aevo praescriptam, in Diaconum, Presbyterumque fuisse ordinatum. *In qua, inquit, ejus utraque ordinatione, siquid praeter Canonum formam processisse videtur, ut vere videtur, donandum tum zelo ordinantis, tum meritis ordinati. Ego vero illud nec in Sancto redarguendum; nec usurpandum consulo ei, qui sanctus non fuerit.*

14. Nostris moribus invaluit, quod tum ad Ordines, tum ad beneficia etiam simplicia dispensatio super defectum aetatis reservetur Papae. Juxta Pragmaticos tamen hodie Papa super defectum aetatis nunquam, aut raro dispensat, nisi simul et Provisio beneficii ab eo petatur, *ratione cujus*, ait Pyrrhus Corradus, *solvuntur jura camerae Apostolicae consueta: unde si hujusmodi fructus beneficii excedant valorem* 24. Ducatorum auri de Camera, solvenda etiam erit *Annata Annatistis*; perinde, ac si beneficii hujusmodi collatio spectaret simpliciter ad Papam. Non enim poterit hoc casu beneficium conferri per *Ordinarium*, et dispensatio peti ad partem a Papa; sed utrumque scilicet, et provisionem, et dispensationem unico contextu, unica supplicatione, et unica Bulla concedit Papa.

Pyrrhus
Corrad.
in Prax.
dispens.
lib. 4. c. 2.

15. Postquam provisionem beneficiorum ab Ordinum collatione novo jure divellere placuit, necesse visum est, ut ipsis beneficiis quidam major, aut minor Ordo annecteretur, cujus functionibus Clerici proventus illos ecclesiasticos mereri possent, et deberent.

Cap. 2.
De Ordin.
Benefic.
annex.

16. Juxta modernam illam disciplinam Ordo beneficio annexus interdum actu dicitur; interdum habitu, et potentia; utpote, ut infra legitimum tempus

suscipiatur. Si enim verba foundationis exprimunt, ut praesentandus, vel instituendus sit actualiter hoc, illove Ordine insignitus; aut praecipiunt, ut praesentetur, instituaturque Sacerdos; aut vetant, ne beneficium alteri, quam Sacerdoti conferatur, tunc Ordo beneficio annexus actu censetur, quia ipsa verba actum praesentationis, collationis, aut institutionis spectant. Si vero verba referantur ad functiones, et exercitium beneficii, annexio Ordinis censetur facta respectu aptitudinis, ut is, qui recipit beneficium, infra tempus praescriptum recipiat hunc, illumve Ordinem.

17. En exempla! Praecipit Synodus Tridentina, ut in omnibus Cathedralibus Ecclesiis omnes Canonicatus, ac portiones habeant annexum Ordinem sacrum; prout Episcopo cum Consilio Capituli expedire videbitur. Si ergo his Canonicatibus Episcopus Ordines annexerit, hi tantum aptitudine annexi videbantur, quia Concilium Tridentinum supra diserte ita explicat, *ut ii, qui Dignitates, Personatus, officia, praebendas, portiones, ac quaelibet alia beneficia in dictis Ecclesiis obtinent; aut imposterum obtinebunt, quibus onera varia sunt annexa; videlicet, ut alii Missas celebrent, alii Evangelium, alii Epistolam cantent, seu dicant: quocunque ii Privilegio, exem-*

Trid. sess.
22. c. 4.

ptione, praerogativa, generis nobilitate sint insigniti, teneantur justo impedimento cessante, infra annum Ordines suscipere requisitos.

18. Quantum ad Capellanas, aliaque beneficia Cathedralium, Collegiatarumque Ecclesiarum, quae ad Missas dicendas adstringuntur, distinguit Fagnanus, inter illa beneficia, quae spectant solenne officium, Missasque conventuales, et ista, quae Missas privatas exigunt. Sic priora censet esse ex suo genere Sacerdotalia, ut nemini conferri queant, nisi sit in aptitudine suscipiendi infra legitimum tempus Ordinem Presbyteratus, quia officium divinum oportet per se impleri. Reliqua autem beneficia, quae Missas privatas duntaxat praescribunt, beneficia simplicia habentur, ut simplici Clerico conferri queant, quia illas Missas ex recepta praxi per alium potest facere celebrari. Videtur tamen id a mente Fundatorum, et legibus Ecclesiae valde alienum: Quippe haud datur beneficium quodcunque, nisi propter personale officium. *c. 15. de Rescr. in 6.*

Fagn. ad
c. 4. §. 80.
de Aetat.
et Qual.

19. Statuit Concilium Lateranense III.: si assumptus Archidiaconus in Diaconum, et Decanus, alique admoniti, non fuerint praefixo a Canonibus tempore in Presbyteros ordinati, ab isto removeantur officio, et aliis conferantur. Quid

clarius? Et his tantum aptitudine Ordo annexus est? c. 7. §. 2. *de Elect.*

Cap. 3.
De tem-
pore re-
cip. Ord.

20. Quod ergo illud est tempus a Canonibus praefixum, intra quod recipere praescriptum Ordinem oportet? Decernit Concilium Lugdunense: *Intra annum a sibi commissi regiminis tempore numerandum, se faciat ad Sacerdotium promoveri.* Refert. c. 14. *de Elect. in 6.*

21. In Concilio Viennensi statutum est, ut ii, qui *Dignitates, Personatus, officia, vel Praebendas, quibus certi Ordines sunt annexi, pacifice nunc obtinent in Cathedralibus, vel Collegiatis saecularibus, vel regularibus Ecclesiis, vel obtinuerint in futurum, ad ejusmodi Ordines se promoveri faciant intra annum.* Refert. Clem. 2. *de Aetat. et Qual.*

Trid. sess.
22. c. 4.

22. Sic et Concilium Tridentinum declarat, ut ii, qui — *quaelibet alia beneficia in dictis Ecclesiis obtinent, aut imposterum obtinebunt, quibus onera varia sunt annexa — quocunque ii privilegio, exemptione, praerogativa, generis nobilitate sint insigniti, teneantur, justo impedimento cessante infra annum Ordines recipere requisiti.*

23. Consultus est Bonifacius VIII., unde ille annus computandus sit? Hinc rescripsit: *Annus autem hujusmodi —*

a tempore illo incaepit, quo ipsius Ecclesiae regimen commissum est, et pacificam ejus possessionem habuisti, vel per te stetit, quo minus haberes eandem, nisi promoveri, justo impedimento detentus, intra tempus hujusmodi nequivisti. Refert. c. 35. de Elect. in 6.

24. Si obtinens officium Parochiale intra annum acquisitae pacificae possessionis ad Sacerdotium promotus non fuerit, Ecclesia sibi commissa ipso jure privatus declaratur, tametsi monitus haud fuerit. Et decernit Bonifacius VIII., ut nec ipsi ea vice iterato id beneficium conferri possit. c. 35. *ibi*. Hinc anno illo, cessante legitimo impedimento, elapso provisus quidem ipso titulo beneficii excidit: possessione tamen dejici non potest, nisi citatus, et auditus; non quidem, sicut ajunt, ut privetur, sed ut sciatur, an vere privatus sit, quia potuit subesse legitimum impedimentum, quod eum a poena privationis excusat.

Rebuff.
ad c. 28.
de Praeb.
in 6.

25. Haec poena privationis ipso jure spectat Ecclesias Parochiales, et Prioratus Conventuales. Inquit Clemens V.: *Qui autem Prioratus istos habuerint, intra annum computandum a tempore collationis, seu commissionis sibi factae de eis, et possessionis eorum adeptae — se faciant ad sacerdotium promoveri. Quod si cessante rationabili*

causa non fecerint, eo ipso, nulla etiam monitione praemissa, praedictis Prioratibus sint privati, qui ipsis iterum ea vice nullatenus conferantur. Refert. Clem. 1. §. 7. de Stat. Monach.

26. Quid ergo de fructibus perceptis elapsi anni? Declarat Bonifacius VIII.: si promoveri ad Sacerdotium non intendens paraecialem receperit Ecclesiam, ut fructus per annum ex ea percipiat, ipsam postmodum dimissurus, tenebitur ad restitutionem, cum eos receperit fraudulenter, nisi mutata voluntate promotus fuerit. En rationem generalem, quae pro omni beneficio, Ordinem requirente, facit ad extundendam fraudulentae perceptionis restitutionem! Hodie in Curia Romana stylus inolevit exigendi iuramentum a petente beneficium, quod illud non accipiat animo dimittendi. *c. 35. de Elect. in 6.*

27. Statutum Concilii Lugdunensis, in ordine ad poenam privationis ipso jure, restrinxit Bonifacius VIII. ad proprias Ecclesias Parochiales, ut ab eo rigore eximeret Ecclesiarum Collegiatarum Rectores, etsi alias Parochiales extiterint; quia in eis antiqua jura potius servari debere censuit; utpote ut elapso anno non sint privati, nisi moniti recipere praescriptum Ordinem neglexerint, quia illae Ecclesiae non censentur simpliciter Parochiales. *c. 22. ibi. in 6.*

28. Ex Decreto Bonifacii VIII. poterat Episcopus cum obtinente Parochialem Ecclesiam dispensare, ut per septennium litterarum studiis insistens, promoveri minime teneretur, nisi, ut infra annum Ordinem Subdiaconatus susciperet. c. 34. *de Elect. in 6.*

29. Synodus Tridentina facultates de non promovendo, praeterquam in casibus a jure expressis concessas, ad unum tantum annum reduxit. Inde hoc Decreto sublatam esse facultatem concedendi ratione studii dispensationem ad septennium juxta Barbosa decidit S. Congregatio.

Trid. sess.
7. c. 12.

30. Gregorius XIII. abhinc, veteribus Privilegiis abolitis, declaravit, *quod hi, qui ad beneficia, curam animarum habentia, nominati fuerint, non admittantur, nisi prius ab Ordinario locorum, praevio examine, absque concursu faciendo, fuerint approbati: quodque in eis personaliter residere teneantur, nec se eo nomine excusare possint, quod in dictis Universitate, et Facultate artium scholares sint, seu docentes, aut Magistri.*

Barbos.
de Offic.
Paroch.
P. I. c. 5.

31. In Gallia Regiae leges de Anno 1742. vetant imposterum cuiquam Parochiam, aut aliud beneficium curatum conferri, nisi 25. annorum sit, et Presbyter. Inquit Ludovicus XV.: *Voulons, et nous plait, que nul Ecclesiastique*

ne puisse être pourvu dorenavant, d'une cure, ou autre benefice à Charge d'ames, soit sur la Praesentation des Patrons, soit en vertu de ses degres, soit a quelque autre titre, ou par quelque collatuer, que ce soit, s' il n' a atteint l'age de 25. ans accomplis; faute de quoi, voulons, quae sans avoir egard aux provisions obtenues, qui seront regardées, comme nulles, et de nul effet, soit en jugemus, ou autrement, la dite cure, ou le dit benefice, soient censés vacans, et impetrables etc.

Cap. 4.
De scient.
et aliis
qual. Benefic.

32. Superfunt et aliae qualitates, quae ad impetrandum beneficium praescriptae sunt. Harum prima est justa scientia sui officii. Ait S. Leo: *Si in laicis vix tolerabilis videtur inscitia: quanto magis in iis, qui praesunt, nec excusatione digna est, nec venia?* Ref. c. 3. D. 38.

Trid. sess.
24. c. 12.

33. Ait Synodus Tridentina: *Cum Dignitates in Ecclesiis Cathedralibus praesertim ad conservandam, augendamque ecclesiasticam disciplinam fuerint institutae, ut, qui eas obtinerent, pietate praecellerent, aliisque exemplo essent, atque Episcopos opere, et officio juvarent. Nemo igitur deinceps ad Dignitates quoscunque, quibus animarum cura subest, promoveatur, nisi — in clericali Ordine versatus doctrina ad suum munus exequen-*

dum necessaria, ac morum integritate commendetur.

34. In tanta diversitate beneficiorum, quid aequius, quam ut diversi gradus scientiarum distinguantur? Juxta Decretum Concilii Tridentini: *Quicumque posthac ad Ecclesias Cathedrales erit assumendus, scientia ejusmodi polleat, ut muneris sibi injungendi necessitati possit satisfacere. — Ideoque antea in Universitate studiorum Magister, sive Doctor, aut Licentiatus in sacra Theologia, vel jure Canonico merito sit promotus, aut publico Accademiae testimonio idoneus ad alios docendos ostendatur.* Ergo ex sententia Petri Tholosani, multum nocet, quod Professores aliqui reperiantur, parum timoratae conscientiae, et non considerant, quale arcadium pecus introducant Ecclesiis, et subseliis, ad gratiam saepe gradus profanis concedentes: nec considerant, se reddituros rationem coram Deo, et hominibus de tanta in probandis studiis negligentia.

Trid. sess.
22. c. 2

Petr.
Tholos.
lib. 18. de
Republ.
c. 9.

35. Ex reliquis Decretis Ecclesiae spectat scientia ecclesiastica fidei dogmata, legem dominicam, et Scripturam sacram, Canones Conciliorum, et Sacramentorum ritus. Licet hanc comparare, non vana profanorum lectione, non temeraria Mysteriorum perscrutatione, non subtili disputationum ambage, sed

S. Bern.
Declam.
c. 15.

studio sancto, et oratione. Inquit S. Bernardus: *Utilis proinde lectio, utilis eruditio est, sed multo magis unctio necessaria: quippe quae sola decet omnibus.*

36. Sunt et aliae nonnullae qualitates vel ex privilegio, aut consuetudine regni, Ecclesiaeve, aut ex speciali beneficii fundatione requisitae. Sic alibi omnia beneficia regni Regnicolis reservantur: ad quaedam nonnisi Canonici admittuntur: saepe fundationis leges praecipiunt, ut illa beneficia consanguineis Fundatorum tribuantur, quae inde et beneficia patrimonialia vocantur. Procul dubio omnes et hae leges saluberrimae sunt, in quantum particulari delectui habiliorum Personarum consulunt.

S. Chrysf.
l. 3. de
Sacerd.
c. 10.

* 31. Quid funestius Ecclesiae, quam imperfectiores, et indigniores in beneficia ecclesiastica, praeterito justo delectu, penetrare? Ait S. Chrysostomus: *Undenam, quaeso! existimas, tam multas in Ecclesiis turbas nasci? Equidem non aliunde opinor, quam ex Antistitum electionibus casu potius, ac temere, quam diligenter, atque accurate factis.* Ex sententia S. Gelasii: *quia utique convenientia Ecclesiae ministeria reparanda sunt, non inconvenientibus meritis ingerenda? ne per occasionem vitia potius divinis cultibus intulisse judicemur, non legitimae familiae Do-*

S. Gelas.
ep. 9.
ad Episc.
Luc.

*nini computemur procurasse compen-
dia. Juxta S. Leonem nullo delectum mi-
nistrorum magis habilium non est hoc
consulere populis, sed nocere; nec prae-
stare regimen, sed augere discrimen.
Queritur Ann. 1536. Concilium Colo-
nienſe: Quia ejusmodi ostium, per ju-
ſtum delectum provisionum, diligenter
custoditum non est, factum est, ut tan-
ta mala, quae sentimus, agminatim
in Ecclesiam Dei irruperint.*

S. Leo
ep. 87.
ad Episc.
Afric.
c. 1.

Conc.
Colon.
P. 1. c. 1.

T I T V L V S III.

De Pluralitate Beneficiorum.

CAPVT I.

*De Rationibus, quibus vetatur Pluralitas
Beneficiorum.*

I. Ait Synodus Chalcedonenſis: Non
licet Clerico in duarum civitatum Ec-
cleſiis eodem tempore in Catalogum
referri, et in ea, in qua principio or-
dinatus est, et in ea, ad quam tan-
quam majorem confugit, propter ma-
gnae gloriae cupiditatem: eos autem,
qui hoc faciunt, propriae Eccleſiae re-
ſtitui, in qua ab initio ordinati ſunt;
ut illic ſolum miniſtrent. — Eos au-
tem, qui auſi fuerint poſt magnae hu-
jus Synodi definitionem aliquid eorum,

quae sunt prohibita, facere, statuit S. Synodus proprio gradu deicere. Refert fragmentum Gratianus c. 2. XXI. q. 1.

Conc. Nicaeni II.
c. 15.

2. Concilii Nicaeni II. tale est Decretum: *Clericus ab hoc deinceps tempore in duabus Ecclesiis non collocetur. En rationes: Negotiationis enim, et turpis lucri proprium est, et ab ecclesiastica consuetudine alienum. Ab ipsa enim Domini voce audivimus, non posse quempiam duobus Dominis servire: vel enim unum odio habebit, et alterum diliget, vel unum amplectetur, et alterum negliget; unusquisque ergo secundum dictum Apostolicum in eo, in quo vocatus est, debet manere, et in una Ecclesia assidere. Quae enim propter turpe lucrum sunt in ecclesiasticis negotiis, ea a Deo sunt aliena. Sed quid, an non excusat paupertas preventum? Nam et tunc Iconoclastarum furor bona ecclesiastica valde imminuit? Subdit Concilium: *Ad hujus autem vitae usum sunt diversa studia: ex iis ergo, si quis velit, ea, quae sunt corpori necessaria, comparet. Dixit enim Apostolus: usui meo, et iis, qui mecum sunt subministraverunt manus meae.**

3. Refert Gratianus sententiam S. Gregorii, qui juxta relationem Joannis Diaconi dicere solebat: *singula juris ec-*

clestastici officio singulis quibusque personis singulatim committi debere, quia sicut in uno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent: Ita in Ecclesiae corpore, secundum veridicam Pauli sententiam, in uno, eodemque spiritu alii conferendum est hoc officium, alii committendum est illud: neque enim quantumlibet exercitatae personae, uno tempore duarum rerum officia committenda sunt. Haec leguntur c. 1. D. 89. et ibi Corr. Rom.

4. Novo jure pronuntiat Alexand. III.: Istud esse omni rationi contrarium, ut unus Clericus in una, vel diversis Ecclesiis plures dignitates, vel Personatus obtineat. Et quare? Quum, inquit, singula officia in Ecclesiis assiduitatem exigant personarum. Refert. c. 13. de Praeb.

5. Conqueritur Concilium Lateranense, quod nonnulli modum avaritiae non ponentes Dignitates diversas ecclesiasticas, et plures Ecclesias paraecclesiales, contra SS. Canonum instituta, nitantur accipere; ut, cum unum officium vix implere sufficiant, stipendia sibi vindicent plurimorum: ne id de caetero fiat, districte prohibemus. Legit. c. 3. de Cleric. non resid.

6. Bonifacius VIII. consuetudinem, quae alicubi inolevit, quod Canonici

duos Personatus, aut duas Dignitates, vel Praeposituras, seu administrationes, aut duo officia etc. obtinerent, corruptelam declaravit. *Cum sacris sit, inquit, inimica Canonibus, et de ambitionis radice processerit — cum unum officium vix digne valeat aliquis adimplere.* Refert. c. 1. de Consuet. in 6.

7. Quid funestius reliquis corruptellis, quas Joannes XXII. recenset ex pluralitate beneficiorum subnatas? Inquit inter caetera: *Habentibus ipsa (plura beneficia) paratur vagandi materia; divini cultus minuuntur. Hospitalitas in ipsis beneficiis debita non servatur.* Superest querelarum series Extrav. 4. de Praeb. int. Com.

8. Inter articulos, quos Oratores Gallicae Concilio Tridentino pro reformatione obtulerunt, vigesimus quartus hic est: *Unum tantum beneficium uni conferatur, sublata (quod attinet pluralitatem) compatibilium, et incompatibilium beneficiorum differentia, quae distinctio, ut et nova, et antiquis Decretis incognita, ita Ecclesiae Catholicae magnam calamitatem attulit.*

9. Praevaluit tamen remissio disciplinae. Synodus Nicaena II. propter hominum inopiam duas jungi Ecclesias permisit. *In iis autem, inquit, quae extra sunt, locis propter hominum inopiam*

Cap. 2.
Progr. 2.
Plur. be-
nef. Syn-
nod.
Nicaen.
II. c. 15.

opiam permittatur. Sensus Canonis est, quod unus, idemque Sacerdos duabus vicinis Ecclesiis, quae extra civitatem sunt, deservire possit, dum ea est hominum in iis Ecclesiis inopia, ut singulae singulos Sacerdotes habere nequeant, quo casu, ut hominum illorum necessitati, quantum possibile est, succurratur, permittitur, ut idem Sacerdos duabus Ecclesiis vicinis ministret.

10. In Concilio Emeriteni Ann. 666. Decreti hic tenor est: *In Parochiis multae sunt Ecclesiae constitutae, quae a fidelibus factae, aut parum, aut nihil de rebus habere videntur: sacerdotali ergo Decreto Presbytero uni plures extant commissae: unde cavendum est, ne occurrente paupertate, ordo ibidem non impleatur Missae.* Absit, ut vel hoc exemplum suffragetur recentiori beneficiorum pluralitati. Agitur hic de Ecclesiis in eadem Parochia parum, vel nihil fundatis, in quibus Missae per certos dies celebrari debeant; ideoque incongruum haud habebatur, uni Sacerdoti earum Missarum celebrationem urgente praesertim illarum Ecclesiarum paupertate, committi. Hoc sollicitè Canon cavet, ut Presbyter ille juxta mandatum Episcopi in iis Ecclesiis Missarum solemnia congruo tempore persolvat.

Synod.
Parif.
c. 49.

11. Sequiorem ufum, vel obtentum, qui tunc forte glifcebat, Ann. 829. re-
preffit Synodus Parifiensis. Sicut, in-
quit, unicuique civitati convenit pro-
prium habere Epifcopum, ita et unam-
quamque Bafilicam, Deo dicatam, de-
cet, et oportet proprium habere Pres-
byterum. Avaritia fane, quae eft ido-
lorum fervitus, quod non fine magno
pudore profequimur, quosdam inva-
fit Presbyteros, fuisque retinaculis
adeo vinxit, captivosque effecit, ut
inftar caecorum effecti, nesciant, quo
eant, nesciantque, quid efle, vel quid
agere debeant. Hi namque ignibus ava-
ritiae aestuantes, sacerdotalisque Di-
gnitatis immemores, curam Bafilica-
rum, in quibus promoti funt, post-
ponentes, datis quibusdam Xeniiis,
aut pollicitis non folum a Clericis,
verum etiam a laicis alias Bafilicas con-
tra fas ad Chrifti famulatum peragen-
dum fufcipiunt. Et quo exitio? Reli-
gio Chriftiana obfufcatur, et sacerdo-
talis ordo confunditur, immo avari-
tia Sacerdotum a fubditis denotatur,
locaque Deo dicata cultu fibi debito
privantur, et animarum pericula ge-
nerantur.

12. Corruptis faeculis prae multitu-
dine delinquentium abufus fere omnem
medelam alicubi refpuit. Refcripfit Ale-
xander III. ad Genuenfem Archiepifco-

pum: Cum non ignores, quod una Ecclesia unius debeat esse Sacerdotis, mirabile gerimus et indignum, quod uni Personae locum in pluribus Ecclesiis velis concedere, vel in Episcopatu tuo inducere consuetudinem Ecclesiae Gallicanae: quae, cum unum ad plura recipiat beneficia, contra SS. Canonum instituta, non approbatur a nobis, licet non possit PRAE MULTITUDINE DELINQUENTIUM emendari. Refert. c. 15. integr. lect. de Praeb.

13. In reliquis novi juris argumentis sat frequens locus superest, quo illa pluralitas beneficiorum damnatur, tametsi prae multitudo delinquentium emendari penitus, vel abrogari nequeat. Cum multa per patientiam tolerantur, quae, si deducta fuerint in iudicium, exigente iustitia non debeant tolerari. Haec est sententia Innocentii c. 18. ibi.

14. Quum hoc moderamine propter praesumptiones, et quorundam cupiditates nullus haecenus, aut rarus de praedicto statuto fructus proveniret, pronuntiavit Innocentius III.: ut, quicumque receperit aliquod beneficium, habens curam animarum annexam, si prius tale beneficium obtinebat, eo sit jure ipso privatus: et, si forte illud retinere contenderit, alio etiam spoliatur etc. Hoc idem in Personatibus

decernimus observandum: addentes, ut in eadem Ecclesia nullus plures Dignitates, Personatusve habere praesumat, etiamsi curam non habeant animarum. Refert. c. 28. d. t.

15. Huic tamen Pontifici tribuitur, quod primus Sedi Apostolicae libertatem, et facultatem dispensandi super pluralitate beneficiorum reservaverit.

16. Dispensationes frequentiores Joannes XXII. rescandas, aut moderandas censuit. Nos itaque, inquit, tot malis, tantisque discriminibus occurrere cupientes omnes, et singulas Dispensationes super receptione, ac retentione Dignitatum, Personatum, Officiorum, Prioratum, beneficiorumque, quibus sit animarum cura annexa, sub quacunque forma, vel expressione verborum a nobis, vel dictis, antecessoribus concessas — deliberatione super hoc cum fratribus nostris habita diligenti, de ipsorum consilio, et ex certa nostra scientia in forma subscripta duximus taliter moderandas. Superest integra lectio Extrav. 4. de Praeb. int. Com.

17. Sed nec hoc moderamine restitui malum potuit. Invaluit illud novis titulis Commendarum, et Unionum. Olim vacante aliqua Ecclesia, cui ob bellorum, aliarumque calamitatum tempestatem provideri de Pastore non sta-

tim poterat, interdum vicino Pastori alteri commendabatur, ut ejus curam gereret, donec ei de proprio Pastore provideri posset. Vetus exemplum non absimile est illi provisioni, qua hodie deservitura committitur. Commenda enim nonnisi necessitatem, utilitatemque Ecclesiae spectabat. *c. 3. XXI. q. 1.*

18. Progressu temporis Commendatarii varios titulos obtenderunt, ut fructus Ecclesiarum occuparent; et, ut tanto diutius occupare possent, varia impedimenta injecerunt, ne illi Ecclesiae de proprio Pastore provideri posset. Huic fraudi ut occurreretur, novo jure statutum est, ut Commenda ultra sex menses non duraret. *c. 15. de Elect. in 6.*

19. Superfuit, quod Commendatarii, qui fructus Ecclesiarum ambiebant, super hoc dispensationem a Sede Apostolica variis artibus extorquerent, ut ea mediante non tantum ad vitam, sed etiam cum pleno jure percipiendi fructus, subtractis duntaxat impendiis Vicarii, Commendas plurium Ecclesiarum consecrarentur, freti illo exemplo juris, quod a pluralitate beneficiorum excusarentur, qui unam Ecclesiam intitulatam, alteram commendatam, *utpote ad tempus*, haberent. *c. 54. de Elect.*

20. Adeo hac interpretatione, quae temporales commendas in perpetuas

Synod.
Londin.
c. 31.

convertit, regula juris eversa videbatur, Synodus Londinensis de Ann. 1268. diserte conqueritur: *Quidam rationis expertes, vel regulas juris contemnentes, dum ad plurium Ecclesiarum occupationem velamen aliud non habentes, quomodo ditari festinant, vacantes Ecclesias sibi commendari procurant, amplectentes Juris verba, non sensum, quod aliquando permittit, unam habere Ecclesiam intitulatam, alteram commendatam. Et cum juxta sanum intellectum, propter necessitatem, vel utilitatem vacantis Ecclesiae, jus commendationis non tam praeceptive, quam permissive fuerit introductum; ipsi ad cupiditatis suae lucrum omnia convertentes, in ipsarum Ecclesiarum dissipationem, non solum unam, sed plures recipiunt commendatas.*

21. Tam infelici omine praevaluit et sequior interpretatio illius regulae, qua pluralitas beneficiorum excusatur in illis Ecclesiis, quarum una ab altera per unionem dependet. *cit. c. 54. de Elect.*

22. Quidni duae Ecclesiae vicinae, quae ob devastationem, vel aliam occasionem duos Presbyteros alere nequeunt, neque duos ob incolarum paucitatem requirunt, uniri possent, ut per modum unius uni conferantur. En vetus exemplum. *c. 2. §. 2. D. 70.*

23. Absit vero, ut veteri illo exemplo excusari possent sequiores uniones ad vitam, quibus, neglecta omni necessitate, vel utilitate Ecclesiarum, plures Ecclesiae, quandoque et remotissimae, et opulentissimae uniri caeperant in favorem Personae, eousque, quousque ipsa viveret. Praelati pro articulis Reformationis Tridentinae a Paulo III. delecti exclamabant: *Quid de unionibus beneficiorum ad vitam unius, ne scilicet obstet illa beneficiorum pluralitas ad obtinenda incompatibilia, nomine est, nisi mera fraus legis?*

24. In Concilio Tridentino praecipuus erat Episcopus Claromontensis, Guilielmus de Prato, qui in Congregatione mox post sessionem secundam habita, ad abolendam omnem pluralitatem beneficiorum Patres provocavit. *Primo, aiebat, tollatur ab omnibus beneficiorum, et maxime Episcopatum pluralitas funditus. Quod ita necessarium censeo, inquebat, ut optem memoriam illius pluralitatis oblivione sempiterna deleri, tanquam avaritiae Clericalis (ob quam tam male audit Ordo Sacerdotum) primogenitam, et omnium malorum lernam. Hanc sententiam et alii Patres suam fecere, quae tamen multis rigidior videbatur.*

Cap. 3.
De Trid.
Decret.

25. Hac occasione Concilium Tridentinum varia edidit Decreta. Sanxit pri-

Trid. sess.
7. c. 2.

mo: Ut nemo, quacunque etiam dignitate, gradu, aut praeeminentia praefulgens, plures Metropolitanas, seu Cathedrales Ecclesias in titulum, five commendam, aut alio quovis nomine — recipere, et simul retinere praesumat.

Trid. ibi.
c. 4.

26. Et inferius: Quicumque de caetero plura curata, aut alias incompatibilia beneficia ecclesiastica, five per viam unionis ad vitam, seu commendae perpetuae, aut alio quocunque nomine, aut titulo, contra formam SS. Canonum — recipere, ac simul retinere praesumpserit, beneficiis ipsis — ipso jure, etiam praesentis Canonis vigore, privatus existat. Haec Decreta beneficiorum incompatibilium pluralitatem spectant.

Trid. sess.
24. c. 17.

27. Quid de reliquis? Mandat S. Synodus in quibuscunque personis, quocunque titulo, etiam si Cardinalatus fulgeant honore, observari, ut imposterum unum tantum beneficium ecclesiasticum singulis conferatur. Quod quidem, si ad vitam ejus, cui conferatur, honeste sustentandam non sufficiat, liceat nihilominus aliud simplex sufficiens, dummodo utrumque personalem residentiam non requirat, eidem conferri. Haecque non modo ad Cathedrales Ecclesias, sed etiam ad alia omnia beneficia, tam saecularia, quam

Regularia, quaecunque etiam commendata pertineant, cujuscunque tituli, ac qualitatis existant.

28. Ecce hoc Decreto diserte excipiuntur beneficia simplicia, veluti incompatibilia, quae personalem residentiam requirunt, idque vel ratione curae animarum, vel ratione servitii. Ratione curae animarum censetur incompatible beneficium, et illud, cui annexum est onus adjuvandi Pastorem in cura animarum; aut alendi Vicarium amovibilem, per quem cura animarum foret exercenda. Ratione servitii censentur incompatibiles Canonici non modo cum beneficio curato, sed etiam aliis Canonatibus Cathedralium, Collegiatarumque Ecclesiarum, quia propter servitium personalem residentiam exigunt. *Trid. sess. 24. c. 12.*

29. Sequiore interpretatione nonnullorum invaluit, quod hodie distinguant inter residentiam praecisam, et simplicem nec non illam, quae causativa dicitur. Vocatur residentia simplex, et praecisa, quae requiritur sub poena privationis tituli. Residentia causativa audit, quae spectat privationem nudam fructuum, si quis residentiam negligat. Inde communis praxis declarat, quoad incompatibilitatem beneficiorum simplicium inspiciendam esse residentiam praecisam. Quid alienius a mente Fundato-

rum, Canonibusque Ecclesiae hac vel excusatione, vel distinctione? Quippe iniquum est, eum retinere beneficium, qui illi deservire non intendit, tametsi aliquando fructibus carere velit, quia quodvis beneficium personale servitium ex suo genere, et instituto requirit.

30. Concilium Tridentinum diserte distinguit inter beneficium, quod quis obtinet, nimirum id, quod sufficiens est, et quod alendo Clerico insufficiens est. Si enim beneficium adeptum sufficiens est, locus haud est secundo acquirendo, quantumvis hoc simplex, et ab omni lege residentiae liberum sit. Si vero primum ad vitam ejus, cui conferitur, insufficiens est, tunc liceat ei aliud simplex beneficium, a personali residentia exemptum, conferre. Hodie hac occasione sat frequens est, quod cujusque conscientiae relinquatur, ut aestimet sufficientiam, insufficientiamque sui beneficii. Queritur Ruremondensium Antistes; *Sustentationem sui, quam in Clericis omnibus, ipsisque etiam Episcopis, ex Tridentini Concilii sententia, oportet esse frugalem, hospitalitatis, et beneficentiae velamine, illi volunt esse magnificam, vitae hujus impendia non pro necessitate, aut eo, quod naturae satis esse queat (quae parvo est contenta) sed pro affectu privato, et habendi libidine metientes;*

Henric.
Cnilius
Rure-
mond.
Episc. ad
Cler.

et ex cujusque beneficii accessione proventu aucto, aliquid etiam ad familiae splendorem, ad vestium luxum, ad praediorum, aliarumque sive fixarum, sive mobilium rerum proventum accedere volunt: et ut in plures beneficii esse possint, aut ad sui nominis memoriam celebrandam opulentas erigere foundationes, domum domo, et agrum agro e beneficiorum proventibus semper conjungentes; et hoc satis esse arbitrantur ad palliandam, aut excusandam inexplebilem avaritiam suam, si hunc sibi scopum propositum habeant.

31. Quid his obtentibus, aut artibus alienius a Decreto Tridentino? Enimvero Concilium Tridentinum priori beneficio, quod vere insufficiens est ad vitam ejus honeste sustentandam, nonnisi unum beneficium adjungi, pro replenda insufficientia, concedit. Declarat S. Carolus in Concilio Mediolanensi V.: *Id ita locum habeat, ut ne tamen eo praetextu, causave vitae honeste sustentandae plura, quam duo beneficia simplicia uni, eidemque conferri liceat.*

Conc.
Mediol,
V. P. 3.
Tit. quae
ad Benef.
collat.
attin.

32. In reliquis Concilium Tridentinum eo Decreto, quod declaravit incompatibilia plura beneficia cujuscunque conditionis, aut qualitatis, quorum utrumque personalem residentiam requirit, praecipue respexisse censetur ad impossibilitatem satisfaciendi oneribus u-

triusque beneficii: inde enim illa impossibilitas resultat ex requisita personali residentia. Cum igitur illa impossibilitas onerum, quae utrique beneficio inhaerent, saepe cesset, si beneficia sint in eadem Ecclesia, quibus officia diversi ordinis, et generis incumbunt, etiam illa incompatibilitas eorum beneficiorum, quae inde difformia dicuntur, cessare censetur. Sic S. Congregatio decidisse refertur, quod Concilium consuetudini, quae permittit in eadem Ecclesia Dignitates cum Canonicatibus teneri, haud derogaverit. Et vero sat vulgaris hodie est consuetudo, quod beneficium curatum, aut etiam Dignitas cum Canonicatu in eadem Ecclesia retineatur; immo in aliquibus Ecclesiis Dignitates conferri non possunt, nisi Canonicis, ita, ut nulla dispensatione ea propter opus sit.

33. Quid, si Canonicatus sit ipsi Dignitati annexus, ita, ut ipsa Dignitas nullos habeat proventus praeter praebendam; an cum hoc Canonicatu, annexaque Dignitate alia difformis Dignitas in eadem Ecclesia citra dispensationem obtineri potest. Et vero, si Canonicatus Dignitati per viam suppressionis cohaereat, tunc revera, suppresso titulo Canonicatus, nonnisi simplex Dignitas superest, ut cum hac Dignitate alius Canonicatus sine ulla dispensatione con-

jungi possit; non autem alia Dignitas, quia pluralitas Dignitatum in Ecclesia eadem vetatur, cui hactenus consuetudo haud derogavit. *c. 28. de Praeb.*

34. Si autem Canonicatus per unionem cohaereat, ut possessor et Canonicus sit, et in Dignitate constitutus sit, non poterit in eadem Ecclesia alium Canonicatum, aut Dignitatem sine dispensatione S. Sedis, vigore cujusdam consuetudinis, quae corruptela declaratur; obtinere. *c. 1. de Consuet. in 6.*

35. Hodie duplex incompatibilitas beneficiorum distinguitur. Incompatibilia primi generis dicuntur, inter quae intercedit tanta incompatibilitas, ut obtenta pacifica possessione secundi primum ipso jure vacet. Explicant hanc incompatibilitatem auctoritate novi juris Interpretes in beneficiis curatis, Dignitatibus, et Personatibus, sive in una, sive in diversis Ecclesiis. *c. 28. de Praeb.* Tum et in beneficiis simplicibus in eadem Ecclesia uniformibus, id est, quorum utrumque ad eundem finem, et munus sub eodem tecto est institutum, etsi residentiam non requirant in uniformibus titulis. *c. 9. de Concess. Praeb.*

Cap. 4.
De var.
benef. in-
compatib.
spec.

36. Incompatibilia secundi generis vocantur, quae simul retineri non possunt, etsi per affecutionem pacificam secundi primum IPSO JURE non vacet. Hujusmodi censentur duo Canonicatus, aut

duae Capellaniae, aut Canonicatus et Dignitas, vel beneficium curatum in diversis Ecclesiis.

Garc. de
Benef.
P. 2. c. 5.

37. Censent et hodie post Concilium Tridentinum superesse utrique incompatibilitati locum, ad eum effectum, ut incompatibilia primi generis ipso jure, alia vero seu secundi generis per sententiam judicis vacent. Atque ita a SS. Congregatione responsum fuisse saepius referunt.

38. Incompatibilitas in ordine ad vacationem beneficii prioris inducitur per allocationem pacificae possessionis alterius beneficii incompatibilis. Non ergo sufficit secundi collatio, vel acceptatio; sed requiritur ejus pacifica possessio, aut saltem quod penes eum steterit, quo minus eam acceperit. *Clem. 6. de Praeb. et alibi.*

39. Quandoquidem nullum tempus in jure praefixum est, intra quod Beneficiatus teneatur realem, et corporalem beneficii possessionem accipere: idcirco communi interpretum sententia, et praxi receptum est, ob acceptum beneficium secundum non induci vacationem primi, ante adeptam ejus corporalem possessionem, tametsi per ipsum Beneficiatum stetisset, possessionem corporalem secundi accipere: enimvero ajunt, illam clausulam, qua Joannes XXII. declarat, beneficium vacare, si per Be-

beneficiatum steterit, quo minus pacificam possessionem habeat, referendam esse, non ad possessionem, sed ad vocem pacificam, et per eum stet, quo minus haec possessio sit pacifica, quia vel litem finxit, vel alias fraudes suppeluit. *Extrav. 4. de Praeb. int. Com.*

40. Hinc concluditur, quod demum inducatur vacatio primi per assecutionem secundi, si assecutio, et possessio secundi sit pacifica, non solum de facto, sed etiam de jure; id est, non litigiosa, sed absque omni controversia judiciali, extrajudicialique. Quippe ante adeptam possessionem pacificam Beneficiatus nullos proventus potest ipsius beneficii percipere, ut inde videatur ante captam possessionem beneficium perfecte non habere.

41. In usu Galliae, neglecta privationis poena, vetus optio viget. Rescripsit Alexander III., quod Episcopo liceat, habentes plures Ecclesias, quae ex una non pendent, appellatione postposita cogere ad unam ipsarum, quam maluerint, dimittendam. Refert. c. 4. de Aetat. et Qual.

42. Inde, quemadmodum privatio primi beneficii per assecutionem secundi non inducitur, nisi post adeptam pacificam hujus possessionem; ita nec necessitas optionis inducta censetur, nisi post pacificam assecutionem secundi. Et vero,

quia in Gallia nemo propriae pacificus Possessor, nisi post annalem pacificam possessionem censetur, hinc provilus de duobus beneficiis incompatilibus habet annum, et diem ad faciendam suam optionem, ita, ut, si sit pacificus Possessor, possit unum ex duobus dimittere ad manus Collatoris ordinarii.

43. Et ne locus fraudi sit, Ann. 1681. Regio edicto cautum est: *ut cum uni, eidemque personae collata sunt duo beneficia curata, aut Canonatus, aut Dignitas, et beneficium curatum, aut duo alia beneficia incompatibilia, sive sit lis, sive pacificus Possessor sit, provilus non gaudebit fructibus, nisi illius beneficii, in quo actualiter residebit, et servitium per se exsolvet. Quodque fructus alterius beneficii, aut etiam utriusque, si in neutro resederit, et praestiterit servitium per se, impendentur in solutionem Vicarii, aut Vicariorum, qui servitium praestiterint, vel in reparationes, ornamenta, aliumque usum Ecclesiae ipsius beneficii; idque juxta ordinationem Episcopidiaeceani.*

44. Superest frequentior usus incompatibilium beneficiorum per dispensationes Papales. Ita enim Innocentius III. pronuntiat: *Circa sublimes tamen, et litteratas Personas, quae majoribus bene-*

Journal.
des Audiences
Tom. 4.
lib. 4. c. 6.

Cap. 5.
De dispens.
Pap.

beneficiis sunt honorandae, cum ratio postulaverit, per Sedem Apostolicam poterit dispensari. Ref. c. 28. de Praeb.

45. Praecipit Bonifacius VIII., ut in supplica utriusque beneficii qualitas diserte exprimatur. Non potest, inquit, dispensatio super pluralitate beneficiorum concessa, impetranti prodesse, qui aliquod quantumcunque modicum beneficium subticuit in eadem. Et vero: Illud Apostolicae Sedis indultum, ut quis duo beneficia curam animarum habentia, si alias canonice eidem conferantur, possit recipere, ac simul retinere, intelligitur de duobus primis beneficiis, quae cum cura post dictum indultum obtinere contingit eundem. Ita diserte rescripsit Papa. c. 21. de Praeb. in 6.

46. Decreto Gregorii X.: Ordinarii locorum subditos suos, plures Dignitates, vel Ecclesias, quibus animarum cura imminet, obtinentes, seu Personatum, aut Dignitatem cum alio beneficio, cui similis cura est annexa, districte compellant, dispensationes, auctoritate quarum hujusmodi Ecclesias, Personatus, seu Dignitates canonice tenere se asserunt, intra tempus pro facti qualitate ipsorum Ordinariorum moderandum arbitrio, exhibere. Quod si forte, justo impedimento cessante,

nullam dispensationem intra idem tempus contigerit exhiberi; Ecclesiae beneficia, Personatus, seu Dignitates, quae sine dispensatione aliqua eo ipso illicitè detineri constabit, per eos, ad quos eorum collatio pertinet, libere personis idoneis conferantur. Refert. c. 2. de Offic. Ordin. in 6.

Trid. sess.
7. c. 5.

47. Hoc exemplo et Concilium Tridentinum mandat: *Ut Ordinarii locorum quoscunque plura curata, aut alias incompatibilia beneficia obtinentes, dispensationes suas exhibere districte compellant; et alias procedant juxta constitutionem Gregorii, in generali Concilio Lugdunensi II. editam.*

48. Et quis, quaelo! finis, aut effectus est hujus exhibitionis? Ait Pontifex: *Si dispensatio exhibita sufficiens evidenter appareat, exhibens nequaquam in beneficiis hujusmodi, quae canonice obtinet, molestetur. Quid ergo, si evidenter insufficiens appareat? Procul dubio rejicienda est, ut ei nec suffragetur regula Cancellariae de trienniali possessione, eoquod haec possessio abusum non abstergat. Quid vero, si de sufficientia dispensationis dubitetur? Oportet desuper S. Sedem consulere, cujus est aestimare, quem modum esse velit sui beneficii. c. 3. de Offic. Ord. in 6.*

49. In analyfi ad Constitutionem Gregorii X. in Concilio Lugdunenfi editam, contendit Weymesius, quod Possello-
res incompatibilium beneficiorum non Weymes.
n. 11.
tantum dispensationum suarum litteras, sed et possessionum titulos ipsis Ordinariis exhibere teneantur. *Cum Ordinarii, inquit, recte judicare vix possint de dispensationibus, nisi simul etiam videant titulos, quorum vigore plura beneficia incompatibilia possidentur* — adeo, ut titulorum exhibitio censeatur de substantia actus, et absque illa non intelligantur Beneficiati satisfacisse suis Ordinariis, etiamsi maxime affirmant, se iuste, et canonice possidere: quia tituli necessario exhiberi debent, et in scriptis probari, nec sufficiunt testium dicta, quod scripturam titulorum ipsi viderint: neque etiam de eo solo dispiciendum est, an titulus aliquis subfit, sed etiam, an bonus, et validus; quod nonnisi ex ejus inspectione cognosci potest.

50. Rescripsit Alexander III. cuidam Ordinario: *Si mandatum nostrum super alicujus provisione receperis, qui aliud beneficium habeat, de quo valeat commode sustentari — si non potest ei sine scandalo provideri, aequanimiter sustinemus, si pro eo mandatum nostrum non duxeris exequendum.* Ref. c. 6. de Praeb.

§1. Hac occasione invaluit alibi, quod litterae dispensationis super pluralitate beneficiorum executionem habere nequeant, nisi praehabito Principis placito: non solent enim similes dispensationes e Curia Romana emanantes in executionem deduci, si appareat, illas sine scandalo, aliisque incommodis executioni mandari non posse. Neque enim litterae placiti super simili dispensatione dari solent, nisi prius auditis Ordinariis, e quibus si intelligant, eam dispensationem sine scandalo, aliisque incommodis executioni mandari non posse, aut id aliunde consiliis regis notum sit, Placitum haud facile concedetur: solum enim scandalum, quod praevideatur exoriturum ex litterarum Apostolicarum executione, justam, et sufficientem causam esse negandi Placitum, certum est.

§2. Veteri exemplo S. Ludovicus nulli habenti beneficium indulget alterum conferri, nisi priore dimisso. Si Principes sanctum hunc Regem aemularentur, vix dubium, quin in suis ditionibus magna ex parte hunc abusum eliminarent; praesertim, si super litteris dispensationum in Curia Romana obtentis, litteras placiti concedi vetarent, saltem super pluralitate majorum beneficiorum: vel nisi manifesta esset, aut rite probaretur sufficiens ratio dispensationis.

* 53. Novit Deus, quam frequentes, et varias ineat hypocrisis vias, et artes, obtinendi dispensationes Pontificias. Queritur S. Bernardus: *Malum in corde conceperunt, opere tamen ausi non sunt implere, nisi cum licentia. Conceperunt dolorem, sed non pepererunt iniquitatem, donec iniquo Papa conceptui prae buisset assensum — quod tamen SS. fecisse Pontificem nequaquam crediderim, nisi aut circumventum mendacio, aut importunitate victum.*

S. Bern.
ep. 7.

* 54. Hinc in morali doctrina degeneris Cleri hypocrisi quid exitiosius? Ait S. August.: *Simulata innocentia non est innocentia: simulata aequitas non est aequitas, sed duplex iniquitas, quia et iniquitas est, et simulatio.* Juxta sententiam S. Chrysostomi: *Nulla res sic exterminat bonum, sicut bonum simulatum. Nam manifestum malum; quasi malum cavetur: malum autem sub specie boni celatum, quasi bonum suscipitur.* Ecce inquit S. Ambrosius: *Bonis artibus, et sincero proposito nitendum ad honorem arbitror, maxime ecclesiasticum — ad omnia abundat animi directa simplicitas, satisque se ipsa commendat.* Absit, ut hypocrisi locus sit supplicationibus, et excusationibus? Quid B. Laurentii Justiniani querela gravius? *Sunt, inquit, viri subdoli, malitia pleni, dolo astuti, Ministri dia-*

S. Aug.
in Ps. 61.

S. Chryf.
hom. 19.
oper. imperf.

S. Ambr.
de Offic.
lib. 2.
c. 24.

B. Laur.
Just. de
cast.
conn.
c. 20.

S. Bern.
supr.

boli, iniquitatis Magistri, semper prava mendacia componentes, hypocrisisu sub tegmine sanctitatis tegentes, quorum perditio festinat, et confusio prope est. Quaesum pietatem putant, hominibus placere anhelant. Honores, Dignitates, et ecclesiastica omni cum studio quaeritant beneficia. Quis ab hypocrisi excusaret artes, et mores eorum, qui dispensationes ad excusandas excusationes tam passim obtendunt? Non satis, inquit S. Bernardus, de propria causa confidentes, remorsas, ac remordentes conscientias Apostolica conati estis delinire licentia: frivolum satis remedium, quod non est aliud, nisi more Protoplastorum, cauteriatis conscientis texere perizomata, videlicet ad velamentum, non ad medicamentum. Apostolicam, inquiunt, licentiam quaesivimus, impetravimus. Utinam non licentiam quaesissetis, sed consilium; id est, non ut liceret, sed an liceret? Unde tamen quaerebatis licentiam? ut liceret, quod non licebat.

T I T V L V S IV.

De Ordinaria Beneficiorum Provisiōe.

CAPVT I.

De Jure Episcopi.

1. Quousque Ordinationi collatio beneficii cohaesit, solus Episcopus per suam Diaecesin collator omnium beneficiorum fuit, quia Episcopus solus et Collator omnium Ordinum fuit: atque in hac disciplina fere usque ad saeculum XI. stetimus.

2. Fuit tamen vetus mos, quod Episcopi, ut securius in electione ministrorum procederent, consilium sui Clerici adhibere, populi que testimonium de Ordinandorum moribus, et conversatione exquirere tenerentur. Juxta Decretum Concilii Carthaginensis IV. *Episcopus sine consilio Clericorum suorum Clericos non ordinet; ita, ut civium conniventiam, et testimonium quaeratur.*

Conc.
Carth.
IV. c. 22.

3. Novo jure, quod ab Ordinatione collationem beneficiorum, titulo feudi disjunxit, veteris juris Episcopalis supersunt illa vestigia, quod Episcopi sit, eos examinare, et probare, qui ad beneficia ab aliis nominantur; ejus sit, eos et instituere, et curam animarum,

fi tale sit beneficium, committere. Rescriptit Alexander III., consuetudinem pravam esse, *quod Clerici ecclesiastica beneficia sine consensu Episcopi Diaecesani, vel Officialium suorum recipiunt; minus, quam decet, cogitantes, quomodo id a Patrum sanctorum est institutionibus alienum, et ecclesiasticae contrarium honestati.* Refert. c. 3. de Instit.

4. Ad exemplum veteris Cleri successit, quod Episcopus et novo jure in institutione Ministrorum, collationeque beneficiorum aliquando consilium Capituli Cathedralis, quod Senatus Episcopi censetur, expetere teneatur. Est et Alexandri III. illud Decretum, quod Apostolica auctoritate prohibet, ne Episcopus Abbates, vel Abbatissas, vel alias personas ecclesiasticas sine assensu, vel consilio Canonorum suorum instituere, vel destituere praesumat. c. 4. de his, quae fiunt a Praelat.

5. Quantum ad Praebendas Cathedralles hodie superest frequentius, quod eorum Canonorum electio ad Episcopum, et Capitulum spectet. Sed non ubique eodem modo. In aliquibus Ecclesiis Episcopi suffragium aequivalet votis totius Capituli, ut Episcopus singulariter, Capitulum vero collegialiter suffragium ferat. Hinc alibi usus invaluit, quod hujusmodi juris exercitium divideretur

per alternativam, seu per menses, et tempora, ut quilibet nomine consortis totum jus absque hac discrepantia exerceat. Plerumque haec electio communis est Episcopo, et Capitulo, soletque Episcopus tanquam caput Capituli proponere, et concludere, ut ei nonnisi in paritate votum decisivum sit; nisi aliunde ei et votum absolutum competat. Meminit Pontifex alterius consuetudinis, quod Episcopus Capitulo nonnunquam interveniat, ut Canonicus, ut ei proinde aliud votum non sit, quam alterius Canonici. *c. 15. de Concess. Praeb.*

6. Exortis recentioribus exemptionibus Capitulorum Episcopus ab electione Canonorum, quam totam Capitulum suam fecit, exclusus est. Innocent. III. et hanc consuetudinem allegat, probatque. *c. 31. de Elect.*

7. Econtra in nonnullis aliis Ecclesiis soli Episcopo jus est, conferendi Praebendas Cathedrales, ut in hac electione nec ad consensum, nec ad Consilium Capituli adstringatur.

8. Quantum ad Ecclesias collegiatas jure communi eorum Canonorum electio spectare videtur ad Capitulum unum cum Decano, aut illo, qui Capitulo praesidet. Quum vero plures earum aliquando fuere regulares, electio Canonorum in multis illarum mansit apud

solum Praepositum, tanquam qui tempore regularitatis erat Caput Congregationis, idque ad normam regulae monasticae S. Benedicti, et canonicae S. Chrodegangi.

9. Dignitates tam in Ecclesiis Cathedralibus, quam Collegiatis, quae ipsum Capituli regimen, ac disciplinam canonicam spectant, ad electionem Capituli ordinarie spectant, nisi quod hodie fere primae Dignitates in Collegiatis, et majores post Pontificalem in Cathedralibus nominationi Regiae, aut indulto Pontificio alicubi sint subjectae. In Concordatis Germaniae tamen et hae illis accensentur, quibus jure ordinario providetur. Reliquae Dignitates in Cathedralibus, quae ad regimen Hierarchium referuntur; uti sunt Archidiaconatus, Archipresbyteratus, ad solius Episcopi collationem plerumque pertinent.

10. Collatio beneficiorum, quousque Ordinationi cohaesit, actus ordinis videbatur. Novo jure vero, actus jurisdictionis censetur. Vetat tamen Bonifacius VIII. Sede vacante Capitulum, ne liberas collationes Episcopi sibi arroget. *c. un. Ne Sed. Vacant. in 6.*

11. Refert Cabassutius, quoad curata beneficia posse Capitulum Sede vacante saltem in Francia providere Parochiis, conferendo eas potius in titulum, quam commendam. In Belgio passim

Capitula Cathedralia Sede vacante instituunt concursum ad replendas Ecclesias Parochiales, sive ad Episcopi, sive ad aliorum Patronorum, Collatorumque ecclesiasticorum dispositionem spectantes.

12. Collatio, proprie dicta, communiter definitur, quod sit assignatio, seu concessio beneficii vacantis facta ab eo, qui potestatem habet. Haec quidem, si fit solo jure Collatoris, ut non restringatur ad aliquam personam nominatam, et praesentatam, proprie collatio, veluti libera dicitur. Quippe si fiat alicui personae quasi ex necessitate praesentationis, institutio, aut collatio necessaria appellatur.

Cap. 2.
De Collat.
Forme

13. Collatio libera differt ab electione, et praesentatione, quod, postquam acceptata fuit, etiam ante adeptam possessionem jus in re tribuat. Quippe per electionem, et praesentationem etiam acceptam nihil plus acquiritur, quam jus ad rem. c. 17. *de Praeb. in 6.*

14. Collatio alia est verbalis, alia realis: illa titulum, haec possessionem spectat. Prior diversis nominibus in jure novarum Decretalium insignitur: modo enim vocatio, alibi donatio, denique provisio appellatur. c. 6. *de Praeb. et alibi.*

15. Juxta receptum styllum collatio fieri, aut probari nequit, nisi per litte-

Fleur.
Instit.
c. 21.

ras patentes in forma consueta expeditas. His testatur Collator, quod proprio motu, sola perspecta hominis habilitate, et merito processerit; nec mentio fit petitionis, vel intercessionis, quae disciplinae adversaretur, cujus externam speciem servare laboramus. Si vero collatio coacta sit, quia vel nominationi Patroni debita est, et hoc exprimendum est: caeterum Collator et hanc personam satis explorasse censetur.

16. In ipsis litteris, oportet abhinc exprimi Ecclesiam, in qua beneficium est situm, ipsumque modum, quo illud beneficium est vacuum. His subjiciendae sunt ad calcem subscriptiones duorum testium fide dignorum, quas insequitur subsignatio Notariorum duorum, aut Secretarii, et diei, qua facta collatio est, annotatio. Dies maximi momenti est in concessionibus, quae non raro ex jure praeventionis pendent. In provisionibus Romanis necesse est, ut dies illa conveniat cum regula Cancellariae, quae est *de verisimili notitia*.

Reg. Cancell.
30.

17. Concurrentibus duabus collationibus, ex data (id est, die adscripta) de validitate subinde cognosci debet. Si ab eodem duae collationes factae; nec de prioritatem constet, neutra valet. Si a duobus factae sint collationes duobus, is prior est, qui possidet. Si neuter est in possessione, collatio Pontificia prae-

fertur provisioni Ordinarii. c. 31. de
Praeb. in 6.

18. Collatio saepe restricta est ad electionem, quae personam, cui conferendum est beneficium, Collatori designat. Electionis nomen dupliciter sumitur; utpote vel specialiter, prout a reliquis modis provisionum distinguitur, vel generaliter, prout et eos modos, veluti praesentationes, nominationes, quatenus et ipsae de electum personae connotant, complectitur.

Cap. 3.
De Elect.

19. Electio proprie dicta est designatio personae ad certum beneficium plurimum suffragiis collegialiter, Capitulariterque facta. Est et hujus duplex species: alia enim est electio confirmativa, alia electio collativa. Est utriusque grandis differentia. In electione enim confirmativa oportet servare praescriptam formam. In Gallia regias nominationes admittit, praeventionem autem Pontificiam ibi excludit etc.

20. Nihilominus utrique electioni multa supersunt communia: imprimis, si electio ad Capitulum spectat, soli ii suffragium habere possunt, et vocandi sunt, qui Capitulum constituunt, seu vere de Capitulo sunt, nisi ex speciali consuetudine, fundatione, aut Privilegio, vel praescriptione extranei, utpote non Capitulares, ad electionem vo-

eandi forent. c. 3. de *Caus. Poss. et Propr.*

21. Ad electionem nemo vel Capitularium, vel extraneorum admittendus est, tametsi id ab eis aliis esset concessum, nisi saltem, et ad minus in Ordine Subdiaconatus sit constitutus per *Clem. 2. de Ætat. et Qual.*

22. Qui jure suffragii gaudent, vocandi sunt per signa solita, five campanae, five vivae vocis, si praesentes sint; absentes vero per litteras, et Nuntios, si in Provincia sint. c. 35. de *Elect.* Absentium citatio facienda est singulariter, si sciatur, ubi degant, et commode, et sine periculo fieri possit, per litteras, aut Nuntium, nisi de consuetudine aliter servetur. Quod si nesciatur, ubi commorentur, citatio facienda est per edictum publicum in Ecclesia, vel ubi soliti sunt commorari etc.

23. Si vocati intra terminum praefixum, modo competens sit, non venerint, non sunt de caetero expectandi, poteritque iis absentibus ad electionem a praesentibus, tametsi pauciores sint, procedi; nisi absque periculo, et incommodo expectari possent absentes, qui aliqua causa necessaria, vel utili in vicinia detinentur. c. 18. et 19. de *Elect.*

24. Concilium Lateranense IV. penitus interdixit, ne quis in electionis negotio Procuratorem constituat, nisi sit

absens in loco, de quo debeat evocari, iustoque impedimento detentus venire non possit, super quo, si opus fuerit, fidem faciat juramento, et tunc, si voluerit, uni committat de ipso Capitulo vicem suam. Refert. c. 42. §. 1. de Elect.

25. Juxta Constitutionem Bonifacii VIII. nedum uni, sed et pluribus vices suas absens, legitimo detentus impedimento, committere potest, ita tamen, ut cuique in solidum ea commissio fiat. Si nullus ipsorum in solidum fuerit constitutus, ipsorum aliquis non debet admitti. Mandatum absentis suscipere nullus Capitularium cogitur, nec extraneus Procurator invito Capitulo obtrudi potest. Ait Pontifex: *Cum unus est Procurator ex Capitularibus simpliciter constitutus, si is unum suo, alterum domini sui nomine, in scrutinio nominandum duxerit, nihil agit, nisi de certa eligenda persona sibi Dominus speciale dederit mandatum; tunc enim in illam ejus, et in aliam suo nomine licite poterit consentire. Hic est tenor c. 46. de Elect. in 6.*

26. Nonnullibi tamen diversa consuetudo viget, ut absentes nec vocandi, ne expectandi sint. Ait Pontifex: *Cum in Ecclesiis Canonorum Praebendarum, vel beneficiorum collatio Capitulariter est facienda, absentes Canonici sunt vocandi; nisi consuetudo habeat,*

eos ad talia non vocari. Refert. c. 33. *de Praeb. in 6.*

27. Meminit Gregorius IX. veteris consuetudinis in Ecclesiis Galliae, quod oporteret de toto regno Galliae absentes vocari: haec ubique fere desit, adeo, ut non vocentur, nisi qui sunt in civitate, vel oppido, ubi Capitulum congregatur. c. 55. *de Elect. et ibi Interp.*

28. Si unus ex Electoribus sive praesentibus, sive absentibus, qui vocari debuit, praeteritus est, de contemptu agere potest ad rescindendam electionem, tametsi unanimis fuisset, nisi postea amore pacis tacite, vel expresse consentire, aut acquiescere velit. c. 28. *ibi.*

29. Vota ipsa electionis in communi Congregatione conferenda, et colligenda, ubi praesentes adsint omnes Electores, sunt, quia non valet, nisi sit communiter celebrata. Nam ea, quae fiunt ab aliqua Universitate, nomine Universitatis debent fieri per congregatos in unum. c. 55. *de Elect.*

30. Abhinc collata vota numerantur, ut a pluralitate suffragiorum, si respectu totius Capituli majora sint, concludatur, tametsi alii sint, qui dissentiant, vel contradicant. c. 36. *d. t.*

31. Passim invaluit consuetudo, quod, praeterita veteri collatione zeli
ad

ad zelum, meriti ad meritum, sola ratio ineatur numeri ad numerum, ut plurimae lites, et oppositiones refecentur. Praescripsit Pontifex quondam hanc formam in electionibus Monialium. c. 43. *de Elect. in 6.*

32. Meminit alibi Bonifacius veteris statuti, aut consuetudinis, cujus vigore hodie passim in Cathedralibus Ecclesiis receptum est, ut Praebendae, aliave inferiora beneficia, quae ad electionem, collationemque spectant Capituli, per Hebdomadarium, seu Turnarium, ut vocant, conferantur, seu quod is, in cujus hebdomada beneficium vacare contingit, unum praesentet Capitulo, cui tanquam a toto Capitulo electo, beneficium conferatur. c. 41. *de Praeb. in 6. et ibi Gloss.*

33. In electionibus confirmativis, quae spectant provisionem Ecclesiarum viduarum, triplex forma praescripta est, utpote per compromissum, per inspirationem quasi divinam, et scrutinium. c. 42. *de Elect.*

Cap. 4.
De forma
Elect.

34. Per compromissum dicitur fieri electio, quando eligendi potestas unanimi consensu Electorum committitur aliquibus viris idoneis, ut vice omnium provideant Ecclesiae viduae de Pastore. Compromissarii nihil agunt, si terminos mandati expresse vel tacite; v.g.

eligendo indignum, excefferint. c. 37. *de Elect. in 6.*

35. Quot debeant esse Compromissarii, quasve qualitates habere, in jure expressum haud est. Etenim et in unum compromitti potest. c. 8. *de Elect.* Potest et compromitti in plures tum Capitulares, tum extraneos. c. 21. *ibi.*

36. Altera forma est per quasi inspirationem. In antiquitate celebrantur plures electiones, veluti S. Ambrosii, S. Nicolai, S. Severini per veram inspirationem Spiritus S. factae, quia communi suffragio, et ab omnibus concorder, quasi divini spiritus motu, nullo discrepante, absque ullo praevio tractatu electi sunt. Dicitur electio quasi per inspirationem Spiritus sancti celebrari, si praevio tractatu praemisso, aliisque solemnitatibus servatis Electores unanimiter in unum consentiant. c. 42. *de Elect.*

37. Tertia forma electionis per scrutinium his verbis exprimitur: *Praesentibus omnibus, qui debent, et volunt, et possunt commodè interesse, assumantur tres de Collegio fide digni, qui secrete, et sigillatim vota cunctorum diligenter exquirant, et in scriptis redacta mox publicent in communi — ut is collatione habita eligatur, in quem omnes, vel major, et sanior pars Capituli consenserit. Refert. ibi.*

38. Quantum ad Scrutatores oportet, eos esse tres, et ex ipso Collegio, utpote ex iis, qui jus eligendi vel jure, vel privilegio, et consuetudine habent, quia et hi, in ordine ad actum electionis, de Capitulo censentur. In electionibus Regularibus et frequens est, quod illi Scrutatores ab Ordinario nominentur.

39. Scrutatorum est, vota electorum secreta, id est, seorsim ab aliis, exquirere, ut sic quisque liberius votum suum exprimere valeat, et vel per schedulam, vel per vivam vocem, ut aliquis Scrutatorum nomen electi scripto excipiat.

40. Enimvero et sigillatim quisque Electorum ad deponendum votum advocandus est, ut vitetur omnis confusio. Ergo bini, et terni simul admitti non possent, nec vel ultimus, vel unus praeteriri, aut contemni.

41. Singulorum vota oportet esse certa, et absoluta. Rejiciuntur enim vota conditionalia, alternativa, et incerta, ut pro non adjectis habeantur. Si inter schedulas quaedam appareat alba, tunc et ea abjecta, ac si non esset, caeterae numerantur. *c. 2. de Elect. in 6.*

42. Votis in scripturam a Notario, vel Tabellione redactis, ea publicantur in communi, non exprimendo, in quo-

rum favorem data sunt, vel quot ex Electoribus in eam personam consenserint, sed tantum explicando numerum eorum, qui vota tulerunt. Nam abhinc nulli variare licet. c. 58. de Elect.

48. Ait Pontifex: *Ut is collatione habita eligatur, in quem omnes, vel major, et sanior pars, relative ad totum Capitulum, consenserit.* Desit illa collatio zeli ad zelum, meritique ad meritum, ut hodie sola illa numeri ad numerum comparatio supersit, quia vota oportet esse secreta.

43. Hac collatione absoluta Praeses ab Electoribus petit: *Placetne vobis electionem publicari?* Respondentibus illis: *Placet.* Nomine omnium dicit: *talem eligo, electumque pronuntio, et in communi coram vobis promulgo.* His formulis in Germania fere solus locus est, quia ex Concordato Germaniae Capitulis Electionis jus tum in Cathedralibus, tum in Regularibus Ecclesiis reservatur, quo aliae nationes exciderunt.

Cap. 5.
De Jur.
Devol.

44. Juxta Decretum Concilii Lateranensis IV. *Ultra tres menses Cathedralis, vel regularis Ecclesia non vacet Praelato, intra quos (justo impedimento cessante) si electio celebrata non fuerit, qui eligere debuerunt, eligendi potestate ea vice careant, ac*

ipsa eligendi potestas ad eum, qui proximo praeesse dignoscitur, devolvatur. Refert. c. 41. de Elect.

45. In inferioribus beneficiis Concilium Lateranense III. semestri praescripsit: *Cum Praebendas ecclesiasticas, seu quaelibet officia in aliqua Ecclesia vacare contigerit, — intra sex menses personis, quae digne administrare valeant, conferantur: si autem Episcopus, ubi ad eum (collatio independentem a Capitulo) spectat, conferre distulerit, per Capitulum ordinetur. Quod si ad Capitulum privative pertinuerit, et infra praescriptum terminum hoc non fecerit, Episcopus secundum Deum cum religiosorum virorum consilio hoc exequatur (tametsi solus Turnarius in culpa fuerit) vel si omnes forte (quia communis est collatio Episcopi, Capituliue) neglexerint, Metropolitanus de ipsis secundum Deum absque aliorum contradictione disponat. Refert. c. 2. de Concess. Praeb.*

46. Semestre autem hoc, intra quod provisio beneficiorum ex Decreto Concilii Lateranensis fieri debet, non simpliciter a die vacationis ipsorum beneficiorum; sed a die notitiae computandum est. c. 5. *ibi.*

47. Sicut iusta ignorantia, ita et aliud quodvis impedimentum juris, factive jus devolutionis tollit. Sic Inno-

centius III. rescripsit, suspensionem Episcopi in sex illis mensibus nullatenus computari; *cum illa Lateranensis Concilii Constitutio contra negligentes tantum fuerit promulgata. Ref. ibi.*

48. Sex mensibus a notitia vacationis elapsis, ni justum impedimentum probetur, Collatores, et Electores ea vice jure providendi beneficio exciderunt; adeo quidem, ut inspecta juris dispositione, ipsa collatio, aut electio post lapsum sex mensium sit nulla. Non enim omnibus placet, Glossae, aliorumque nonnullorum Interpretum sententia, qui asserunt, moram purgari in electionibus, nisi ultro Superior connivere velit. *c. 5. de Suppl. Negl.*

49. Post lapsum sex mensium collatio ab inferiore devolvitur ad immediatum ejus Superiorem, utpote illum, in cujus diaecesi situm est beneficium, quod conferendum per jus devolutionis hic, et nunc est, quia neglectum fuerat. *c. 3. ibi.*

50. Si autem et ipse Episcopus negligens fuerit tanto tempore, devolvitur provisio ad Archiepiscopum, et ab hoc ad Primatem, si alicubi est, et hinc ad ipsum Pontificem. *c. 5. d. t.*

51. Quoad Exemptos devolutio immediate fit ad Pontificem, utpote exemptorum immediatum Superiorem. Juxta Decretum Concilii Viennensis, si Praelati regulares Prioratus, Ecclesias,

administrationes, aut quaevis alia beneficia, ad eorum collationem spectantia, intra tempus, a Concilio Lateranensi praescriptum, conferre negligent — Diaecesani locorum in non exemptis sua, in exemptis vero Apostolica auctoritate negligentiam super hoc suppleant eorundem. *Clem. un. de Suppl. Negl. Prael.*

§ 2. Praecipit tamen Concilium Diaecesanis locorum, ut, supplendo negligentiam Praelatorum, conferant beneficia, servata eorum conditione, et qualitate; illa videlicet, quae consueverunt per saeculares Clericos gubernari, saecularibus Clericis: alia vero, quae duntaxat Religiosis committi sunt solita, vel conferri, Religiosis Monasteriorum, quorum Praelati negligentes fuerint, conferendo, quia juxta receptam regulam *devolutio fit cum qualitatibus, et Personis, quae in prima erant collatione.* Nam ipse Superior, quantum supplendo negligentiam intrat in jus inferioris Collatoris, et eodem jure, iisdemque legibus uti debet. *ibi.*

§ 3. Huic regulae et justus locus est in devolutione ex electione indigni. Bonifacius VIII. provisiones Cathedralium S. Sedi reservavit, si Electores in hujusmodi Ecclesiis vel ipso jure, cum eligunt scienter indignum, vel per sententiam, cum formam traditam in Con-

cilio generali non observant, eligendi potestate privantur. c. 18. de Elect. in 6.

Univ. Pa-
ris. in
Appel.

54. Querebatur Ann. 1517. Universitas Parisiensis: *Quod saepe Dignitates, ac beneficia nobilia, et opulentiora personis conferentur incognitis, et indignis, quae minime residebant.*

S. Caelest.
I. ep. ad
Episc.
Gall. c. 3.

* 55. Praevalente remissione disciplinae, quid in morum doctrina consultius, quam SS. Patrum sententias contra electiones indignorum relegere? En sententiam B. Caelestini: *Qui non per singula stipendia, merito virtutum creverit, ad emeritum stipendii ordinem non potest pervenire. Solum Sacerdotium inter ista, rogo, vilius est, quod facilius tribuitur, cum difficilius impleatur. In-*

S. Leo.
ep. 87.
ad Episc.
Afr. c. 1.

quit S. Leo: Si ad honores mundi sine suffragio temporis, sine merito laboris indignum est pervenire, et notari ambitus solent, quos exploratae probitatis documenta non adjuvant; quam diligens: et quam prudens habenda est dispensatio divinorum munerum, et caelestium dignitatum? Ne in aliquo Apostolica, et Canonica Decreta violentur, et his Ecclesia Domini regenda credatur, qui legitimarum institutionum nescii, e totius humilitatis ignari, non ab infimis sumere incrementum, sed a summis volunt habere principium. Juxta S. Gregorium Naz. Quis est; qui veritatis propugnatorem

S. Greg.
Naz.
Orat. I.

unius dieculae, veluti e luto statuam fingit? Illum inquam, qui cum Angelis stabit, cum Archangelis glorificabit, cum Christo sacerdotio fungetur, ut, quod majus est, dicam, qui Deus erit, aliosque Deos efficiet. Quid verbis S. Chrystostomi gravius? Per quam enim, inquit, ineptum, et absurdum est, si, cum emptitium servum introducimus domum, non prius illi aliquid domesticae suppellectilis tradimus, quam longo experimento sententiae suae, atque voluntatis plurima indicia dederit, in Ecclesia Dei non utatur eadem diligentia. Caeterum novitium adhuc in primo constituimus ordine, antequam fidei suae, atque vitae dederit documenta.

S. Ghryf.
hom. 10.
in Epist.
1. ad Ti-
moth. c. 3.

TITVLVS. V.

De Concursu ad Parochiales Ecclesias.

CAPVT I.

Explicatio Tridentini Decreti.

I. Concilium Tridentinum, ut, mis-
sis incognitis, et indignis, justo dele-
ctui habiliorum, et probatorum Mini-
strorum consuleret, alicubi statuit, ut,
cum Parochialis Ecclesiae vacatio —
quomodocunque contigerit, etiamsi
Ecclesia Parochialis reservata, vel af-

Trid. sess.
24. c. 18.

fecta fuerit generaliter, vel specialiter — debeat Episcopus statim habita notitia vacantis Ecclesiae, si opus fuerit, idoneum Vicarium — constituere. — Porro Episcopus, et qui jus Patronatus habet, intra decem dies, vel aliud tempus ab Episcopo praescribendum, idoneos aliquot Clericos ad regendam Ecclesiam, coram deputandis Examinatoribus nominet. Liberum sit autem et aliis, qui aliquos ad id aptos noverint, eorum nomina deferre, ut possit postea de cujuslibet aetate, moribus, et sufficientia fieri diligens inquisitio. Et si Episcopo, aut Synodo Provinciali pro regionis more videbitur magis expedire, per edictum etiam publicum vocentur, qui volent examinari.

2. Hinc patet, Concilium nonnisi in subsidium, si Episcopo, aut Synodo Provinciali pro regionis more magis expedire videbitur, concessisse, ut per edictum etiam publicum vocentur, qui volent examinari; utpote quibus tum per externae, tum internae vocationis signa aliunde constat, se a Deo ad curam animarum vocatos.

3. Abhinc edictum ita affigendum est, ut finis illius obtineatur; id est, ut per illud vocentur omnes, qui examini se sistere volent. Unde arbitrio Episcoporum relictum est, locum, et tempus,

quo comparandum sit ad examen, prae-
figere. Sic saepe usus habet, quod edi-
ctum Episcopi ad scholas publicas mitta-
tur, ut hoc pacto ad notitiam Clerico-
rum ibidem studentium pervenire queat,
quoniam saepe et multo securius a pio,
docto, et zeloso Praefide vocationem
suam discere possunt, quam ab Episcopo
ipso, cui plerumque eorum vita, et
conversatio minus perspecta est.

4. S. Carolus in Concilio Mediolanen-
si I. statuit, *ut cum primum Episcopus
Parochialem Ecclesiam vacare cogno-
verit, intra triduum ad Cathedralis,
et vacantis Ecclesiae januam publicum
edictum per totos decem dies, vel a-
liud longius tempus, ejusdem Episco-
pi arbitrio, propositum esse jubeat.*
Enimvero et ita Synodus Tridentina ex-
pressit, tametsi Pius V. singulari Consti-
tutione vetuerit prorogationem ultra a-
lios decem dies. Bulla enim Pii V. ubi-
que recepta, saltem quoad hoc pun-
ctum, haud est, quia Concilii Decre-
tum, prout sonat, praeferre alibi pla-
cet.

Pius V.
Bull. 33.
in Bull.
Rom.

5. Concilii Decretum, prout sonat,
amplissimum, in ordine ad Parochiales
Ecclesias est. En tenorem: *Cum Paro-
chialis Ecclesiae vacatio, etiamsi cura
Ecclesiae alteri, vel Episcopo incum-
bere dicatur, et per unum, vel plures
administretur, etiam in Ecclesiis patri-*

Cap. 2.
De Pa-
roch. a
concurf.
exempt.

monialibus, seu receptivis nuncupatis, in quibus consuevit Episcopus uni, vel pluribus curam animarum dare, quos omnes ad infra scriptum examen teneri mandat, per obitum, vel resignationem, etiam in Curia, seu aliter, quomodocunque contigerit, etiamsi ipsa Parochialis Ecclesia reservata, vel affecta fuerit generaliter, vel specialiter, etiam vigore indulti in favorem S. R. E. Cardinalium, seu Abbatum, vel Capitulorum etc.

6. Invaluit tamen alicubi sequiore interpretatione, quod a concursu eximantur Parochiae, quarum cura spectat ad Ecclesiam collegiatam, ita, ut id officium exerceatur per Canonicos, aut Hebdomadarios, vel alios Clericos ad nutum amovibiles. Hoc exemplo et receptum est, concursum non habere locum, si cura sit penes Capitulum, aut Monasterium, aut aliquam Dignitatem, tametsi officium stet penes Vicarium ad nutum amovibilem. Recentior Constitutio Pii a concursu absolvit et Vicarias perpetuas, quae tamen alibi concursui subjiciuntur, quia Vicariae perpetuae instar beneficiorum censentur.

7. Si Ecclesia Parochialis annexa sit Dignitati accessorie, ita, ut ipse Dignitatem obtinens per se exerceat curam animarum, a concursu eximitur, quia tunc potius conferri Dignitas, quam Ec-

Pius V.
Full. 46.
in Bull.
Rom.

clesia Parochialis videtur: si autem Parochiae ipsi sit Canonicatus, aut aliud beneficium via suppressionis, vel accessionis unitum dubitari nequit, vacante Ecclesia Parochiali locum esse concursui, quia tunc Parochia supereft in suo integro, ac naturali statu.

8. Quantum ad Ecclesias Patrimoniales concursui ita locus est, ut tamen qualitati beneficiorum non derogetur. Hinc, si plures quidem se examini fistant, praeferendus caeteris paribus ille est, qui praescriptam qualitatem v.g. cognationis habeat. Id ipsum et locum habet in Parochiis, quae graduatis, ac nominatis Academicis debentur.

9. Ufu invaluit, quod et Parochiae, quae per resignationem in favorem, vel per permutationem conferuntur, a concursu excusentur, quia proprie vacare non censentur.

10. Quid de Ecclesiis juris Patronatus? Concursui locus est, si jus Patronatus sit ecclesiasticum: si vero id jus sit laicum, a concursu excusatur. Si alternativum sit, pro turno ecclesiastico concursui subjicitur, pro turno laicali a concursu eximitur. Quid, si mixtum sit, et simultaneum? Juxta declarationes Cardinalium concursu opus est, etsi pro duabus partibus pertineat ad laicum. Alibi tamen pro jure Patronatus mixti concursus exulat, quia Tridentinum De-

cretum nonnisi cum illa clausula admissum est: *Salvo jure Patronatus Regii, ejusque Vasallorum.*

Cap. 3.
De Exa-
min. et
Exami-
nat.
Trid.
supr.

11. Praecipit Concilium Tridentinum: *ut transaeto constituto tempore concursus, omnes, qui descripti fuerunt, examinentur ab Episcopo, sive eo impedito, ab ejus Vicario Generali, atque ab aliis Examinatoribus, non paucioribus, quam tribus.*

S. Bern.
lib. 4. de
confid.
c. 6.

12. Episcopi est, examini per seipsum adesse et praesidere, quia de causa summi momenti, utpote cura animarum agitur. Absit, ut Episcopus ab ea praesentia, et assistentia obtentu cujusvis alterius negotii excusari posset. Quid enim illa querela S. Bernardi funestius? *Optimi, inquit, videlicet aestimatores rerum, qui magnam de minimis, parvam, vel nullam de maximis curam gerunt. Sed, ut liquido datur intelligi, patientius ferimus Christi jacturam, quam nostram.*

13. Si legitime tamen per graviores causas impeditus est Episcopus, examen coram ejus Vicario generali peragendum est, assistentibus aliis Examinatoribus, non paucioribus, quam tribus. Inquit S. Synodus: *Examinatores autem singulis annis in Diaecesana Synodo ab Episcopo, vel ejus Vicario ad minus sex proponantur, qui Synodo satisfaciant, et ab ea probentur. Ad-*

venienteque vacatione cujuslibet Ecclesiae, tres ex illis eligat Episcopus, qui cum eo examen perficiant, indeque succedente alia vacatione, aut eosdem, aut alios tres, quos maluerit, ex praedictis illis sex eligat. Enimvero quotannis Synodum diaecesanam haberi, S. Trid. sess. 24. c. 2. Synodus praecepit.

14. Nostris moribus, quibus annuae Synodi exoleverunt, superest, quod Episcopus illos Examinatores assignare, et nominare soleat. Juxta Tridentinum Decretum, sint vero illi Examinatores Magistri, seu Doctores, aut Licentiati in Theologia, aut jure Canonico, vel alii Clerici seu Regulares, etiam ex Ordine Mendicantium, aut etiam saeculares, qui videbuntur magis idonei ad id. Delectus ergo habiliorum Examinatorum praescriptus est.

15. Delectis Examinatoribus praecipitur, ut omnes ad SS. Dei Evangelia jurent, se, quacunque humana affectione postposita, fideliter munus executuros. Solet id juramentum hodie ab Examinatoribus semel, utpote in ingressu officii, praestari. Utinam vero hujus juramenti semper data occasione meminerint illi.

16. Monet S. Synodus Examinatores: Trid. sess. 24. c. 18. Caveant, ne quidquam prorsus occasione hujus examinis, nec ante, nec post accipiant; alioquin simoniae vi-

tium tam ipsi, quam alii dantes incurrant; a qua absolvi nequeant, nisi dimissis beneficiis, quae, quomocunque etiam antea obtinebant, et ad alia imposterum inhabiles reddantur. Nec exculantur, si vel minimum stipendium Examinatoribus pro concursu constituisset in ipsa Synodo etiam Ordinarius.

17. Examen dirigi debet in aetatem, in mores, reliquamque sufficientiam, ut possit postea de cujuslibet aetate, moribus, et sufficientia fieri diligens inquisitio. Inquit S. Synodus: *Peraeto deinde examine renuntientur, quotquot ab his idonei judicati fuerint aetate, moribus, doctrina, prudentia, et aliis rebus ad vacantem Ecclesiam gubernandam opportunis. Quantum aberrant ab hoc Decreto illi, qui omne examen pro concursu ad quaestiones quasdam, aut disputationes scholae reducant.*

S. Carol.
in Conc.
Mediol.
P. 3. Tit.
de Exam.
rit.

18. Statuit S. Carolus in Concilio Mediolanensi, ut, cum initur examen illius, cui in curam certa Ecclesia Parochialis tradenda est, videant ante Examinatores, qui, qualis, et quam numerosus populus sit, cujus Parochialem curationem is suscipiet. Quare sane diligenter explorata, in examine, quod inibunt, sibi proponant accurate

accurate perspicere, an ad eam curam gerendam suscipiendamve idoneus omnino ille sit. Ergo non vacat corruptela, quod concursus ad vacantiam plurium Ecclesiarum reservetur.

19. En articulos, ad quos S. Carolus examen revocat. Sunt horum alii generales, qui Candidatorum totum vitae statum, et genus spectant. Hinc inter alia queri vult: an in orationis sanctae studio, usuque versatus? Quibus meditationibus instructus? Qui orandi modus, quique illius fructus, et profectus? Quae Regulae praeparationis ad orationem etc.

20. Speciali examine quaeri oportet. An sermones contexere, habereve sciant? An quos habuerint? Unde hos sumpserint? quam illis contexendis, conscribendisque rationem adhibuerint? Et vero, si quos apud se conscriptos tunc habeant; eos ostendant, ac tradant. An in eo genere aliquid ex tempore possint, et tunc brevi sermone periculum fiat, quantum concionando valeant? An alias unquam curam animarum gesserint, et ubi, et cur inde discesserint? An intelligant, quanti illud sit, curam animarum gerere; quae partes, et virtutes illae sint, quibus bonum, ac vigilantem animarum Curatorem praeditum esse oportet?

Cap. 4.
De Re-
nunt. et
Elect.
Dign.

21. Ait Concilium Tridentinum: *Per-
acto examine renuntientur, quotcun-
que ab his (Examinatoribus) idonei ju-
dicati fuerint, aetate, moribus, do-
ctrina, prudentia, et aliis rebus ad
vacantem Ecclesiam gubernandam op-
portunis. Si inter Examinatores non
conveniat de idoneitate, inidoneitate-
que aliquorum, a pluralitate suffragio-
rum concluditur; aut, si vota sint pa-
ria, vel singularia, accedere poterit E-
piscopus, aut Vicarius Generalis, qui
examine praeest. Oportet enim accessio-
nem fieri in ipsomet examine, et coram
iisdem Examinatoribus simul congrega-
tis. Sic S. Congregatio decidit, *examen
esse faciendum coram Episcopo, vel e-
jus Vicario absque eorum voto decisi-
vo; et tantum eos posse accedere, si
vota sint paria, vel singularia.**

22. Praecipitur Examinatoribus re-
ferre non tantum de doctrina, sed et de
caeteris dotibus, quod examinati sint
absolute idonei ad regendam vacantem
Ecclesiam. Inde resolvit S. Congrega-
tio, *Decreto Tridentino non esse satis-
factum per relationes Examinatorum,
quorum aliqui renuntiaverunt, exa-
minatum idoneum esse quoad litteratu-
ram; quoad reliqua dicentes, onus
esse Episcopi.*

23. Superest abhinc, quod *ex his* (ab
Examinatoribus tanquam idoneis re-

nuntiatis) *Episcopus eum eligat, quem caeteris magis idoneum judicaverit, ut praelectioni dignioris locus sit. Quippe a peccato mortali excusari non posset Episcopus, nisi, quem digniorem, et Ecclesiae magis utilem, non quidem precibus, vel humano affectu, vel ambientium suggestionibus sed eorum exigentibus meritis ipse judicaverit, praefici diligenter curaverit.*

23. In Curia locus est appellationi, nisi Episcopus digniorem praefecerit. Declarat Pius V.: *Volumus, et decernimus, quod si Episcopus minus habilem, posthabitis magis idoneis elegerit; possunt ii, qui rejecti fuerint, a mala electione hujusmodi ad Metropolitanum, vel si ipse Metropolitanus, aut exemptus fuerit eligens, ad viciniorem Ordinarium, uti nostrum, et Sedis hujusmodi delegatum, aut alias ad ipsam Sedem Apostolicam appellare, ad effectum devolutivum, ac praelectionem ad novum examen coram ipso appellationis iudice, et ejus examinato-ribus provocare etc.*

Pius V.
Bull. 33.
§. 7.
in Bull.
Rom.

24. Refert tamen Fagnanus, novum examen non decerni nisi dato aliquo fumo irrationabilitatis, et malae praelectionis. Hinc S. Congregatio censuit, concursus novum in urbe instituentum, ubi Orator de veritate narra-

torum dederit fumum; id est, postquam per attestationes extrajudiciales, vel alia uniformia documenta, de hujusmodi suspicione, et gravamine aliqualem fecerit fidem, ut sit probabilis, et sufficiens causa eum excusandi a calumnia. Alibi tamen omnis appellatio ea occasione exulat, ut lites minuantur. Concilium enim Tridentinum simpliciter reliquit Episcopi judicio, ut eum eligat, quem caeteris magis idoneum ipse judicaverit. Restrigitur tamen haec Episcopi libertas ad eos, qui examine peracto idonei ab Examinatoribus aetate, moribus etc. renuntiati fuerint.

Trid. sess.
24. c. 18.

25. *Ulterius statuit Concilium, ut illi, quem Episcopus caeteris, quos Examinatores idoneos ad tegendam vacantem Ecclesiam renuntiaverint, digniorem judicaverit, et non alteri collatio Ecclesiae ab eo fiat; ad quem spectabit eam conferre.* Inde in Beneficiis reservatis Pontifex ex stylo Curiae provisionem sibi vindicat. Alibi tamen ipsa reservatio Romana sublata censetur, ut et collatio ad ipsum Episcopum pertineat.

26. Quantum ad reliquos Patronos ecclesiasticos observatur, ut, si institutio ad Episcopum, et non ad alium pertineat, is, quem Patronus digniorem inter probatos ab Examinatoribus iudicabit, Episcopo praesentetur, ut ab eo

instituat: dum vero institutio ab alio, quam ab Episcopo facienda erit, tum Episcopus solus ex dignis eligat digniorem, quem Patronus ei praesentet, ad quem institutio pertinet. Quippe institutio hoc loco accipitur pro collatione tituli.

27. Jure Decretalium soli Episcopo vindicatur institutio auctorizabilis, quatenus curam animarum tribuit. Sic enim Rubrica refert: *Archidiaconus sine mandato Episcopi non committit curam animarum; id est, non habet institutionem auctorizabilem*. Refertur haec inscriptio c. 4. de Offic. Archid.

28. Quia tamen Concilium Tridentinum diserte supponit, institutionem ab alio, quam Episcopo aliquando esse faciendam; placet institutionem auctorizabilem; quatenus titulum confert, distinguere a commissione curae animarum, ut pro ista ad Episcopum remittendus sit, cui Archidiaconus, vel alius Patronus ecclesiasticus institutionem auctorizabilem, id est, tituli, jure proprio contulit.

29. In tanta mora examinis, et provisionis consultum videbatur, ut debeat Episcopus statim habita notitia vacationis Ecclesiae, si opus fuerit, idoneum in ea Vicarium, cum congrua, ejus arbitrio, fructuum portionis assignatione constituere, qui o-

Cap. 5.
De Vicar.
vacant.
Eccl. Pa-
roch.

nera ipsius Ecclesiae sustineat, donec ei de Rectore provideatur.

30. Haec provisio, utpote Vicarii, pertinet ad simplex arbitrium Episcopi, independenter a concursu, aut examine, aut jure Collatoris, siquis ab Episcopo alius est. Sede vacante succedit et in hoc jus Episcopi Capitulum, ut tamen non alteri, quam jam aliunde approbato Sacerdoti curam animarum committere possit per speciem quandam prorogationis. Si Capitulum alium delegat, nonnisi ad custodiam datus censetur, quia cura animarum reservatur Episcopo.

31. Competit haec Vicarii deputatio Episcopo non tantum in Ecclesiis, quae concursui sunt subjectae, sed et aliis, quae a concursu eximuntur: ne alias defectu Sacerdotis, et deservitoris, si-
ve Vicarii populus Sacramentorum usu, aliisque salutis mediis destituatur.

32. Inde et Episcopi est, congruam ex fructibus beneficii portionem Vicario illi assignare, tametsi aliis jus sit, proventus vacantis beneficii percipiendi. Quippe illud jus non intelligitur, nisi deductis oneribus, inter quae congrua portio, Vicario, vel Deservitori praestanda, iuste computatur, quia, qui altari servit, et de altari alendus est.

33. Juxta Tridentinum Decretum Vicarius ita constitutus onera ipsius Eccle-

fiae vacantis interim sustineat. Formula consueta haec onera ita explicat: *Te Vicarium ipsius Ecclesiae S. N. constituimus, et deputamus, cum auctoritate Missas, et alia divina officia celebrandi, Sacramenta administrandi, et alias functiones ecclesiasticas obeundi, ad quae tenetur, et quae quilibet animarum Rector, et administrator praestare, et obire solet.*

34. Hoc tenore transeunt in Vicarium, quem et Deservitorem dicunt, quaeque onera Pastoralia, ut praestet omnia, quae ipse Parochus pro administranda cura animarum praestare deberet. Enimvero si illi Beneficio alia jura aliis titulis cohaereant; utpote, quod Parochus, vel Plebanus in Ecclesia Collegiata, vel Cathedrali habeat locum inter Canonicos, haec in Vicarium non cadunt, quia inter functiones Pastorales recenserentur haud solent.

* 35. In morum doctrina ad calcem hujus tituli quid tam facit, quam inter currentes, et renuentes laudare obedientes? Ait B. Augustinus: *Siquam operam vestram mater Ecclesia desideraverit, nec elatione avida suscipiatis, nec blandienti desidia respuatis: sed miti corde obtemperetis Deo; nec vestrum otium necessitatibus Ecclesiae praeponatis: cui parturienti si nulli boni ministrare velent, quomodo na-*

S. Aug.
ep. 13.

S. Greg.
lib. I.
Fast. c. 9.

S. Cypr.
ep. 52.

S. Gau-
dent.
Brix.
ferm. 16.

Paulin. in
vit. S.
Ambros.
c. 3.

sceremini, non inveniretis. Juxta S. Gregorium. Inter haec quid sequendum, quid tenendum est, nisi, ut, virtutibus pollens, coactus ad regimen veniat, virtutibus vacuus nec coactus accedat. Refert S. Cyprianus de S. Cornelio: Episcopatum nec postulavit, nec voluit, sed pro pudore virginalis conscientiae suae, et pro humilitate ingenitae sibi, et custoditae verecundiae, non, ut quidam, vim fecit, ut Episcopus fieret, sed ipse vim passus est, ut Episcopatum coactus reciperet. En S. Gaudentii verba: Imparem, inquit, me vestro desiderio per omnia sentiens, onus istud totis viribus conatus sum declinare: sed B. Pater Ambrosius, caeterique Venerandi Antistites, tales ad me epistolas cum vestra legatione miserunt, ut sine damno animae meae ultra jam resistere non valerem. Teste Paulino B. Ambrosius productus itaque, et adductus Mediolanum, cum intelligeret citra se Dei voluntatem, nec se diutius posse resistere etc.

T I T V L V S VI.

De Reservationibus Apostolicis.

CAPVT I.

*Origo, et Progressus Mandatorum, et Reservatio-
num.*

1. Inter haec saecula invaluerunt provisiones Papales. Principio Papa Clericos Roma venientes, vel meritis graves solum commendavit Praelatis. Quum vero his religione quadam insita semel, atque iterum Episcopi gratificarentur, commendationes frequentari caeperant, et nonnunquam susque, deque habebantur. Hac occasione precibus addebantur mandata; Monitoriis enim (ita primas litteras vocant) jungebantur praeceptoriae, quas excipiebant executoriales, in eum effectum, ut delegatus Judex Ordinarium censuris adigeret ad conferendum homini Roma misso beneficium a Papa concessum, aut ipse deputatus Executor, Ordinario tergiversante, id conferret.

2. Harum litterarum monitoriarum, praeceptoriarum, et executoriarum frequens mentio in Decretalibus novi juris occurrit. Quippe saepe uno tenoreungebantur exemplo juris civilis, quo aliquando Praetor pro conditione cau-

fae, temporis, aut Personae per compendium edicta ita moderabatur, ut statim *Peremptorium*, quod appellant unum pro omnibus, daret. Vide c. 30, 37, 38, 40. et *passim. de Rescript.*

3. Auspicio his mandatis profitebantur Pontifices, se viris litteratis, et aliunde non habentibus, unde viverent, providere velle. Rescripsit Lucius III.: quod si ille, pro quo scriptum est, beneficium ecclesiasticum, unde honeste valeat sustentari, habeat, cujus in mandato mentio non fit, Ordinarius illi de beneficio providere non teneatur. c. 6. *de Praeb.*

4. Hinc haec mandata dari *in forma pauperum*, vel in forma, prout incipit Decretalis Innocentii III. *Cum secundum Apostolum*, vel *in forma communi* dicebantur, quia defectui sustentationis consultum ibant; qui enim altari servit, de altari et vivere debet. Vide c. 27. *de Rescript.* c. 13. *de Aetat. et Qual. Ordin.*

5. Spectabant haec rescripta expectativas, quibus Papa spem dabat obtinendi beneficium, quodcumque in certa Ecclesia vacaverit. Dicebantur et mandata de providendo, quibus Papa quondam clausulam: *Nisi de mandato nostro eadem Ecclesia foret in alterius receptione gravata*, inferebat. Quia tunc temporis Pontifices plus, quam uno man-

dato, vita sua durante, eandem Ecclesiam gravare haud solebant. *c. 2, 30 et 38. de Rescript. integr. Lect.*

6. Recentius succellere reservationes, per quas declarabant Pontifices, se quibusdam beneficiis providere velle, ut simul Capitulo electionem, vel Collatori collationem prohiberent. Hoc modo caepit Clemens IV. reservare beneficia in curia vacantia; atque haec reservatio dicitur in corpore juris clausa: Refertur enim *c. 2. de Praebend. in 6.*

7. In Extravagantibus frequentior locus est Papalium reservationum. Bonifacius VIII. eandem reservationem instauravit *c. 1.* Instauravit et Clemens V. *c. 3.* Instauravit, ampliavitque eam Joannes XXII. *c. 4.* Atque inde Pontifex a speciali reservatione transit ad generalem, quam ampliavit Benedictus XII. *c. 13. de Praeb. in Extrav. Com.*

8. Concilium Basileense tandem omnes reservationes expunxit. *Ipsas omnes, inquit, tam generales, quam speciales (reservationes) de quibuscunque Ecclesiis, seu beneficiis, quibus tam per electionem, quam collationem, aut aliam dispositionem provideri solet, sive per Extravagantes, ad REGIMEN, et EXECRABILIS, sive per Regulas Cancellariae, aut alias Apostolicas constitutiones introductas, haec Synodus abolet, statuens, ut de cae-*

Conc. Basileense
sess.
23. c. 6.

tero nequaquam fiant, reservationibus in Corpore juris clausis, et his, quas in terris Romanae Ecclesiae ratione directi, aut utilis dominii mediate, vel immediate subjectis fieri contingerit, duntaxat exceptis.

9. Adoptarunt tam Galli, quam Germani Decretum istud, illi quidem in Conventu Bituricensi: isti vero in Conventu Moguntino: ast non adeo diu ambo eidem inhaeserunt. Succedere utrimque concordata, quae certis modificationibus illas, aliasque reservationes restituerunt.

Cap. 2.
De Tit.
Pap. Praetens.

10. Decretales, quae Papam absolutam plenitudinem potestatis supra Canones attribuunt, etiam harum reservationum jus firmarunt. Hinc enim in scholis audiebatur veluti axioma, quod Papa per universum orbem omnium beneficiorum, utpote feudorum, Dominus esset. Sic Clemens V. reservaturus suae dispositioni Ecclesiam Senonensem, praefatur: *quod imminente sibi Ecclesiarum omnium sollicitudine generali circa illas salutaris providentiae studium per reservationes adhibere ipsum conveniat.*

11. Per ejusmodi reservationes studebant Pontifices Principibus nonnunquam gratificari, dum illorum familiares ad reservatas Ecclesias promoverent. Clemens V. Philippo Pulchro descripsit, quod censuisset *hac vice Eccle-*

fiam Senonenſem diſpoſitioni Sedis Apoſtolicae reſervandam, ut per Pontificem illi Metropoli provideretur de perſona, quae ſuis (Regiis) deſideriis grata foret, et de qua fiduciam gereret pleniorẽ.

12. Paſſim tamen et poſt Concordata increvit querelarum numerus, eo quod ſaepe Perſonae minus dignae in beneficia etiam majora intruderentur. Hac occaſione Principes nonnunquam edictis publicis vetarunt: ne exequendis ullis litteris expectativis, aut reſervativis, proceſſibus, ſententiis executorialibus, aut ullis Bullis, aut provisionibus Apoſtolicis ſuper beneficiis in his Provinciis ſitis, locus eſſet, priuſquam dictae Bullae, et provisiones Apoſtolicae viſae eſſent in ſupremo Senatu Regio, atque litterae patentes conſenſu Regis pro earum executione expeditae fuiſſent.

13. Tridentinis Patribus viſum eſt, Expectativas, et Reſervationes eſſe expungendas. Narrat Pallavicinus, Bartholomaeum de Martyribus, Antiſtitem Braccarenſem prae caeteris adverſus eas acrius peroralle. Id, inquit, quod in dicenda ſententia maxime notabile auditum eſt, acris reprehenſio fuit, qua invectus eſt in mandata providendi in forma pauperum, ſicut dicebantur. In proventibus eccleſiaſticis diſtribuendis ſpectandam eſſe doctrinam, et virtutem,

Cap. 3.
Conc.
Trid. Decret. adv.
Expect.
et Refer.
Pallavic.
Hiſt.
Conc.
Trid.
L. 23. c. 7.

*non paupertatem, cum oporteat consulere muneribus, non hominibus; egen-
tibus subveniendum esse per eleemosi-
nas, non per sacerdotia.*

Trid. sess.
24. c. 19.

14. His, aliisque instantiis excitata S. Synodus decernit, *Mandata de pro-
videndo, et gratias, quae expectative
dicuntur, nemini amplius, etiam Col-
legiis, Universitatibus, Senatibus, et
aliis singularibus personis, etiam sub
nomine Indulti, aut ad certam sum-
mam, vel alio quovis colore concedi,
nec haecenus concessis cuiquam uti li-
cere. Sed nec Reservationes mentales,
nec aliae quaecunque gratiae ad vaca-
tura, nec indulta ad alienas Ecclesias,
vel Monasteria alicui, etiam ex S. R. E.
Cardinalibus concedantur, et haecenus
concessa abrogata esse censeantur.*

15. Hoc Decreto constat, omnia tolli
mandata de providendo, Expectativas,
et gratias quascunque ad vacatura, quae
olim a Pontifice impetrari solebant de be-
nificiis, quae ad collationem, vel pro-
visionem Episcoporum, Capitulorum,
aut aliorum inferiorum Collatorum spe-
ctabant. Sublatae sunt et Reservationes
mentales, quibus Papa reservabat, vel
in genere, vel in specie per Bullam, vel
Breve beneficium, ut Personae gratae,
quam, utpote in mente, donec vacatu-
ra apparuisset, retentam non exprimebat,
provideret. Ideo enim dicebatur men-

talís, quafi, quoad provisionem Perſonae, in mente redenta. Quando autem vacabat beneficium, mandabat fieri provisionem alicui ſub data Reſervationis, vel antea, vel poſt, ut ſibi placebat.

16. Expunctis his, aliisque vagis gratiis, quibus Pontifices paſſim jus reliquorum Collatorum imminuiſſe, vel evertiſſe videbantur, Concilium Tridentinum intactas illas Reſervationes reliquiſſe cenſetur, quas Pontifices per Concordata, aut alio juris titulo legitime in diverſis Eccleſiis naſti ſunt.

17. Inter has prima occurrit, quae ſpectat beneficia in curia vacantia. Statuit Clemens IV, *ut Eccleſias, Dignitates, Perſonatus, et beneficia, quae apud Sedem Apoſtolicam deinceps vacare contigerit, aliquis praeter Romanum Pontificem, quacunque ſit ſuper hoc auctoritate munitus, ſive jure ordinariae poteſtatis ipſorum electio, proviſio, ſeu collatio ad eum pertineat, ſive litteras ſuper aliquorum proviſione generales, vel etiam ſpeciales, ſub quacunque forma verborum receperit, (niſi ei ſit ſuper conferendis eiſdem in Curia Romana vacantibus ſpecialis, ac expreſſa ab ipſo S. S. Pontifice auctoritas attributa) conferre alicui, vel aliquibus non praefumat.* Quum enim hactenus Papa per Ordinarios, qui Procura-

Cap. 4.
De Refer-
vat. Be-
nef. in
cur. va-
cant.

ficia conferrent, habebant, saepe praeveniretur, consultius visum est Clementi IV, ea S. Sedi reservare, ut nemo alius, nisi expressam horum conferendorum auctoritatem ab ipso Papa nactus esset, eorum collationem arrogare posset. *c. 2. de Praeb. in 6.*

18. Declarat Bonifacius VIII., Decretum Clementis IV. locum, habere in beneficiis, quae Legati, aut Nuntii Sedis Apostolicae, vel quivis alii ad Romanam Curiam venientes, vel etiam recedentes ab illa habere noscuntur, si eos in locis *vicinis ipsi Curiae MORI contigerit; quemadmodum si in loco, ubi eadem Curia residet, morerentur* — loca vero intelliguntur vicina eidem Curiae in praemissis, quae remota ultra duas dietas legales — a loco, ubi moratur ipsa Curia, non existunt. Restrigitur ergo haec Reservatio ad beneficia per obitum vacantia, dummodo in illa distantia, etiam si ad Curiam erat reversurus, domicilium, seu domus propria non existat. Cessaret enim et tunc reservatio *c. 34. ibi.*

19. De his autem beneficiis in Curia vacantibus spondet Pontifex intra mensem a die vacationis providere, ita, ut elapso eo tempore, veluti sublata reservatione, collatio ad Ordinarium revertatur. *c. 3. de Praeb. in 6.*

20. Haec reservatio sola censetur in corpore juris clausa, quam et Concilium Basileense, et Concordatum Galliae integram reliquit, quia minus odiosa reliquis reservationibus habetur. Id illi tamen cum reliquis reservationibus commune est, quod ad beneficia juris Patronatus laici non porrigatur.

21. Ubi usus est Regularum Cancellariae, distingui solet inter beneficia in Curia vacantia, et illa beneficia, quae vacant apud Sedem Apostolicam. Vacatio enim in Curia est eorum, qui in Curia Romana, vel intra duas dietas decedunt; vacatio autem apud Sedem Apostolicam est omnium beneficiorum summo Pontifici reservatorum per regulas Cancellariae aut alias Apostolicas Constitutiones. In Gallia autem, et Germania haec distinctio exigui est momenti.

22. Jure novo jactat Bonifacius VIII, omnes Ecclesias per orbem diffusas ad Romanam Ecclesiam pertinere. Inde enim ab Innocentio II. Ann. 1139. in Concilio Lateranensi evulgatum est, *Romam esse Metropolin orbis; unde recipiuntur dignitates ecclesiasticae per gratiam et licentiam Romani Pontificis; veluti jure feudi*. Procul Dubio hanc sententiam ex Decretalibus, quae Papam omnium graduum, et beneficiorum auctorem proclamant, recipimus. c. 10. de Privil. in 6.

Cap. 5.
De reliq.
Reservat.

23. Hoc praejudicio juxta Clementem V. *ecclesiarum, Personatum, Dignitatum, aliorumque beneficiorum ecclesiasticorum plena, et libera dispositio, ex suae potestatis plenitudine ad Papam noscitur pertinere.* Refert. Clem. 1. *Ut Lit. pend.*

24. His, aliisque rationibus successu temporis increvit numerus reservationum Papalium. Jactabant passim Pontifices, se per has personis bene meritis, et pauperibus providere intendere.

25. In Extravagantibus supersunt reservationes Joannis XXII. et Benedicti XII. quas inde nonnulli et clausas in corpore juris censent. Alii vero eas a reservationibus in corpore juris clausis distinguunt, tum, quia ex origine sua ad vitam istorum Pontificum ipsae restringebantur, tum, quia Extravagantes, in quibus hae exhibentur, ad Corpus Juris communis, prout receptum est, haud pertinent.

26. Hae tamen reservationes Extravagantium perpetuae evasere, postquam in Regulas Cancellariae, et in Concordata Germaniae transierunt. Instaurat Regula Cancellariae reservationes Benedicti XII, quibus Papae provisioni vindicantur beneficia vacantia per assecutionem quorumcunque aliorum beneficiorum a Sede Apostolica obtentam: item beneficia, quae ad Episcopatus promoti

auctoritate Apostolica suae promotionis tempore obtinebant. Item beneficia Romanorum quorundam Officialium, qui in Extravagante exprimuntur. Innocentius VIII. reservationem extendit et ad illa beneficia, quae dicti Officiales tempore sui officii obtinebant, etsi tempore mortis esse Officiales desissent.

27. Nec tamen his vel additionibus, vel et aliis appendicibus alibi locus est, quia reservationes odiosae censentur. Germani, qui et ipsi Extravagantem Benedicti XII. in sua Concordata receperunt, insistent modificationibus in veteri pacto expressis.

28. Juxta Pragmaticos reservatio Extravagantis Joannis XXII., quae S. Sedi vindicat provisionem beneficiorum, ob retentionem alterius beneficii incompatibilis vacantium, passim ab usu recessit, tametsi eam tum Regula Cancellariae, tum Concordatum Germaniae instauret.

29. Regula altera Cancellariae declarat omnes Ecclesias, etiam Patriarchales, Primatiales, Archiepiscopales, Episcopales, nec non Monasteria virorum, valorem 200. florenorum auri communi existimatione excedentia, *quotiescunque uti voluerit*, reservationi S. Sedis subjacere. Sed huic Regulae nec in Gallia, nec in Germania locus est. Quippe Concordatum Galliae provisionem harum Ecclesiarum nominationi Regiae, et Con-

cordatum Germaniae electioni Capitulum vindicat.

30. Pius V. anno tertio sui regiminis huic Regulae aliam reservationem adiecit dignitatum, beneficiorumque omnium ad collationem, praesentationem, electionem, et quamcunque aliam dispositionem Patriarcharum, Primatum, Archiepiscoporum, Episcoporum, necnon Abbatum, ac aliorum quorumcunque Collatorum, et Collatricum, saecularium, et Regularium quomodolibet pertinentium, *quae post illorum obitum, aut Ecclesiarum, seu Monasteriorum, vel aliarum Dignitatum suarum dimissionem, seu amissionem, vel privationem, seu translationem, vel alias quomodocunque vacaverint, usque ad provisionem Successorum ad easdem Ecclesias etc.* Nec tamen in Gallia, nec in Germania locus est huic reservationi. Quin immo et in Belgio locus est juri communi, quod beneficia, ad liberam Episcoporum collationem spectantia, si Sede vacante contingat vacare, futuro Episcopo reserventur.

Cap. 6.
De octo
Mens.
Reservat.
Reg.
Canc. 8.

31. Superest in regulis Cancellariae reservatio octo mensium, quae his verbis exprimitur: *Cupiens idem D. N. Papa pauperibus Clericis, et alias bene meritis personis providere, omnia beneficia ecclesiastica cum cura, et sine cura, saecularia, et quorumvis Ordinum re-*

gularia, qualitercunque qualificata, et ubicunque existentia, in singulis Januarii, Februarii, Aprilis, Maji, Julii, Augusti, Octobris, et Novembris mensibus, usque ad suae voluntatis beneplacitum extra Romanam Curiam alias, quam per resignationem, quocunque modo vacatura, ad collationem, provisionem, praesentationem, electionem, etquamvis aliam dispositionem quorumcunque Collatorum, et Collatricum saecularium, et quorumvis Ordinum regularium (non tamen S. R. E. Cardinalium, aut aliorum, sub concordatis inter Sedem Apostolicam, et alios initis, et per eos, qui illa acceptare, et observare debuerant, acceptatis, et observatis, quae laedere non intendit, comprehensorum) quomodolibet pertinentia, dispositioni suae generaliter reservavit etc.

32. Menses, quorum meminit regula, computantur, prout jacent, per totum anni circuitum, sive quilibet mensis habeat 30. dies, sive plus, sive minus. Quo fit mensis Apostolicus incipiat, et desinat juxta computum civilem in dimidia nocte ultimi diei, et ex ille dimidia nocte imposterum incipiat mensis Ordinarii, duretque usque ad dimidiam noctem ultimi diei illius mensis. Proinde quando Episcopus confert beneficium vacans ad finem, vel initium sui mensis, in illa ul-

tima nocte, quae dat finem mense Ordinarii, et initium Apostolico, vel e converso, consulte faciet, quod ante collationem faciat examinari testes de hora, et puncto obitus ultimi Possessoris, et in ipso collationis instrumento annotet, ut sic evitentur, quantum possibile est, lites super tempore vacationis. Si dubium super sit, pro Possessore praesumendum est: si neuter sit Possessor, pro Ordinario pronuntiandum est, quia pro eo jus commune facit. Si agitur de probanda vacatione in certo mense ad effectum reservationis, tunc, sepositis particularibus circumstantiis, probatio debet esse plena, et concludens. Sic S. Rota decidit, quod semper impetrans teneatur plene, et concludenter probare narrativam vacationis, in qua principaliter se fundat ad inducendam reservationem. Beneficium vacans per mortem Beneficiarii in mense Ordinarii manet ad provisionem Ordinarii, etiamsi vacatio duraverit usque ad mensem Apostolicum; quemadmodum beneficium, cujus vacatio contigit in mense Apostolico, manet reservatum, licet vacatio protrahatur ad mensem Ordinarii.

33. Quum Papa declarat, eam reservationem octo mensium *ad suae voluntatis beneplacitum* restringi, recepta est sententia, eam mortuo Papa,

Sedeque vacante exspirare, tum ex natura Regularum Cancellariae, quod defuncto Papa cessent, tum ex jure communi, quod hanc clausulam addies vitae, quibus Papa superest, revocat. *c. 5. de Rescr. in 6.*

34. A reservationem excipit et Papa beneficia ad collationem *Cardinalium, aut aliorum sub Concordatis inter Sedem Apostolicam, et quoscunque alios initis, et per eos, qui ea acceptare, et observare debuerant, acceptatis, et observatis, quae laedere non intendit, comprehensorum spectantia.* Inde in imperio Germaniae nullus locus est reservationi octo mensium.

35. Superfunt alia beneficia, quae alibi ab hac reservationem eximuntur. In Ecclesiis Parochialibus Concilium Tridentinum hanc reservationem expunxisse censetur. Dignitates praesertim electivas passim praxis ab hac reservationem absolvit. Beneficia Patronatus laici, aut mixti, aut et ecclesiastici *ex titulo Fundationis et dotationis* a reservationem octo mensium consuetudo Hispaniae excusat. Beneficia patrimonialia, aut certo generi hominum assignata plerumque reservationem recusant. Juxta nonnullos Interpretes beneficia simplicia, quolibet mense ab Ordinario conferri solent, et possunt; quod intelligendum est de be-

beneficiis quae antonomastice simplicia vocantur; ut sunt Capellaniae.

35. In reliquis comprehendit Regula beneficia, non tantum per mortem, sed quocunque modo vacantia, modo revera tamen vacent. Excipit tamen modum per resignationem: unde Interpretes ampliant illum modum per resignationem, ut non tantum resignatio in favorem, aut permutationis gratia, sed et simplex dimissio beneficii, veluti simplex resignatio, illo modo comprehendatur, quia reservationes odiosae habentur, ut exceptionis favorabilis sit interpretatio.

Cap. 7.
De Alter-
nat.

36. Huic Regulae subdit Papa: *Insuper Sanctitas sua ad gratificandum Patriarchis, Archiepiscopis, et Episcopis intenta, et ipsis, quamdiu apud Ecclesias, aut diaeceses suas vere, et personaliter (nam fictae residentiae privilegium hoc haud indulgetur) resederint duntaxat, de omnibus, et quibuscunque beneficiis ecclesiasticis cum cura, et sine cura, saecularibus, et regularibus, ad liberam ipsorum duntaxat, non autem aliorum cum eis dispositionem, seu praesentationem, vel electionem, nec etiam cum consilio, vel consensu, vel interventu Capitulorum, vel aliorum, (vel alias pertinentibus) quae antea in mensibus Februarii, Aprilis, Junii, Augusti, Octobris, et*

Decembris extra Curiam ipsam vacare contigerit (dummodo alias dispositioni Apostolicae reservata, vel affecta non fuerint) libere disponendi facultatem concessit etc. Illi vero, qui gratiam alternativae praedictae acceptare voluerint, acceptationem hujusmodi per litteras patentes, manu propria subscriptas, suoque sigillo munitas, et in sua quisque civitate, vel diaecesi datas, declarare, et litteras ipsas ad Datarium Sanctitatis suae huc transmittere teneantur, quibus ab eo receptis, et recognitis, ac in libro ad id deputato registratis, tunc demum, et non antea, uti incipiant gratia supradicta.

37. Refert Gonzalez formulam acceptationis, eo tenore: *Nos N. Dei, et Apostolicae Sedis gratia Episcopus N., volentes observare regulam reservatoriam mensium Apostolicorum SS. Domini N., nec non frui beneficio, et gratia alternativae Episcopis, apud Ecclesias, aut Diaeceses suas vere, et personaliter residentibus per eandem regulam concessae. Proinde humiliter, et debita cum reverentia, ac omni meliore modo, quo possumus, et debemus, libenter praefatam alternativae gratiam acceptamus, ac ea uti velle declaramus, in cujus acceptationis, et*

Gonzalez ad Reg. Cancell. Gloss. 62. num. 33.

declarationis fidem, praesentes patentes litteras per nostrum Secretarium, et Notarium scriptas, nostra manu propria subsignatas, sigilique nostri impressione soliti muniri faciamus etc. Stipat has Secretarius ea formula: Et quia ego N. auctoritate Apostolica Notarius, et Secretarius Praed. R. R. Domini mei Archiepiscopi dictas patentes litteras manu propria scripsi, et omnibus supra dictis, una cum dictis testibus interfui: Ideo hoc praesens publicum fidei, ac testimonii instrumentum signavi, et subscripsi meis solitis, et consuetis signo, et subscriptione, in praemissorum fidem.

38. Rescribit, postquam supplices litteras has recognovit, et probavit Datarius, in haec verba: Nos N. S. S. D. N. Datarius, notum facimus omnibus, et singulis, ad quos spectat, qualiter pro parte R. R. in Christo Patris D. N. Episcopi N. praesentatae, et recognitae fuerunt litterae acceptationis gratiae alternativae mensium, Praesulibus apud Ecclesias, aut Diaeceses suas vere, et personaliter residentibus, ab eodem S. S. D. N. Papa concessae. In quorum fidem praesentes litteras manu propria subscripsimus, et sigillo nostro munivimus, et in eodem libro registrari fecimus etc.

39. Abhinc tenore regulae alternativa restringitur ad Patriarchas, Archiepiscopos, et Episcopos, ut inferiores Collatores sibi nullum jus vindicare queant. Episcopis suffragatur, quando, et quamdiu apud suas Ecclesias vere, et personaliter resident. In Britania tamen legitima absentia excusat. Denique alternativa complectitur beneficia, quae ad liberam collationem Episcoporum, independentem a consensu, vel Consilio Capituli, aut interventu alterius spectant. Hinc forsan contigit, quod Episcopi in provisione beneficiorum consilium Capituli adhibere desierint, ut alternativa gaudere possint. Oportet hanc veluti gratiam ab eis postulari, et acceptari. Quo facto eam repudiare non possunt, tametsi ad reservationem octo mensium redire vellent, nisi dispensationem impetraverint, quia acceptatio alternativae est quaedam mensium commutatio, quae instar pacti, et concordati censeatur.

40. In Concordatis Germaniae uberior est alternativae interpretatio. Spondet Papa, quod *quamcunque aliam reservationem, gratiam expectativam, aut quamvis aliam dispositionem, sub quacunque verborum forma, per eum, aut ejus auctoritate factam, non impediat, quo minus de illis, cum vacabunt de mensibus Februarii, Apri-*

Conc.
Germ.
§. 5.

lis, Junii, Augusti, Octobris, et Decembris, libere disponatur per illos, ad quos collatio, provisio, praesentatio, electio, aut alia quaevis dispositio pertinebit. Reservationibus aliis, aut promissis, ac dispositionibus auctoritate ejusdem D. N. Papae factis, vel faciendis non obstantibus quibuscunque. Quoties vero aliquo vacante beneficio de mensibus Januarii, Martii, Maji, Julii, Septembris, et Novembris specialiter dispositioni Apostolicae Sedis reservatis, non apparuerit infra tres menses a die notae vacationis IN LOCO BENEFICII, quod alicui de illo Apostolica auctoritate fuerit provisum, ex tunc, et non antea, Ordinarius, vel alius, ad quem illius dispositio pertinebit, de illo libere disponat.

Cap. 8.
De Jur.
praeven.
et Regul.
de veris-
sim. Not.

41. In Provinciis, ubi inter Sedem Apostolicam, et Ordinarios menses divisi sunt, jus praeventionis abolitum censetur. Quippe per illam mensium octo, aut sex divisionem Papa tacite veteri illi juri renuntiasse quoad reliquos menses existimatur. Inde juxta Pragmaticos, hodie nunquam confert Papa illis locis per praeventionem, debetque Datarius respondere: adeat Ordinarium.

42. Juris praeventionis primus meminit Clemens IV. eo Decreto, quo de-

cidit, quod juxta antiquam consuetudinem Ecclesiarum, Personatum, Dignitatum, aliorumque beneficiorum ecclesiasticorum, *veluti Feudorum*, plenaria dispositio ad Romanum Pontificem, *utpote Ordinarium Ordinariorum*, noſcatur pertinere, ita quod ipſa, cum vacant, poteſt de jure conferre. c. 2. *de Praeb. in 6.*

43. Hoc exemplo Bonifacius VIII. reſcripſit, quod ſuper beneficio, diverſis perſonis eodem die a Sede Apoſtolica, ejusve Legato, et Ordinario collato, ſpectanda ſit prior collatio: ſi de ea non conſtet, pro Poſſeſſore ſtandum: ſi neuter poſſidet, praeferendus eſt, cui Sedes Apoſtolica, aut ejus Legatus contulit; utpote propter conferentis amplioſiorem praeſerogativam. c. 3. *ibi.*

44. Hac occaſione gliscentibus fraudibus, quibus praeventiones Papales obtinebantur, obtendebanturque, Joannes XXII. regulam *de verifimili notitia* evulgavit, quae hodie eo tenore exprimitur: *Item voluit, et ordinavit, quod omnes gratiae, quas de quibusvis beneficiis eccleſiaſticis, cum cura, et ſine cura, ſaecularibus, et regularibus, per obitum quarumcunque perſonarum vacantibus, in antea (quamvis motu proprio) fecerit, nullius roboris, vel momenti ſint; niſi poſt (verum, et actualem) obitum, et ante*

Reg.
Canc. 30.

Datam gratiarum hujusmodi tantum temporis (aequo arbitrio judicis) effluerit, quod interim vacationes (pro diversa locorum distantia) ipsae de locis, in quibus praedictae personae decesserint, ad notitiam ejusdem D. N. verisimiliter potuerint pervenisse. Haec regula quidem juxta litteram scripta est de provisione Papae; ob naturalem tamen aequitatem, et honestatem in Gallia extenditur non tantum ad Legatum Papae, sed et ordinarios Collatores, ut praeceptus cursus, quem ambitiosum vocant, et pro his provisionibus cohibeatur.

Conc. Basileense.
sess. 31.
Decr. 2.

45. Concilium Basileense, abrogatis Expectativis, et reservationibus Papalibus, Jus praeventiois Papae servavit: *Neque etiam collationes, inquit, per praeventionem fiendas, intendit impedire.*

Synod. Frising.
c. 25.

46. Galli Germanique tunc Concilio supplicandum censuere, ut jus Praeventiois post semestrem protraheretur. Synodus Frising. Ann. 1440. statuit: *Supplicetur S. Concilio (Basileensi) ut declarare dignetur, quod vigore horum Decretorum non intenderit tollere inferioribus Collatoribus ordinariis tempus Concilii Lateranensis, quodque ante ipsius lapsum non habeat locum praeventio. Haec, receptis Concordatis Ger-*

maniae, per alternativam mensium in imperio hodie penitus sublata censetur, et expuncta.

47. Concordatum Galliae diserte Pontifici jus praeventionis reservat, quod tamen hodie diversim limitant, ut haud admittatur in beneficiis Juris Patronatus laici; excludatur in dignitatibus electivis titulo foundationis, praesertim laicalis; negligatur rebus non integris, utpote si supervenerit, postquam ordinarius Collator fines canonicae institutionis vel levissime attigerit; invertatur, si dubium sit, quis prius contulerit; an Papa, an Ordinarius? In Gallia enim praefertur collatio Ordinarii contra Decretum. c. 31. *de Praeb. in 6.*

Conc.
Gall. de
Mandat.
Apost.

* 48. In Concilio Tridentino suscitata est causa, ut praeventiones, reservationes, reliquaeque provisiones Paparum abolerentur, aut minuerentur. Statuit jam olim Concilium Aurelianense I.: *Cuique Episcopo, cui totius diaecesis animae committuntur, relinquendas esse beneficiorum collationes.* Ait S. Gregorius: *Si qua unicuique Episcopo jurisdictio non servatur, quid aliud agitur, nisi ut per nos, per quos ecclesiasticus custodiri ille ordo debuit, confundatur.* Refert c. 39. *in fin. XL. q. 1.* Rescripsit inde S. Pontifex ad Clerum Mediolanensem: *Quia antiquae de liberationis meae intentio, ad susci-*

Conc. Au-
rel. c. 1.

S. Greg.
ep. ad
Cler. Me-
diol.

S. Bern.
declam.
c. II.

pienda Pastoralis curae onera, pro nullius unquam misceri persona, orationibus prosequor vestram electionem, ut omnipotens Deus, qui futurorum actuum nostrorum semper est praescius, talem vobis Pastorem praebeat, in cuius lingua, et moribus exhortationis divinae Pasca valeatis invenire. Quid elegantius crisi S. Bernardi? Si iustitiae est, jus cuique servare suum, auferre cuicumque sua justo quomodo poterit convenire? Erras, si, ut summam ita et solam institutam a Deo vestram Apostolicam potestatem existimas.

TITVLVS. VII.

De Provisionibus Apostolicis.

CAPVT I.

De Provisione in Forma dignum, et in Forma gratiosa.

1. Supersunt nostris saeculis provisiones Papales, quae juxta styllum Curiae duplici formula expediri solent. Harum frequentior est, saltem quod ad provisionem de beneficiis curatis, in forma *dignum*, ita dicta, quia Bulla his verbis incipit: *DIGNUM arbitramur*.

2. Hae provisiones fere ad mandata de providendo recidunt. Papa enim remittit supplicantem ad Ordinarium, ut
ei

ei de beneficio provideat, si praevio examine eum idoneum reperit. *Man-*
damus, inquit, quatenus, si post di-
ligentem examinationem dictum N. ad
obtinendum beneficium N. idoneum esse
repereris, super quo conscientiam tu-
am oneramus, eidem N. dictum bene-
ficium auctoritate apostolica conferas.

3. Evidens hinc est, provisionem non haberi immediate a Papa, sed obtineri debere ab Ordinario, cui ea conditio-
ne committitur provisio, si justo exa-
mine eum idoneum repererit. Unde in-
ferunt, supplicantem, ante obtentam
collationem ab Ordinario, nec possessio-
nem capere posse beneficii, nec benefi-
cium resignare, quia nullum adhuc ti-
tulum beneficii nactus est.

4. Hae litterae vulgo *visa* appellantur. In usu Galliae, si has litteras Or-
dinarius recuset, ad immediatos Supe-
riores gradatim appellari potest. Haec
enim cognitio, quae spectat habilitatem
Precistae, ad functiones Hierarchicas,
maxime in curatis beneficiis, jurisdictio-
nis ordinariae censetur esse, ut Sede va-
cante ibi in Capitulum, et ejus Vica-
rium transeat. Haec tamen consuetudo
Galliae adversatur stylo Romanae Cu-
riae, quae in executione hujus provisio-
nis Ordinarium procedere auctoritate
delegata, ut diserte formula exprimit,
praetendit. Hinc nec solet talis provisio

Sede vacante ad Capitulum, aut ejus Vicarium dirigi, sed ad viciniorem Episcopum, ejusve Vicarium.

5. Hodie ex stylo Curiae Romanae duplex forma *dignum* distinguitur. Una vocatur *forma dignum antiqua*; altera forma *dignum novissima* dicitur, qua expediuntur provisiones de beneficiis Sedis Apostolicae reservatis; praescribuntur Executori triginta dies, intra quos provisionem facere tenetur; alias ad viciniorem Suffraganeum recurrendi facultas conceditur.

6. Si Ordinarius examine facto, Praestitam idoneum comperit, tunc, quasi conditione impleta, ad provisionem auctoritate Apostolica procedit, beneficiumque confert ea formula: *Auctoritate Apostolica conferimus, et de illo etiam providemus.*

7. Ordinarius hic reputandus est Episcopus, ejusve Vicarius generalis loci, in quo beneficium est situm, etiamsi esset unitum Monasterio, aut Capitulo exempto. In Gallia, si provisio in forma *dignum*, alteri, quam Ordinario committeretur, tanquam abusiva rejiceretur, nisi Ordinarius esset suspectus, aut legitima causa subesset, quod Ordinario non videretur committenda: tunc enim, Ordinario neglecto, Metropolitae committi posset.

8. Passim invaluit, quod Episcopus examen alteri committere possit, juxta *Clem. un. de testib.* Opus tamen est, ut

talibus deleget examen, quorum iudicio de idoneitate supplicantis iuste acquiescere liceat, quia Papa super eo conscientiam Ordinarii expresse onerat. Absit, ut levius Examinatoribus fidem habere queat Ordinarius! quid salubrius, quam ut ipse Ordinarius, praesertim ubi de beneficiis curatis agitur, examini adesse vellet?

9. Si vero Papa praevis per testimonium Ordinarii de capacitate Oratoris sat sit instructus, litterae expediri solent in forma *Gratiosa*, quia Papa sine ulla commissione alterius examinis ipsum beneficium confert, cum expressione, *quod dictus Orator testimonio Ordinarii sui de vita, moribus, et idoneitate commendetur.*

10. Litterae provisionis in forma gratiosa diriguntur ad ipsam supplicantem, cui et inscribuntur, titulusque beneficii, quod jam per provisionem Apostolicam adeptus Orator supponitur, exprimitur. Juxta Signaturam Papae inde Bulla extenditur: *Vitae, et morum honestas, aliaque laudabilia probitatis, et virtutum merita nos inducunt, ut specialibus favoribus prosequamur: cum itaque beneficium etc.* Si Orator sit Doctor, aut Licentiatus in aliqua facultate, tunc incipit: *Litterarum scientia, vitae, et morum honestas etc.* Si nobilis: *Nobilitas generis: si Regularis;*

Religionis zelus, vitae merita etc.
Abhinc narratur qualitas beneficii, modus vacationis aliaeque adduntur clausulae, quibus denique subjicitur provisio hac forma: *auctoritate Apostolica tibi N. conferimus et providemus.*

11. Abhinc nominatur Executor, vel unus, vel plures, quatenus ipse, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, vel alios, ipsum Precistam per se, vel suum Procuratorem in corporalem possessionem auctoritate Apostolica inducant, et defendant inductum. Juxta stylum Curiae Executores oportet esse in dignitate constitutos, solentque esse Officiales Episcopi, modo sint principales, non foranei.

12. Quum tamen nonnulli ad evitandum Examen Ordinarii, provisionem in forma gratiosa sollicitare, aut exhibitis falsis testimoniis, aut certe talibus, quae intuitu aliorum beneficiorum, vel tempore, quo ejusmodi testimonium Orator merebatur, data fuerant, aut interdum aliorum Ordinariorum testimoniis, quam locorum, in quibus beneficia sita erant, impetrasse videbantur, idcirco ad querelas Episcoporum in Gallia Regiis edictis cautum fuit, nullum vigore provisionis in forma *Gratiosa* admitti posse ad possessionem beneficii, cui cura animarum incumbit, nisi praevisum examen Ordinarii subeat, sub poena nullitatis.

Neque in Belgio, vel alibi facile quisquam ad possessionem beneficii curati sine examine Ordinarii vigore provisionis in forma *Gratiosa* admitti solet, quia exploratum est, quam multis modis Pontifici, in remotis agentis, imponi possit.

13. In beneficiis reliquis simplicibus, quae nullam curam animarum habent, non difficulter recipitur provisio in forma *Gratiosa*, quia examen circa provisionem in beneficiis simplicibus de idoneitate, aliisque qualitatibus pene desit, ut ad beneficia simplicia satis idonei credantur, qui saltem Ordine sunt initiati.

14. In provisionibus Romanis frequentantur diversae formulae ad supplendos defectus, qui in prima provisione irrepperunt, ut priorem provisionem confirmant, et, in quantum opus est, reformant. Dicitur inde forma *novae provisionis*; atque si nova provisio petatur ad confirmandam priorem provisionem Papae, oportet omnes defectus exprimere prioris, ob quos nova provisio petitur; quia, nisi nominatim referuntur, nova provisio non conceditur, supponitur enim prior provisio Papae valida. Si autem prior provisio ab Ordinario fuerit facta, sufficit, quod in supplica generatim exponatur clausula: *Cum ex certis causis de primae provisionis viribus haesitetur*, quia Papae est, de-

Cap. 2.
De recent.
claus.

fectus inferiorum Collatorum saltem ad cautelam supplere. Haec nova provisio ad diem ipsius expeditionis restringitur. Nam si interim Jus aliquod tertio fuerit quaesitum, inutilis erit provisio. Rescribit expresse Papa: *Dummodo tempore datae praesentium non sit in eo (beneficio) alicui specialiter jus quaesitum.*

15. Siquis metuat, aut suspicetur, primam Papae provisionem ex aliqua causa impugnari posse, peti solet rescriptu: *Perinde valere*, ut scilicet perinde valeat, ac si tempore impetrationis valida fuisset. Oportet autem in supplica exprimere omnes defectus, quia gratia *perinde valere* ex stylo Curiae non supplet praeter id, quod est in supplica. Nec haec Juri tertii praejudicat; atque eatenus effectus hujus rescripti non retrahitur ad datam primae provisionis. Quid brevius? Hoc rescripto: *perinde valere* tolluntur impedimenta, in supplica expressa, quae pendent ex nutu Papae aut Legati. Nam si collatio sit nulla defectu mandati ad resignandum, novo mandato opus est; si juri tertii derogat, inutilis est clausula: si collatio sit contra bonos mores, publicam disciplinam, Concordata, Constitutiones, Regias, Statuta, Consuetudines Ecclesiarum solemniter approbatas, litterae

perinde valere nec in Gallia, nec in Germania admittuntur.

16. In stylo Curiae gratia Papae primo facta, si postea fuerit revocata, restituitur per rescriptum, quod vocant: *Perinde, et etiam valere*, ut gratia revocata ad pristinum vigorem reducatur, et restituatur. Hujus rescripti in Gallia, et alibi nullus est usus, quia pro regula receptum est, Papam non posse gratiam a se semel concessam revocare.

17. Superest rescriptum, quod vocant: *Rationi congruit*. Spectat hoc gratias ab Antecessoribus impetratas, quae propter velociorem obitum expediri non poterant. Rescribit Papa: *Rationi congruit, et honestati, ut ea, quae de Romani Pontificis gratia seu benignitate, in prosequendo justa desideria petentium, processerant, licet ejus superveniente obitu, Apostolicae super illis litterae non fuerint confectae, suum plenum consequantur effectum*. Regula Cancellariae hoc rescripto medetur soli defectui expeditionis, et probationis gratiae, non modo ab antecessore immediato, sed et mediato factae. *Ne autem, inquit rescriptum, pro eo, quod super collatione, et provisione beneficii, superveniente obitu, Apostolicae litterae confectae non fuerint, collationis, et provisionis frustreris effectum, volumus, et auctori-*

tate Apostolica decernimus, quod collatio, et proviso praedictae perinde a dicta die valeant etc. Hujus gratiae in Gallia, et alibi rarior est usus, quia beneficiorum saltem minorum possessio accipi solet vigore solius Signaturae, sine litteris, vel Bullis in forma expeditis.

Cap. 3.
De signat.

18. In usu Galliae hodie et ipsa clausula *motu proprio* negligitur, quia compertum est, illam clausulam motu proprio transiisse in styli formulam. Meminit veteris formulae Bonifacius VIII. c. 23. *de Praeb. in 6.*

19. Hodie ergo omnes provisiones Romanae, praeterita illa clausula motus proprii, censentur datae ad petitionem partis: Ita enim et plerumque expediuntur, ut in ipsis litteris exprimatur. Provisum pro tali beneficio supplicasse, Pontificemque annuisse.

20. Pontificis gratia refertur ad supplicam, seu illa, quae Pontifici sunt exposita, unde haec vera esse oportet, quia jure Decretalium omnibus Pontificiis rescriptis tacita illa conditio: *Si preces veritate nitantur*, inest. c. 2. *de Rescr. in 6.*

21. Postquam Papa supplicae annuit, conficitur quaedam minuta, veluti Protocollo ipsarum litterarum, quae ex stylo Curiae *signatura* dicitur. Haec est brevis scriptura, qua partis supplicatio,

et Pontificis concessio refertur. Papae consensus exprimitur, si ipse signat, per formulam: *Fiat, ut petitur*. Si per Delegatum signat, subscribitur: *Concessum, ut petitur, in praesentia D. N. Papae*. Juxta regulam Cancellariae, si duo harum formularum rescripta in eadem data concurrunt, praefertur signatura: *fiat, ut petitur*, alteri per formulam: *concessum*.

Reg. Cancell. 24

22. Inde patet, quod per ipsam signaturam gratia completa sit, verum tamen de stylo Curiae, quoad exercitium Gratiae, sive illius probationem, et canonizationem, opus est expeditione Bullarum, quia executor non aliter gratiam effectui dare potest, quam expeditis Bullis: cum demum ab illis potestas Executoris, et probatio gratiae dependeat. In regulis Cancellariae haec leguntur: *Cum ante confectionem litterarum (Bullarum) gratia Apostolica, quoad effectum probationis, et executionis, sit informis, voluit, statuit, et ordinavit idem Dominus Noster, quod Judices in Romana Curia, et extra eam pro tempore existentes, etiam si sint S. R. E. Cardinales, causarum Palatii Apostolici Auditores, vel quicumque alii, non juxta supplicationum signaturam super quibusvis impetrationibus (nisi in dicta Curia duntaxat sint commissiones, justitiam concernen-*

Reg. Cancell. 27.

tes per placet, vel per S. R. E. Vicecellarium juxta facultatem super hoc sibi concessam signatae) sed juxta litterarum super eisdem impetrationibus, et concessionibus confectarum tenores, et formas judicare debeant. Decernens irritum etc.

23. Juxta Interpretes tamen superest signaturae aliquoties plena fides; utpote si litterae a signatura tanquam sua minuta discrepent, aut causa circumstantias gratiae spectet, aut signatura fuerit per librum registri probata, aut aliis adminiculis; v. g. fide, et testimonio mensulariorum expertorum fulcita. In Gallia, si Bullas obstante legitimo impedimento belli, aut alterius calamitatis, non licet obtinere, impetrari possunt litterae Regiae, ut liceat approbare per experientes dictam signaturam, et verificari. Et vero, si impedimentum notorium est, nec his litteris opus est.

24. Postquam Provisiones Pontificiae factae sunt frequentiores ob resignationes in favorem, pensiones, nec non praeventiones in omni genere vacationis, visae sunt Bullae expeditae in Pergameno, et plumbo sigillatae nimis dispendiosae respectu minorum beneficiorum, ideoque inducta est praxis accipiendi possessionem vigore simplicium signaturarum, quae sunt ipsarum Bullarum minutae, quia Bullarum necessita-

tem reservare ad provisionem Episcopatum, Abbatiarum, aliorumque majorum beneficiorum, quibus quis caput sit cujusdam Corporis ecclesiastici, libuit. Est hic usus Galliae.

25. Ad evitandas reliquas fraudes edixit Ann. 1667. Rex, ne ulla fides habeatur signaturis, Bullis, aliisque expeditionibus Romanis, nisi duorum Expeditionariorum, seu Bancquariorum certificatione ad calcem Originalis adscripta munitae fuerint. En formulam! *Nos infra scripti Consilarii Regii Bancquarii, expeditionarii Curiae Romanae, commorantes in hac civitate Parisiensi, notum facimus omnibus, quorum interest, hanc signaturam esse legitimam, veram, et originalem etc.*

26. In Belgio, aliisque Provinciis locus est Regulae Cancellariae, ut sine litteris, in forma expeditis, possessio beneficii vigore provisionis Romanae obtineri non soleat. Quidquid tamen sit, id reliquum est, quod oporteat utrimque easdem clausulas verificari, quia signatura omnia breviter continet, quae in Bullis, ex signatura tamquam minuta conficiendis, latius exponuntur.

27. Signatura cum illis clausulis prae-
rumque in tres partes dividitur, quarum prima ipsam supplicam, quae inde *corpus signaturae* dicitur, exhibet; altera Papae auctoritatem refert, tertia dispositionem, et

Cap. 4.
De Part.
signat.

concessionem Papae explicat, exprimendo singillatim, quae Papa priore parte per formulam: *fiat, ut petitur*: simpliciter concessit.

28. Prima pars signaturae, ut dictum est, exhibet supplicam. Oportet in ea tum nomen, tum diaecesin Precistae, tum locum, qualitates, nomenque beneficii, modumque vacationis exprimere. Et si aliud aliunde Orator habeat beneficium, oportet illud exprimere. Provisio enim Apostolica foret nulla, si beneficium quantumvis exiguum, ante obtentum taceretur. Neque hic defectus suppleretur, etsi Provisus vellet illud beneficium statim dimittere. c. 23. de Praeb. in 6.

Reg. Cancell. 20.

29. In beneficiis curatis, quae spectant curam populi, exprimenda est et peritia patrii idiomatis. Juxta regulam Cancellariae: *Quod si contingat ipsum (Papam) alicui personae de Parochiali Ecclesia, vel quovis alio beneficio, v. g. succursus, exercitium curae animarum Parochianorum (utpote populi) quomodolibet habente, providere; nisi ipsa persona intelligat, et intelligibiliter loqui sciat idioma loci, ubi Ecclesia, vel beneficium hujusmodi consistit, provisio seu mandatum, et gratia desuper quoad Parochialem Ecclesiam, vel beneficium hujusmodi, nullius sint roboris, et momenti. Quare hoc? quia Curari est, per patrium idioma populum instruere, confessiones*

ejus audire, aliaque subsidia spiritualia per se ministrare. Hinc in Francia, et alibi contra hanc regulam non admittitur dispensatio, quia juris divini est, oves verbi divini praedicatione, sacramentorumque administratione pascere. *Trid. sess. 23. c. 1.*

30. In reliquis beneficiis singulorum qualitates oportet exprimere. Praecipit Regula Cancellariae, quod super beneficiis ecclesiasticis, de qualitatibus illorum, videlicet, an dignitates, personatus, vel officia sint, eisque immineat cura animarum, et ad illa consueverint qui per electionem assumi, mentio fiat; alias gratiae desuper factae sint nullae. Et si qualitates hujusmodi affirmative, vel conditionaliter non exprimantur, negativa expresse desuper fiat in beneficiis, quae tales qualitates, vel ex eis aliquas consueverint habere.

31. De stylo Curiae exprimendus est et valor beneficii. In Regulis Cancellariae decernitur, quod in gratiis, quas quibusvis personis de beneficiis vacantibus, seu certo modo vacaturis fieri contigerit, illorum, et aliorum quorumcunque beneficiorum, quae dictae personae tunc obtinuerint, seu de quibus eis fuerit provisum, vel concessum, vel mandatum provideri, verus annuus valor per marchas argenti, aut Sterlingorum, vel libras Turonensem par-

Reg.
Canc. de
exprim.
valor.
benef.

orum, seu Florenos auri, aut Ducatos, aut uncias auri, seu aliam monetam, secundum communem aestimationem exprimatur; nisi personae praedictae beneficia, quae tunc obtinuerint, aut in quibus, vel ad quae jus eis competit, juxta ipsarum oblationes, aut alias dimittere teneantur. Alioquin gratiae praedictae sint nullae etc. Plerique existimant, hanc regulam ad acquirendas Annatas natam esse. Hinc usu invaluit, quod Provisio non expediatur, nisi his solutis, aut sufficienti cautione data.

32. Nomen Annatae, quatenus spectat fructus primi anni vacantium beneficiorum, nomen est generis, quod in IV. species dividitur. Annata, veluti prima species proprie dicta, est dimidia pars veri valoris annui fructuum beneficiorum vacantium Episcopatibus, et Abbatibus Consistorialibus inferiorum. Haec soli Pontifici relinquitur. Altera species commune servitium dicitur, quae est certa quantitas pro quolibet Episcopatu, vel Abbatia Consistoriali secundum antiquam taxam solvenda. Hujus dimidium tribuitur Papae: reliquum inter Cardinales praesentes dividitur. Tertia species consistit in minutis servitiis, quae sunt quinque portiunculae, eaeque secundum portionem taxae fructuum Episcopatus, vel Abbatiae inter certos Papae ministros,

et Officiales distribuuntur. Quarta species Quindennium appellatur, quia de quindecim in quindecim annos pro beneficiis perpetuo unitis exigitur ab iis, in quorum favorem talia beneficia sunt unita. Praelusit annatis Joannes XXII. *Extrav. 11. de Praeb. int. Com.* Durante schismate Bonifacius IX. Ann. 1392. demum earum usum vulgarem et perpetuum reddidit. Narrat Platina de eodem Papa Bonifacio: *Annatarum usum Beneficiis ecclesiasticis primus imposuit, hac conditione, ut, qui beneficium consequeretur a Sede Apostolica, dimidium annui provintus fisco Apostolico persolveret.*

Platin. in
vit.

33. Aliquando sat acerbe disputatum fuit, an Annatae vitio simoniae vacarent, quia veluti pretia provisionum prope spectabantur, eoquod Bullae obtineri non possent, nisi illis solutis pecuniis, aut cautione exposita? Successu temporis deferbuit tam durum argumentum, quia Concordata Germaniae diserte Annatas adoptarunt. Galli hodie eas per modum domini gratuiti, quod de consensu Regis ex libera praesulum voluntate Pontifici conceditur, explicant. Quid brevius, quam quod eas et titulo, exemploque Laudemii homagiique excusarent, illustrarentque Nostri, quia Beneficia ecclesiastica instar feudi novo jure censentur. Hinc enim et fit, quod Germani Protestantes annatas, quas pro majoribus beneficiis Papae

Boehm.
lib. I.
Tit. II.
§. 46.

negaverunt, principibus saecularibus solvant.

34. Concordata Germaniae ab Annatis dispenfant beneficia, quorum annui proventus valorem 24. Florenorum auri de Camera non excedunt. Hinc hodie pro omnibus inferioribus beneficiis, et si pinquissimis, invaluit formula: *Quod illorum proventus valorem annum 24. Ducatorum auri de Camera non excedat.* Nec unquam enim examen, aut inquisitio circa proventus beneficiorum in ordine ad veritatem hujus expressionis fit, ut vigore Concordatorum evitetur solutio Annatae in Curia.

35. Quantum ad Episcopatus, et Abbatias Consistoriales vigore Concordatorum Germaniae debentur Annatae; nihilominus verus eorum valor, qui nunc secundum eorum communem aestimationem est, non exprimitur: sed secundum antiquam taxam Cancellariae Romanae, quae semper retinetur, praestari solet.

36. In tenore litterarum supplicam veluti secunda pars, signatura sequitur, quae subinde ponitur ab ipso Pontifice sub formula: *Fiat, ut petitur, cum appositione primae litterae nominis baptismalis v. g. fiat, ut petitur A.* Aliquando signatura ponitur per Commissarium Pontificis sub hac forma: *concessum, ut petitur in praesentia S. D. N. P.* cum appositione sui nominis. Bullae eodem modo confi-

conficiuntur, five sub hac, five sub illa formula signatura fuerit posita. Hæc occasione aliquando ad Signaturam est recurrendum, ut sciatur, qua forma fuerit expressa.

37. Hodiernae Bullae provisionum Romanarum scatent clausulis, conditionibus, derogationibus, absolutionibusque, quibus fit, ut saepe earum defectu rescripta Apostolica in periculum veniant, nisi novis provisionibus per clausulas: *Perinde valere*, vel *perinde etiam valere*, aliisque similibus cautelis restituantur, aut suffulciantur. Veteres Pontificum provisiones aequae, ac Ordinariorum aliorum simplices fuere, ita, ut in Decretalibus Gregorii harum clausularum, aut formularum haud vestigium occurrat.

38. Tertia pars signaturae, veluti conclusio Papalis rescripti incipere solet ab hac clausula: *Et cum absolutione a censuris*. Haec in Bulla ita explicatur: *Te a quibusvis excommunicationis, suspensionis, et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a jure, vel homine, quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existis, harum serie absolventes, et absolutum fore consentes ad effectum praesentium duntaxat consequendum*. Haec clausula unice respicit impetrantem, qui aliqua censura esset innodatus, quae ipsum ad beneficium

Cap. 5.
De claus.
signat.

obtinendum redderet incapacem. Hodie reputatur esse meri styli, ut ad graviora delicta, aut justam censuram haud porrigatur, aut duntaxat ad effectum provisionis restringatur, quin provilus vigore hujus absolutionis celebrare, aut et fructibus beneficii frui possit, nisi specialem absolutionem obtinuerit.

39. Saepe signaturae et illa clausula inscribitur: *Et quatenus litigiosum existit, litis status, et nomina judicum, et collitigantium, juraque, et tituli eorum exprimi, vel pro expressis haberi possint.* Jure Decretalium vetitum est, beneficia litigiosa, si collitigantium unus decesserit, per Ordinarios Collatores, lite indecisa, conferri. *c. 2. ut lit. pend. in 6.* Hac clausula declarat Papa, statum litis pro expresse haberi, ut, sublata illa juris communis exceptione, vel dispositione, provilus surrogari in locum defuncti collitigatoris possit. In Galliae, et alibi reputatur et haec clausula esse meri styli, quia in his Provinciis ordinarii Collatores et beneficia litigiosa, si vacant, conferre possunt.

40. Sequitur in signatura: *Et litterae in forma simplicis provisionis, gratiosae surrogationis, etiam quoad possessionem expediri possint.* Permittit ergo Papa, ut litterae surrogationis in locum collitigatoris expediantur, siue lis sit super petitorio, siue possessorio. In Gallia,

et Belgio surrogatio fit apud Judicem, coram quo litigatur, per simplicem libellum supplicem, quin opus sit litteris Papae in forma surrogationis.

41. Abhinc adduntur et hae clausulae: Et gratiae, SI NEUTRI, SI NULLI, SI ALTERI PERINDE VALERE, ETIAM VALERE, CUM GRATIFICATIONE OPPORTUNA, SIMUL, VEL SEPARATIM *expediri possint*. Cum enim provisiones beneficii litigiosi sint multiplicis formae: intendit Papa per has clausulas provisionem expediri sub una e formis hic expressis, quae Precistae utilior, et opportunior esse potest. In formula, *si neutri*: supponit Papa, esse duntaxat duos colligatores, quorum neutri jus aliquod competit, ut consequenter supplicans possit mereri litteras, *si neutri*, quibus mandatur supplicanti provideri, si constiterit, neutri collitigantium jus aliquod esse. Si autem plures sint colligatores, quam duo, tunc expediuntur litterae, *si nulli*: eadem in reliquis cum praecedentibus forma. Interdum autem ipse supplicans est unus collitigantium, petitque in locum surrogari colligatores; *si alteri jus non competat*. Clausula *cum gratificatione opportuna* supponit, plures esse concurrentes in data, ut hoc casu Papa velit Proviso gratificatum, quatenus aliis praeferatur. Per clausulam *anteferri* consequitur Precista praerogativam, ut prioribus in data

praeferatur. Hae clausulae, veluti de stylo Curiae in Gallia, alibique negliguntur, praeterunturque.

42. Subinde apponuntur clausulae derogatoriae Regularum Cancellariae v. g. *de Infirmis resignantibus, de verisimili notitia*. Ac tum subditur: *Cum derogatione Juris Patronatus, siquod sit, citra tamen illius approbationem* (quia Papa per hanc provisionem non intendit illud approbare, si non sit, aut aliunde coram Ordinario verificari nequeat) *videlicet si laicorum tantum, etiam nobilium et illustrium* (Regum et Ducum) *eisque ex dotatione, vel fundatione competat, pro mediate, alias, seu si litigiosum, vel devolutum sit, in totum.*

43. Haec clausula necessario exprimenda est, si beneficium sit juris Patronatus laici: si enim non exprimeretur, provisio censeretur subreptitia, eoquod Papa nunquam derogare soleat Juri Patronatus laicorum. Hinc in signatura ad finem clausulae subjicitur. *Et de consensu Patroni, seu Patronorum*. Si plures sunt Patroni, petitur, concediturque derogatio saltem *pro medietate*, videlicet, ut gratia, si medietas Patronorum consentiat, habeat effectum, quia dissentientibus Patronis, neque in unam Personam saltem pro majore parte consentientibus, Ordinarii, Papaeque est decisio. Et hoc, si jus

Patronatus laicum fit ex *fundatione*, vel *dotatione*. Quippe, si jus Patronatus laicum foret ex privilegio, vel alio titulo, vel non esset laicorum duntaxat, vel sit litigiosum, vel per negligentiam Patronorum devolutum, praetendit Papa ei in totum derogare, ut gratia effectui detur. In Gallia tamen, et alibi nullus est usus harum clausularum.

44. In signatura post has clausulas ponitur: *Ac statutorum primo dictorum, caeterorumque omnium quomodolibet contrariorum latissime in litteris extendendorum*: haec clausula continet derogationem statutorum, consuetudinum, privilegiorum, aliorumque jurium, quae possent provisionis effectum impedire. Quia tamen haec clausula generalis est, haud porrigitur ad statuta, privilegia, aliaque jura solemniter approbata, et si porrigeretur, appellari in Gallia, alibique posset ab abusu. Quippe Principibus curae est, hujusmodi jura, et statuta integra servare.

45. Si provisio sit expedienda *in forma dignum*, post praedictas clausulas ponitur: *committatur*. Hoc praecipitur Officialibus Curiae, ut expediant litteras *vel in forma dignum antiqua*, vel *novissima*; prout materia exigit, ejusque executio Ordinario, vel alteri juxta stylum pro exigentia causae committatur.

Reg.
Canc. 18.

46. Haec forma continet clausulam, quae in ipsis litteris, licet in signatura non appareat, exprimi debet: *Dummodo tempore datae praesentium non sit specialiter alteri jus quaesitum.* Regulae Cancellariae: *De non tollendo jus quaesitum*, hic est tenor: *ne per varias, quae pro commissionibus, mandatis, et declarationibus habendis in causis plerumque fiunt, suggestiones iustitia postponatur, idem D. N. declaravit, et decrevit, suae intentionis fore, quod deinceps per quamcunque signaturam, seu concessionem, aut gratiam vel litteras Apostolicas pro commissionibus, seu mandatis, aut declarationibus huiusmodi, etiam si motu proprio, ex certa scientia, ac etiam ante motam litem, a Sanctitate sua emanaverint, vel de huius mandato faciendas, nulli jus sibi quaesitum quomodolibet tollatur.*

47. Cum igitur Papa non velit per suam provisionem tollere jus alteri quomodolibet quaesitum, sequitur altera clausula: *vocatis, qui fuerint vocandi*; ut nimirum cognoscat, an jus alteri quomodolibet sit quaesitum, directe, vel indirecte, quamvis minimum, antequam provisionem faciat, vel provissum in possessionem inducat. Verum hae clausulae, aliaeque connexae; v.g. *amoto quolibet illicito detentore, qui*

bus Commissario, vel Executori cognitio sive in possessorio, sive in petitorio tribuitur, in Gallia, et alibi prope sine effectu sunt, quia controversiae super possessorio in causa beneficii decidendae est coram Senatu Regio: idque semper in litteris Placeti exprimitur; in petitorio autem coram Iudice ordinario, aut Iudicibus synodalibus delegatis in partibus; idque postquam possessorium plene fuerit evacuatum.

48. Hae praecipuae sunt clausulae, quae provisionibus Romanis inseri consueverunt, aut et pro appositis habentur, etsi non exprimantur. Signaturae aequae, ac litterae clauduntur per appositionem *Datae*. Primo solet parva *Data* poni, quae dein extenditur. Gallipetuliare sibi privilegium circa parvam *Datam* vindicant.

49. Passim in regnis Galliae, Hispaniae, et alibi invaluit, quod litterae Papales cujuscunque argumenti executioni dari vetentur, nisi prius in tribunali Regio fuerint revisae, approbataeque. In Belgio Ann. 1574. promulgavit Philippus II. Rex Hispaniarum, ne quis Bullas, gratias, provisiones, indulta, aliaque mandata ex urbe Roma, aut a Legatis Pontificiis profecta, per Belgium executioni mandare audeat, nisi prius comprobata fuerint, vel in sanctiori Consistorio, vel in Concilio Brabantiae, sub

Cap. 6.
De Placeti.
Reg.

poena proscriptionis, et publicationis bonorum in contumaces.

50. Hae regiae cautelae necessariae videbantur, postquam ex nonnullis Pontificum Legatorumque concessionibus turbae in Provinciis subnatae credebantur. Hinc inolevit, quod Bullae ac diplomata Pontificis revideri debeant ab iis, qui supremae jurisdictioni vice Regia praesunt, ut cognoscant, an nihil contineant, aut admixtum habeant quod Rempublicam laedere possit. En omnem usum Placeti Regii.

51. Hinc moris est, quod libelli supplices pro impetrandis litteris Placeti super Bullis Romanis communicentur Procuratori Regio, seu Officio Fiscali; utpote cujus partes sunt, nomine Regis invigilare, ne quid admittatur, quod Rempublicam turbare, vel laedere possit. Audito hoc officio Fiscali tum Senatus examinat, an Placetum sit annuendum, an denegandum? si nihil sit, quod juribus Regiis deroget, aut consuetudines, et jura infringat, executionem decernit: si autem aliquid praedictorum merito suspicetur, Placetum denegat, aut differt, quousque propius de sensu Bullae, rerum circumstantiis, ac mente Pontificis constiterit.

52. Placetum Regium eo moderamine consulit integritati Jurium publicorum. Quippe statum tum Ecclesiarum,

tum Provinciarum publicum spectat. In Germania explicat id genus Protectionis Regiae latius Capitulatio Caesarea.

Capit.
caes. Art.
XIV. §. I.

§3. Siquis privatorum per executionem Bullae jus suum laedi existimat, huic Placetum Regium haud obstat, quin jus suum coram legitimo superiore possit prosequi: solet enim ipsis litteris Placeti Regii saepe adjici illa finalis clausula: *Salvo jure partis, quae opponere poterit, quidquid opponendum judicaverit.* Senatus Brabantiae hanc cautelam Placeto Regio subijcit: quod si occasione hujus provisionis quaestio incidat, ea instituenda, et agitanda est in possessorio quidem coram ipso Senatu Brabantiae; in petitorio autem coram iudice ecclesiastico competente, in Brabantia residente. Et si quaestio per appellationem ad Curiam Romanam foret devoluta, tunc ea coram iudicibus Delegatis, et competentibus, atque ibidem in Brabantia residentibus prosequenda erit.

§4. Saepe et litteris Placeti Regii aliae clausulae per modum restrictionis, et modificationis inscribuntur: Edicto Caroli V. praeceptum est, litteras Placeti non concedi in Belgio super privilegio non residendi in beneficiis curatis, nec super dispensatione in aetate, aut imperitia idiomatis; vel concessione Co-

adjutoriae Praebendarum, aliorumque simplicium beneficiorum.

* 55. Generaliter ergo concludere fas est, quod in faciendis provisionibus iusta moderatio sit adhibenda. Querebatur olim S. Chrysostomus: *Id unum non spectant, quod solum spectandum foret, nempe animi virtutem; sed aliae sunt causae, quibus honores conciliantur; v. g. hic, quod genere claro natus sit: — Ille, quod opibus abundet: — alius, quod ab adversariis ad nos confugerit: alius sibi genere propinquum necessarium, alius adulatorem caeteris antepondere mavult; non est, qui eum, qui idoneus sit, spectare velit, aut animi partes explorare curet.* Juxta S. Hieronymum: *Cernimus plurimos hanc rem beneficium arbitrarium facere, ut non quaerant eos in Ecclesiae columnas erigere, quos plus cognoscunt Ecclesiae prodesse, sed quos vel ipsi amant, vel quorum sunt obsequiis deliniti, vel pro quibus Majorum quis rogaverit.* Ait S. Bernardus: *Nunquid hac ille Apostolus servitute hominibus inserviebat in acquisitione turpis quaestus? Nunquid cum de toto orbe confluebant ambitiosi, avari, simoniaci, sacrilegi, concubinari, incestuosi, et quaeque hujusmodi monstra hominum, ut ipsius Apostolica auctoritate vel obtinerent ho-*

S. Chryf.
de Sa-
cerd.
lib. 3. c. 1.

S. Hier.
in Isai.
c. 57.

S. Bern.
de Co.
fid. lib. 1.
c. 4.

nores ecclesiasticos, vel retinerent. Absit tanta indiscretio? Quid aequius reliquo monito S. Patris? *Alius pro alio*, Lib. IV. c. 4. *alius et forte pro se rogat. Pro quo rogaris, fit suspectus. Qui ipse rogat pro se, jam judicatus est: nec interest per se, an per alium quis roget.*

TITVLVS. VIII.

De Jure Patronatus.

CAPVT I.

De Origine Juris Patronatus

1. Superest plenior supplicationum usus in Ecclesiis Juris Patronatus, quod in Oriente per Oratoria privata caepit. Urgebat S. Chrysostomus Magnates, ut in praediis suis Ecclesias, id est, Oratoria erigerent, adscituri Clericum ad Sacra quotidiana facienda. *Ideo oro, inquit, et supplico, et gratiam puto, immo et legem pono, ut nullus, qui habet villam, appareat carere Ecclesia.* En prima vestigia Patronatus laici in Oriente.

S. Chrys.
in Act.
hom. 18.

2. In Occidente Concilium Arausicanum jus Patronatus ecclesiastici explicat. *Siquis, ait, Episcoporum in alienae civitatis territorio Ecclesiam aedificare disponit, vel pro fundi sui negotio, vel ecclesiastica utilitate, vel pro quacunque sua oportunitate, prae-*

Cone.
Araus.
c. 10.

missa licentia aedificandi, quia hoc prohibere votum nefas est, non praesumat dedicationem, quae illi omnimodis reservatur, in cujus territorio Ecclesia assurgit, aedificatori Episcopo reservata hac gratia, ut, quos desiderat in re sua Clericos videre, ipsos ordinet is, cujus territorium est, vel, si ordinati jam sint, ipsos habere acquiescat. Et omnis Ecclesiae ipsius ordinatio ad eum, in cujus civitatis territorio Ecclesia surrexerit, pertinebit.

3. Quum in Oriente nonnunquam Episcopi votis Patronorum deessent, aut et Patroni indebita jura sibi arrogarent: Justinianus jus Patronatus laicum ita moderatus est, ut Fundatoribus, eorumque haeredibus jus praesentandi, nominandique Ministros, administratores, et praefectos eorum locorum integrum esset, reservata Episcopi diaecesani auctoritate, eos justo examine probandi, ordinandique. En hujus argumenti Decreta. *L. 46. C. de Episc. et Cler. Nov. 57. c. 2. Nov. 153. c. 18.*

4. Hoc exemplo et in Occidente jus Patronatus laicum invaluit. Statuit Concilium Arelatense VI.: *Ut laici Presbyteros absque judicio proprii Episcopi non ejiciant de Ecclesiis, nec alios immittere praesumant. Ut Laici omnino a Presbyteris non audeant munera exigere propter commendationem Eccle-*

fae. Rejectis his corruptelis decernit Synodus Parisiensis VI.: Si Laicus idoneum, utilemque Clericum obtulerit, nulla qualibet occasione ab Episcopo sine certa ratione repellatur; et, si rejiciendus est, diligens examinatio, et evidens ratio, ne scandalum generetur, manifestum faciat.

Conc. Paris.
c. 22.

5. Juxta Decretum Concilii Toletani IX.: *Quamdiu Fundatores Ecclesiarum, utpote Patroni, in hac vita superstites extiterint; pro eisdem locis curam permittantur habere sollicitam, et sollicitudinem ferre praecipuam; atque Rectores idoneos in iisdem Basilicis iidem ipsi offerant Episcopis ordinandos. Quod si tales forsan non inveniantur ab eis, tunc quos Episcopus loci probaverit Deo placitos, sacris cultibus instituat, cum eorum coniventia servituros. Refert. c. 32. XVI. q. 7.*

6. Auctis bonis ecclesiasticis et aliae Ecclesiae aliis Patronis pro tutela priorum proventuum egere videbantur. Sub initium saeculi VI. Patres Africani in Concilio Carthaginensi nomine omnium Provinciarum a gloriosissimis Imperatoribus petendum censuere, *ut dent facultatem defensores constituendi scholasticos, qui in actu sunt, vel in munere defensionis causarum: ut, more Sacerdotum Provinciae, iidem ipsi,*

*qui defensionem Ecclesiarum suscep-
rint, habeant facultatem pro negotiis
Ecclesiarum, quoties necessitas postu-
laverit, vel ad obfistendum obrepenti-
bus, vel ad necessaria suggerenda,
ingredi judicium Secretaria. En Patro-
nos causarum, quia a Clericis, et Epi-
scopis alienum existimabatur, pro re-
bus temporalibus in judicio stare. Su-
perest fragmentum c. 10. XXIII. q. 3.*

7. Successu temporis hi Patroni cau-
sarum Advocati, Vicedomini, Defen-
sores et Custodes dicti sunt. Quippe non
amplius ex scholasticis, veluti Causidi-
ci, sed ex potentibus, et Optimatibus
veluti Judices electi sunt. Juxta leges
Longobardorum *omnibus Episcopis,
Abbatibus, cunctoque Clero omnino
praecipitur, Vicedominos Praepositos,
Advocatos, sive Defensores bonos ha-
bere, non crudeles, nec cupidos, non
perjuros, non falsitatem amantes, sed
Deum timentes, et in omnibus justiti-
am facientes.*

8. Erat horum Advocatorum, tum
infestationes, et irreptiones extraneas
armis repellere, tum Ecclesiis ipsis,
earumque colonis, et subditis jus di-
cere; nec porro gratias haec judi-
cia, quae placita dicebantur, tene-
re videbantur, sed certa jura assignata
habebant. Refert Miraeus chartam Con-
radi Imp. qua Ann. 1145. tertia pars

LL. Lon-
gob. l. 2.
Tit. 42.
c. 5.

Mirae.
Cod.
Piar. Do-
nat. c. 95.

bannorum, seu mulctarum Advocato relinquitur: *Tertiam pecuniae partem in talibus generalibus placitis acquiritae recipiet Advocatus.*

9. Plerumque ipsi Fundatores Advocatum nominabant, aut ab Imperatore petebant. Hinc in illa charta Conradus haec verba facit: *Nostrae discretionis est, legaliter providere tam legitimum Monachis Advocatum, qui potius prodesse noverit, quam obesse, potius alodium tueri, quam vastare.*

10. Inter haec, quia Ecclesiarum aliquando banna, et territoria magis diffusa erant, Advocatis et jus fuit, advocatias illas aliis in beneficium, seu feudum concedendi. Superest apud Miraeum in diplomatibus Belgicis exemplum Balduini Comitis Flandriae, qui Advocatiam Abbatiae Eihamenfis sibi ita retinuit, ut tamen Subadvocatum fecerit Arnulphum de Aldenarda: Cui, inquit, *injungimus, supplere vicem nostri, in parvis tantum negotiis, nobis majora reservantes.*

Lib. 1.
c. 35.

11. Irruentibus hac occasione corruptelis, necessarium videbatur has Subadvocatias ad unam restringere, ejusque jura definire. Otho I. ea conditione Lambertum Comitem Lovaniensem, Monasterii Gemblacensis Advocatum dedit, ut nunquam in Advocacia Gemblacensi, praeter unum Subadvocatum habeat.

Oth. I.
diplom.

Tum praecepit, ut *Subadvocatus in villis, ad Abbatiam pertinentibus, nihil aliud juris habeat, nisi per singulos annos de unaquaque domo denarium unum, Gallinam unam, et avenae sextarium unum.*

12. Novo jure meminit Lucius diverforum titulorum, quibus nonnulli in Advocatias, et Subadvocatias obrepserant, ut indebitas exactiones sibi arrogare possent. Quid aequius, quam quod Pontifex eos ad antiquos, et moderatos redditus, a locorum Episcopis institutos, per censuram ecclesiasticam restrinxerit? *c. 23. de Fur. Patr.*

Mirae.
supr.
c. 101.

13. Desperatis tam aequis remediis consultissimum superfuit, arbitrium eligendi Advocatum ipsis Ecclesiis addicere. In notitia Ecclesiarum Belgicarum extat instrumentum donationis, quo Comes Boloniae Collegio Canonorum Lensensium in Arthesia liberam potestatem concedit assumendi, quemcunque voluerint Advocatum, qui tamdiu, et non ulterius eorum rebus, vel eorum causis praesit, quamdiu eis placuerit.

14. Missis abhinc qua pretio, qua precibus veteribus Advocatis, res ad supremos Principes, veluti Procuratores, et Defensores recidit. Godofredus Barbatus, Lotharingiae, et Brabantiae
Dux

Dux montem S. Guilberti Ann. 1123. eo immunitatis privilegio donat: *Uno, inquit, me excepto, nullus ibi quidquam juris haberet; Advocatum nullum, nisi me, susciperet. Per Abbatem, et me, si necessitas exigeret, componenda componerentur, corrigenda corrigerentur.*

Cod. pi-
or.
Donat.
cap. 78.

15. Explicat Carolus V. vetus id privilegium Ducis Brabantiae: quod ab omni aevo Dux Brabantiae fuit tutor, et protector omnium Monasteriorum, et locorum piorum, et bonorum eorum in Brabantia, et per dictum Venatorem (utpote supremum Praefectum sylvarum) ea defendit, ac protexit; et ideo idem Venator omnes injuriantes ejus punire potest, et de omnibus delictis in Monasteriis ab aliquibus eo venientibus commissis cognoscere, et punire excluso loci ordinario Officiario, qui nequidem, ad effectum mulctarum, per praeventionem punire potest. Haec jurisdictio Praefecto saltum ea occasione olim obtigisse censetur, quod primi Monachi, et Regulares in sylvis; et rure habitare consuevissent, ut semoti a strepitu saeculari divinis contemplationibus uberius vacarent.

16. His missis, Jus Patronatus vulgare distinguitur in ecclesiasticum, et laicum. Statuit Concilium Constantinopolitanum IV: *Si Episcopus convictus fuerit construxisse Monasterium de redi-*

Cap. 2.
De var.
spec. Jur.
Patr.
Conc.
Const.
c. 15.

tibus ecclesiasticis, tradat ipsum eidem Ecclesiae Monasterium. Si vero de propriis rebus, aut aliis quibusdam conventionibus, habeat id secundum propriam potestatem, et voluntatem, omni vita sua, et post finem vitae dimittat, et conferat hoc, quibuscunque voluerit; non tamen saeculare diversorium fiat.

17. Nostri moribus jus Patronatus laicum censetur, quod ratione patrimonii tenetur, sive a laico, sive a Clerico. Ecclesiasticum enim titulo beneficii, sive Ecclesiae competere debet. Neque refert, quod primitus ex patrimonio ortum, postea quovis modo, testamento, aut donatione in Ecclesiam, vel Capitulum regulare, saeculareque translatum fuerit, ut dignitati, vel beneficio, vel Ecclesiae perpetuo cohaereat; abhinc enim ecclesiasticum incipit. *Arg. C. un. de Jur. Patr. in 6.*

18. Interdum contingit, ut idem beneficium sit Juris Patronatus laici, et ecclesiastici. Et siquidem id jus est divisum, seu alternativum, pro turno laico laicum; pro turno ecclesiastico ecclesiasticum reputatur: si vero id jus sit simultaneum, Jus Patronatus mixtum appellatur, tanquam ex duobus compositum. Recepta tunc est regula, quod jura utriusque invicem communicentur, ut spectetur unius, et alterius conditio, quae favorabilior est, quia propter communi-

onem non privilegiatus sortitur naturam privilegiati. Et huic praerogativae locus est, etsi inter Patronos ecclesiasticos vel unus foret laicus, et vice versa. *Arg. cit. cap. in 6.*

19. Sed quo refertur Jus Patronatus Confraternitatum laicorum, Aedituorum, Ecclesiarum, Universitatumque studiorum? Laicum esse plerique pronuntiant, tametsi haec collegia speciali cuidam Ecclesiae adhaereant; spectantur enim haec corpora magis ut laica, quam ut ecclesiastica.

20. Alibi Jus Patronatus in reale, et personale dividitur. Jus Patronatus reale caepit ex Oratoriis, quae Magnates in suis praediis ad usum familiae extruxerant. Successu temporis haec Oratoria in Parochias, aliaque beneficia, et ipsa Capitula Canonorum succreverunt, in quae inde superest Jus veteris Patronatus.

21. Jus Patronatus personale a reali distinguitur, quod hoc praedio, aut fundo ita inhaereat, ut in quemque possessorem illius rei transeat; personale vero in haeredes transmittatur. Personale enim instar crediti, reale ad exemplum servitutis aestimatur. *Arg. c. 7. de Jur. Patr.*

22. Jus Patronatus fundatione ipso jure constituitur, si modo vera sit, utpote talis, quae et sufficientem dotationem tribuit. Nam jure Canonum fundatio re-

Cap. 3.
De modo
acquir.
et prob.
Jus Pa-
tron.

requirit justam dotem. Rescripsit Clemens III. *Quod si aliquis Ecclesiam cum assensu Diaecesani* (cujus est necessarias impensas pro luminaribus, pro custodia, et ministrorum stipendiis praevis a Fundatore exigere) *construxit, ex eo Jus Patronatus acquirit.* Refert c. 75. de *Jur. Patr. integr. lect.*

23. Si ergo constet, aliquem esse Fundatorem, vel Fundatoris haeredem, ipsi Jus Patronatus adjudicabitur; eo quod fundatio secum trahat Jus Patronatus; ideoque Fundatori praesumatur reservatum, nisi contrarium quodammodo ostendatur; utpote, quod Fundator, ejusque haeredes Jure Patronatus haecenus usi non sint; ut successu temporis illud jus remissile videri queant. c. 41. de *Testib.*

Trid. sess.
14. c. 12.

24. Statuit Concilium Tridentinum, *quod nemo, etiam cujusvis dignitatis ecclesiasticae, vel saecularis, quacunque ratione, nisi Ecclesiam, beneficium, aut Capellam de novo fundaverit per affignationem justae dotis, et construxerit; seu jam erectam, quae tamen sine sufficienti dote fuerit, de suis propriis, et patrimonialibus bonis competenter dotaverit, Jus Patronatus impetrare, aut obtinere possit, aut debeat.*

sess. 25.
c. 9.

25. Absit inde, quod omnis constructio, vel dotatio titulum praebet juris Patronatus! Inquit S. Synodus: *Patronatus quicumque in Ecclesiis, et quibuscun-*

que aliis beneficiis, etiam dignitatibus antea liberis, acquisiti a quadraginta annis citra, et in futurum acquirendi, seu ex augmento dotis, seu ex nova constructione, vel alia simili causa, etiam auctoritate Sedis Apostolicae, ab iisdem Ordinariis, uti delegatis, ut supra, qui nullius in his facultatibus, aut privilegiis impediuntur, diligenter cognoscantur; et quos non repererint ob maxime evidentem Ecclesiae, vel beneficii, seu dignitatis necessitatem legitime constitutos esse, in totum revocent.

26. Enimvero Patronos a reliquis benefactoribus, qui quidquam vel in structuram, vel in dotem contulerint, oportet distinguere. Absit, quod his benefactoribus Episcopus quoddam jus in praejudicium Patroni, nisi ejus accesserit consensus, concedere possit. Si tamen de dotanda Ecclesia interpellatus, officium recuset, non apparet, cur Episcopus Jus Patronatus alteri, qui dotem, vel augmentum dotis ea conditione offerre velit, spondere non posset, saltem ut una cum Fundatore concurrat, si necessitas, aut evidens Ecclesiae utilitas dotem, aut ejus augmentum requirat, eaque haberi nequeat, nisi eam offerenti Jus Patronatus annuat. Quia enim fundatio dotem requirit, censetur dotans quodammodo in fundatione partem ferre. Constructio quippe sine dote ad exhibendum cultum

divinum prope inutilis, aut exigui effectus est. Quid ergo? si unus aream, fundumque praebet, alter expensas structurae confert: tertius dotem offert? omnes in solidum Jus Patronatus assequuntur.

27. Novi juris argumentis Jus Patronatus ex titulo praescriptionis obtineri potest. Si tamen agatur de praescriptione Juris Patronatus, praesertim laicalis adversus Ecclesiam liberam, exigitur tanti temporis possessio, cujus memoria in contrarium non existat, quia jus commune ei refragatur. *Arg. c. 1. de Rescr. in 6.*

Trid.
supr.

28. Juxta Tridentinum Decretum: *Titulus Juris Patronatus sit ex fundatione, vel dotatione, qui ex authenticis documentis, aut aliis jure requisitis ostendatur: sive etiam ex multiplicatis praesentationibus per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat. Quia Concilium numerum multiplicatarum praesentationum non expressit, censent tres praesentationes requiri, sufficereque. Arg. c. 3. de caus. Possess. et Propr.*

Ibi.

29. Ait praeterea Synodus Tridentina: *In iis personis, seu Communitatibus, vel Universitatibus, in quibus id jus plerumque ex usurpatione potius quaesitum praesumi solet, plenior, et exactior probatio ad docendum verum titulum requiratur: nec immemorialis*

temporis probatio aliter eis suffragetur, quam si, praeter reliqua ad eam necessaria, praesentationes, etiam continuatae non minori saltem, quam quadraginta annorum spatio, quarum omnes effectum sortitae sint, authenticis scripturis probentur.

30. En reliquum Decretum: Reliqui Patronatus omnes in beneficiis, tam saecularibus, quam Regularibus, seu Parochialibus, vel dignitatibus, aut quibuscunque aliis beneficiis, in Cathedrali, vel Collegiata Ecclesia: seu facultates, et privilegia concessa tam in vim Patronatus, quam alio quocunque jure nominandi, eligendi, praesentandi ad ea, cum vacant (exceptis Patronatibus super Cathedralibus Ecclesiis competentibus, et exceptis aliis, quae ad Imperatorem, et Reges, seu regna possidentes, aliosque sublimes, ac supremos Principes, jura imperii in dominiis suis habentes, pertinent, et quae in favorem studiorum generalium concessa sunt) in totum prorsus abrogata, et irrita, cum quasi possessione inde secuta (tam ad possessorium, quam petitorium) intelligantur, beneficiaque hujusmodi, tanquam libera, a suis Collatoribus conferantur; ac provisiones hujusmodi plenum effectum consequantur.

31. In Gallia tamen, Belgio, aliisque Provinciis veteris juris usus super-

est pro Patronatu laico, quia Tridentinum Decretum receptum non est, nisi expressa illa clausula: *Salvo jure Patronatus laici*. Inde possessio immemorialis pro titulo ipso habetur, probatioque juris Patronatus eadem forma, qua aliorum probatio jurium admittitur, atque possessorium adjudicatur possidenti, siue ei, qui in quasi possessione est. Consequenter praesentatus a Possessore praefertur ei, qui est a proprietario praesentatus juxta *Cap. 19. de Jur. Patr.*

32. Reliquo usu adversus Jus Patronatus laicum triginta annis praescribitur: desiderantur vero quadraginta anni, si de praescriptione Patronatus ecclesiastici agatur. Auctus est numerus Patronatum ecclesiasticorum, postquam Laici, qui inde a saeculo IX. Ecclesias pleno arbitrio usurparunt, ut pro libitu Clericos instituerent, destituerentque, compulsi sunt, Clericos, quos praeficere volebant, Episcopo praesentare. Enimvero ea occasione plerique Dynastarum eas Ecclesias, quas in feudum ceperant, Canonicis, et Monachis relinquere eo jure, quo potiti sunt, voluerunt. Inde enim illud Jus Patronatus, quod origine sua laicum erat, ecclesiasticum esse caepit. Refert Gratianus vetus Concilii Cabillonensis Decretum c. 38. XVI. q. 7.

33. Jus novum et Papae privilegium vindicat, concedendi Jus Patronatus, quia eum Ordinarium Ordinariorum ex Decretalibus esse probat. Verum his praetensionibus, quatenus praejudicio essent liberis collationibus Ordinariorum, refragantur Galli, et Germani, quibus persuasum est, Pontificis potestatem, juxta iterata Decreta Concilii Constantiensis, et Basileensis, restringi ad Canonum observantiam.

Conc.
Const.
sess. IV.
et V.

34. Omne Jus Patronatus ecclesiasticum reale est; officio enim, dignitati, beneficioque inhaeret, ut ad quemcunque possessorem illius tituli transeat. Quippe separatim ab ipso beneficio transferri non potest, nisi adhibitis solemnitatibus, quae ad alienationem rerum, juriisque ecclesiasticorum requiruntur.

Conc. Bas.
sil. sess.
II. et III.
Cap. 4.
De transl.
Patron.

35. Jus Patronatus et laicum in quemque Possessorem illius fundi, cui Patronatus inhaeret, transit. Hinc jure novo Hospitalarii, empto feudo: Jus Patronatus acquisisse dicuntur, quia illi feudo adhaeret. *c. 13. de Jur. Patr.*

36. Declaravit Alexander III. praesentationem Clerici, vigore juris Patronatus annexi cuidam villae, competituisse militi, si constiterit, villam illam fuisse militi illi a Monasterio, cui dominium illius fundi competebat, datam ad firmam, id est, ad longum tempus elo-

catam; quia dominium utile consecutus censetur. Enimvero tum temporis sat frequenter Monasteria laicis praedia ad firmam, utpote ad longissimum tempus, elocabant, ut eorum, qui pertam diuturnam possessionem dominio utili frui permittebantur, gratiam, et patrocinium mererentur. *c. 7. ibi.*

37. Bonae fidei Possessor et ipse in iure praesentandi potior superveniente domino habetur, eoquod Possessor B. F. vi utilis domini irrevocabiliter fructus consumptos suos facit, si ex eis factus non sit locupletior. *c. 19. d. t.*

38. Sed quid? An in creditorem, cui fundus pignori datus est, jus Patronatus transit? Decidit Ann. 1420. Synodus Salisburgenfis: *Ad omnium quoque dubitationem, siue quaestionis materiam amputandam statuimus, ut si quis praedium suum, cui jus attinet Patronatus, cuiquam obligaverit indistincte, jus praesentandi apud ipsum obligantem resideat. Cum tale jus aestimari non possit, ac in sortem nequeat computari.*

39. In reliquis iure decisum est, non posse jus Patronatus separatim a fundo, cui veluti servitus inhaeret, distrahi, aut pretium fundi, causa inhaerentis juris Patronatus, augeri. *c. 16. de Jur. Patr.*

40. Jus Patronatus personale, quia veluti creditum censetur, transit ad haeredes, five ex testamento, five ab intestato. Itaque haeredes omnes in solidum ad praesentationem concurrunt; ita tamen, ut ipsa praesentatio, veluti unica, nomine omnium fiat. c. 1. *ibi*.

41. Si plures fuerint Patroni, omnes haeredes unum tantum suffragium, quale et defunctus habuit, habebunt. Inquit Papa: *Ut ergo facilius provideatur Ecclesiis, non inconueniens reputamus, Patronos ipsos, et haeredes inter se libere posse convenire de Rectore ab eis alternis vicibus praesentando.* Defert. Clem. 2. de Jur. Patr.

42. Praesentandi hic modus, utpote alternis vicibus, hodie turnus vocatur, qui duplex est. Aliquando enim nomine proprio competit, ita, ut in eo actu alter Patronus nullas partes habeat. Aliquando vero dividitur, ita quidem, ut unus nomine omnium nominet. In Anglia Ann. 1227. convenit inter Abbatem S. Augustini Cantuariensis, et Barones regni, ut, quotiescunque Ecclesia N. vacaverit, Abbas, et Conventus S. Augustini Cantuariensis unavice, libere pro sua voluntate conferrent Ecclesiam praenominatam, cui voluerint, et Barones alia vice pro voluntate sua. Praesentabunt autem Abbas, et Conventus per litteras fa-

Guil.
Thorn. in
Chron.

cientes mentionem de Jure Baronum S. et Barones similiter de S. praesentabunt per litteras facientes mentionem de Jure Abbatis.

43. In Gallia Jus Patronatus praesertim laicale, tanquam temporale, et patrimoniale habetur; ut receptum sit, quod sicut de temporalibus laici non sint coram Judice ecclesiastico conveniendi, ita nec de Jure Patronatus laico vel in petitorio, vel in Possessorio Judex ecclesiasticus cognoscere possit, licet Decretum Alexandri III. diserte refragetur. *c. 3. de Judic.*

Cap. 5.
De Prae-
sent.

44. Juris Patronatus frequentior praerogativa in jure praesentandi elucet. Veteri more, quo Ordinationi titulus beneficii adhaesit, Patronus Clericum obtulit ordinandum, si idoneum Episcopus comprobasset. *c. 32. XVI. q. 7.*

45. Postquam invaluit, quod provisio beneficii ab ordinatione separaretur, Jus Patroni ad praesentationem recidit, ut Episcopus eum in beneficio, velut Ministrum Ecclesiae instituat. Inquit Gratianus: *Habet Patronus jus providendi, consulendi, et Sacerdotes invenendi*, utpote ad praesentationis effectum. *Grat. ad c. 30. XVI. q. 7.*

46. Officium Episcopi est, oblatum, praesentatumque a Patrono Clericum, si idoneus appareat, admittere. Inquit Concilium Toletanum IX.: *Quod si spre-*

tis ejusdem (Ecclesiae) fundatoribus, Rectores ibidem praesumpserit Episcopus ordinare, et Ordinationem suam irritam esse noverit, et ad verecundiam suam alios in eorum loco (quos iidem ipsi Fundatores condignos elegerint) ordinari. Refert. c. 32. XVI. q. 7.

47. Novo jure inde haec institutio necessaria dicitur, quia ei, quem Patronus nominavit, necessario beneficium conferri debet, nisi praesentatus absolute inidoneus appareat. *Arg. c. 1. de Praeb. in 6. et alibi.*

48. Synodus Romana tum sub Eugenio II., tum sub Leone IV. statuit: *Si saecularium hominum sub jure (utpote Patronorum laicorum) sint constitutae (Ecclesiae) ab Episcopo illius dioecesis admoneantur. Et si admoniti (illi Patroni) Presbyteros intra trium mensium spatium ibidem neglexerint constituere, curam exinde habens Episcopus, absque neglectu, id est mora, Principi suggerat, quatenus ejus emendetur sententia.*

Synod.
Rom. sub
Eug. c. 24.
sub Leon.
c. 24.

49. Alexander III. in Concilio Lateranensi III. decernit, *ut ordinet Antistes, utpote Episcopus, Ecclesiam, sicut viderit melius secundum Deum ordinandam — si de Jure Patronatus quaestio emerferit inter aliquos, et cui*

Conc. Later.
c. 27.

competat, intra TRES MENSES non fuerit definitum.

50. Quum nonnulli Codices tribus illis mensibus quatuor substituissent, interpretatione recepimus, Patrono laico quatuor Menses ad praesentationem esse relictos. Nam et in Decretalibus Gregorii IX. lectio quatuor mensium substituta apparet. *c. 3. de Jur. Patr.*

51. Hac interpretatione succrevit differentia inter Patronatum laicum, et ecclesiasticum, cui sex menses relinquere placuit, quia Patronatus ecclesiasticus jure cujusdam Collatoris censetur: atque inde de Patronatu ecclesiastico explicare libuit Decretum Alexandri III. *c. 22. ibi.*

52. Hanc differentiam alterutrius Patronatus posthac probavit Bonifac. VIII. eo Decreto, quo declaravit, quod semestre competat etiam Ecclesiae, vel Monasterio; veluti Patrono ecclesiastico, cui a laico Juris Patronatus cessio facta est. *c. un. de Jur. Patr. in 6.*

53. Succrevit et alia differentia. Consultus est Lucius III.: si Patronus Clericum idoneum Episcopo praesentaverit, et postmodum, priore non revocato, alium aequè idoneum postulaverit in eadem Ecclesia admitti; quis eorum alteri praefereendus sit? Rescripsit Pontifex: *Judicio Episcopi credimus relinquendum, si laicus fuerit, cui jus*

competit praesentandi. Verum si Collegium, vel ecclesiastica Persona, jure Patronatus ecclesiastici, habeat praesentationem; qui prior est tempore, jure potior esse videtur. Refert. c. 24. de Jur. Patr.

54. Haec Pontificis distinctio axioma peperit, Patrono laico variationem per accumulationem praesentationum esse datam, ut ex praesentatis habilior rem eligat Episcopus; quippe praesentatio laici veluti supplicatio spectatur, quae nullum Jus Praesentato ex suo genere tribuit. At vero praesentatio Patroni ecclesiastici instar collationis aestimatur, ut jure potior esse mereatur, qui prior est tempore.

55. Ex hac differentia nata est et alia, quod Patronus ecclesiasticus, si indignum praesentavit, ea vice jus praesentandi amittat; quod tamen Patronus laicus retinere dicitur, ut alium praesentare possit, quod probare contendunt per c. 4. de Jur. Patr. Ast olim et laicus, si indignum praesentasset, ea vice jure praesentandi excidit Nov. 123. c. 18.

56. Si laicus infra quadrimestre, Ecclesiasticus infra semestrem ab habita notitia vacationis neminem praesentaverit; Episcopus illud beneficium jure Ordinario, quia ea vice liberum apparet beneficium, confert. Sic censent, validam esse, et praeterita praesentatione

Patroni, collationem Episcopi, si Patronus acquiescere velit, quia collatio proprio jure, non jure devoluto, Episcopi est.

57. Patronus praesentare dicitur, quando Clericum Episcopo, vel alteri collatori instituendum, vel ordinandum exhibet. Jure novo alicubi invaluit consuetudo, *quod ad Ecclesias, in quibus Collegia jus praesentationis habere non sciuntur, eorum Abbates, aut per se aut per litteras personas idoneas Episcopo diaecesano praesentent.* Ref. c. 6. *de his, quae fiunt a Prael.*

58. Haec consuetudo hodie fere generalis est, quod nulla praesentatio, nisi per litteras admittatur, debentque litterae praesentationis in forma authentica, non secus ac litterae collationis expediri. In Gallia Regio Edicto tantum est, ut litterae praesentationis expediantur a Notario Regio Apostolico.

58. Praesentatio, utcumque expedita, non censetur perfecta, nisi realiter exhibita fuerit Ordinario. Praesentationis enim nomen refertur ad alium. Hinc, quamdiu praesentationis litterae non fuerint exhibitae Collatori, praesentatio informis adhuc est, ut possit non tantum Patronus laicus, sed et ecclesiasticus tum per accumulationem, tum per revocationem prioris praesentationis

variare. *Arg. 25. de Jur. Patr. et ibi. Interp.*

60. Si plures sint Patroni, qui instar corporis habentur, praesentatio collegialiter, exemplo electionis, fieri debet. Si vero Jus Patronatus pluribus divisim sive ut singulis competit, tunc et separatim, et diverso tempore, et per diversa instrumenta praesentare possunt, ut praeferatur is, qui majoribus suffragiis juvatur. *c. 3. de Jur. Patr.*

61. Si singuli Patroni plures praesentent, aut a pluribus praesentatus sine scandalo admitti non possit; Episcopo ea vice jus est, Ecclesiam, sicut melius secundum Deum viderit, ordinandi. Consuluit Clemens V., ut ad evitanda incommoda Patroni plures eo modo praesentent, quod unus ex iis per Episcopum eligatur. *Clem. 2 d. t.*

62. Si controversia de ipso jure Patronatus haereat, quae infra quadrimestre definire non potuit, ex tunc Collator non differat, Ecclesiae de persona idonea providere, quia propter laicorum lites non debet Ecclesiis praejudicium generari. *c. 27. de Jur. Patr.*

63. Huic decisioni locus est, si neuter litigantium sit in possessione juris Patronatus. Quippe si alteruter sit in possessione, hic indubie ad praesentandum admittendus est, quia pendente

lite nemo spoliatur jure. c. 3. *de caus. Possess. et Propr.*

Synod.
Oxon.
c. 3.

64. Et vero si constet, Ecclesiam esse patronatam; quaestio tamen sit, utri e duobus jus praesentandi competat; si uterque salvo suo jure in eandem personam consentiat, institutio neganda non erit. Synodus Oxoniensis Anno 1222. inde statuit: *Si ob pendentem litem post quatuor menses nullus fuerit praesentatus, Episcopus nulli Ecclesiam illam conferat pro hac vice, nisi de utriusque Patroni consensu, ne saltem aliquod praejudicium alteri Patronorum videatur generari, si postmodum evicerit Jus Patronatus.*

65. In Gallia et alibi usus viget, quod, Patronis dissentientibus, si a singulis diversi praesententur, omnibus institutio detur sine alterutrius praejudicio; quia, habita institutione, solent sibi in possessorio apud Judices Regios providere.

66. Hinc plures praesentati apud Judices Regios agunt invicem vel interdicto, uti possidetis, vel unde vi, et celeriter, aut alteri ex iis adjudicatur *Recredentia*, ut vocant, possessorium momentaneum: vel Judices illi eum in pleno possessorio tuentur, vel sequestrant controversiam Ecclesiam, vel ejus curam alteri extraneo Clerico committunt. c. 15. *de Jud.*

67. Quantum ad alimentationem Patroni statuit Concilium Toletanum IV. *Praebendum est a Sacerdotibus vitae solatium indigentibus; et maxime his, quibus restituenda vicissitudo est gratitudinis — si enim Clericis, vel Monachis, seu peregrinis, aut quamlibet necessitatem sustinentibus, pro solo religionis intuitu, in usum res ecclesiasticae largiuntur, quanto magis his in egestate consulendum est, quibus retributione justa pro fundatione debetur.* Superest fragmentum c. 30. XVI. q. 7

Cap. 6.
De Jur.
alim. et
Inspect.

68. Hoc exemplo et novo jure praecipit Pontifex: *Pro fundatione quoque Ecclesiae honor processioneis fundatori servatur; et si ad inopiam vergat, ab Ecclesia illi modeste (utpote secundum facultates Ecclesiae, et qualitatem personae, amplitudinemque beneficii) succurritur; sicut in sacris Canonibus est institutum.* Refert. c. 25. de Jur. Patr.

69. Exinde patet, fundatori, dotatorique Patrono deberi ipso jure, utpote titulo gratitudinis, justam alimentationem, independentem ab ulla reservatione facta in fundatione. Interim liberum est fundatori vel sibi, vel successoribus, et haeredibus, atque etiam et tertio pensionem, vel censum, vel jus quoddam aliud; v. g. fructus vacantis Eccle-

siae, in fundatione reservare, si modo auctoritate Episcopi probetur. c. 16. de *Cens.*

70. Interest ergo Patroni, tum integritati bonorum oblatorum, tum observantiae aliarum legum fundationis invigilare. Juxta Decretum Concilii Toletani IV. *Constitutum est a praesenti Concilio, Episcopos Diaeceser suas ita regere, ut nihil ex earum jure praesument auferre — quod si amplius quippiam ab eis praesumptum extiterit, per Concilium restauretur, appellatibus, aut ipsis Conditoribus (utpote Patronis) aut certe propinquis eorum, si jam illi a saeculo discesserint. Refert. c. 60. XVI. q. 1.*

71. Ex sententia Concilii Toletani IX.: *Filiis, vel nepotibus, honestioribusque propinquis ejus, qui construxit, vel ditavit Ecclesiam, licitum sit, hanc bonae intentionis habere solertiam, ut, si Sacerdotem, vel ministrum aliquid ex collatis rebus praeviderint defraudare, aut commonitionis honestae conventionem compescant, vel Episcopo, vel Judici corrigenda denuntient. Quod si talia Episcopus agere tentet, Metropolitano ejus, haec insinuare procurent. Si autem Metropolitanus talia gerat, Regiis auribus intimare non differant. c. 31. XVI. q. 7.*

72. In reliquis et Patronorum, haeredumque potestas restringenda fuerat, ut sibi nihil indebitum arrogarent. Ait Concilium Toletanum IV.: *Noverint Conditores Basilicarum, in rebus, quas eidem Ecclesiae conferunt, nullam se potestatem proprii arbitrii habere; sed juxta Canonum instituta, sicut Ecclesiam, ita et dotem ejus ad ordinationem Episcopi pertinere.* Refert. c. 6. X. q. 1.

73. His argumentis statuit Concilium Tridentinum: *Patroni vero in iis, quae Sacramentorum administrationem spectant, nullatenus se praesumant, propria auctoritate ingerere? Neque visitationi ornamentorum Ecclesiae, aut bonorum stabilium, seu fabricarum proventibus, veluti judices se immisceant; nisi quatenus eis ex institutione, aut fundamine competit.* Trid. sess. 24. c. 3.

74. Superfunt Patronis, qui tales sunt ex fundamine, dotationeque, diversa alia jura, quae honorifica dicuntur: inter haec vulgariter recensentur honor processionis, thuris, precum, Sedis, aquae benedictae, et sepulturae. Quippe hi honores fundatori debentur ipsi, etsi praesentationi renuntiaverit. Cap. 7. De Jur. honorif. Patr.

75. Meminit Gelasius I. processionis eo moderamine, quod, dedicatione noviter constructae, et dotatae Ecclesiae peracta, Fundator in ea Basilica ad Mis-

farum solemnia procedere possit; sicut fidelibus omnibus conceditur aditus ad Ecclesias publicas ab Episcopo dedicatas. *c. 26. et 27. XVI. q. 7.*

76. Jure novo honor processionis duplici modo Patrono exhibetur; utpote quod ei processionaliter, si ad Ecclesiam venerit, a Clero occurrendum sit, si Patronus talis, et tantus v. g. Princeps sit; atque, quod ei honoratior locus in solemnibus, et publica processione cedatur. *c. 25. de Jur. Patr. et ibi Interp.*

77. Honor thuris, sive suffitus consistit in speciali, ac honorifica incensatione, quae in signum eminentiae, aut benevolentiae cuiquam exhibetur. Jam pridem Episcopos, et Sacerdotes singillatim, ac separatim a reliquo Clero, et populo suffitum accepisse, sat indicat vetus Ordo Romanus. Jure novo meminit Honorius III., Monasterium S. Georgii Patriarchae Gradeni honorem incensi exhibuisse. *c. 8. de Caus. Possess. et Propr.*

78. Aspergio aquae benedictae, quod ante alios, et separatim veluti ad notam reverentiae, Patrono impendatur, inter praerogativas recensetur. Vetant tamen recentiores Constitutiones cuiquam vel sacerdotum, vel laicorum aspergillum porrigi, excepto solo Episcopo.

79. Honor precum in speciali recitatione, et commendatione nominum inter preces consistit. Inquit Synodus Emeritenſis: *Salubri deliberatione cenſemus, et pro ſingulis quibuſque Eccleſiis, in quibus Presbyter juſſus fuerit per ſui Episcopii ordinationem praeſeſſe, pro ſingulis diebus dominicis ſacrificium Deo procuret offerre, et eorum nomina, a quibus eas Eccleſias conſtat eſſe conſtructas, vel qui aliquid his SS. Eccleſiis videntur, aut viſi ſunt contuliſſe, ſi viventes in corpore ſunt, ante altare recitentur tempore Miſſae. Quod ſi ab hac deceſſerint luce, nomina eorum cum fidelibus deſunctis recidentur in ſuo ordine.*

Synod.
Emerit.
c. 19.

80. Honor ſedis refertur ad praerogativam honoratioris loci. Cenſetur enim in Eccleſia honoratior ſedes, quae altari, et ſacrario, choroque Cleri propinquior eſt. Synodus Wigornienſis Anno 1240. vetat, *ne laici ſtent in cancellis, dum celebrantur divina, ſalva tamen reverentia Patronorum.*

Synod.
Wigorn.
c. 3.

81. Honor et ſepulturae ſpectat locum honorabiliorem inhumationis in Eccleſia, iſque judicatur honorabilior, qui ſacrario eſt propinquior. Unde ſepulturam habere in choro maxime honorificum reputatur, quod nunc ſpecialiter Patronis annuitur.

82. Haec honorifica jura ipso jure Patronorum sunt, tum laicorum, tum ecclesiasticorum, qui tales sunt ex fundatione, vel dotatione. Rescripsit Alexander III, *quod, si nova Ecclesia ex proventibus veteris Ecclesiae construat, et dotetur, provideri debeat, ut competens in ea honor pro facultate loci Ecclesiae Matrioni servetur.* c. de Eccl. Aedif.

83. Nec tantum Patrono, sed et successoribus, haeredibusque praerogativa tribuitur. Et quousque in vivis superest, et Liberi, et uxor distinguuntur. Sic judicatum fuit, in publica processione Patroni Liberos, si masculi sint, immediate sequi Patrem; uxorem quoque et filias praerogativa loci laetari, ita tamen, ut in publico congressu ipsae in ordine mulierum primas teneant.

84. Si quaestiones incidant super his juribus honorificis, deferuntur terminandae ad Judices Regios, non secus ac ipsae controversiae super jure Patronatus laico, cujus quidem plerumque accessiones sunt; praesertim quia similes causae super possessione, aut quasi possessione institui solent. Constat autem in Gallia, Possessorium etiam in causis ecclesiasticis agitari coram Judicibus Regiis.

S. Aug.
Ep. 22.

85. Absit vero, ut haec jura honorifica Ecclesiae Patronis aniam superbien-

di relinquant. Inquit S. Augustinus: *Magnum est de honoribus, et laudibus hominum non laetari, sed et omnem pompam inanem praecidere, et siquid inde necessarium retinetur, id totum ad utilitatem, salutemque conferre.*

* 86. Meminerint inde Sacerdotes, et Parochi, ut, dum Patronis exhibent jura honorifica, rationabile sit obsequium, alienum a turpi quaestu, a sordida adulatione, a sequiore Personarum acceptione, aliove vitio, quia templum est domus Orationis, in qua nullus locus est ambitioni, vanae gloriae, negotiationi, aut aliis quibusvis saecularibus contentionibus, et aemulationibus.

* 87. Quid hac, vel alia occasione salubrius, quam justa discretione sacerdotalis fortitudinis regulas Ecclesiae tueri? Ait S. Cyprianus: *Non idcirco relinquenda est nobis ecclesiastica disciplina, aut sacerdotalis solvenda censura, quoniam convitiis investamur, aut terroribus quatinur — Sacerdos Dei Evangelium tenens, et Christi, Ecclesiaeque praecepta custodiens occidi potest, nec potest vinci. Juxta S. Ambrosium: Nihil etiam in Sacerdote tam periculosum apud Deum, tam turpe apud homines, quam, quod pro libertate, et integritate disciplinae sentiat, non libere denuntiare.* Refert Theodoretus: *Cum divus Ambrosius, multa*

S. Cyprianus.
L. 1. ep. 3.
ad Cornelium.

S. Ambrosius.
ep. 42.
ad Theodorem.

Theodoretus.
lib. 4.
c. 6. Edit.
Vales.

cum libertate Imperatorum alloquens, nonnulla reprehendisset, quae a Magistratibus haud recte facta, utpote adversus disciplinam, esse videbantur. Respondit Imperator: hanc tuam libertatem jam pridem cognitam habebam: sed licet eam probe nossem, non solum non contradixi immo assensum praebui Ordinationi tuae. Proinde delictis animarum nostrarum medicinam adhibe, quemadmodum divina lex praecipit. Ex sententia S. Augustini: Qui pascit oves Christi, illius amor in tantum debet spirituales crescere ardorem, ut vincat etiam mortis, vel alterius periculi naturalem timorem.

S. Aug.
Tract.
123. in
Joann.

SECTION II.

CAPVT VIII.

De Regalia.

1. Innocentius XI. Ann. 1682. graviter succensebat Clero Gallicano, quod justae defensionis libertatis ecclesiasticae adversus recentiorum praetensionem, et extensionem Regaliae, praeterita discretione Pastoralis fortitudinis, defuisset. *Quis, inquit, ausus est, invidiae se offerre? Quis vel vocem unam emisit memorem pristinae libertatis?*

2. Hodie Regalia jus Regium dicitur fruendi omnibus Episcopatum vacantibus.

um proventibus, quousque novus Episcopus praestiterit juramentum fidelitatis, et acceperit possessionem, aliaque absolverit, quae ad clausuram Regaliae requiruntur.

3. Inde duplicem Regaliam distinguere licet: unam temporalem, quae complectitur proventus temporales vacantis Episcopatus; et alteram spirituales, quae continet collationem beneficiorum non curatorum.

4. Fuit vetus haec conditio feudorum, ut nonnisi ad vitam, et jure usufructuario a Domino tenenda concederentur, mortuo Vasallo ad Dominum directum pleno jure reversura. Quam sensim tacito usu invaluisse, ut illa ad haeredes transirent, reliquum fuit dominis, ut pretium certum exigerent, quo mediante haeredes feudum a Domino relevare dicebantur. Quippe quamdiu feudum a novo haerede non erat relevatum, manebat apud Dominum directum, ut interim vacantis feudi fructus percipere posset.

5. Hoc exemplo recentioribus saeculis caeperant Principes feudorum ad Ecclesias ex liberalitate Majorum suorum devolutorum usumfructum Sede vacante ad se recipere, donec novus Episcopus juramentum fidelitatis praestitisset, eorundemque investituram a Rege accepisset; quasi Episcopo mortuo ipsum feudum caducum evasisset, ut juxta leges feudo-

De Marc.
de Conc.
lib. 8.
c. 22.

Calixt. II.

rum ad dominum directum rediisse videretur, donec a novo Vasallo relevaretur.

6. Calixtus II. Ann. 1122. in pactis cum Imperatore Henrico V. quibus abusus investiturae Regiae aboleretur, convenit, ut Neo-electus Episcopus praestaret, quae ratione feudorum deberentur. *Quae ex regalibus debet faciat.*

7. Tunc ergo Regalia, quatenus jus Regium percipiendi Sede vacante fructus temporales spectabat, ad feuda restringebatur. Philippus Pulcher in instructione, quam Archiepiscopo Senonensi, et Episcopo Antissiodorensi ad Pontificem dedit, haec verba facit: *Sicut feudum, Vasallo vacans, interim cum suis redditibus a Dño. licite occupatur, et propter defectum hominis, ut vulgari patriae nostrae verbo utamur, de jure, et generali consuetudine Regni nostri per dominum, quosque superveniat persona, quae illa serviat, licite detinetur: sic nos, et nostri Antecessores, vacante Ecclesia — et temporalem jurisdictionem, et bona temporalia accipimus, et nostros facimus omnes fructus, qui proveniunt ex eisdem.*

8. Hoc occasione, cum feudis frequenter jus praesentationis, aut collationis cohaereret, consequens visum fuit, ut, revertente feudo ad dominum, etiam jus praesentationis, collationisve, quod annexum erat, deberet ad dominum

recidere: atque hac ratione verisimile est, collationem praebendarum ad Regem jure Regaliae primitus pervenisse.

9. Successu temporis Regalia ad omnes fructus Ecclesiae vacantis protensa fuit. Quum tunc, praeunte Glossographo, et ab Interpretibus Juris axiomata receptum fuisset, collationem beneficiorum esse in fructu, sensim invaluit, quod, ubi Rex jure Regaliae reciperet indistincte omnes fructus Episcopatus vacantis, etiam ipsam praebendarum collationem, veluti partem fructuum consequeretur.

10. Praevalidentibus per titulum spoliis corruptelis Concilium Lugdunense II. Regalia ad illas Ecclesias restrinxit, in quibus ab ipsa fundatione, vel ex antiqua consuetudine superesset. *Qui autem, inquit, ab ipsarum Ecclesiarum, caeterorumque locorum fundatione, vel ex antiqua consuetudine jura sibi hujusmodi vindicant, ab illorum usu sic prudenter abstineant, et suos ministros in eis solliciti faciant abstinere, quod ea, quae non pertinent ad fructus, sive redditus provenientes vacationis tempore, non usurpent; nec bona caetera, quorum se asserunt, habere custodiam, dilabi permittant, sed in bono statu conservent.* Refert. c. 13. de Elect. in 6.

11. Quis dubitet, hoc Canone de jure Regaliae agi? Durandus Mimatenfis, qui et ipsi Concilio adfuit, ita explicat: *Re-*

galia hic vocantur jura Regi in quibusdam Ecclesiis, et Monasteriis competentia: quia videlicet illis vacantibus Rex sub praetexta custodiae facit fructus suos, et etiam in quibusdam Praebendas confert.

Goldast.
Const.
Imp.
Tom I.
p. 289.

12. Refert Goldastus veterum Imperatorum diplomata, quibus Otto IV. Fredericus II. et Rudolphus I. usum Regaliae cui plerumque plures abusus cohaerebant, abdicarunt. *Dimittimus, et refutamus abusum, quem in occupandis bonis decedentium Praelatorum, aut etiam vacantium Ecclesiarum nostri consueverunt Antecessores committere, pro motu propriae voluntatis. Omnia spiritualia vobis, et aliarum Ecclesiarum Praelatis libere disponenda relinquimus, ut, quae sunt Caesaris, Caesari, et quae sunt Dei, Deo recta attributione reddantur.*

13. In Gallia, dimissis reliquis fructibus temporalibus, quos Rex plerumque novis Episcopis restituit, extensior usus Regaliae in collatione beneficiorum, quae cura animarum destituuntur, elucet. Juxta Pragmaticos enim omnia sunt extraordinaria in Regalia. Quippe Rex Jure Regaliae dicitur succedere in jus primitivum Episcoporum, ut pleno jure conferat beneficia Juris Patronatus ecclesiastici; Papae nullas partes relinquat circa beneficia vacantia in Regalia; beneficium

semper revertatur ad Regem, quamdiu collatio Regia non habuerit plenum, et integrum effectum: Rex a Papa nec praeveniri possit nec tempore a Canonibus definito arctetur; nec regulis Cancellariae ligetur: admittat etiam permutationes, et resignationes in favorem.

14. Placuit tamen in nonnullis modificatio. Prima spectat beneficia, tempore aperturae Regaliae, litigiosa. Contigit non raro, quod imminente morte Episcopi, possessoribus beneficiorum moverentur lites, ut eventu mortis beneficia ipsorum jure Regaliae impetrari possent. Hinc. Ann. 1673. declaravit Rex, litigium non facere locum Regaliae, nisi lis inter sex menses ante obitum Episcopi contestata fuerit. Superest interim hoc privilegium Regaliae, ut, si beneficia litigiosa, modo lis sex mensibus ante obitum Episcopi instituta, et formata fuerit, cadant sub Regalia, ipse Rex ea, tanquam vere vacantia, jure Regaliae conferat; creditur enim, Regaliam habere locum, dum non constat, Ordinarium revera, et rite contulisse, ut ideo jure, et facto vacans, beneficium videatur. Dicitur jure vacans, si verus titulus collationis non probetur; titulus enim coloratus non admittitur. Dicitur de facto vacans, si possessio corporalis a proviso capta per se ipsum non fuerit; quippe Procurator non

suffragatur, quia Regalia fictionem respuit.

15. Altera modificatio spectat beneficia majora. Hinc Ann. 1682. Rex edixit, quod nulli impofterum conferri possit in ulla Ecclesia Cathedrali, vel Collegiata, per ipsum, aut successores suos Decanatus, Archidiaconatus, Praebenda theologalis, Poenitentiarius, aut aliud beneficium vacans in Regalia, cujus Titulares speciale jus habent nomine proprio exercendi aliquam jurisdictionem, aut functionem ecclesiasticam, nisi habeant aetatem, gradum, aliasque conditiones per sacros Canones, et Ordinationes Regias requisitas. Si ergo cuicumque de similibus beneficiis jure Regaliae provisum fuerit, oportet, ut is se sistat Vicariis Capitulorum, si Sedes vacat, aut Praelatis, si novi successerint, ad obtinendam approbationem, et missionem canonicam, antequam illam functionem exercet.

16. Tertia modificatio spectat collationem beneficiorum, quae Capitulum cum Episcopo communia quodam modo sunt. Eadem enim declaratione Rex expressit, quod Regalia jus Capituli praetereat, nisi quatenus ad partes Episcopi recidat. Sic, si Episcopus, et Capitulum conferrant per turnum, aut per vices; aut Praebendas diviserint: ut collatio unius lateris spectet ad Episcopum, alterius

alterius vero ad Capitulum. Rex jure Regaliae non succedit, nisi in locum Episcopi, illaeso jure Capituli. Si collatio spectet conjunctim ad Episcopum, et Capitulum. Rex aperta Regalia mittit Commissarium, qui, loco Episcopi, una cum Canonicis eligat. Si Episcopus intret in Capitulum, ut, qua Canonicus, cum aliis Canonicis aliquem praesentet, quem posthac qua Episcopus ad praesentationem Capituli instituat, habet eo casu Commissarius suffragium Episcopi, ipsaque praesentatio exhibenda est Regi, ut provisio ejus nomine fiat, expediatque; quemadmodum exhiberi debuisset in vivis Episcopo, ut ejus nomine collatio, et institutio fieret: ita, ut Rex jure Regaliae in totum jus succedat Episcopi.

17. Quum autem Jus Regaliae, et quaestiones ejus occasione incidentes, coram solis judicibus Regiis, immo solo Parlamento Parisiensi agitentur, et decantantur, mirum, quantum jus illud Regaliae extensum, quotque privilegiis tandem cumulatum sit. Dicitur Jus Coronae, inalienabile, impraescriptibile etc.

18. Habet et Rex Galliae alias nominationes per Indulta Papalia. Indultum tenore Bullae nihil aliud est, quam jus Regi a Pontifice datum, quo civili-

Cap 9.
De Relig.
Nominat.
Reg.

Fleur.
Inst. p. 2.
c. 18.

bet Collatori Consiliarium, vel alium
Ministram Senatus Parisiensis nominat,
ut ei beneficium necessario conferat.
Ministro illi semel tantum providetur,
et Collator semel tantum oneratur, vel
si non moritur, ut, sunt Universitates,
semel quoad Rex vivit. Si Minister est
Clericus, quod tempore concessi indul-
ti solemne fuit, ipse nominari potest;
si laicus, aliam personam habilem lau-
dat, a Rege nominandam. Cumque be-
neficia alia sint Regularia, alia saecu-
laria: ad illa quidem Religiosi nomi-
nandi fuere; quod nonnunquam collu-
sionibus ansam dedit. Hinc Clemens IX.
Ann. 1668. permittit, ut saeculares be-
neficia Regularia, ceu Commendas possi-
derent, eosque demum repletos esse
censuit, siqui quot annis D. C. libras
meterent, cum antea CC. contenti es-
sent. Simul, atque litterae, indulti in-
dices, Collatori traditae sunt, Collator
vinctus est, et Indultarius infra sex men-
ses beneficium petere potest: nec, ex
quo tempore petiit, a Papa praeveniri
potest. Praefertur etiam Graduatiss, cum
indultum ad ejusdem generis beneficia
extendatur. Si Collator tergiversatur,
adeundi sunt executores mandati Apo-
stolici; videlicet Abbas S. Magalorii h. e.
Parisienfis Archiepiscopus, et Abbas S.
Victoris, seu Cancellarius Universita-
tis.

19. Superfunt Regi etiam alia jura nominandi ad beneficia per rectam viam, scilicet Jus auspiciati ingressus, quo ad regni gubernacula admotus, primam, quae in singulis Cathedralibus vacat, Praebendam libere conferre potest. Sunt, qui dicunt, quod ambitio, et adulatio Aulicorum jus istud introduxerit, cui novae introductioni (ait Cabassutius) *Senatus Parisiensis plerumque fortiter intercessit, existimans, satis detractum Ecclesiae fuisse per Regaliam, et indulta in favorem suorum Officialium constituta, nec patiens alios concurrentes, et rivaes, per quos beneficia, ad quae aspirant, sibi detrahi possint, ideoque novum istud Indultariorum genus frequentibus Senatus Consultis submovit, ac repulit, ut testatur Broudaeus ad Lovetium lit. P. tit. Praebenda felicitis ad Coronam adventus. Et ita non semel judicatum fuisse refertur.* Huic fere simile est et jus praestiti juramenti fidelitatis, quo praebendam primam vacantem, quam novus Episcopus conferre posset, confert.

Cabassut.
in Theor.
et Prax.
J. C. l. 2.
c. 4.

20. In Germania Imperator jus primarum precum inde a Rudolphi I. temporibus sibi vindicat, quarum vigore neocoronatus Imperator nominat personas idoneas ad beneficium vacaturum, quod ipse nominatus infra mensem a die

notae vacationis duxerit acceptandum, facitque nominatum per Executores in litteris nominationis designatos recipi. Formula primarum precum fere haec est. *Cum ex antiqua, et approbata, ac a divi Imperatoribus, et Regibus inclytæ recordationis nostris Antecessoribus, usque ad nos producta consuetudine, quaelibet Ecclesia, in nostro Romanorum imperio constituta, ad quam beneficiorum ecclesiasticorum pertinet collatio, super unius collatione beneficii precumstrarum primarias admittere teneatur, devotionem tuam rogamus; quatenus huic Clerico de ecclesiastico beneficio, quod ad tuam collationem spectat, ob reverentiam sacri imperii, et nostram, si quod vacat ad praesens, vel quamprimum vacaverit, studeas liberaliter provideere, taliter id faciens, quod devotionem tuam nostra Serenitas merito debeat commendare, et ad tua iusta desideria facilis inveniri. Aliquamdiu placuit et hoc Jus Regium indultis Papalibus stipare. Exortis inde inter Clementem XI. et Josephum I. dissidiis, placuit Carolo VI. indultum generatim postulare, ut promptior executionis locus esset.*

21. In Gallia Bonifacius VIII. aegrius tulit, quod Reges non tantum praesentationes, sed et ipsas collationes Regiae

auctoritati arrogassent, praeterito consensu tacito, vel expresse S. Sedis. Declaravit Rex, *quod collatione beneficiorum usus est, utiturque, sicut ad eum pertinet de jure, et bona consuetudine: sicut S. Ludovicus; et alii Praedecessores ejus usi sunt a tempore, cujus memoria non existit, nec circa hoc fecit, nec intendit facere aliquam novitatem; nec credit, quod Papa sibi facere velit, qui longum usum suum, et Praedecessorum suorum in collatione novit plenissime ab experto.*

22. In reliquis Regium jus collationis probant novi juris exempla. Quippe Honorius III. haud improbat, quod Comitissa Flandriae beneficia ecclesiastica, in quae Jus Patronatus obtinet, absolute conferret. *c. fin. de Conc. Praeb. et ibi Interpr.*

23. Meminit Innocentius III. consuetudinis Anglicanae, qua Rex Decanatum, et Praebendas ipsius Ecclesiae (S. Petri de Curia Cenomanensis) conferebat, diaecesano etiam Episcopo inconsulto. *c. 6. de Consuet. in integr. lect. Anton. Augustin.*

24. Tametsi quorundam beneficiorum collatio pleno jure ad Principem pertineat; sique tamen Sacramentorum administratio, aut cura animarum annexa sit, eam ab Episcopo obtinere oportet. Rescripsit Imperatori Gregorius IX.: *E-*

sto, quod aliqua beneficia vacantia conferas, ut curam tamen animarum annexam committere valeas, jus spirituale, quod non cadit in laicum, non permittit. Refert Odor. Raynald.

Odor.
Raynald.
ad Ann.
1236.
n. 21.

S. August.

* 25. Quid inde superest, quam Patronos, et Collatores monere, ut minerint regularum ecclesiasticarum, quod per praesentationes, et collationes oporteat digniores seligere? Juxta S. Augustinum: Nec solum, quantum arbitror, leve putandum est esse peccatum, in personarum acceptione habere fidem Domini nostri Jesu Christi, si illam distantiam sedendi, et standi ad honores ecclesiasticos referamus. Quis enim ferat eligi divitem ad sedem honoris ecclesiastici, contempto paupere instructiore, atque sanctiore. Ex

S. Ambr.
ep. 82.

sententia S. Ambrosii: Cum in omni actu, tum maxime in petitione — abesse debeat malignitas, in quo vita formatur omnium, ut placido, et pacifico judicio praeferatur vir omnibus, qui eligatur, veluti reliquis dignior, ex omnibus, et medeatur omnibus. Inquit S. Hieronymus: Audiant, qui habent constituendi Presbyteros per urbes singulas potestatem, sub quali lege ecclesiasticae constitutionis ordo teneatur. — Ex quo manifestum est, eos, qui Apostoli lege contempta ecclesiasticum gradum non merito voluerint ali-

S. Hier.
in ep. ad
Tit. c. I.

cui deferre, sed gratia, contra Christum facere. Tridentina S. Synodus Omnes vero, et singulos, qui ad promotionem praeficiendorum quodcunque jus, quacunque ratione, a Sede Apostolica habent, aut alioquin operam suam praestant, nihil in iis pro praesenti temporum ratione innovando, hortatur, et monet, ut in primis meminerint, nihil se ad Dei gloriam, et populorum salutem utilius posse facere, quam si bonos Pastores, et Ecclesiae gubernandae idoneos promoveri studeant, eosque alienis peccatis communicare, nisi, quos digniores, et Ecclesiae magis utiles ipsi judicaverint, non quidem precibus — sed eorum exigentibus meritis praefici diligenter curaverint.

Trid sess.
24. c. I.

TITVLVS. IX.

De Institutione, et possessione Beneficiorum.

CAPVT I.

De Institutione.

1. Novo jure ad exemplum Feudi duplex institutio distinguitur. Una spectat legitimam immiſſionem in possessionem beneficii: altera conferre dicitur titu-

lum beneficii; hinc et institutio auctorizabilis dicitur. Quippe a recentioribus Interpretibus plerumque in beneficiis curatis commissio curae animarum peculiarius spectatur, ut ab institutione auctorizabili, quatenus est tituli collativa, distinguatur.

2. Institutio, quatenus est tituli collativa, jure novo regulariter reservatur Episcopo, quia ea mediante Clericus Ecclesiae ministerio, tanquam ordinarius Sacrorum Minister adscribitur. *c. 4. de Fur. Archid.*

3. Alibi tamen praefert Rubrica, quod institutiones, utpote auctorizabiles, possint de jure speciali, nimirum vel titulo privilegii, vel praescriptionis, ad inferiores Collatores spectare. Sic rescripsit Innocentius III., Archidiaconum Richemundiae esse in jure instituendi tuendum; eoquod probasset, se, et praedecessores suos in continua possessione fuisse. Admodum verisimile est, quod Episcopi soliti fuerint, institutiones Praesentatorum a Patronis committere Archidiaconis, donec sensim tam frequens delatio in jus ordinarium Archidiaconorum transisset. *c. 6. de Institut.*

Trid. sess.
14. c. 12.

4. His exemplis et Concilium Tridentinum institutionem Episcopo reservat. Si ex causa foundationis, inquit, aut dotationis Jus Patronatus impetre-

*tur, aut obtineatur, institutio Episcopo, et non alteri inferiori reserve-
tur. Et infra: Non liceat praeterea Pa-
trono, cujusvis privilegii praetextu,
aliquem ad beneficia sui Juris Patro-
natus, nisi Episcopo loci ordinario,
ad quem provisio, sive institutio ipsius
beneficii, cessante privilegio, jure per-
tineret, quoquomodo praesentare.*

c. 13.

5. Absit tamen, quod his Decretis
jus inferiorum Collatorum expunctum
censeas. Inquit Concilium: *Quod si ad
inferiores institutio pertineat, ab Epi-
scopo tamen juxta alias statuta ab hac
Synodo examinentur.*

Trid. sess.
25. c. 9.

6. Et supra: *Cum vero institutio ab
alio, quam Episcopo erit facienda —
si Jus Patronatus Ecclesiae Parochia-
lis laicorum fuerit, debeat, qui a Pa-
trono praesentatus erit, ab iisdem de-
putatis, ut supra, examinari.*

Sess. 24.
c. 18.

7. Enimvero praevalente inferiorum
Collatorum jure non raro eveniebat,
quod passim in beneficia tum simpli-
cia, tum curata, Clerici quique sine
omni delectu, praeterito quovis exami-
ne, aut scitu Episcoporum ad praesenta-
tionem Patronorum quamvis laicorum
admitterentur. Inde S. Synodus statuit,
*ut praesentati, seu electi, vel nomi-
nati — ad quaevis ecclesiastica benefi-
cia non instituuntur, nec confirman-
tur, neque admittantur, etiam prae-*

Trid. sess.
7. c. 13.

textu cujusvis privilegii, seu consuetudinis, etiam ab immemorabili tempore praescriptae, nisi fuerint prius a locorum Ordinariis examinati, et idonei reperti. — Praesentatis tamen, electis, seu nominatis ab Universitatibus, seu Collegiis generalium studiorum exceptis.

8. Nostreis moribus id genus examinis, et approbationis Episcopalis ad beneficia curata, utpote pro obtinenda cura animarum, quae a collatione tituli distinguitur, restringere placuit; adeo tamen, ut et ab Universitatibus praesentati, si ad beneficia curata fuerint nominati, ad subeundum illud examen pro cura animarum teneantur.

9. Superest, ut, facta praesentatione, Collatores institutionem in longum tempus haud differant, aut aegre ferant, quod Praesentati ad Superiorem recurrant. Rescripsit Alexander III. Abbati S. Remigii, et Archidiacono Remensi: *Quia indecens est, et penitus obvium rationi, quod praenominato Subdiacono (Praesentato per Abbatem S. Petri Catalaunensis) plebis cura, nisi pro rationabili, et manifesta causa, denegetur; Discretionis vestrae per Apostolica scripta praecipiendo mandamus, quatenus infra 40 dies post harum suspensionem praedictum Episcopum Suellionensem monere, ac propensus indu-*

cere studeatis, ut praedictum Subdiaconum de praescripta Ecclesia investiat, et animarum sibi curam committat; aut, quare id facere non debeat, coram vobis rationabilem causam ostendat. Quod si monitis vestris obtemperare contempserit, vos, nostra freti auctoritate, saepe dictum Subdiaconum, omni dilatione, et appellatione cessante, de praedicta Ecclesia investitis etc.

10. Hoc exemplo praecipit Anno 1581. Synodus Rothomagensis, ut si Praesentato, et petenti collationem sibi dari de quocunque beneficio, renuerit Episcopus dare, is cogatur recursum ad Superiorem suscepto causas recusationis suae in scriptis exprimere; nec liceat Superiori collationem decernere, nisi prius discussis causis, et judicatis, propter quas Episcopus recusaverit collationem dare: si appareant causae insufficientes, tum demum Superior institutionem decernet, aut novum examen, si defectus scientiae praetenderetur, instituet.

Synod.
Rothom.
de Episc.
offic.

11. Quum novo jure invaluisset, quod provisiones beneficiorum, utpote ab ordinationibus sejunctae, exemplo Feudi oporteret obtinere per institutionem auctorizabilem, veluti factam Feudi investituram, consequens fuit, quod et oporteret possessionem beneficii corpo-

Cap. 2.
De Possess.

ralem per realem institutionem, veluti in vestituram veram, et actualem mereri. Rescripsit Innocentius III, *suo Episcopo inconsulto, in possessionem earum Ecclesiarum eis, quibus vigore indulti Apostolici obtigit beneficium, non est licitum introire.* Nimirum missio in possessionem sequela est collationis auctorizabilis. *c. 19. de Privil.*

12. Postquam autem jure novo et aliis inferioribus Praelatis collationes veluti jure proprio obtigerunt; contigit, quod et aliis missiones in possessionem titulo juris ordinarii relinquerentur. Jure novo officio Archidiaconi accensetur institutio corporalis, tam super beneficia, quam dignitates. *c. 7. de Offic. Archid.*

13. Collegia, et Capitula passim collegas in possessionem mittunt, ac titulum a Patronis forte datum, vice canonicae institutionis, admittunt, nisi sicubi forte in erectionibus Collegiorum Archidiaconi curarint sua jura institutionis praeferuari. Hodie sat frequens est, quod Decani Collegiorum, dum in possessionem earum Ecclesiarum, seu beneficiorum Collegas inducunt protestentur, se id facere jure suo Archidiaconali.

14. Veteri jure Archidiaconali immutato: vel suppresso, plerumque immissio in possessionem beneficiorum ruralium demandari caepit Archipresbyteris, seu Decanis ruralibus per suum districtum.

15. iuxta stylum hodiernum et sat vulgare est, quod in collationibus Episcoporum; aliorumque soleat mandari quibuslibet personis ac tabellionibus, vel Notariis, ut in possessionem provisum inducant. Scilicet Presbyter ponit in possessionem, et Notarius attestatur, cui inde ad minus duo testes debant adesse, ut una cum Notario legitimam captae possessionis fidem faciant. Si vero Notario committitur immissio in possessionem, oportet eum esse Notarium Ecclesiasticum. Formula immisionis fere haec esse solet: *Ego N. auctoritate R. R. D. Episcopi N. et in vim litterarum collationis ab eo factae, induco te in possessionem talis beneficii N., et universorum jurium, et pertinentium dicti beneficii.*

16. Placuit hanc immisionem stipare nonnullis externis symbolis, ut appareat, quod provisus possessionem acceperit. In beneficiis curatis solet possessio dari per ingressum Ecclesiae, per asperisionem aquae benedictae, per osculum majoris altaris: in beneficiis simplicibus per contactum Missalis, aut alterius libri Sacramentarii, aut Antiphonarii: in Canonici per introductionem in Sedem Capituli, et in Stallum Chori. Nonnunquam et traditioni brevis manus locus est; utpote per tactum pectus, vel ostii, aut et per conspectum turris, vel pinnaculi Ecclesiae.

17. Clericus autem, vel Notarius, cui immissio haec mandata est, censetur nudus minister, ut neutiquam sibi cognitionem de iustitia tituli, aut collationis arrogare possit, aut eo obtentu differre institutionem. Si tamen notoria appareant vitia, aut repugnent evidenter Statuta Ecclesiae, via supplicationis, et deprecationis oportet, suspenso negotio, monere Superiorem, aut summum tribunal interpellare, ut vocato illegitimo detentore, causa decidatur.

Capit. lib.
7. c. 466.

18. Possessio beneficii et per Procuratorem capi potest, si speciale mandatum habeat. Requiritur speciale mandatum, quia breviae solet praestari iuramentum in animam constituentis. Statuunt Capitularia, ut, quando Presbyteri, aut Diaconi per Parochias constituuntur, professionem *obedientiae* Episcopo suo faciant. Haec professio obedientiae, et reverentiae in sacra Ordinatione a Presbyteris exigifoleat.

Synod.
Mechl.
P. II.
Tit. 17.

19. Successit in beneficiorum ingressu exactio iuramenti, quod Synodus Mechliniensis II. ea formula praescribit: *Ego juro, et promitto obedientiam, reverentiam et honorem S. S. Pontifici Romano, ac R. D. Episcopo N., eorundemque successoribus. Item juro, et promitto, Ecclesiae meae Parochiali de N. videlicet deservire secundum oneris illi annexi exigentiam, et in eo personali-*

ter residere. Bona Pastoratus, vel Ecclesiae meae non alienabo, et indebite alienata, quantum in me erit, fideliter recuperare studebo. etc.

20. Praecipit Synodus Tridentina, ut *Provisi de Canonicatibus, et Dignitatibus in Ecclesiis Cathedralibus, non solum coram Episcopo, aut ejus Officiali, sed etiam in Capitulo orthodoxae fidei publicam professionem facere teneantur; alioquin praedicti omnes fructus non faciant suos: nec illis possessio suffragetur.* Trid. sess. 24. c. 12.

21. Nonnullibi receptus est et usus, quod Canonici Collegiatae Ecclesiae teneantur edere professionem fidei in Capitulo, antequam residentiam auspicentur. Hic tamen usus universalis haud est, quia sufficere creditur, quod eam professionem in susceptione Ordinis sacri, vel ademptione gradus Academici praestiterint.

22. In Capitulis tum Cathedralibus, tum Collegiatis vulgatus est, ut Canonici ante ingressum possessionis ad juramentum adigantur, quod Canonicum habeant ingressum, sintque statuta Capituli observaturi, bona quoque, ac jura, et privilegia pro viribus defensuri, et conservaturi, neque Secreta Capituli revelare velint. Querebatur Synodus Coloniensis saeculo XVI: *Fere, quotquot sunt Cathedrales, et Collegiatae Ecclesiae suum habent volumen statutorum pe-*

Synod.
Colen.
P. 3. c. 19.

culiarium etc. Et, quamvis pleraque inter haec iniqua reperias, adiguntur tamen omnes, ut ad hujusmodi statutorum observationem, etiam penitus ignari, quid contineant illa, citra ullum delectum jurejurando se alligent: cum tamen juramentum nec debeat esse iniquitatis vinculum, nec ad ignorata extendi.

23. Quid consultius, quam, ut indideretiora juramenta, quae tum in Collegiis, tum in Academiis, tum in judiciis passim sine ulla discussione, tanquam quaedam formulae exiguntur, et emittuntur, abolerentur, aut minuerentur, salvis folis illis, quae publica necessitas, aut utilitas extorquet, ut in veritate, judicio, et justitia juramenta praestari viderentur. Synodus Tridentina Episcopis
 Trid. sess. 24. c. 14. reliquit, ut Constitutiones, et consuetudines Capitulorum justa discretionem lustrarent, rejectis illis, quae simoniacae labis, aut fordidae avaritiae, alteriusque vitii suspectae apparent.

24. Jure Decretalium homagium, quod nonnulli Episcopi a Provisis titulo, et exemplo feudi ad ingressum beneficiorum exigebant, suspectum declaratur, quia, dum homagium ex suo genere spectat exhibitionem servitiorum temporalium, fidelitatemque in tuendis juribus, vitaeque Domini directi defendenda conservandam, vitio vacare non videbatur, quod

quod pro spiritualibus hujusmodi professio exigeretur. c. 11. de Reg. Jur.

25. Reliquae Decretales ex vitio simoniae damnant passim et alias exactiones, quae juxta consuetudines feudorum exemplo, et titulo Relivii cujusdam ad possessionem, et installationem beneficiorum a Provisis exigi solebant. c. 9. et 36. de Simon.

26. Quum Concilium Tridentinum declarasset, quod illas exactiones, quae Ibi in admissione ad possessionem beneficiorum pro propriis commodis exiguntur, detestaretur, Galli hoc Decretum utraque manu exceperunt, dicentes, iis verbis tolli solutionem annatarum. *Et sane, ait Historicus, qui ea considerate examinat, alium iis sensum non temere appinget, utcunque eventus ostenderit, Romae caput illud longe aliter intellectum esse.*

27. Jura feudorum disponunt, Vasallum per annum possidentem, sciente, et non contradicente domino, investitum praesumi debere, adeo, ut ex tali possessione, sine titulo etiam contra dominum se defendere. possit.

Cap. 8.
De Ann.
nal. Poss.
sess.

28. Hoc igitur exemplo Eugenius IV. regulam de annali Possessore in beneficiis ecclesiasticis promulgavit, quae ita habet: Reg. Cancell. 35.
Item S. S. D. N., ut improbi lites exquirentium motus reprimantur, voluit, statuit, et ordinavit, quod, quicun-

que beneficium ecclesiasticum, tunc per annum immediate praecedentem pacifice possessum, et quod certo modo vacare praetenditur, deinceps impetraverit a Sede Romana, vel Legato Papae; nomen, gradum, et nobilitatem Possessoris ejusdem, et quot annis ipse illud possederit, ac specificam, et determinatam, ex qua clare poterit constare, quod nullum ipsi possessori in dicto beneficio jus competat, causam hujusmodi impetrationis exprimere, et infra sex menses ipsum Possessorem ad judicium evocari facere, causamque ex tunc desuper infra annum usque ad sententiam definitivam inclusive prosequi debeat, et teneatur. Alioquin impetratio praedicta, et quaecunque inde sequuta nullius existant firmitatis, et idem impetrans de damnis, et interesse praefatum Possessorem propterea contingentibus ei satisfacere, et, si possessorem ipsum injuste, frivole, et indebite molestare reperi- tus extiterit, 50 Florenos auri persolvere Camerae Apostolicae sit adstrictus. Nec alius, quam praemisse vacationis modus etiam per litteras; motu proprio, si neutri, aut subrogationis, aut alias sibi quoad hoc, ut beneficium hujusmodi ea vice consequi, aut obtinere valeat, quomodolibet suffragetur, illudque nullatenus in antea litigiosum censeatur: quod etiam extendi voluit

ad impetrantes beneficia ecclesiastica cujusque qualitatibus per privationem, et amotionem, vel alias propter commissos excessus, et crimina, vacantia, vel vacatura, et similiter ad impetrantes beneficia vacantia per devolutionem.

29. Suffragatur haec regula annalis possessionis, utcumque sit titulo quocunque destituta, adversus Precistas Romanos. Oportet tamen, eam esse annalem, continuam, immediate tempore impetrationis praecedentem, et quoad titulum tum de jure, tum de facto in possessorio, petitorioque pacificam.

30. Haec regula non habet locum in provisionibus Ordinariorum quibus ex officio incumbit, intrusos, vel aliunde iusto titulo destitutos inquirere, ut libere vacantia beneficia, quamvis de jure tantum vacant, idoneis personis conferrant, licet Possessor deturbari nequeat, nisi causa cognita. *c. 28. de Praeb in 6.*

31. Siquis in Romana Curia impetrare vult beneficium annalis pacifici possessoris, tanquam de jure vacans, debet juxta tenorem Regulae exprimere, nomen, gradum, et nobilitatem Possessoris. Verum hodie in quacunque impetratione, sive per obitum, sive per resignationem, sive certo modo, sive sint provisiones: *Perinde valere: si neutri*, et similes, quoad expressionem gradus, nobilitatis, et temporis, quo possedit is, cu-

jus beneficium impetratur, primae parti regulae derogari solet.

32. Praecipit regula, ut impetrans infra sex menses Possessorem ad judicium evocari faciat, causamque ex tunc infra annum usque ad sententiam definitivam inclusive prosequi debeat, et teneatur. Alibi sufficit, intra annum possessorio agere. Quoad prosecutionem causae solent impetrantes aliquando a Papa prorationem exorare. Alibi nullus est usus hujus regulae, quatenus processum judiciale, ac futurae instantiae formam, multamque temerarii litigatoris definit.

33. Ait Regula: quod si non sint expressa exprimenda, *impetratio, et quaecunque inde sequuta, sint nullius roboris*; nimirum ut annalis Possessor possit excludere impetrantem ob non expressionem requisitorum, non ratione *annalis Possessionis, sed subreptionis*. In reliquis regula nullo modo fovet Possessorem, quin servata forma per impetrantem a Papa, vel Legato deturbari possit.

34. Statuit Concilium Basileense: *Quicumque non violentus, sed habens coloratum titulum, pacifice, et sine lite Praelaturam, dignitatem, beneficium, vel officium triennio continuo, completo, proximo, haecenus possedit, vel in futurum possidebit, non possit postea in petitorio, vel possessorio a*

Cap. 4.
De Triennial. Possess.
Conc.
Basil.
de Pacif. Possess.

quoquam etiam ratione juris noviter impetrati molestari.

35. Regula Cancellariae, praeterita mentione Concilii Basileensis, Decretum ita explicat: *Item statuit, et ordinavit idem D. N. quod, si quis quaecunque beneficia ecclesiastica, qualiacunque sint, absque simoniaci ingressu ex quovis titulo, Apostolica, vel ordinaria collatione, aut electione, et electionis hujusmodi confirmatione, seu praesentatione, et institutione illorum, ad quos beneficiorum hujusmodi collatio, provisio, electio, et praesentatio, seu quaevis alia dispositio pertinet, per triennium pacifice possederit (dummodo in beneficiis hujusmodi, si dispositioni Apostolicae ex reservatione generali in corpore juris reservata fuerint, se non intruserint) super beneficiis eisdem taliter possessis molestari nequeat; nec non impetrationes quaslibet de beneficiis ipsis sic possessis factas, irritas, et inanes censeri debere decrevit, antiquas lites super illis motas penitus extinguendo.*

Reg. Cancell. 36.

36. Suffragatur tum Regula, tum Decretum Possessori, qui per se ipsum triennium continuum absque interruptione complevit. Nam tempus Antecessoris Successori haud prodest, quia in beneficiis ecclesiasticis, procul ab haeredita-

rio jure cujusque titulus, qui haberi a Superiore debet, spectatur.

37. Oportet autem possessionem illam triennalem esse pacificam, utpote sine lite, et controversia, sive in possessorio, sive in petitorio. Ait Concilium Basileense: *Lis autem hoc casu quoad futuras controversias intelligatur, si ad executionem citationis, jurisque sui in judicio exhibitionem, ac terminorum omnium observationem processum fuerit.* Hinc tria requiruntur, ut beneficium hoc loco censeatur litigiosum; primo, quod emanaverit citatio executata, et secundo titulus agentis fuerit in judicio competenti parti adversae exhibitus; denique tertio quod omnes dilationes ordinariae juris, vel styli, quae dantur ad litem contestandam, sint ante triennium elapsae, vel per adversarium steterit, quo minus sint elapsae.

38. Sed quid? Siquis ante completum triennium litem caeperit contra unum, an post triennalem possessionem poterit molestari Possessor et ab aliis? Negant Interpretes Galli, quia respectu aliorum pacificus Possessor apparet. Vetat enim Decretum Concilii, quemquam post triennium venire posse, nisi alliget impedimentum, et protestetur intra triennium. Si autem possessio naturaliter interrupta fuerit, haec turbatio prodesse omnibus censeretur.

39. Quantum ad triennalem pacificam possessionem spectat; requirit Decretum Basileense, ut Possessor sit non violentus, sed habens coloratum titulum, id est, juxta regulam Cancellariae, *ut beneficium sine simoniae ingressu ex quovis titulo, Apostolica, vel ordinaria collatione, et electionis hujusmodi confirmatione, seu praesentatione, et institutione illorum, ad quos hujusmodi beneficiorum collatio, et proviso, electio, et praesentatio, vel quaevis alia dispositio pertinet, per triennium pacifice possederit.* Unde in ordine ad effectum hujus regulae, titulum coloratum habere censetur, qui non habet titulum in eo genere discoloratum, utpote vel per simoniam, vel de beneficio reservato per reservationem in corpore juris clausam. Oportet ergo vitium hujus tituli probare auctorem; nam pro Possessore praesumitur.

40. Quum in regula de triennali possessione excipiatur reservatio clausa in Corpore Juris, quae collationem ab Ordinario obtentam impedit, ut haec vim tituli colorati obtinere nequeat; inferunt Interpretes, quod, licet beneficium concessum, sit generatim, aut speciatim in gratiam alterius collatoris, Mandatarii, aut indultarii reservatum, collatio ab Ordinario facta in gratiam alterius sit colorata, ita, ut et in Rega-

lia Provisus ab Ordinario post triennium pacificae possessionis contra Regalistam sit securus; quia in beneficiis reservatis Ordinarius *habitu* retinet jus conferendi, initio inspecto.

41. Effectus ergo pacificae triennalis possessionis, si titulo colorato sit subnixa, eo spectat, quod super eodem beneficio illo molestari a quoquam nequeat. Inquit Decretum: *Non possit postea in petitorio, vel possessorio a quoquam, etiam ratione juris noviter impetrati, molestari.*

42. Subdit tamen Concilium Basileense: *Excepto hostilitatis casu, vel alterius legitimi impedimenti, de quo protestari juxta Concilium Viennense intra triennium* (nisi tale subsit impedimentum, ut nec protestari potuisset; utpote si in carcere omni tempore fuisset) *tenetur.* Poterit ergo ille, qui legitimo impedimento fuit perstrictus, etiam post lapsum triennii agere, si infra triennium legitimam protestationem exposuerit, quam Concilium Viennense praescripsit. *Clem. 3. de Elect.*

43. Triennalis pacifica possessio, titulo colorato subnixa, ita firmat possessoris jus, ut, si id beneficium alteri resignaverit, nec resignatarius ob defectum juris sui praedecessoris, qui triennio pacifice possedit, molestari queat; sed be-

ne discuti potest novus titulus, aut habilitas furrogati.

44. Siquis molestetur post triennium, juxta praxin Galliae litteras Regias, quas de pacificis Possessoribus vocant, impetrare licet, per quas praecipitur, ut non habeat illum pacificum possessorem molestare, si de narratis apparuit. Debet enim impetrans probare, et ostendere suum titulum, sub quo ipse possedit. Nam adversarium suum non potest cogere ad edendum titulum, nisi ipse prius suum exhibuerit.

45. Hoc intelligendum est de privatorum instantiis: nam Ordinariis reliquum est, ex officio inquirere, non obstante quocunque cursu temporis, aut tolerantia Superiorum, in titulos Possessorum triennialium. Praecipit Concilium Basileense: *Ordinarii autem inquirent diligenter, ne quis sine justo titulo beneficium possideat. Quod si talem quodcunque repererint, declarent, jus illis non competere: Et huic, si sibi videatur (nisi sit intrusus vel violentus, vel alias indignus) vel alteri idoneo provideant.*

46. Enimvero jus triennialis possessoris titulo colorato, praesumptionique juris innixum, non potest esse majoris auctoritatis, quam jus in vero, et legitimo titulo fundatum. Ideoque sicut jus hoc non obstat, quin ex nova causa possit

fuo vero titulo privari, et suo jure ex-
cidere; ita nec triennalis pacifica pos-
fessio, titulo colorato nixa, efficere po-
test, quin ex justa causa et titulo colo-
rato, et jure ad beneficium, vel in be-
neficio destitui possit, ut exinde benefi-
cium, quamvis per triennium pacifice
cum titulo colorato possessum, fiat im-
petrabile.

*47. Inter haec quid in morali do-
ctrina frequentius Clero commendand-
um est, quam vulgares illas instantias
concupiscendi, et obtinendi beneficia
esse a sententiis Patrum alienas? Inquit
S. Chrysostomus: *Sacerdotis animum
honoris illius desiderio undique vaca-
re oportet. Ex sententia Isidori Pelu-
siotae: Nec probatissimos quidem vi-
ros hunc amorem in animo alere, ve-
rum pro viribus expellere oportet. Ex
sententia S. Gregorii, qui vacat, haec
incaute non expetat (Pastoralis curae
pondera) et qui incaute haec expetit,
adeptum se esse pertimescat: appetitum
timor temperet. Quid praeclarius sen-
tentia S. Augustini: Locus superior,
sine quo regi populus non potest, etsi
ita teneatur, ac administretur, ut de-
cet, tamen indecenter appetitur, quia
desiderium non vacat ambitionis, aut
avaritiae vitio.*

S. Chryf.
de Sacer-
dot. L. 3.
c 10.
S. Isid.
Pelus. L. 3.
epist. 216.
S. Greg.
in Prol.
Past.

S. Aug.
de civit.
Dei L. 19.
c. 13.

TITVLVS X.

De Resignatione, et Permutatione Beneficiorum.

CAPVT I.

De diversis Speciebus Resignationum.

1. Juxta Decretum Concilii Carthaginensis IV. *Placuit, ut, quicumque Clerici, vel Diaconi pro necessitatibus Ecclesiarum non obtemperaverint Episcopis suis, volentibus eos ad ampliorem honorem in sua Ecclesia promovere, nec illic ministrent in gradu suo, unde recedere noluerunt.* Cod.
Rom.

2. Quum enim veteri more ipsa Ordinatio vice provisionis beneficii esset, nulla Clerico, suscepta ordinatione, facultas superfuit, sui Episcopi imperium detrectandi, aut eo inconsulto officium abdicandi, aut ad aliam Ecclesiam sponte sua transmigrandi. Superfunt veteres auctoritates in Decreto Gratiani c. 23. *et passim. VII. q. 1.*

3. His exemplis et novo jure instaurata est regula, ne quisquam Ecclesiam, quam titulo beneficii nactus est absque assensu Episcopi diaecesani intrare audeat, aut detinere, aut eo inconsulto dimittere. c. 4. *de Renunt.*

4. Si tamen e re Ecclesiae videbatur, annuente Episcopo beneficium renuntiare licuit: atque renuntianti Collator aliud conferre, et si simul duo renuntient, alterum in alterius beneficium transferre potuit. Collatori commendata est Ecclesiae utilitas: utpote si Episcopo persuasum sit, Parochum meliorem operam in alia Parochia navaturum. En fundamentum permutationis ex veterum instituto.

5. Novo jure rescripsit Alexand. III. *Generaliter teneas, quod commutationes praebendarum, propria auctoritate, de jure fieri non possint, praesertim cum pactione praemissa, quae circa spiritualia, vel connexa spiritualibus labem Simoniae semper continet.* SI AUTEM EPISCOPUS CAUSAM INSPEXERIT NECESSARIAM, LICITE POTERIT DE UNO LOCO AD ALIUM TRANSFERRE PERSONAS: UT, QUAE UNI MINUS SUNT UTILES, ALIBI SE VALEANT UTILIUS EXERCERE. Ref. c. 5. de Rer. Permut.

6. Occasione hujus clausulae, usus recentior invaluit, quod haec resignatio beneficiorum sub ea conditione intelligeretur, ut alter in alterius beneficium surrogaretur. Inde declaravit Bonifacius VIII. Expectatarios, seu Mandatarios Apostolicos resignata talia beneficia occupare, vel acceptare non posse; quia resignantes, nisi credidissent, vi hujus re-

signationis se ad mutua beneficia transferendos, ea non resignassent. Quippe, etsi de rigore veteris, recentiorisque juris ea vacare videantur; aequum tamen non est, ea aliis conferre. Ait Pontifex; *aequitatem hac in parte rigori praeferentes*. Superest rescriptum Bonifacii c. un. de Rer. Permut. in 6.

7. Hinc juxta Decretalem Clementis V. *Ne concessione juris utentibus praesertim circa spiritualia illudatur, si quae beneficia, ex causa permutationis ab aliquibus resignata aliis, quam ipsis permutare volentibus, conferantur, nullius hoc esse volumus firmitatis*. Quis dubitet, exemplo, et titulo feudi, quo novo jure censentur beneficia, disciplinae remissionem praevaluisse? Utinam vero absint aliae clandestinae artes, et pactiones, quas caro, et sanguis frequentius alit? *Clem. un. d. t.*

8. Resignationes permutationis causa non vacant substitutione Successoris. Hoc exemplo Saeculo XVI. caepere et resignationes in favorem. In stylo spectantur et hae renuntiationes, veluti simplices, quia non apparet, esse illicitum, quod, qui resignat beneficium, commendet Colatori successorem, de cujus capacitate persuasus est. c. 18. VII. q. 1.

8. Quia tamen resignationis hujus recentior conditio esse caepit, ut resigna-

tum beneficium non alteri, quam illi, quem resignans nominavit, aut commendavit, conferri posset, ea Canonibus invisa videbatur; tum quod Successor aperte obtruderetur, tum quod haereditariae successioni locus dari videretur, tum quod electioni dignioris fieret praejudicium, quoniam acceptioni personarum lata via panderetur.

Cap. 2.
De Conf.
super.
S. Pius V.
Bull. 58.
in Bull.
Rom.

10. Neque tamen hae, vel aliae rationes, aut et querelae, crīsesque nonnullorum usum, vel abusum resignationum in favorem abrumpere, poterant. Id unum successit, quod Pius V. auctoritatem eas admittendi Apostolicae Sedi reservavit, quia dubium non est, eas esse a Canonibus alienas, ut dispensatione, quae Pontifici jure novo reservatur, egeant. Hinc nec Legati a latere eas sibi arrogare queunt, nisi desuper specialem facultatem obtinuerint.

11. Hodie duplex distinguitur resignatio in favorem. Vulgaris spectat favorem personae. Altera refertur in favorem unionis, ut tenuiori cuidam Ecclesiae per unionem dimissi beneficii consuli possit. Haec enim nequaquam adversatur sacris canonibus, ut proinde recte ab Ordinario, veluti simplex admitti queat.

12. Jure novo, et permutationis causa resignationes Ordinariorum auctoritati relinquuntur, aut et reservantur, ta-

metſi collatio, aut confirmatio ad alios inferiores Collatores pertineat. In Gallia tamen et has resignationes fecerunt ſuas inferiores Collatores. Quod ſi agatur de Canonicoꝝ Proteſtantiuꝝ resignationibus, requirunt conſenſum Principis, in cujus territorio verſatur Capitulum.

13. Quantum ad auctoritatem Ordinariorum, et ſimplices resignationes, iis inconſultis, vetantur: ſenſim tamen invaluit libera facultas renunciandi beneficiis ad manus Collatorum, eaque ſine conſenſu Episcopideſerendi, et a vinculo, quo erat Eccleſiae adſtriſtus, liberandi, niſi titulo beneficii ad ſacros Ordines fuerit promotus; utpote quo caſu vetat Concilium Tridentinum resignationem, niſi facta mentione, quod ad titulum illius beneficii ſit ordinatus, fieri, admittique niſi conſtet, quod alias commodè vivere poſſit.

Ord.
Magd.
Polit. c. 6.
§. 26

Trid.
Seſſ. 21.
c. 2.

14. Recentius Pius V. reſectis indiſcretioribus, et arbitrariis resignationibus, certas, et determinatas cauſas expreſſit, ex quibus Ordinarii resignationes admittere poſſent, praecepitque, *ne ipſi Episcopi, aut alii Collatores de beneficiis, et Officiis reſignandis praediſtis aut ſuis, aut dimittentium Conſanguineis affinibus, et familiaribus, etiam per fallacem circuitum multiplicatarum in extraneos collationum, aude-*

S. Pius V.
ſuprem.

ant providere. Refert Lib. VII. Decret. L. 1. Tit. XIV. c. 3.

15. Constat tamen in praxi, hanc Constitutionem Papae, quoad expressas illas causas, et Personas, nec in Gallia, nec in Hispania, nec in Belgio, et Germania esse undequaque receptam. Et vero in ipsa Curia quaevis resignationes, etiam in favorem, tam indifferenter admittuntur, ut vel hinc pateat, in Curia ipsa ad illam Pii V. Constitutionem fieri reflexionem exiguam.

16. Caeterum in quantum haec Constitutio vetat, resignationes levibus, aut nullis ex causis fieri, aut beneficiorum resignatorum intuitu carnis, et sanguinis provisionem fieri, vel pactiones simoniacas, aut confidentiales interponi; eatenus dicta Constitutio non tantum omnes Ordinarios, sed et ipsum Pontificem obstringit.

17. Haec enim conditio tum resignationum, tum permutationum est, ut fiant, procul ab omni affectu carnis, aut quæstus, aut sequiore alia pactione, aut intimatione, sed tantum pro causa spiritali, nimirum, ut Deo melius serviat, aut ut tali loco possit quis Deo melius servire. Quid enim in argumentis novi juris his cautelis vulgatus? c. 9. *de Rer. Permut. et alibi passim.*

18. Exemplum feudi, quo novo jure beneficia censentur, corruptis saeculis
con-

contemptum tam justarum cautelarum persuasit. Sub Paulo III. delecti Consultores querebantur: *alius item abusus in permutationibus beneficiorum, quae fiunt cum pactationibus quae simoniacae omnes sunt, nulloque respectu habito, nisi lucri.*

19. Successit inde, exemplo feudi, quod resignationes tum simplices, tum et in favorem, permutationisque causa fieri per Procuratorem solerent. Juxta Regulam Cancellariae *super resignatione cujuscunque beneficii ecclesiastici, seu cessione juris in eo, quam in manibus suis, (Papae) vel in Cancellaria Apostolica fieri contigerit, Apostolicae litterae nullatenus expediantur, nisi resignans, vel cedens, si praesens in Romana Curia fuerit, personaliter, alioquin per Procuratorem suum, ad hoc ab eo specialiter constitutum, expediti-
oni ejusdem in eadem Cancellaria, ut moris est, expresse consenserit, et juraverit. Hodie admittitur et in Curia Procurator praesentis.*

Reg. Can-
cell. 45.

20. Tum ergo coram Ordinario, tum coram Papa resignatio per Procuratorem fieri potest Clericum, laicumque. Atque Procurator constitui potest, tum per litteras privatas, tum per Instrumentum publicum. Juxta stylum tamen curiae hodie opus est exhibitione instrumenti publici, quia saepius resolutum est, in

Cancellaria romana non posse aliquem vigore epistolae missivae praestare consensum renuntiationi. Hac occasione nata est sententia, ad renuntiandum mandatum requiri in forma publici instrumenti.

21. Requiritur ergo, ut instrumentum confectum sit a Notario, eoque Apostolico, praecipue, si de resignatione in Curia Romana facienda agatur. Si alibi patriae leges requirunt duos Notarios pro forma publici instrumenti, tunc etiam in confectioe Procuratorii duos intervenire oportet. In Camera, et Cancellaria praeterea requiritur, ut instrumentum obsignatum sit sigillo publico Judicis ordinarii, et Communitatis, fiatque recognitio sigilli. In Gallia praecipiant leges Regiae, ut et resignans subscribat instrumento resignationis.

22. In illo mandato speciali oportet tum nomen, tum locum beneficii exprimere, dareque facultatem renuntiandi beneficio, quod quis actu, et pro tempore, quo instrumentum Procuratorii confectum est, habet. Reliqua mandata generalia, tum etiam illa *cum libera*, tum de jure communi, tum de stylo Curiae rejiciuntur.

23. Speciale mandatum praeprimis exigitur ob juramentum, quod a Procuratore in animam resignantis est praestandum, quod non interveniret fraus, dolus, simoniae labes, seu quaevis alia

actio illicita, aut etiam corruptela. Hac occasione monuit Ann. 1536. Synod. Colonienſis: *Majore ergo cura, diligentiorique, quam antehac, veluti ex formula ſtyli, fieri conſuevit, perveſtigatione praeſvia haec juramenta recipi convenit. Utinam his cautelis in omnibus juramentis locus eſſet?*

Synod.
Colon.
P. I. c. 34.

24. Saepe in Procuratorio ad reſignandum ſolet dari Procuratori conſtituto po-teſtas alium ſubſtituendi, cum eadem auctoritate, qua ipſe conſtitutus eſt. Hinc ſubſtitutus non ſolum ſuum mandatum ſubſtitutionis, ſed etiam mandatum Procuratoris, a quo fuit ſubſtitutus, exhibere debet.

25. Exhibito Procuratorio praeſtandus eſt conſenſus, qui in Camera, vel Cancellaria exprimendus eſt coram Notariis Camerae, vel Cancellariae. Juxta regulam Cancellariae: *Eſt ipſum reſignantem, ſeu cedentem pluries ſuper uno et eodem beneficio, in favorem diverſarum perſonarum ſucceſſive conſentire contigerit, voluit Sanctitas ſua, quod primus conſenſus tenere debeat, et alii poſteriores conſenſus, ac litterae eorum praetextu, etiam ſub priori data expeditae, pro tempore nullius ſint roboris, et momenti.*

26. praefſtito formali conſenſu abdicatur jus a reſignante, ut inde ab hoc

momento tempus computetur, de quo in Regula de infirmis resignantibus uberior mentio recurret.

27. Procuratorium, seu mandatum semel legitime, et sine restrictione temporis datum, solo lapsu temporis, etiam plurium annorum, de jure communi non expirat, aut et renovatum praesumitur, quia voluntas semper durare censetur, donec de revocatione appareat. In Gallia tamen resignatio, vi Procuratorii anno elapso facta, non valet, ut lege Regia cautum est.

28. Mandatum morte mandantis *integra* solvitur: idque etiam procedit, licet Procurator mortem resignantis ignoraverit: modo tamen ante exhibitam supplicationem resignans vere, et actu mortuus fuerit. Si tamen vivente resignante, supplicatio resignationis fuerit per Procuratorem exhibita, et illo vivo signata, poterit Procurator vi ejusdem mandati post mortem resignantis praestare consensum in Camera, vel Cancellaria pro expeditione litterarum, ut Regulae Cancellariae satisfiat, quia ipse consensus, in Camera, vel Cancellaria praestandus, non tam exigitur ad perfectionem resignationis, quam ad expeditionem litterarum, quae ad probationem tantum requiruntur, unde consensus datus ad diem signatae supplicationis retraheri meretur.

29. Juxta Interpretes id et procedit, etiam si probaretur, quod constituens ante suam mortem mutasset voluntatem. Nam, si illa voluntas revocata non fuit intimata, potest Procurator eo mortuo praeferre consensum formalem. Nam non sufficit, revocationem esse factam, nisi fuerit intimata. *Clem. un. de Renunt.*

30. Sufficit autem hanc intimationem esse factam vel ipsi Procuratori, vel ipsi Superiori, in cujus manibus resignatio facienda erat. Hinc si intimatio facta fuerit Camerae, vel Cancellariae, facta et Papae censetur, quia, quae fiunt in Camera, vel Cancellaria, in Consistorio Papae fieri dicuntur.

31. Caeterum indubitatum est, resignantem quovis tempore usque ad consumationem actus posse libere mandatum revocare, etiam post porrectionem supplicationis, ejusque signaturam, eatenus nempe, ut Procurator vi istius mandati non possit postmodum praeferre formalem consensum in Camera, vel Cancellaria.

32. Siquis Procuratorium dederit resignandi beneficium ad manus Papae, non poterit illud, revocato mandato, resignare coram Ordinario, nisi prius actum revocationis in Curia Romana in sinuaverit. *Arg. c. 2. de Postul. Praelat.*

Cap. 4.
De Re-
signat.

33. Senfim invaluit, quod cuique beneficium maxime simplex, resignare integrum sit, qui non prohibetur: quasi vero beneficia ecclesiastica patrimonii jure censerentur.

34. Sic juxta Interpretes promotus ad Parochialem Ecclesiam posset resignare in favorem illud beneficium ultima die anni dati, ut se promoveri faceret ad Ordines sacros; tametsi jam certo constet, altera die se ipso jure esse illo beneficio privandum, quia intra annum haud amplius promoveri ad Sacerdotium potest. Hodie autem hujusmodi resignatio non admitteretur, quia stylus obtinuit, ut debeat exprimi tempus, quoniam resignans Parochiam possedit. Quippe, si tempus est breve, cessio rejicitur: si autem hoc expresse, Papa admittit resignationem, nulli dubium est, valere.

Reg.
Canc. 24.

35. Regula Cancellariae vetat, Electos ad quasunque Praelaturas, aut Dignitates, quamdiu re ipsa promoti non sunt, beneficia priora resignare. Nec non, inquit, *quaecunque collationes, provisiones, et dispositiones pro tempore faciendae de praemissis, et quibusvis aliis beneficiis ecclesiasticis secularibus et regularibus, quae per promovendos, vel assumendos ad quasunque Praelaturas inter illarum vacationis, et hujusmodi promotionis,*

vel assumptionis tempora simpliciter, vel ex causa permutationis ubicunque resignari, vel dimitti contigerit, cum inde secutis pro tempore sint cassae, et irritae, nulliusque roboris vel momenti. Hodie tamen haec regula passim exolevit.

36. Accusatus et de crimine, quod privationem beneficii meretur, resignare potest, quamdiu per sententiam iudicis beneficio privatus non est, etsi probationes essent receptae, et foret jam in causa conclusum. Quinimo, etsi sententia privationis lata sit, si ab ea appellatum fuerit, pendente appellatione, renuntiationi tum simplici, tum permutationis causa, et in favorem locus superest, nisi Papa beneficium illud alteri pro casu privationis sequuturæ contulerit. Solet enim beneficium aliqujus de crimine accusati nonnunquam impetrari, cum clausula: *Ut, si accusatus beneficio privandus judicetur, illud cedat impetranti.* Quum tamen haec clausula quamdam novellam reservationem redolere videatur, ea per Concordata Galliae, et Germaniae sublata censetur.

37. In stylo Curiae praecipitur, ut, si resignans beneficium sit in sacro Ordine, in supplica exprimatur clausula: *aliunde commode vivere valens.* Orta est haec clausula ex Constitutione Pii V.

quae vetat, ullum sacro Ordini mancipatum, nisi religionem ingrediatur, resignare beneficium, vel officium, si aliunde ei non sit, quo in vita commode possit sustentari. Refert. *Lib. VII. Decret Lib. I. Tit. XIV. c. 3.* Quia tamen ei constitutioni nec in Gallia, nec alibi locus est, exulat a nostra praxi et illa clausula.

38. Jure Decretalium minorennis, si pubes sit, in causis beneficialibus, aliisque spiritualibus pro majorenni habetur: Ergo libere tum simpliciter, tum in favorem, aut permutationis causa resignare potest, ut nulli rescissioni, vel restitutioni locus sit, nisi malis artibus, aut fraudibus extorta resignatio fuerit. *c. 3. de Judic. in 6.*

39. In Gallia inde ab anno 1554. vetatur omnibus Praeceptoribus, Paedagogis, aliisque personis habentibus curam, administrationem, aut regimen puërorum, et scholarium extorquere, aut acceptare ab ipsis ullas resignationes in eorum favorem directe, vel indirecte, sub poena nullitatis hujusmodi resignationum, quia malis artibus obtentae praesumuntur.

40. Superest et de anno 1695. decretum Senatus Parisiensis, quo declaratur, Clericum aegrotum non potuisse suum beneficium resignare filio Medici, qui, durante morbo, eum curabat. Inquit

Mr. de Hericourt: *Ainsi L'on a étendu aux benefices la disposition des ordonnances, et des coutumes, qui déclarent nulles les donations, soit entre vifs, soit a cause de mort faites en faveur des administrateur, au nombre des quelles les arretsont compris les Medicens.*

Hericourt, de
L. Ec-
cles. P. 1.
P. 342.

41. In Romana Curia ampliori argumento restringuntur resignationes infirmorum. Hodie regula his verbis exprimitur: *Quod si quis in infirmitate constitutus resignaverit aliquod beneficium, sive simpliciter, sive ex causa permutationis, vel alias dimiserit, seu ipsius beneficii Unionis dissolutioni consenserit, etiam vigore supplicationis, dum esset sanus, signatae, et postea infra viginti dies, exclusive a die per ipsum Resignantem praestandi consensus computandos, de ipsa infirmitate decesserit, et ipsum beneficium quavis auctoritate conferatur per resignationem sic factam, collatio hujusmodi sit nulla, ipsumque beneficium nihilominus per obitum censeatur vacare,*

Reg.
Cancell.
19.

42. Spectat haec regula resignationes infirmorum corpore, qui infra viginti dies ex eadem infirmitate decesserint. Hos dies oportet esse naturales, et completos, qui computantur a die praestandi consensus, tametsi supplica-

tio, dum esset sanus, signata jam fuisset, requirunturque viginti dies, non computato die praestiti consensus, nec die mortis. Inde si resignans infra viginti dies decesserit, beneficium vacat per obitum, ac si nulla resignatio intervenisset.

43. Germani Protestantes in Capitulo Magdeburgensi idem tempus canonicum in resignationibus observant, quamquam viginti diebus alterum addiderunt. Hinc dubium non est, hanc regulam non minus in Germania, quam in Gallia esse ex recepto usu, ut et Sede Romana vacante ejus valor supersit, quamvis mortuo Papa Regulae Cancellariae extinguere soleant.

44. Olim disceptatum fuit, an Regula haec concerneret resignationes sive simplices, sive ex causa permutationis factas coram Ordinario; at postquam Paulus III. addidit huic regulae ista verba: *quavis auctoritate*, quae subsequentes quoque Pontifices retinuerunt, communi pene calculo receptum fuit, regulam etiam in renuntiatione facta coram Ordinario extra Curiam Romanam locum habere, idque certum esse in causa permutationis ostendit Flaminus Parisius. Non tamen obtinere videtur haec regula in resignatione *simplici* facta coram Ordinario, nisi interveniret titulus fraudis, aut ulli generaretur praepjudicium.

Cap. 6.
Not. in
Regul.

Flamin.
Paris.
l. 12.
§. 5.

45. In Curia Romana inde ab aevo Leonis X. invaluerunt derogationes hujus regulae, quando resignans est absens a Curia. Sic in Italia solet concedi derogatio, si locus resignationis distet a Curia, et beneficia, quae sunt resignata, non sint reservata.

46. In Gallia clausula derogatoria velut ex stylo Curiae spectatur, ut, si derogatio fuerit petita, et denegetur, Resignatarius appellare possit a negatione signaturae, aut Bullae, tanquam ab abusu.

47. In Curia Romana derogatio hujus regulae admitti non solet, dum agitur de beneficiis reservatis, aut resignatis in locis Romae vicinis indubie, ut vigore hujus regulae libera beneficiorum illorum provisio salva conservetur Pontifici. An non pro juribus Ordinariorum conservandis derogatio hujus regulae admittenda censeatur.

48. Regula de infirmis resignantibus peperit et illam Regulam de publicandis resignationibus, ut inde obviaretur illorum artibus, qui, periculum mortis praevenientes, a sanis resignationes in favorem impetrarunt, ut eas, donec resignans viveret, occultas tenerent, post obitum vi resignationis successuri.

49. Hac occasione Innocentius VIII. regulam promulgavit, *quod quaecunque ecclesiastica beneficia, sive in Romana Curia, sive extra eam resignata,*

Cap. 7.
de Public.
Resignat.

Reg.
Canc. 36.

nisi de illis factae resignationes, (si in Romana Curia infra sex menses: si extra dictam Curiam, factae sunt, infra mensem) ex tunc a die datae supplicationis, non a die praestiti consensus, ubi dicta beneficia consistunt, formaliter, vel virtualiter publicatae, et bona fide possessio illorum ab eis, quos id contingit, petita fuerit: si resignantes ista postmodum in eorundem resignatorum possessione decesserint, non per resignationem, sed per obitum hujusmodi vacare censeantur: collationes quoque, et quaevis aliae dispositiones de illis, tanquam per resignationem vacantibus, factae, et inde secuta nullius sint roboris, vel momenti.

50. Haec regula non superest hodie in regulis Cancellariae, quia inde ab anno 1583. Gregor. XIII. novam formam publicationis praescripsit, quae refertur *L. VII. Decret. lib. I. Tit. XIV. c. 2. de Resignat.*

51. Alibi tamen, utpote in Gallia, Hispania, Belgio, praeterita Constitutione Gregorii XIII. veteris regulae tenori ex recepto usu, veluti ex lege regni, locus est. Tria ergo conjunctim ad effectum hujus regulae requiruntur; utpote, ut non sit facta publicatio in loco beneficii infra praescriptum tempus; tum, ut non sit petita possessio actualis, et realis: denique, ut resignans decesserit post praescriptum tempus in possessione resignati beneficii.

Quippe, si vel unum horum desit, locus regulæ haud est, ut beneficium per resignationem, non per obitum vacare censeatur.

52. In Gallia de anno 1646. declaravit Rex in favorem Graduatorum, et Patronorum ecclesiasticorum, ut nulla habeatur ratio provisionum in vim resignationis, aut permutationis factarum, quæ Graduatis, aut Patronis possent praejudicare, nisi mandata ad resignandum, aut permutandum sint admissa ante decessum resignantium, vel permutantium, et insuper ante decessum dictum insinuata in graviariatu insinuationum.

53. In reliquis vi dictæ regulæ collationes quoque, et aliae quævis dispositiones de illis, tanquam per resignationem vacantibus factæ et inde secuta nullius sint roboris, vel momenti, adeo, ut, si vi hujusmodi resignationis post mortem resignantis capta fuerit possessio, non possit manuteneri in possessione, in qua resignans ante publicatam resignationem mortuus fuerat, quia annullatur et titulus, et alia inde sequuta.

54. In Gallia tam constans est usus regulæ, ut nec derogatio regulæ, nec prorogatio temporis, nisi de legitimo impedimento Resignatarius publice, utpote coram Judicibus Regiis protestatus fuerit, vel in

possessorio, vel in petitorio admittatur. Quia haec regula, ut lex regni spectatur, qua et Judices ecclesiastici tenentur: nam in Gallia Judices ecclesiastici jurisdictionem suam sub protectione Regis exercere dicuntur.

§5. Resignatio perfecta haud censetur, nisi a Superiore admilla fuerit, tametsi resignatio in scripturam redacta, aut et a Notario, aliisque testibus signata fuisset. Eousque enim, donec Superior supplicationi annuat, potius propositio resignationis censetur, ut libero arbitrio mandatum revocare resignans possit, a resignatione destitutus.

§6. Si resignatio fiat coram Pontifice, poenitentiae locus est non tantum, si supplicatio fuerit Papae praesentata, sed etiam per ipsum admilla, signataque *per fiat*, aut et *per parvam datam datata, et parvus consensus* praestitus, quamdiu consensus sollemnis praestitus, non fuerit in Camera, vel Cancellaria. Eousque enim liberum est resignanti, poenitentiam, et revocationem in Curia, vel Cancellaria intimare per regulam Cancellariae *de consensu in Resignationibus*.

Reg.
Canc. 44.

§6. Est et post admillam a Superiore resignationem regressui locus ex diversis causis; utpote ex causa recuperatae valetudinis, si quis causa mortis resignasset, aut ex causa restitutionis, si quis metu, dolo, aut aliis malis arti-

bus ad resignandum inductus fuisset. c.

4. *de his, quae vi, metusve caus.*

57. Frequentior ex defectu conditionis regressui locus est in resignationibus in favorem; et permutationis causa. Quippe jus plenum remanet penes resignantem usque ad impletam conditionem, ut ante acceptatam Resignatorii, et captam possessionem resignans in possessionem remanere censeatur.

58. Hinc permutans non tenetur possessionem dimittere, antequam compermutans beneficium acceptet. Permutatio enim non censetur perfecta, nisi alter alterius beneficium sit assecutus, ita, ut uno permutantium praemoriante, ex neutra parte censeatur facta resignatio, etiamsi ab una parte sit facta permutati beneficii collatio, nisi ex circumstantiis appareat, quod alter compermutantium non curaverit de beneficio compermutato obtinendo; utpote si permutatio beneficii notabilis fiat cum beneficio tenuissimo, quia illa permutatio ea mente inita tunc intelligitur, ut notabile illud beneficium in compermutantem transferatur.

60. Si permutatum beneficium evincatur, resolvitur permutatio, ut alter in suum beneficium redire possit ex veteri jure, quin nova collatione opus sit. In Gallia passim impetrantur litterae Regiae, ut in antiquum beneficium resti-

tuatur. Nam permutationes, non impleta conditione permutationis, resolvuntur, ut in prius beneficium sine nova provisione redire liceat; opus tamen est auctoritate Judicis, si alter illius beneficii possessionem fuerit adeptus.

61. Superfunt nonnulli et alii casus, ex quibus regressus in dimissum beneficium conceditur; eoquod resignatio ex quadam causa facta censetur, ita, ut ea non impleta, in resignatum beneficium restitui mereatur: veluti si quis obtinuerit secundum beneficium incompatible, ut propterea primum resignaverit. Nam secundo evicto, aequum est, ad primum regressum dari: oportet tamen malas artes, et clandestinas fraudes abesse.

Trid. sess.
25. c. 7.

62. Concilium Tridentinum sequiores illas causas accessus, et regressus, qui haereditariae successionis imaginem referre videbantur, damnavit. Saepe enim resignantes expresse sibi, vel suis reservabant regressum in beneficia resignata, praemoriente Resignatorio: saepius etiam, durante vita Resignatorii, proventus beneficiorum resignatorum sibi stipulabantur, ut fere res beneficiaria in feudale negotium abiisse videretur.

* 63. In morali doctrina quid sequiores artes, vel affectus accessus, vel regressus

gressus Resignantium magis refellere posset, quam rationes, et exempla veterum deprecationum, et reluctationum, quibus SS. Patres a se amoliri nitentur beneficia, et officia ecclesiastica. Inquit S. Gregorius: *Timent, ne laborum suorum fructus percipiant. Timent, ne, quod divina iustitia latens in eis vulnus aspiciat, exterioribus eos muneribus cumulans, ab intimo repellat. En veterum lacrymarum fontem: Altae, ait, quietis meae gaudia perdidi, et intus corruens, ascendere exterius videor. — Ex eis me esse video, de quibus scriptum est: Dejecisti eos, dum allevarentur. Quid S. Augustini gemitu humiliter? Vis mihi, inquit, facta est merito peccatorum meorum, nam quid aliud existimem, nescio ut secundus locus gubernaculorum mihi traderetur, qui remum tenere non noveram: vires meas non noveram, et alicujus momenti arbitrabar.*

S. Greg.
M.

S. August.
epist. 21.
al. 148.

TITVLVS XI.

De Pensionibus Ecclesiasticis.

CAPVT I.

De veteri usu Pensionum

1. Inter recentiores corruptelas et abusus pensionum invaluit. Inquit sub Paulo III. delectus Conventus Praelatorum: *alius abusus, cum beneficia conferuntur, seu ceduntur aliis, irrepfit in constituendis super eorum fructibus pensionibus; immo quandoque cedens beneficium omnes sibi fructus reservat. Qua in re illud est animadvertendum, nulla alia de causa, nulloque alio jure constitui pensiones posse, nisi ut quasdam eleemosynas, quae in pios usus et indigentibus concedi debent.*

Cone.
Chalc.
Act. 12.

2. En vetera exempla! Quum in Concilio Chalcedonensi Basilianus, et Stephanus de Sede Ephesina contenderent, placuit utrumque abdicare, ita tamen, *ut ex redditibus memoratae Ecclesiae, nutrimenti gratia, et consolationis, annis singulis solidos aureos ducentos accipiant.* Apparet vel hinc causa vetus assignandae pensionis, scilicet, ut pax conservetur, et ut resignans habeat, unde vivat. Apparet et moderamen pensionum, cum Ephesino Episcopo to-

tius Asiae Metropolitae solidos duntaxat ducentos legamus assignatos.

3. Alia vetera pensionum exempla spectabant Episcopos, Clericosque senectute, vel morbo confectos, vel hostium incursione dejectos; vel alia calamitate pressos. Scripsit S. Gregorius ad Episcopos Illirici, ut Episcopos sedibus suis ab hostibus expulsos benigne reciperent: *Non quidem, ut per communionem Episcopalis throni dignitas dividatur, sed ut ab Ecclesia juxta possibilitatem, per viam pensionum sufficientia debeant alimenta percipere.*

S. Greg.
lib. 1.
ep. 43.

4. Inde a saeculo XII. desuper corruptelae gliscere caeperant. Saepe Episcopi cum titulatis praebendam per reservationem pensionis partiebantur. Saepe in conferendo beneficia partem fructuum reservabant; saepe beneficia sub annuo censu elocabant, ut ipsi tantundem, aut etiam plus meterent, quam beneficiarius, qui, vix spiritum ducens, tum officium cultus divini, tum reparationes Ecclesiae neglexit. Hinc novo jure pensiones restrictae sunt, ut Beneficiario congrua sustentatio supersit. c. 30. *de Praeb.*

Fleur.
Inst. Jur.
Eccles.
p. 2.
c. 26.

Fleur.
L. cit.

5. Schisma Avenionense turbavit omnia. Nonnulli Praesules, quibus tot beneficiorum cumulus ruborem excussit, partem eorum resignarunt, sed tanta

penfione oneratam, ut titulatus inftar conductoris eſſet. Fuere penſiones et aſſignatae hominibus, qui nec ſerviebant, nec unquam ſervierant, nec ſervituri erant; et non raro laicis. In Concilio Tridentino inſtantiae factae ſunt, ut penſiones novellae abolerentur, aut ad veterem formam reducerentur. Tum tamen a Concilio aliud impetrari non potuit Decretum, quam, ut impoſterum omnes Cathedrales Eccleſiae, quarum redditus ſumam Ducatorum mille, et Parochiales, quae ſumam Ducatorum centum ſecundum verum annuum valorem non excedunt, ab omnibus penſionibus, aut reſervationibus fructuum abſolverentur.

In vit.
S. Carol.
lib 7.
c 35.

6. Reliquit in reliquis S. Synodus auctoritati Episcoporum, ut uberiore ſalce penſiones novellas reſecent. Reſert Scriptor de S. Carolo: Igitur neque penſionis vel minimum cuiquam Eccleſiae onus impoſuit unquam, et, ſiquis forte per auctoritatem ſuperiorem obtinere vellet, contra totis viribus pugnavit. Cum ex Praepoſiturae facultatibus ex ſuis quidam, quo plurimum utebatur, annuam penſionem ſibi fere impetraret, ea Carolus, ut auferetur, ſtatim effecit. Neque alius poſtea unquam conari aliquid ſimile eſt auſus.

7. Absit tamen, ut inde S. Carolus nullum locum justae pensioni concessisset. Sacerdoti tantum pensionem concessam scio. Is cum Ecclesiae diu utilem sane operam pro doctrina, virtuteque sua navasset, demum multi laboris Parochiam habens, infirmaque valetudine confectus, cum eam relinquere cogeretur, neque aliunde haberet vitae sumptum, moderatam pensionem ex Ecclesia sua, quae erat ex locupletioribus, a Carolo accepit.

Cap. 2.
Ibi.

8. In reliquis S. Carolus fructus suos unicuique Ecclesiae, Presbyterisque singulis integros relinqui curavit vehementer, et effecit. Eo namque primum Ecclesiam capefcente, vel magna ex parte, vel toti alienis hominibus erant reservati: ex quo fiebat, ut, qui essent aliquo numero Presbyteri, sacerdotia recusarent, quorum facultatibus pro dignitate vitae cultum minime possent conservare. Qui vero accipiebant, pravi pretii homines, neque auctoritate satis muneri suo facere valebant, ut praeter Sacerdotis, ut tempora sunt, ex ea re contemptum, neque sacra suppellex pro decore parari, neque refici, vel ornari Ecclesiae, neque sarta tecta haberi possent.

9. Inter corruptelas recentiorum pensionum referre oportet, quod multi viderentur beneficia, sine intentione eis

deserviendi, captare, ut cum pensione permutarent; hinc et alii ea occasione palam illudebant Canonibus, qui pluralitatem beneficiorum vetant. Nonnumquam Pensionarii sunt similes illis, qui beneficia sub modico stipendio elocant. Plerumque per pensiones fit, ut unus stipendia plurium sibi vindicet. Faciunt et Pensiones, ut non habeatur de meritis promovendorum justa discussio: occluditur enim fere semper pauperibus aditus ad beneficia, quia nulli gratis ad beneficia superest accessus. Quis reliquas artes a vitio simoniae excusare vellet? Concluditur ergo merito, postulari potuisse iustissime integram abolitionem pensionum, quia usus in tantum abusum degenerasse videtur, ut vix alias remedium sperari possit.

Cap. 3.
De caus.
hodieru.
pension.

10. En causas, ex quibus hodie pensiones concedi solent! Harum tres recensentur, scilicet pacis causa, quando beneficium est litigiosum; altera est causa resignationis, et tertia permutationis, ne resignantes, vel permutantes nimium dispendium patiantur.

11. Ast an hae causae omni exceptione majores sunt, ut excusandis vulgeribus pensionibus suffragari queant? Quantum ad causam compositionis rescripsit Alexander III. de beneficio ecclesiastico in litigium deducto, *quod transigi super re sacra, et litigiosa,*

utpote beneficio, non potest. Etenim res sacrae, ut possideantur, aliquo dato, vel retento, seu promisso in vim annuae pensionis, speciem credimus habere simoniae. Ref. c. 7. de Transact.

12. Quum ergo Innocentius III. alibi tolleraret ex arbitrio iudicium impostam pensionem pro compositione litigiosi beneficii, ea Decretali haud excusantur vulgares pensiones, quae pacis causa mutua litigantium pactione ineuntur, etsi eas iudex confirmaverit. Ait Fagnanus: Oportet, ut hujusmodi compositiones, (qualis occurrit in hac Decretali) super beneficiis, ad hoc, ut valeant, et excusentur a simonia, capiant principium ab auctoritate Superioris, et non a pactione partium, ut probat haec littera ibi: NON QUIDEM EX PACTIONE PARTIUM, SED EX JUS-
SIONE JUDICUM. Quamobrem qui prius faciunt inter se compositionem, et postea adeunt iudicet, ut interponant auctoritatem, non excusantur secundum bonam conscientiam, quominus incidant in vitium simoniae. En dictae Decretalis restrictionem. c. 21. de Praebend. et Dignit.

Fagn. ad
c. 21.
de Praeb.

13. Quantum ad causam resignationis, et permutationis passim invaluit, quod resignantes in favorem tertii, vel permutantes ad supplendam tenuioris beneficii aequalitatem sibi annuas pen-

Synod.
Chalced.
c. 10.

siones reddendas, aut redimendas saepe saepius reservent. Quid alienius est a veteribus, et recentioribus Canonibus? Olim Synodus Chalcedonenſis ſtatuit: *Siquis translatus eſt ab alia in aliam Eccleſiam, prioris Eccleſiae, vel Martyriorum, quae ſub ea ſunt, aut Ptochodochiorum, aut Xenodochiorum rebus in nullo, per reſervationem penſionis communicet, quia dimiſſo officio illius Eccleſiae, quae reſignata, vel permutata eſt, et titulus percipiendi, et participandi quodammodo fructus expirat, ut penſio ſine titulo exigi videatur.*

14. Novo jure declarat Urbanus III. honeſtati eſſe contrarium, et procul dubio ſimoniacam continere pravitatem, quod quidam Praebendae ſuae cedant, et juri renuntient, ut majorem Praebendam obtineant, vel ex hoc certam pecuniae ſumam, *vigore penſionis*, conſequantur. Sic enim gratis non reddant, quod gratis acceperunt. c. 5. *de Rer. Perm.*

Cap. 4.
Leg.
Penſion.

15. Quid inde ſalubrius, quam ut Penſionarii, ſi quidem tuti eſſe velint, meminerint, bona eccleſiaſtica non ſuperſeſſe, niſi ad alimoniam miniſtrorum Eccleſiae, et ſubſidium egenorum. Ait Concilium Aquisgranenſe Anno 816.: *Fideles namque, fidei ardore, et Chriſti amore ſuccenſi, ob animarum ſua-*

Conc.
Aquiſgr.
c. 116.

rum remedium, et caelestis Patriae desiderium, suis propriis facultatibus sanctam locupletem fecerunt Ecclesiam, ut his et milites Christi alerentur, et Ecclesiae exornarentur, pauperes recrearentur, et captivi pro temporum opportunitate redimerentur.

16. Et vero ea est conditio piorum reddituum, ut nec actuales ministri, multo minus Pensionarii ex iis vivere possint, si aliunde habeant, unde vitam transigere possint. Juxta S. Augustinum: Si *pauperum compauperes sumus, et nostra sunt, et illorum: si autem privatim, quae nobis sufficient, possidemus, non sunt illa nostra, sed pauperum.* S. Aug.
ep. 50.

17. Et quia pensiones via dispensationis a suis titulis avelluntur, opus denique justa causa est dispensationis. Sic inter recentiores Interpretes pronuntiat Guilielmus Benedicti: *Causa imponendi pensionem semper injusta censetur, si non pertineat ad utilitatem Ecclesiae, cui pensio imponitur — sine ergo causa legitima, utilitatem Ecclesiae pensionariae concernente, non valet etiam a Papa imposita pensio.* Benedict.
de fideic.
P. 2. n. 36.

18. Quid? Quod et saepe causa, quamvis ex parte Superioris legitima videatur, tamen ex parte supplicantis insufficientis esse possit, utpote, si pensio ob redimendam vexam extorta fuerit. Me-

minit harum vexarum Innocentius III.
c. 31. *de Rescr.*

Cap. 5.
De Au-
ctor.
aqua im-
pen.
pens.

19. Novo jure pensiones veluti quaedam divisiones, diminutionesque beneficiorum spectari caeperant, quia enim proventus singulis titulis inhaerent, videbantur ipsa beneficia quodammodo dividi, aut diminui pensionibus subtractis
Tit. un. ut Eccl. Benefic. sine diminut. conf.

20. Superfunt in Decreto Gratiani veteres auctoritates, quae vetant, divisiones Ecclesiarum, id est, Episcopatum fieri, nisi ex justa causa eas cumprobasset auctoritas Synodorum. c. 6, 12. 39 et 41. *VII. q. 1.*

21. Novo jure id jus et in reliquis beneficiis obtinuit. In Concilio Turonensi statuit Alexander III.: *Majoribus Ecclesiae beneficiis in sua integritate manentibus, indecorum nimis videtur, ut minorum Clericorum Praebendae patiantur sectionem.* Ref. c. 8. *de Praeb.*

22. Inde Innocentius III. rescripsit a Decreto Concilii Turonensis esse alienum, quod aliquando ad unam Praebendam propter importunitatem petentium duo Clerici, divisus proventibus, eligerentur. c. 20. *ibi.*

23. Quippe, invalescente nova disciplina beneficiorum, jus proventuum veluti individuum cum titulo in illis Ec-

clesiis, quae numeratum habent Clerum, censetur, ut dividi non possit. c. 25. d. t.

24. Haud ergo dubium est, eas divisiones, et diminutiones esse a Canonibus alienas. In Concilio Lateranensi III. prohibuit Alexander III.: ne ab Abbatibus, Episcopis, aliisque Praelatis novi census imponantur Ecclesiis, aut veteres augeantur, aut partem reddituum suis usibus appropriare praesumant. c. 7. de Censib.

25. Haec omnia Decreta successive ad pensiones per justam interpretationem prorogare placuit, quia per eas quasi quidam novi census Ecclesiis impositi, aut veteres aucti, aut pars quaedam reddituum in alienum commodum subtracta videbantur.

26. Successit inde, quod pensionum impositio auctoritati Papae reservaretur, quia dispensatione Canonum opus est. Refert Choppinus, jam pridem Senatum regium decreville, *nullam beneficiariae pensionis rationem haberi, nec pactitiae constitutionis ejusdem, nisi Romanus Pontifex consignatis ipsam tabulis sanxisset, ac stabilisset.* Synodus quoque Remensis anno 1583. declarat omnes pensiones, et pactiones super beneficiis, in quibus non intervenit Sedis Apostolicae approbatio, illicitas, et simoniacas.

Choppin.
de sac.
Polit. l. 4.
Tit. 2.
n. 17.

Synod.
Remens.
Tit. 12.

27. Praevaluit jam diu praejudicium reservationis, ut locorum Ordinariis non aliae relinquuntur pensionum assignationes, quam quas Vicariis praebere oportet, ut vicibus fungantur Praebendorum, aut Curatorum, qui sive ob delictum, sive ob imperitiam, sive ob ingruentem morbum, vel ob irregularitatem, vel dementiam suspensi sunt ab exercitio ecclesiastico. *Trid. sess. 21. c. 6.*

28. Si alicubi major superest Episcopis auctoritas, ea restringitur ad pensiones personales, et temporales, quae vitam Beneficiati haud excedunt. Papae enim esse ajunt, dare pensiones reales, et perpetuas, ut et in successorem beneficii prorogentur.

29. Porro talis Successor ad solutionem ejusmodi pensionis ideo tantum tenetur, quia ipsos proventus, quibus pensio imposita est, percipit, non autem vi alicujus consensus personalis, unde et facilius vel annulationem, vel reductionem pensionis postulare potest.

30. In Gallia tamen pensiones reales in beneficiis curatis aegrius admittuntur. Hinc saepe judicatum est, successorem per obitum in beneficium curatum non teneri ad solutionem pensionis; etsi legitime imposita fuerit; si ipse Provisus nullum huic impositioni consensum praebuerit.

31. Praevalente indiscretiore usupensionum ecclesiasticarum beneficia curata ab illa personali, realique servitute dispensare placuit, in quantum summa ducatorum centum secundum verum annum valorem non excedunt. Hinc stylus curiae inolevit, ut in signatura pensionis super beneficiis Parochialibus subjiciatur clausula: *dummodo ex fructibus dictae Ecclesiae centum ducati liberi pro illius Rectore, pro tempore existente, ad justam sustentationem, annuatim remaneant.* Per hanc clausulam apparet, provisionem esse conditionatam, in tantum ut ipse Pensionarius, vel resignans probare debeat, quod, deducta pensione, maneat centum ducati usualis monetae, in valore Regionis, ac Provinciae, in qua situm est beneficium, ex certis fructibus, praeter domum Parochialem, ad justam sustentationem Rectoris liberi, et integri.

32. Haec summa a Concilio Tridentino definita est, ut congruae portioni Rectoris consuleretur. In Gallia aestimatur haec portio competens Parochorum, et Vicariorum ad trecentas libras gallicas. Hinc in actis Cleri Gallicani referatur edictum Ludovici XIV. quo declaratur, pensiones super beneficiis curatis non esse admittendas, nisi sine imminutione, aut restrictione summae trecentarum librarum, quae annuatim Titula-

Cap. 6.
De beneficiis.
quae
pensionem
Onerari
possunt.

Act. Cler.
Gall. t. 2.
P. 2. Tit.
13. Art.
16.

rium sustentationi libera, et ab omni onere immunis deputabitur, utpote ex certis fructibus, *non comprehensis casualibus, et adventitis Ecclesiae oblationibus, quae Parochis cedent perinde, ac manuales distributiones Canonicis.* Hoc exemplo oportet ergo et alibi, secundum mores cujuscunque regionis, justae sustentationi Rectorum liberaliter providere, ne alias defectu competentis sustentationis cura animarum negligatur, aliaque incommoda suboriantur.

33. Saepe beneficiis curatis et Praebendae theologales, praeceptorialesque aequiparantur, quia his nonnunquam incumbit, non tantum instructioni Clericorum, aut puerorum vacare, sed et praedicationi verbi Dei operam navare. Sic in Gallia, Hispaniaque obtinet, quod nullae pensiones admittantur in Canonicatibus, qui ex veteri, instituto Magistris, et Doctoribus conferri debent.

34. Dicuntur nonnullae Ecclesiae et eo jure, vel privilegio gaudere, quod nulla earum beneficia personibus onerari queant. Et quid aequius? Alienum enim est ab omni ratione, quod fructus cedant saepe oberiore proventu illis, qui nullum servitium praestant, ac ipsis, qui pondus diei, et aestus in beneficio ferunt.

35. In Gallia, et Hispania satis vulgare est, quod a pensionibus excusentur beneficia Patronatus regii, nisi ipsiusmet Regis consensus accesserit. Atque hoc

exemplo et reliqua beneficia patronatus laici, etsi mixti, a pensionibus liberantur, nisi Patronus consensum praebeuerit. Si jus Patronatus laici per turnum a Patronatu ecclesiastico divisum appareat, pensio, quae in turno ecclesiastico imposita fuerat, expirat morte resignatarii, si vacantia in turnum laicum incidat.

36. Veteri jure pensiones, quae subinde Episcopis, Pastoribus, aliisque Clericis indigentibus ex bonis Ecclesiae, cui actualiter non deserviebant, miserationis causa assignabantur, simplicem frugalis vitae alimoniam spectabant, ut nihil fere minuere viderentur proventus Ministrorum, qui Ecclesiae servitio vacabant. Scripsit S. Gregorius Etherio Episcopo, *quod si verum sit, eum ita capitis passionem incurrisse, ut, quod mente alienata agere solet, gemitus, et fletus audire sit — alter in locum ejus ordinetur, sic tamen, ut, quousque eundem in hoc saeculo vita tenuerit, sumptus ei debiti ad frugalem sustentationem vitae de eadem Ecclesia ministrentur.*

Cap. 7.
De Pension
Pension.

S. Greg.
Lib. II.
ep. 7.

37. Recentior corruptela invaluit, quod propter acceptionem personarum aliquando vel omnes, vel praecipui fructus beneficii resignanti, vel Pensionario reservarentur. *Quid turpius, inquit auctorum quidam, pensionarium, nec laborantem, nec seminantem manducare; beneficiarum egenum, nudum, et pau-*

perem mendicare? En vetus queresae argumentum? c. 23. §. 3. D. 93.

38. Superest et hodie in stylo Curiae, quod in beneficiis simplicibus nonnunquam pensiones vel ad omnes fructus, vel dimidietatem porrigerentur. In usu tamen Galliae, alibique hae pensiones restringuntur ad tertiam partem proventuum, ut competentiae Beneficiati consultum sit. Sic anno 1571. praecepit Rex, ut ob publicum Ecclesiae bonum, cunctae, quae etiam praecefferunt de beneficiariis pensionibus conventiones, vel constitutiones ad tertiam fructuum portionem reducantur. Atque hodie haec pensionum portio potius per quantitatem pecuniae, quam per quotam fructuum definiri solet, ut tolleretur occasio discordiarum, quae ex communione, et divisione fructuum oriri possent.

39. Absolvuntur et ab hac quantitate pensionum per pecuniam numeratam praestanda distributiones quotidianae, aliaeque fortuitae oblationes ecclesiasticae, quia non sunt de corpore beneficii, aut in fructibus Praebendae non computantur, licet ex consuetudine Ecclesiae, in cuius praebenda pensio erat creata, distributiones non darentur ad manum, neque quotidie, sed singulis mensibus tantum, et earum loco daretur singulis Canonicis certa quantitas numeratae pecuniae.

40. In stylo Curiae aliquando ex gratia etiam super distributionibus pensio conceditur, sed tum additur clausula: *distributionibus quotidianis, et nonnisi praesentibus, et divinis officiis interessentibus dari, et per eos lucrari solitis, et consuetis.*

41. Reliquum est, quod in Gallia, et alibi pensio neque ad tertiam partem proventuum admittatur, nisi, detracta pensione, maneat congrua portio pro Titulari. Prima enim lex est, ut, *qui altari deserviunt, de altari etiam participant.* 1. Cor. c. 9.

42. In stylo Curiae supersunt diversae clausulae, quibus pensiones concedi solent. Sic in resignatione pensio reservatur ea clausula: *ne ex sua resignatione nimium dispendium patiatur, de aliqujus subventionis auxilio provideri, etc.* Patet inde causam finalem pensionum esse alimentationem Pensionarii. Absit enim, ut Pontifex eam assignare velit aliis, qui alimonia non indigent. Finis ergo est providendi egenis de alimentis. Cap. 8.
De Claus.
Pens.

43. Post clausulam exprimentem quantitatem fructuum beneficii pensione gravandi sequi solet: *etiamsi super illis (fructibus) aliae pensiones, quas, illarumque summas etc. placeat habere pro expressis, et quae exprimi possint in litteris, aliis forsitan assignatae existant.*

Hac clausula opus, quia secunda pensio, nisi prima exprimatur, nulla de jure foret. Si tamen haec pensio, una cum priore, tertiam partem fructuum excederet, haud facile, etiam cum hac clausula in Gallia, vel Belgio, vel alibi admitteretur.

44. Vulgaris etiam clausula est: *ut pensio sit libera ab omni decima, quarta, media, et quavis alia fructuum parte, nec non subsidio etiam charitativo, et quovis alio ordinario, et extraordinario onere, quomodolibet nuncupato etc. et quavis alia etiam urgenti, urgentissima, et necessario exprimenda causa, etiam ad supplicationem Imperatorum, Regum, Reginarum, Ducum, et aliorum Principum instantiam, canonice vel de facto, nunc, et pro tempore impositis, et quomodolibet imponendis; etiamsi in impositionibus hujusmodi caveatur expresse, quod Pensionarii quicunque pro rata Pensionum suarum, quantumvis exemptarum, praemissis contribuere tenentur.* Quid clarius exprimere posset, solam causam alimentationis in pensionibus spectari? Si tamen tanta esset onerum impositio, ut, si haec a solo Titulari ferri deberent, proventus beneficii nimium diminuerentur, indubie, non obstante hac clausula, Pensionarius ad partem onerum ferendam merito vocaretur; vel saltem

ob haec onera, diminutio, vel moderatio quaedam pensionis, ut minus durantibus his oneribus, peti posset; praesertim, si pensio sit realis solvenda ab eo, qui pensioni non consensit, neque beneficium sub conditione solvendae pensionis accepit, ipsaque onera sint extraordinaria.

45. Additur in litteris pensionis, *ut solvatur mediatim in Nativitate Jesu Christi, et Nativitate Joannis Baptistae*. Haec clausula apponi solet, quando termini solutionis non fuerunt in supplicatione, expressi. In reliquis enim liberum est, resignanti et resignatario prohibitu plures, vel alios terminos solutionis definire.

46. Inde sequitur: *quod ille, vel quicumque alius Successor, qui in dictis festivitatibus, vel saltem intra 30. dies illarum singulas immediate sequentes pensionem praedictam per eum tunc debitam non persolverit, cum effectu lapsis diebus eisdem sententiam excommunicationis incurrat etc.* Benigna tamen interpretatione haec censura non incurritur, donec declaratoria sit data per iudicem, et Pensionarius ea utatur, intimando illam adversario, vel Parocho, aut ponendo cedulones, quinimo in Gallia, et alibi censura mere styli, censetur esse.

47. His subditur: *si vero per sex menses, dictos 30. dies immediate sequentes, sententiam ipsam animo, quod absit, sustinuerit indurato, ex tunc effluxis mensibus eisdem dicto beneficio perpetuo privatus existat, illudque vacare censeatur eo ipso, tibi que (Pensionario) liceat ad idem beneficium liberum habere regressum, et liceat tibi vigore tui prioris tituli etiam possessionem propria auctoritate apprehendere, ac si illud minime resignasses.* Opus tamen et hic est declaratoria sententia Judicis. In Gallia haec clausula, quantum spectat liberum regressum, nulla censetur. Ne tamen detur locus perfidiae, Resignatarius per sententiam Judicis condemnatur aut ad solvendum, aut ad cedendum, si justae solutioni pensionum deest.

48. Apponitur et clausula: *quod pensio annullari, reduci, aut minui non possit.* Si tamen adeo sint diminuti proventus, ut, deducta pensione, alendo Titulari non sufficiant, reductio peti, non obstante indulto, potest, maxime ab eo, qui impositioni pensionis non consensit. Sic et in Curia Romana reductio solet dari, praesertim successori.

49. Juxta regulam Cancellariae nec litterae assignationis etiam motu proprio cujusvis pensionis annuae super alicujus beneficii fructibus expediri possunt, nisi de consensu illius, qui dictam pen-

Reg
Canc. de
Resign. et
pension.

sionem persolvere tunc debebit. Hinc et hodierno stylo subjicitur clausula, pensionem solvendam per *N. cujus ad hoc accedit assensus, et Successores suos*. Exigitur ergo consensus, qui pensionem persolvere tunc, utpote tempore impositionis, debebit: nam Successorum consensus non requiritur.

§0. Juxta modernum stylum Curiae Romanae plerumque huic regulae derogatur, quoties beneficium confertur absenti cum reservatione pensionis, praesertim, si resignans sit pacificus beneficii possessor. Hoc casu expeditur signatura pensionis cum hac clausula: *Et cum derogatione regulae de praestando consensu in pensionibus, attento, quod resignatio sit in favorem, et Orator, qui vere, realiter, et pacifice possidet, aliter resignare non intendit*.

§1. Ajunt vix non omnes Interpretes, Papam proprio motu posse sine consensu resignatarii alicui beneficio pensionem imponere. In Gallia tamen hujusmodi impositio pensionis, aut derogatio aegrius admitteretur.

§2. Subinde apponitur clausula, quod pensio debeatur, *licet nullum jus cedenti competat*; idque ad tollendas lites. In Gallia tamen pensio abusiva censetur, si Papa, etiam de consensu partis eam ad commodum ejus, qui nul-

lum habet, aut praetendit jus in beneficio, concederet.

53. Dataria Apostolica observat, ut quoties resignatur beneficium, quod personale residentiam exigit, non admittatur resignatio cum reservatione pensionis, nisi in supplicatione exprimat tempus, per quod Orator illud possedit: si enim hoc breve est, rejicitur supplicatio, aut in calce ipsius respondetur: *Resignet absque pensione*. Id ipsum practicatur et in permutationibus similium beneficiorum cum aliis nullam residentiam requirentibus.

54. Moderno stylo requiritur in resignatione, praesertim cum pensione, beneficii Parochialis, aut alterius residentiam requirentis ad minus trium annorum possessio; quamvis ante requirentur septem, aut sex anni.

55. In Gallia anno 1671. vetat Rex Titularibus in beneficio curato, aut in Ecclesia Cathedrali, vel Collegiata resignare reservata pensione, nisi actualiter quindecim annorum expleto tempore inservierint, aut ratione morbi, vel infirmitatis notae, et per Ordinarium agnitae, quae ad vitae residuum inhabiles illos reddit, ut functiones suas continuent, aut beneficiis suis serviant, excusentur.

56. Nonnunquam succreverant fraudes, quod eo colore incompatibilitas

beneficiorum tegeretur, quia, dum utrumque simul retineri nequit quoad titulum, placuit, uno retento, partem proventuum saltem per pensionis reservationem ex dimisso beneficio decerpere. In Gallia iungitur iis, qui plures possident Canonicatus, ut unum optent, nec alios possint pensionibus gravare. In stylo Curiae pro quocunque beneficio, seu curato, seu simplici, cuius collatio spectat ad Papam, et Orator sit praesens: si velit litteras expediri in forma gratiosa, coram examinatore, et Notario praestandum est iuramentum, quod ipse Orator tale beneficium non assequatur animo illud resignandi.

57. Censentur recentiores pensiones jure, et exemplo cujusdam beneficii, quia ex causa permutationis, vel resignationis loco beneficii reservari solent. Quemadmodum ergo beneficium ultra vitam non porrigitur, ita et pensio morte pensionarii expirat.

Cap. 9.
De Ex-
tinct.
translat.
et Redempt.
Pension.

58. Sic et instar beneficii pensio alteri constitui non potest, nisi Clerico. Hinc et exemplo beneficii extinguitur pensio per contractum matrimonium, aut per professionem religiosam, nisi data, aut reservata sit pensio cum potestate transferendi.

59. Inde a Leonis X. tempore magis innotuerunt Papales facultates transfe-

rendi pensionem in aliam personam; quod tribus modis fieri solet; utpote aut obtenta clausula, cum Pontifex pensionem reservat, simulque facultatem concedit, eam in aliam personam transferendi: *aut* vigore novellae supplicationis, si scilicet postea partes Papae supplicant, ut pensio, quam Caius Titio solvit, extinguatur, et Sejo reservetur: aut denique jure privilegiorum nonnullis concessorum. Talia privilegia ajunt nonnullis Ordinibus esse concessa. In stylo Curiae rarissimus hodie est usus earum translationum, quia hae facultates ferre nulli conceduntur, nisi Cardinalibus, aut aliis viris de Sede Apostolica peculiariter meritis, ut possint suos familiares in articulo mortis remunerare: et nec tunc solet concedi, ut totam transferre possint, sed vel tertiam, vel dimidiam tantum partem. Alibi ergo earum facultatum aut nullus est usus, aut et rarissimus.

60. In Gallia non potest pensio reservari ex causa permutationis, nisi in beneficio permutato. Secus est de stylo Curiae Romanae. Nam si beneficium permutatum sit incapax pensionis, vel totam ferre non possit, saepe pensio reservatur super fructibus alterius beneficii, quod obtinet Resignatarius, vel saltem una pars super beneficio resigna-

to, et altera super alio beneficio, et aliquando super beneficio tertii.

61. Corruptis saeculis invaluit et reservatio pensionis, quae dicitur de consensu: seu ex causa lucrativa, quae ita vocatur, quia pensio ex consensu Titularis reservatur Apostolica auctoritate consanguineo, affini, vel amico etc. super fructibus beneficii. Dataria Apostolica plerumque has reservationes censet esse fraudulentas, quia constat, eas supplicationes, in favorem consanguineorum Titularis, sive aliorum quorumcunque porrectas, fere semper rejici. In Gallia, et aliis Provinciis nullus est earum reservationum usus, quandoquidem pro regula invaluit, pensionem nec per Papam de consensu Titularis constitui posse ad commodum ejus, qui nullum jus habet, vel praetendit in beneficio.

62. Extinguitur et pensio libera, et absoluta Pensionarii remissione, quia cuique liberum est, suo favori renunciare. Potest haec remissio fieri et propria auctoritate, licet pensio per Papam esset reservata, aut esset reservata pro alimentis ad commodiorem sustentationem.

63. Frequentissima hodie est pensionis redemptio per anticipatas quorundam annorum solutiones. Haec remissio fieri consuevit auctoritate Papae. In supplicatione exponit Orator, quod sibi

certa pensio auctoritate Apostolica super fructibus beneficii N. reservata fuerit, ac tum subjungit: *quod ex certis causis animum suum moventibus, cassationi, extinctioni, et annulationi, dictae pensionis annuae, illiusque reservationi hujusmodi in S. V. manibus sponte et libere, nonnullis tamen anticipatis, seu anticipandis solutionibus, et non alias, nec alio modo consentire proponat, et nunc etiam consentiat. Supplicat igitur etc.* Annos anticipatarum solutionum non exprimunt, quia eorum numerus, sicut et pretium de consensu partium dependet. Nec tamen in chyrographo, aut Procuratorio ulla fit conventionis de pretio mentio, quia simoniam proderet.

64. Anticipatae solutiones ita constitui solent, ut justum pretium, seu Capitale annuae pensionis reddatur, ad eum pene modum, quo similis quantitatis annui redditus vitalitii redemptio fieret: atque ex hoc pacto fit, ut ipse Pensionarius, mediante hac redemptione per quatuor, quinque, sex aut septem annos, atque ex beneficio resignato notabilem pecuniae summam consequatur, quam si de una determinata summa conventum fuisset. Quantum periculum simoniae, nisi simoniam non in re, sed in verbis sitam esse dicamus.

65. In signatura super extinctione, aut cassatione pensionis solet apponi haec clausula: *quod sola praesentis supplicationis signatura sufficiat, et ubique fidem faciat in iudicio, et extra, regula contraria non obstante.* Ratio huius styli est, quia extinctio pensionum favorabilis censetur. Pensiones enim odiosae sunt. Et inde dolendum est, quod tam frequenter concedantur. In Canonibus enim, et Patribus recentiorum pensionum, et redemptionum nullum vestigium relucet, quia vix ab avaritia, aut alio vicio excusari queunt.

* 66. In morali doctrina quid salubrius, quam ex sententiis Patrum Clero paupertatis studium paucis commendare. Ex sententia S. Cypriani, *Pauperes electi, superbi neglecti. Nec fastus, nec altus circa Christi discipulatum aliquem obtinet locum. Christus pauper discipulos divites aspernatur.*

S. Cypri.
Tract. de
Nativ.
Christi.

Ait S. Hieronymus: *Clericum ex inope divitem factum, quasi quandam pestem fuge.* Juxta S. Ambrosium: *Petrus gloriatur, quod non habeat argentum, neque aurum: vobis pudor est, minus adhuc habere, quam cupitis; est ergo et pauperies gloriosa, quia est et beata — tamen non tam hoc gloriatur Petrus, quod argentum, et aurum non habeat, quam quod servet mandatum*

S. Hier.
ep. 2. ad
Nepot.
S. Ambr.
Lib. 7.
Comment.
in
cap. 10.
Luc.

S. Aug.
serm. 37.
ad Fratr.
Tertull.
de Pat.
c. 7.

Pontif.
Rom. ex-
hort. ad
prim.
Tons.

Domini, qui praecepit: nolite possidere aurum etc, Quid brevius verbis S. Augustini: Pauperes, inquit, esse debemus, quia ministri Dei sumus. Audi Tertullianum: Nec major ad pecuniae contemptum exhortatio subjacet, quam quod ipse Dominus in nullis divitiis invenitur. Semper pauperes justificat, divites praedamnat. Ecce, inquit Pontificale: Si Deo contenti estis, salubriter ad Clericatum accessistis, quia vita vestra concordat cum nomine, et vita apparet in opere.

TITVLVS. XII.

De Unionibus Beneficiorum.

CAPVT I.

De variis Speciebus Unionum.

Trid. sess.
7. c. 4.

I. Corruptis saeculis ad augendos proventus Ministrorum invaluerunt uniones beneficiorum temporales, et personales, quae ad vitam cujusdam Personae restringebantur. Harum hodie usus exolevit, quia eas Concilium Tridentinum abrogavit.

2. Superfunt uniones beneficiorum perpetuae et reales, quae inde ad perpetuam rei memoriam factae dicuntur,

quia spectant utilitatem Ecclesiae, quae nunquam mori censetur. Sic in dubio uniones beneficiorum in favorem Ecclesiae factae praesumuntur.

3. Haec unio tribus potissimum modis fit. Primus per viam suppressionis expeditur, nimirum, si duae vicinae Ecclesiae, quae bello, aut calamitate dirutae sunt, supprimuntur, ut ex utraque novum beneficium erigatur, et unum constituatur. Dum hoc modo Ecclesiae uniuntur, privilegia, jura, et bona data uni competunt, et alteri, et quando sunt plura, honestiora, et favorabiliora, in unitate servantur, seu potius ad novum beneficium transferuntur. Quidni hanc unionem translationis dicere possemus? Hoc exemplo saepe et in Cathedralibus, aut Collegiatis Ecclesiis una, alterave Praebenda supprimitur, ut ex earum proventibus nova dignitas instituatur.

4. Fit et unio per accessionem, utpote, si duo beneficia via subjectionis connectuntur, ut unum beneficium principale constituatur, et alterum ejus sit accessorium, vel inferius. Sic itaque utrumque beneficium tam quod onera, quam quoad bona, et proventus manet in sua integritate, sed accessorium titulum beneficii amittit, quia principali subiectum est. In supplica oportet principale exprimere, alias, si exprimere-

tur tantum accessorium, nulla foret impetratio, quia illud nunquam vacat, cum sit alteri per subjectionem unitum. Hinc in impetratione principalis nec opus est accessorium exprimere.

5. Tertius modus spectat unionem administrationis, vel possessionis, utpote, si unio Ecclesiarum per aequalitatem fiat, ut ambae aequae principaliter in suo statu integro maneant, prout erant ante unionem; nihilque nec quoad unam, nec quoad alteram immutetur; remaneantque duo vera distincta beneficia, nisi, quod post unionem ab uno, eodemque Rectore administrentur, et possideantur. Unde in impetratione opus erit, utrumque exprimere, utriusque onera ferre, quia et utriusque jura unus, idemque Rector percipit. Hinc, si haec duo beneficia diversis Episcopis ante unionem erant subiecta, post unionem neuter perdit jus suum.

6. Ut vero sciatur, quo genere unionis sibi cohaereant illa beneficia, oportet imprimis litteras unionis perscrutari, quarum tenore condiciones unionis, et onera uniti beneficii explicare solent. Hinc invaluit communis illa clausula in unione Parochialium Ecclesiarum, quae aliquando frequentius, hodie rarius Monasteriis, et Capitulis obtingunt. *Reservata tamen de fructibus, redditibus, proventibus, juribus, obventionibus*

hujusmodi pro Vicario perpetuo, in ea constituendo, congrua portione, ex qua idem Vicarius commode sustentari valeat, jura Episcopalia solvere, et alia sibi incumbentia onera supporre.

7. Cum autem per unionem semper fiat aliqua, quasi ipsorum beneficiorum alteratio, ideo ea propria auctoritate fieri nequit, sed opus est Superioris nutu, et jussu. In Decreto Gratiani relucet Epistolae S. Gregorii, ex quibus apparet, S. Pontificem sua auctoritate plures Episcopatus univisse. *c. 48. et 49. XVI. q. 1.*

8. His exemplis novo jure invaluit mos, quod uniones Episcopatum, aliarumque majorum Ecclesiarum reservarentur per omnes regiones Catholici orbis auctoritati Sedis Apostolicae; atque hoc jure utimur. *c. 8. de Excess. Praelat.*

9. Reliquit tamen et novo jure Pontifex Episcopis Diaecesanis unire beneficia inferiora suarum Diaesium, quamvis eorum collatio ad alios spectet, aut ea in exemptis Ecclesiis sita sint, aut illis annexa; si modo ipsa beneficia non sint exempta. *ibi.*

10. In reliquis, quia haec unio inferiorum beneficiorum refertur ad ordinem jurisdictionis Episcopalis, inferunt Interpretes, posse Capitulum, Sede vacante, auctoritatem unioni praestare,

dummodo per eam juri Episcopali nihil detrahatur.

11. Quodsi Episcopus, aut vacante Sede Capitulum unionem petitam facere recusaret, posset a recusatione, si injusta videatur, ad Metropolitam, veluti superiorem, appellari, ut ipse de Unione statueret.

12. Inferiores Praelati, quamvis exempti, aut et Collatores auctoritate uniendi sua beneficia destituuntur, nisi aut praescriptione, aut Privilegio tantam auctoritatem vel per justum titulum, vel per tempus immemoriale nacti sint. Sic Rex Galliae sua auctoritate procedit ad unionem beneficiorum, quae pleno jure ad ejus collationem spectant. Jura enim episcopalia inferiores praescribere haud vetantur. *c. 15. de Praescript.*

Cap. 2.
De caus.
union.

13. A Superiore uniones beneficiorum admittendae non sunt, nisi ex legitima, et rationabili causa. Rescripsit Honorius III., Episcopum Praebendis Cathedralis Ecclesiae recte unire posse Capellas, *si evidens necessitas, vel utilitas exigat.* En legitimas causas! *c. 33. de Praeb.*

14. Quantum igitur ad legitimam causam explorandam pertinet, spectanda est Ecclesiae evidens necessitas, vel utilitas; ne appareat, Superiorem plus
favisse

favisse personae, quam Ecclesiae. c. 1.
Ne Sed. vacant.

15. Clemens V. declaravit inde, quod si Episcopus, sui etiam Capituli accedente consensu, mensae suae, vel ipsi Capitulo aliquam duxerit Ecclesiam uniendam, id irritum esset, et inane, contraria quavis consuetudine non obstante, quia privatum illud commodum, ut vel augeantur alieni redditus, vel minuantur pensionum, portionum, aut et litium expensae, haud spectat evidentem necessitatem, vel utilitatem Ecclesiae. *Clem. 2. de Reb. Eccl. non alien.*

16. Praecipit Concilium Tridentinum, *ut uniones perpetuae, a quadraginta annis citra factae, examinari ab Ordinariis, tanquam a Sede Apostolica delegatis possint, et quae per subreptionem, vel per obreptionem obtentae fuerint, irritae declarentur. Illae vero, quae a dicto tempore citra concessae, nondum in toto, vel in parte sortitae sunt effectum, et quae deinceps ad cujusvis instantiam fient, nisi eas ex legitimis, aut rationabilibus causis, coram loci Ordinario, vocatis, quorum interest, verificandis, factas fuisse constiterit, per subreptionem obtentae praesumantur.* Trid. Sess. 7. c. 6.

17. Quum vero diversa sint beneficia; Trid. sess. Synodus aequi, bonique habuit, ut ad 23. c. 18.

Sess. 24.
c. 13.
et 15.

augendos proventus tenuiorum Parochiarum, aut Ecclesiarum Cathedralium, Collegiatarumque insigniorum, ubi adeo tenues sunt Praebendae simul cum distributionibus quotidianis, ut sustinendo decenti Canonorum gradui, pro loci, et qualitate personarum non sufficiant, aut pro erectione, dotationeque Seminarii Episcopalis quaedam beneficia simplicia unirentur.

Trid. sess.
24. c. 13.

18. Inter haec tempora et episcopales Sedes unionibus beneficiorum ad augendos, aut supplendos proventus egerre videbantur. Statuit Concilium Tridentinum, ut Synodus provincialis diligenter expenderet, quas Sedes propter Angustias, tenuitatemque vicinis unire, vel novis proventibus augere expediat; confectaue de praemissis instrumenta ad summum Pontificem mittantur: quibus instructus summus Pontifex, ex prudentia sua, prout expedire judicaverit, aut tenues *Cathedrales Ecclesias* invicem uniat, aut aliqua accessione ex fructibus augeat. *Interim vero, donec praedicta effectum sortiantur, huiusmodi Episcopis, qui fructuum subventionem pro Diaecesis suae tenuitate indigent, poterit de beneficiis aliis quibus, dum tamen curata non sint, nec dignitates, seu praebendae, et canonicatus, nec monasteria, in quibus regularis viget observantia, vel quae*

Capitulis generalibus, et certis Visitatoribus subduntur, a SS. Romano Pontifice provideri.

19. Periclitabantur tunc et Parochiales Ecclesiae, eoquod decimarum, aliorumque proventuum incorporationibus, quibus Monasteriis, Capitulis, aliisque beneficiis uniri consueverunt, justo subsidio alendi proprium Pastorem excidissent. Vetat inde speciatim S. Synodus, posthac hujusmodi uniones fieri, praecipitque, factas hactenus ab Ordinario revideri.

Ibi,

20. Superest tamen locus uniendarum et Parochiarum vicinarum invicem per modum provisionis, donec singulis Parochiis de proprio Pastore per fundum congruae sustentationis consuli possit. Concilium Mechliniense Provinciale II. ita decrevit: *ut vero haec omnia perfici possint, licebit Episcopis per unionem vicinarum, et minorum Ecclesiarum, aut simplicium beneficiorum, vel per concessionem deservituarum, et alias propter idoneorum sacerdotum raritatem, PER MODUM PROVISIONIS, providere.*

Conc.
Mechl. II.
Tit. 17.
c. 3.

21. Si ergo unionis justa causa apparet, discretio servanda est, ut potius vicina, quam remotiora beneficia, ipsaque in una, eademque Ecclesia existentia, quam in diversis Ecclesiis dispersa,

Trid. sess.
14. c. 9.

uniantur. Vetat Concilium Tridentinum dilerte, beneficia unius Diaecesis, *etiam ratione augendi cultum divinum, aut numerum beneficiatorum, aut alia quacunque de causa*, alterius Diaecesis beneficio, Monasterio, seu Collegio, vel loco etiam pio perpetuo uniri. Hoc exemplo et vetita censetur unio unius beneficii de uno regno cum beneficio alterius regni; dareturque in Gallia appellationi ab abusu locus, si talis unio incio Rege fieret.

sess. 25.
c. 9.

22. Alibi vetat Synodus Tridentina, et fieri accessiones per viam unionis de beneficiis liberis ad Ecclesias juris Patronatus: sed quia salus populi prima lex est, multis locis curatis juris Patronatus, praesertim ecclesiastici, competenti dote destitutis beneficia libera, quia alia media non suppetunt, ad dotem congruam sunt unita.

Trid. sess.
7. c. 6.

23. Praecipit S. Synodus, non tantum, ut posthac nulla admittantur uniones perpetuae, nisi ex legitimis, et rationabilibus causis; sed insuper, ut a 40. annis citra factae, examinari ab Ordinariis, tanquam Sedis Apostolicae delegatis, possint: et, quae per subreptionem, vel obreptionem obtentae fuerint, irritae declarentur. In Gallia superest exemplum, quod inde unio, sine legitima causa facta, etiam post integri saeculi lapsum aliquando auctori-

tate Regii Senatus per appellationem ab abusu rescissa fuerit, quia illegitima unio semper, et perpetuo gravare censebitur.

24. Ne uniones sine legitimis, aut alias rationabilibus causis fieri contingat, praecipit Cancellariae Regula, *ut semper in unionibus concessio fiat ad partes, vocatis, quorum interest.* Inde in Francia, quomodocunque fiant uniones vel per Papam, vel per Ordinarios, requiruntur solemnia, quae in Regula praescribuntur.

Cap. 3.
De solem.
ad union.
Requis.
Reg.
Canc. de
unionib.

25. In stylo Curiae Romanae, si fiat a Papa unio in forma gratiosa, non requiritur clausula: *vocatis vocandis*, quia derogatur Regulae de unionibus committendis ad partes, S. Synodus enim Tridentina Papae arbitrio uniones in forma gratiosa *per illa verba; nisi aliter a Sede Apostolica declaratum fuerit*, reliquit. In Gallia tamen Tridentinum Decretum quoad illam clausulam receptum non est. Et in Belgio uniones beneficiorum in forma gratiosa sine causae cognitione rejicerentur.

Trid. sess.
7. c. 6.

26. Itaque unio etiam auctoritate Pontificis hodie fieri debet in his Provinciis per formam commissariam, ut a iudicibus ecclesiasticis, quibus a Sede Apostolica in partibus inquisitio, et cognitio delegari potest, causa examine-
tur, relatioque ad Papam remittatur.

Trid. sess.
21. c. 5.

27. Juxta formam commissionis debent audiri, quorum interest. Audiendus ergo est praeprimis Episcopus, alique Collatores, quorum interest, quod collationem ratione unionis amittant. Audiendi sunt et Patroni! immo, si Patroni laici fuerint, eorum et consensus requirendus est, quia in perpetuis unionibus nec Papa laicorum juri Patronatus derogare in his terris potest. Concilia Belgica ad Tridentinum Decretum, quo potestas fit Episcopis, ex justa causa uniones faciendi beneficiorum, et Ecclesiarum, expresse monuerunt, *opus esse consensu Patronorum laicorum.*

28. Quantum ad consensum Regis spectat, id expeditum est, hunc requiri in unionibus beneficiorum Patronatus Regii. Ajunt, et Procuratorem Principis Generalem vocandum, et audiendum esse, non solum si jus Patronatus ad Principem pertineat, sed etiam si ad alium, nempe ratione publicae utilitatis, ad discipiendum, an futura unio publico sit utilis, nec ne. Quippe Princeps omnium beneficiorum, quae in territorio sunt, Protector, et Tutor censetur. In Gallia ab unione, praeterito Procuratore Regio facta, velut ab abusu provocari solet, soletque etiam post centum annos provocatio admitti, quia unio semper gravare censetur. Si de beneficiis, quae ad Regiam spectent,

agitur, unio, inconsulto Procuratore Regio, fieri nequit: aut, si facta sit, aperta Regalia Rex confert, quasi nulla unio intervenisset.

29. In Belgio, et alibi, si agatur de unione beneficiorum per Papam facta, ea executioni mandari non potest, nisi audiatur Procurator Regius, quia Placetum Regium dari non consuevit, nisi Regio Procuratore, vel Officio fiscali audito.

30. In reliquis unionibus beneficiorum, quae pleno jure ad provisionem, aut collationem ordinariorum Collatorum pertinent, nec in Gallia interven-
tus Procuratoris Regii necessarius existimatur, nisi speciale commodum Regis probetur, aut in suppressione notabilium beneficiorum quidquam contra foundationem, quia Rex Protector omnium foundationum censetur, intervenisse dicatur. Consultius est ergo, in hisce unionibus, et suppressionibus interventionem Officii fiscali expetere. At simplicium beneficiorum uniones, praesertim ad dotationem tenuiorum Parochiarum, passim ab Episcopis, inconsulto Fiscali, fieri, et tollerari solent.

31. Rectorem beneficii uniendi praeteriri posse declaravit Clemens V. Unio enim fieri solet sine praejudicio possessoris, quia, quoad usque vivit ipse,

quiescit omnis unionis effectus, ut ejus possessioni, aut juri nihil praejudicetur. *Clem. 2. de Reb. Eccl. non alien.*

32. Invaluit tamen, quod Possessor beneficii uniendi vocandus censeatur, quia, cum agitur de alienatione aut suppressione tituli, ejus, veluti Administratoris, est, beneficii sui jura et utilitatem defendere; sed revera unio ex legitimis causis fieri potest, eo invito, modo ei reserventur fructus durante vita. Cluniacenses inde Bullas obtinuerunt, quibus unio beneficiorum, quae ab eorum Ordine dependent, prohibetur fieri absque consensu Abbatis, et Capituli ejusdem Ordinis.

33. Quantum ad Parochianos, si de eorum Parochia unienda agitur, spectat, et ipsi audiendi sunt, quia ipsorum interest, bonum, et proprium habere Pastorem. Si tamen justa apparet unionis causa, Parochianorum consensus haud expectatur.

Reg. Cancell. de Union.

34. Praecipit Regula Cancellariae, ut petentes beneficia aliis uniri, teneantur exprimere verum valorem, secundum communem aestimationem, tam beneficii uniendi, quam illius, cui uniri petitur; alioquin unio non valeat. Quippe ex hac expressione innotescere saepius potest, nam utilitas, aut necessitas eam unionem requirat; utpote quae ex Ec-

clesiarum majore, vel minore penuria non raro metienda est.

35. Si omnibus rite examinatis, singulisque, quorum interest, auditis, utilis, aut necessaria unio Ecclesiarum appareat, potest Episcopus ad eam procedere, etsi beneficia essent generaliter, aut specialiter reservata, aut quomodo-
cunque affecta. Addit S. Synodus: *Quae uniones etiam non possint revocari, nec quoquo modo infringi, vigore cujuscunque provisionis, etiam ex causa resignationis, derogationis, aut suspensionis, etiam a Romana Curia impetratae, nisi illae omnem actionem Episcopi praevenierint, ut inde ex collatione vacantis beneficii, et expeditione Bullarum jus tertio jam quaesitum fuisset, aut nisi visum fuerit Sedi Apostolicae non obstante hujusmodi Unione resignationem admittere, et ex certa scientia, alteri secundum plenitudinem potestatis providere.*

Trid. sess.
21. c. 5.

36. Superfunt tamen nonnulli modi, quibus et legitima unio resolvitur: nam causa resolutionibus favorabilis censetur, quia inde beneficia in primaevum statum restituuntur. Et si constat praecise de causa, ex qua unio facta fuerat, ea cessante, et unio dissolvitur. Sic in Belgio auctoritate tum Pontificia, tum Regia recte Processum est ad dissolutionem unionis Monasteriorum factae quibusdam

Cap. 4.
De Dissol.
Union.

Episcopatibus; eoquod in eorum erectione ex proventibus Monasteriorum Episcopis competens dos esset assignata, atque ita auctis propriis proventibus Episcopatum cessaret causa Unionis. Hoc exemplo, si diligenter ab Ordinariis reviderentur veteres uniones praesertim Ecclesiarum Parochialium, quondam liberalius factae, non dubium, quin deprehendi posset, causam veterem unionum in multis exspirasse, ut nulla unionis tolerandae causa superfit.

37. Quinimo etsi causa Unionis adhuc aliquantum superesse videatur, potest tamen ad dissolutionem procedi, si alia causa supervenerit, quae causae unionis praevaleat. Nam sicuti Unio ex causa utilitatis, aut necessitatis Ecclesiarum fieri potest; ita et ex eadem revocari. *Arg. L. 35. ff. de Reg. Jur.*

38. Apparente legitima causa, qui Ecclesias unire possunt, possunt et dissolvere unionem. Quinimo Episcopus uniones suarum Ecclesiarum, non modo a se, aut suis Praedecessoribus, sed a Papa, aut Legato factas causa subsistente dissolvere potest, quia Papa uniendo beneficia non censetur potestatem Ordinarii restrinxisse.

39. Si tamen unio facta est Regia auctoritate, Regeque cum causae cognitione approbante, resolutio hujusmodi unionis sine consensu Regis in Gallia,

vel alibi non facile admitteretur, nec difficulter ab hujusmodi dissolutione appellatio velut ex abusu reciperetur.

40. Et quia unio requirit causae cognitionem, vocatis, et auditis, quorum interest; hinc et in resolutione unionis eadem solemnitas adhibenda est; utpote in Bulla revocationis exprimenda est clausula: *vocatis his, qui fuerant evocandi*. Tametsi minus exacta causae cognitio facilius in dissolutione, quam in unione toleraretur, quia jura proniora sunt ad solvendum, quam ligandum.

41. Dissoluta unione restituitur beneficium in pristinum statum, ita, ut redeat ad collationem, vel provisionem illius, qui ante unionem fuerat Collator, aut Patronus. Nec enim consentiendo justae unioni censetur absolute juri collationis, aut Patronatus renuntiasse.

42. Quemadmodum tamen unio fieri solet sine praejudicio Possessoris; ita et dissolutio. Quin et gesta tempore Unionis rata manent: ideoque si quae alienatio, servatis justis solemnitatibus, durante unione contigerit, ea haud revocatur per dissolutionem Unionis.

43. Ut abhinc beneficium unitum, separatim ab illo beneficio, cui fuit unitum, post decessum Possessoris impetrari queat, non sufficit aut causam u-

nionis cessare, aut adesse causam sufficientem dissolutionis; sed requiritur, ut auctoritate Superioris ipsa dissolutio, servatis servandis, facta fuerit.

44. At si praetendatur Unio invalide facta, defectu observatae solemnitatis, tunc in praxi solet impetrari beneficium unitum; et postea institui possessorium: et si opponatur, esse unitum, replicatur, non valere Unionem; et ab illa Unione appellatur tanquam ab abusu.

45. Expunctis per Concilium Tridentinum Unionibus ad vitam, ab abusu excusari non possent dissolutiones legitimarum Unionum ad vitam. Ut si Canonicus, cujus Praebendae annexa est Ecclesia Parochialis, consentiret dissolutioni illius Ecclesiae ad vitam Titii, ea conditione, ut Titio decedente rursus unio revivisceret. Corruptis saeculis tam degeneres artes plerumque suggestit ambitio, ut sibi imperium in beneficia ecclesiastica, proprii commodi studio pararet. Inquit S. Bernardus: *Non quæstibus ejus tota legum, Canonumque disciplina insudat.*

* 46. Inde in morali doctrina quid tam exploratum est, quam Clero maxime vitandam esse ambitionem? Ait S. Cyprianus: *Ambitionis falsugo bibulam animam occupat, ut per fas, et ad loca superiora, et pinquiora etiam de latebris eremi non-*

S. Bern.
L. 3. de
Confid.
c. 1.

S. Cyprianus.
de Oper.
Christ.
prol.

nulli se ingerant. Juxta S. Ambrosium: Hoc ipso perniciosior ambitio, quod blonda quaedam est conciliatricula dignitatum, et saepe, quos vitia nulla flectunt, quos nulla potuit movere luxuria, nulla avaritia subruere, facit ambitio criminosos. Habet enim forensem gratiam domesticum periculum, et, ut dominetur aliis, prius servit: curvator obsequio, ut honore donetur: et, dum vult esse sublimior, fit remissior: Ex sententia S. Leonis: Corpus Ecclesiae ambientium improba contentione faedatur. Quid disertius querela S. Bernardi? In pace amaritudo mea amarissima — fuit ergo amaritudo Ecclesiae: amara quidem in persecutione Tyrannorum, sed amarior in versutia haereticorum, sed amarissima hodie per pravitatem desideriorum. Pacem habet Ecclesia apud extraneos, sed filii nequam, filii scelerati saeviunt in eam, qui propriam matrem eviscerant, ut se pariant in honorem. Et alibi: Plena est ambitiosis Ecclesia; non est, quod jam exhorreat in studiis, et molitionibus ambitionis, non plus quam spelunca latronum spoliis viatorum.

S. Ambr.
 in Luc.
 c. 4.

S. Leo.
 ep. 1.

S. Bern.
 serm. ad
 Past.

De Con-
 sid lib. 1.
 c. 10.

TITVLVS XIII.

De Simonia circa Beneficia.

CAPVT I.

De Enormitate hujus Criminis.

1. Ambitio simoniam peperit. Ait Tharastus Patriarcha Constantinopolitanus: Simoniaci suum ipsorum, quantum putant, Spiritum sanctum servum ipsum faciunt. *Omnis enim Dominus, quidquid habet, cum libuerit, vendit, siue famulum, siue aliquid aliud ex his, quae possidet. Similiter, et qui emit, volens rei emptae dominus fieri, argenti pretio eam acquirit.* Ref. c. 21. l. q. 1.

2. Et inde quid infelicius? Prosequitur S. Pater: *Si venditur Sacerdotii dignitas, supervacua igitur apud istos venditores est honesta vitae institutio, et puritatis, virtutisque cultus: supervacuus apud ipsos et Paulus divinus Apostolus docens, oportere Episcopum esse sine crimine, temperantem, modestum, continentem, sobrium, aptum ad docendum, insistentem fidei secundum doctrinam sermoni, ut potens sit exhortari in doctrina sana; et contradicentes refellere. Pereunt*

igitur haec omnia ex eo, quod Sacerdotium venditur, et emitur. Ibi ep. ad Hadrian. in fin.

3. Quum veteri more ipsi ordinationi titulus provisionis cohaesit, plerumque SS. Patres in simoniacas ordinationes styllum strinxerunt. Inter hos disertior est S. Gregorius: *Ex qua re, inquit, agitur, ut ipsi quoque, qui SS. Ordines appetunt, non vitam corrigere, non mores componere studeant, sed divitias, quibus honor sacer emitur, satagant congregare.* Ref. c. 28. integr. lect. et passim. l. q. 1.

4. Invalescente divisione provisionum ab ordinationibus, in utramque censura vigilavit, si simoniaca apparuisset. Ait Calixtus II.: *Sanctorum Patrum exempla sequentes, et officii nostri debito innovantes, ordinari quemquam, vel in Ecclesia Dei promoveri per pecuniam, auctoritate Sedis Apostolicae prohibemus: si quis vero in Ecclesia ordinationem, vel promotionem taliter adquisierit, acquisita prorsus careat dignitate.* Apud Grat. c. 10. ibi.

5. Inter reliqua novi juris Decreta, quibus passim simoniacae provisiones beneficiorum damnantur, recentius Synodus Tridentina instauravit, et ab ordinationibus exulare debere, quidquid speciem simoniae praeseferre posset. Eo enim aevo Episcopi, praecipue opulen-

Trid. sess.
21. c. 1.

tiores, spreta Clericorum ordinatione, a qua nullum commodum dependebat, retenta sibi collatione beneficiorum, illam Episcopis titularibus committere caeperant, qui, quia sibi saepe sat tenuiter provisum erat, e functionibus ecclesiasticis victum quaerebant, ut eos, quos ad Ordines admittebant, quidquam ipsis conferre cogerent; primum elemosynae nomine, seu oblationis: dein titulo donationis, et denique mercedis obtentu; non, quae Episcopo ordinanti, sed famulis, aut aliis Ordinationum ministris cederet. Hac occasione declaravit Synodus Tridentina, *ut nihil pro collatione quorumcunque Ordinum, etiam clericalis Tonsurae, nec pro litteris dimissoriis, seu testimonialibus, nec pro sigillo, nec alia quacunque de causa, etiam sponte oblatum, Episcopi, et alii Ordinum Collatores, aut eorum ministri quovis praetextu accipiant. Notarii vero in iis tantum locis, in quibus non viget laudabilis consuetudo nihil accipiendi, pro singulis litteris dimissoriis, aut testimonialibus, decimam tantum unius auri partem accipere possint, dummodo eis nullum salarium sit constitutum pro officio exercendo; nec Episcopis ex Notarii commodis aliquod emolumentum ex iisdem Ordinum collationibus, directe, vel indirecte praevenire possit etc.*

6. Refert Pallavicinus, quod, cum articulo Patribus proposito diceretur: *Transgressores tanquam simoniacos esse puniendos*, illius propositionis loco lectio substituta fuerit, ne valeret in oppositum quaecunque consuetudo, utpote magis corruptela, simoniae favens, etsi ab ipso crimine simoniae nomen oblatis, et gratuiti excusare videretur. Hoc exemplo, si Praelati Ecclesiarum pro sui officii ratione diligenter excuterent, quidquid sub pallio *oblatis, ac gratuiti doni* in Sacramentorum administratione, aliisque ecclesiasticis functionibus, tum a Sacerdotibus, tum ab Episcoporum Ministris, et Officialibus accipitur, vel et exigitur, non dubium, quin plura reperirent, quae, si non ut simoniaca, saltem ut corruptelae faventes simoniae, aut avaritiae, essent reprobanda, non obstante quantacunque consuetudine.

7. Instabant Galli, quod consuetudo, quae in aliis Decretis generatim permittebat, Notarios quidquam exigere, ab iis Diaecesibus rejicienda esset, ubi laudabilis consuetudo vigeret, ut nihil acciperent Scribae. Quid consultius, quam ut omnes Episcopi, praesertim quibus de proventibus ecclesiasticis abunde provisum, eam saeculi XVI. consuetudinem Gallorum in suas Diaeceses

Pallavi-
cin. Hist.
Conc.
lib. 17.
c. 9.

S. Ambr.
in Luc.
c. 4.

Cap. 2.
De Tripl.
muner.

introducerent, congruumque suis ministris salarium assignarent, quo a suspectis hisce exactionibus cohiberentur. Monet S. Ambrosius: *Non tamen satis est, quod lucrum ipse non quaeras: familiae quoque tuae cohibendae sunt manus: nec hoc solum exposcimus, ut te solum immaculatum, castumque custodias: non enim dixit Apostolus, te solum, sed te ipsum castum custodi.*

8. Evanuisset recentior socordia, si religiosior superfuisset memoria illius sententiae Dominicae: *Gratis date, gratis accepistis.* Queritur S. Hieronymus: *Nunc cernimus plures hanc rem beneficium facere, ut non quaerant in Ecclesia eos erigere columnas, quos plus cognoscunt Ecclesiae prodesse; sed quos vel ipsi amant, vel quorum sunt obsequiis deliniti, vel pro quibus majorum quis rogaverit, et, (ut deteriora taceam) qui, ut Clerici ferent, muneribus impetrarunt.* Refert. c. 6. VIII. q. 1.

9. Hoc argumento innotuit celebris divisio muneris; nimirum a manu, ab obsequio a lingua. Ait S. Gregorius: *Neque dicit enim Propheta: qui excutit manus suas a munere; sed adiunxit: ab omni: quia aliud munus est ab obsequio, aliud munus a lingua.* Apud Gratian. c. 114. I. q. 1.

10.
res ecc
instit
muner
vel pec
fimoni

11.
nu pec
poralis
S. Aug
nes po
sunt,
pecuni
quod
bant.

12.
ti per
alicuju
neciu
lexand
cum,
quia i
tare nu
et min
tatem
mon.

13.
manu
nus tra
vis ma
te, siq
vel ex

10. Hinc pronuntiat Urbanus II.: *Qui res ecclesiasticas non ad hoc, ad quod institutae sunt, sed ad propria lucra, munere linguae, aut indebiti obsequii, vel pecuniae largitur, vel adipiscitur, simoniacus est.* Superest. c. 8. l. q. 3.

11. Juxta S. Gregorium munus a manu pecunia est, qua quaelibet res temporalis exterior indicatur. Ex sententia S. Augustini: *Totum, quidquid homines possident, omnia, quorum Domini sunt, pecunia vocatur — ideo autem pecunia vocata est, quia antiqui totum, quod habebant, in pecoribus habebant.* Refert. c. 6. l. q. 3.

12. Unde constat, simoniam committi per munus a manu, dum exterioris alicujus rei temporalis interventu beneficium acquiritur, vel datur. Sic Alexander III. simoniae reum egit Clericum, quod sex solidos Archidiacono, quia ipsum aliter ad Ordinem praesentare noluiisset, exsolverat. Nam majus, et minus quantitatis numeratae diversitatem juris haud inducit. c. 20. de Simon.

13. Nec illud interest, an realiter de manu ad manum externum illud munus tradatur; aut an per fictionem brevis manus negotiatio intercedat; utpote, si quis beneficium impetret, tacite, vel expresse remittendo debitum; vel

Collator dare nolit, nisi addicta remissione debiti. Hoc ex capite Patroni, ac signanter ecclesiastici, veluti Capitula, et Monasteria a vitio haud excusantur, si ad Ecclesias Parochiales praesentent ea lege tacita, vel expressa, ut Praesentatus minore competentia sit contentus, aut saltem justum augmentum illius non praetendat. Sunt et rei Clerici, qui tacite, vel expresse remissionem illam addicunt, aut augmento, quod juste petere possent, renuntiant. Quid enim evidentius, quam quod eo casu vel debiti certi, aut saltem probabilis fiat remissio, ut beneficium conferatur, vel accipiatur. Alexander III. illos Clericos, qui, decedentibus Ecclesiarum Personis, paciscebantur, ex ipsis majores solvere pensiones, vel iustas, et congruas remittere, ut facilius possint Ecclesias adipisci, totaliter adeptis Ecclesiis spoliari mandavit. c. 6. *de Pact.*

14. Munus a lingua auctore S. Gregorio est favor; cuius interventu non secus, atque per munus a manu contrahi censetur simonia, quia, juxta S. Thomam *quod aliquis satisfaciat precibus cujusdam ad temporalem gratiam quaerendam, ordinatur ad aliquam utilitatem, quae potest pecuniae pretio aestimari.* Tales enim preces succedunt loco pretii.

S Thom.
2. 2.
q. 100.
art. 5.

15. Et vero; si collatio beneficii, facta ad preces alicujus, spectet favorem humanum, nec ipsa excusatur a simonia, etsi preces pro digno, dignioreque factae sunt: utpote juxta S. Thomam, *si non attendatur ad dignitatem, et merita personae, sed ad favorem humanum.*

16. Absit vero, ut inde omnes commendationes, vel supplicationes rejiciantur! enimvero, si Collator merita Personae per eum, qui preces pro collatione interponit, proposita mere attendat, aut supplicans non alio intuitu preces porrigat, quam ut merita personae Collatori, vel Patrono exponat, uterque vitio vacat, quia hae preces non loco pretii haberi possunt, sed instar attestationis, et elogii sunt meritorum. Monet Gratianus: *Non quorumlibet precibus ordinationes factae falsae dijudicantur; sed hae demum, quae praecibus ordinandi, vel amici non spirituali, sed carnali affectu porrectis sunt, cum alias futurae non essent; quas non charitas interveniens, sed ambitio supplicans extorquet.* Grat. ad c. 122. l. q. 1.

17. Supplicans, saltem in intentione, a simonia non excusatur, si preces ea intentione offerat, ut Collatorem non per merita Personae, sed per gratiam, aut favorem humanum, quem tacite

ipsi addicit, movere intendat ad conferendum. Sic et Collator non est a vitio immunis, si non ob merita Personae, simpliciter per supplicantem exposita, sed ob addictam sibi gratiam, aut favorem ad conferendum processerit, juxta illud S. Thomae: *Qui dat spirituale, si principaliter moveatur favore precum, vel timore rogantis, quantum ad judicium divinum, simoniam committit et rogans, et rogatus, si hoc intendat.*

18. Munus ab obsequio ex sententia S. Gregorii est *servitus indebite impensa*. Quia, inquit S. Thomas, idem est, quod aliquis det rem spiritualement pro aliquo obsequio temporali exhibito, vel exhibendo, ac si daret pro pecunia data, vel promissa, qua illud obsequium aestimare possit. Quippe gratis, quod gratis accepit, non dat, qui pro obsequio dat.

19. Ergo incurrunt simoniam illi, qui obsequium, aut servitium Collatoribus, aut Patronis gratis exhibent, ea conditione tacita, vel expressa, ut ipsis occurrente occasione, de beneficiis provideant. Similiter et Collatores a vitio non excusantur, si ea spe alliciant Clericos, ut sibi obsequium, aut servitium gratis exhibeant.

20. Hoc exemplo et illi reatum incurrunt, qui Principum, aliorumque

Magnatum, Liberos, vel Episcoporum Nepotes, nullo, vel exiguo stipendio regendos, erudiendosque suscipiunt, ea spe, quod beneficia ecclesiastica ab ipsis, vel eorum favore adipiscantur. Sunt simoniaci et Canonici, aliique Sacerdotes, assumentes Vicarios, qui exiguo sunt contenti stipendio, spe consequendi beneficium.

21. Enimvero labes simoniae haud abstergitur, etsi id genus obsequii exhibiti, aut exhibendi spirituale foret; quia et spiritualem operam navantes, veluti operarii, digni sunt mercede sua, ut, si hanc intuitu beneficii accepti, vel accipiendi remittant, una cum illis, qui tale obsequium intuitu beneficii vel accepti, vel promissi gratis sibi exhiberi tacite, vel expresse postulant, vel oblatum acceptant, indubiae simoniaci sint. Simoniacum enim est, conferre alicui beneficium ea lege, vel conditione tacita, expresse, ut ipse Beneficiatus teneatur Collatori, vel alteri aliqua obsequia etiam spiritualia, beneficio non annexa, gratis praestare. Quis enim dubitat, quin obsequia illa, licet spiritualia, gratis exhibita, redundent in utilitatem Collatorum, quia obsequia illa, utcumque spiritualia, sine constituta mercede ab aliis haud ipsis exhiberentur. S. Carolus inde monuit, atque obtestatus est Episcopos, aliosque

S. Carol.
in Conc.
Mediol.

Collatores, quibus jus est conferendi beneficia, ut familiaribus suis justam mercedem constituent, ne illi, hoc subsidio destituti, beneficia ecclesiastica, tanquam suae operae, et laboris pretium praecipue sibi proponant.

Cap. 3.
De Pro-
gressi-
fimon.
S. Greg.
lib. 4.
ep. 50.

22. Progressu temporis praevaluit vitium. Conquestus est S. Gregorius, hoc malum vetustatis titulo nimis adolevisse. Quibusdam namque, inquit, narrantibus agnovi, quod in Galliarum, vel Germaniae partibus, nullus ad sacrum Ordinem sine commodi ratione perveniat.

Lib. 9.
ep. 40.

23. Pervasit vitium et Orientem. Ita refert S. Gregorius; Pervenit ad nos in Orientis Ecclesiis nullum ad sacrum Ordinem, nisi ex praemiorum datione pervenire; si ita esse vestra Fraternitas cognoscat, hanc primam oblationem Deo offerat, ut a subiectis sibi Ecclesiis errorem simoniacae haereseos compefcat.

Lib. 9.
ep. 40.

24. Quid ad reprimendum malum brevius faceret, quam simplex illa sententia Christi: *Gratis accepistis, gratis date*. Inde saeculo V. in Synodo Constantinopolitana perorabat S. Genadius: *Hoc autem praeceptum non solum illis (Apostolis) sed etiam nobis per alios dedit, quos in illorum gradum, et locum substituere dignatus est; et oportet, sicut illi tunc,*

Conc.
Gen.
Tom. IV.
col. 1025.
edit. lab.

nos quoque nunc accurate, ac diligenter servare, nec in iis, quae technas sophisticas non admittunt, uti sophistica calliditate, nec aleam periculosam jacere, GRATIS, inquit, ACCEPISTIS, GRATIS DATE: non possidentes aes, neque aurum, neque argentum in zonis vestris. Simplex, et aperta hujus mandati ratio, quae nihil habet varium, nihil, quod non sit facile, explicatumque, nihil, quod sophistica expositione egeat etc.

25. Placuit hanc sententiam et in Occidente commendare. In Synodo For-Julienſi anno 791, Patres quemque ita monent: *Patenti semper cordis aure pertimescens intellige clarissimam illam Domini vocem: GRATIS ACCEPISTIS, GRATIS DATE.*

Synod.
Forro-Jul
c. 1.

26. Corruptis saeculis praeplacueret technae, et fraudes ad excusandas excusationes in peccatis. Monuit de malis his artibus Episcopos Galliae S. Gregorius. Nam nec Venator, inquit, feram, aut avem auceps deciperet, vel piscem Piscator caperet, si aut illi laqueum in aperto proponerent, aut ille hamum esca absconditum non haberet. Omnino ergo metuenda; ac cavenda est hostis astutia: ne, quos aperta nequit tentatione subvertere, latente telo valeat saevius trucidare.

S. Greg.
lib. 9.
indict. 2.
ep. 106.

27. S. Gregorius simoniae vitium vocat malum vetustatis, utpote consuetudine vetusta jam inveteratum, laudatque Episcopos malum istud, ut decet, libera voce damnantes. Labentibus saeculis quantum hoc vitium coeperit, incrementum, vix dici potest.

28. Refert S. Ivo, quod Decanus, et Cantor, alique Ministrae Ecclesiae suae Carnotensis aliqua exigerent ab his, qui Canonici fierent, *ne (ait) contradicente, et persequente*. At quo se telo contra Episcopum suum defenderent, subjungit: *Romanae Ecclesiae consuetudine se defendunt, in qua dicunt cubicularios, et ministros S. Palatii multa exigere a consecratis Episcopis, vel Abbatibus, quae oblationis, vel benedictionis nomine palliantur, cum nec calamus, nec charta gratis ibi (ut ajunt) habeatur*.

B. Petrus
Dam. in
vita S.
Romual.
c. 35.

29. Saeculo XI. B. Petrus Damiani de vitio simoniae in vita S. Romualdi scribere non est veritus, quod hic Sanctus invectus in Simoniacos etiam periculum mortis subierit, a Clericis simoniacis sibi imminentis, rationem addens: *quoniam per totam illam Monarchiam usque ad Romualdi tempora, vulgata consuetudine vix quisquam noverat, simoniacam haeresin esse peccatum*. Habet quippe id consuetudo, ut vitia,

quantumvis gravia, cum in consuetudinem venerint, parva, aut nulla credantur.

30. Id ipsum jam pridem deplorarunt Patres Concilii Lateranensis sub Alexandro III. inquires: *Putant autem plures, ex hoc licere pro personis ecclesiasticis deducendis in Sedem vel Sacerdotibus instituendis, aut sepeliendis mortuis, seu benedicendis nubentibus, seu pro aliis Sacramentis conferendis aut collatis aliquid exigere, quia legem mortis de longa invaluisse consuetudine arbitrantur, non attendentes, quod tanto graviora sunt crimina, quanto diutius infelicem animam tenuerunt alligatam. c. 6. de Simon.*

31. Nonnullis praeplacuit vitium palliis, et technis contegere. Concilii Mexicani de Ann. 1585. haec est querela: *Et si ab ipso nascentis Ecclesiae initio simoniae vitium semper abominabile, et execrabile fuerit, ac SS. Canonibus prohibitum, gravibusque poenis punitum; tamen ea hominum fuit malitia, ut diversis fraudibus, et fallaciis sua simoniaca pacta occultare et palliare procurent.*

32. Postquam novo jure provisiones beneficiorum ab Ordinationibus sejunctae fuerant, obtentui fuit, quod temporale a spirituali secerni posset: quia, cum hoc fit, aiebant, non distrahitur

Conc.
Mexic.
Lib. 5.
Tit. 3.

Cap. 4.
De Pall.
simon.

Ecclesia, sed facultas: nec emitur sacerdotium, sed possessio praediorum. Sub hac enim praestatione pecuniae opes tantum, non honoris, vel Ecclesiae redimitur Sacramentum. Venalia, siquidem sunt, unde sint divites, Gratis accipiunt, unde Sacerdotes fiant. Damnavit frivolum obtentum Paschalis II. c. 7. I. q. 3.

33. In laxiori morum doctrina obtendebatur et temporalis emolumenti loco spectandum esse, quod huic, aut illi conferretur beneficium; quasi vero generatim dictum non esset: GRATIS ACEPISTIS, GRATIS DATE. Inde Alexander VII. damnavit illam propositionem: *Non est contra justitiam, beneficia ecclesiastica non conferre gratis, quia Collator, consequens illa beneficia pecunia interveniente, non exigit illam pro collatione beneficii, sed veluti pro emolumento temporali, quod tibi conferre non tenebatur.*

34. Novo jure rescripsit Innocentius III.: Clericum, qui quibusdam Canonicis donationem fecerat, ea intentione, *ut per temporalia, quae offert, spiritualia valeat adipisci, haud a simonia excusari posse, Canonicosque una esse simoniacos, si non essent eum, nisi temporalia commoda perciperent, admisuri.* Refert c. 34. de Simon.

35. Hoc exemplo quis dubitet, et illam sententiam laxioris doctrinae esse in antecellum proscriptam: *dare temporale pro spirituali non est simonia, quando temporale non datur tanquam pretium; sed duntaxat tanquam motivum conferendi, vel efficiendi spirituale.* Gratis enim haud confert, qui temporale vel per modum pretii, vel per modum motivi accipit. Archiepiscopus Senonensis inde in Synodo Diaecesana declaravit: *Haec doctrina, duae simoniae contra jus divinum crimine eos omnes liberat, qui pecuniam propter sacerdotia vel dederunt, vel acceperunt, modo pecunia motivi locum habeat, non pretii, tota falsa, nefaria, impia est.*

36. Nonnulli asseriebant, simonia vacare, si pecunia vel per modum motivi, vel per modum pretii non daretur Collatoribus, aut Patronis, sed familiaribus, aut amicis, quos sciunt auctoritate valere apud Patronos, Collatoresque, ut horum favorem sibi concilient. Quis non videt, hanc munerum oblationem pro ultimo fine spectare impetrationem beneficiorum, ut hac via impetrata beneficia nequaquam gratis impetrata censerentur? Urbanus II. rescripsit Episcopo Metensi, sacerdotem de rigore Canonum esse suspensum, qui Sacerdotium obtinuerat per pecuniam, non E-

piscopo, sed cuidam Principum ejus, pro conciliando favore hujus, datam c. 3. I. q. 5.

Cap. 5.
De Reliq.
Pall. Si-
mon.
S. Basil.
c. 91.

37. In veteri crisi et obtentus oblationis, pietatisque rejectus est. Refert Balsamon Canonem S. Basilii eo tenore: *Ajunt quidam, nonnullos vestrum accipere pecunias ab eis, qui ordinantur; pietatis vero nomine id obumbrare, quod deterius est. Siquis enim faciat malum boni praetextu, is est dupplici poena dignus; et eo, quod id agit, quod non bonum est; et ad peragendum peccatum eo, quod bonum, et honestum est, coadjutore, si dici possit, utitur.*

38. Inquit S. Gregorius: *Nimis ergo declinandum est, dilectissimi Fratres, sub obtentu eleemosynae, peccata simoniacae haereseos perpetrare. Nam aliud est, propter peccata eleemosynas facere, aliud propter eleemosynas peccata committere.* Refert c. 27. I. q. 1.

39. Sic et Alexander II. sub gravissimis poenis statuit, ut nullus cujuscunque gradus Clericus pro Ecclesiae beneficio aliquid audeat conferre, aut fabricae Ecclesiarum, vel donariis Ecclesiarum, seu etiam, quod pauperibus fit tribuendum. Apud Gratian. c. 9. I. q. 3.

40. Ast quid? an titulus redimendae vexae nihil suffragatur? Ait Ivo Carnotensis: *Multi electi, qui gratuitam, et canonicam habent electionem, qui hujusmodi dilationibus, ac fatigationibus impediuntur; comparatis sibi pecunia mediatoribus, et prolocutoribus, ne turpem patiantur repulsam, in simoniacam offendunt aliquando consecrationem.* Quippe et hi obtentu redimendae vexae, non consulere Ecclesiae quaerunt, sed quiete possidendi culminis sibi aditum pandunt.

S. Ivo.
ep. 60.

41. Rescripsit Alexander III., pactiorem inter quoddam monasterium, et Clericum quemdam in causa, quae vertebatur super Ecclesia, et Capella de L., qua convenerant, quod eidem Clerico tres marchae argenti pro expensis, quas fecerat, solverentur, si liti cederet, et ab infestatione Monachorum desisteret, non esse admittendam, *quia videretur pravam illicitae, utpote simoniacae, pactiōis speciem continere.* Ref. c. 4. de Pact.

42. Monuit secreta insinuatione Matthaeus Cardinalis Lucium III., quod, cum quidam ad Ecclesiae regimen de voluntate majoris partis fratrum fuisset electus paucis contradicentibus, quidam amicus ei, qui Magister discordiae fuerat, certae quantitatis munus exsolverit, ut vexam redimeret. Hinc Ponti-

fex illi consuluit, ut administrationem celeriter, ac sponte dimitteret, quia peccatum occultum videbatur. c. 23. de Simon.

S. Carol.
in Conc.
Mediol.
de Const.
contr.
Simon.

43. In Concilio Mediolanensi I. S. Carolus declarat, *nemini licere AD REDIMENDAM VEXATIONEM, ne in casibus quidem jure permissis, pecuniam dare, quidquamve pacisci, aut transigere, nisi Episcopi consensus accesserit, cujus partes erunt, et perspicere diligenter, an subsit aliqua fraus. Ubi rem fraude carere, et jure permissam cognoverit, non denegari ei, qui petierit, facultatem se a vexatione liberandi. Qui contra, quam decretum est, fecerit, Episcopi arbitrio plectatur: et quod actum fuerit proprio arbitrio, irritum sit, et inane.*

44. Reliqua Decreta perstringunt et obtentum gratuitae compensationis. Enimvero et Simon Apostolis pecuniam, tanquam motivum, aut gratuitam compensationem obtulisse videri potest, ut ipsi Spiritum S. darent. Et Giezi divinitus lepra percussus est, etsi solum exegisset, quod pro gratuita compensatione Elisaeo Naaman Syrus obtulit. Merito proinde SS. facultas Lovaniensis quondam illam propositionem laxioris doctrinae notavit: *Dare temporale pro spirituali non est simonia, quando per*
tem-

temporale fit solum compensatio gratuita pro spirituali; aut econtra.

45. Alexand. III. tria potissimum esse attendenda ad simoniae crisin scribit, utpote *dantis, et accipientis qualitatem, quantitatem muneris, donationisque temporalis*, ut sciatur, an munus oblatio animum Collatoris, aut Patroni ad beneficium conferendum movere potuerit, tacitaque saltem de dando temporali conventio intervenisse praesumatur, aut videatur? *c. 18. de Simon.*

46. En censuras! Veteri more, quo provisiones cohaerebant ordinationibus, statuit Concilium Chalcedonense: *Qui hoc tentasse convictus fuerit, de proprio gradu in periculum veniat; et, qui est ordinatus, ex ordinatione, vel promotione, quae instar mercatorum venundatur, nihil juvetur.* Conc. Chalced. c. 2.

47. Juxta Decretum Synodi Trullanae: *Eos, qui per pecunias ordinati, sive Episcopi, sive quicunque Clerici, et non secundum probationem, et vitae opinionem, deponi oportet.* In Synodo Nicaena II. probata est sententia Tarasii, P. C. *ut omnis Episcopus, vel Presbyter, aut Diaconus convictus, quod pro muneribus ordinationem acceperit, a Sacerdotio cadat.* Synod. Trull. c. 22.

Conc.
Aurel.
c. 4.

48. Hic rigor et in Occidente obtinuit. Synodus enim Aurelianensis II. et V., Synodus Turonensis II. et Gabillonensis Synodus passim Decretum Concilii Chalcedonensis instaurarunt. Inquit Synodus Aurelianensis II.: *Siquis Sacerdotium per pecuniae nundinas execrabili ambitione quaesierit, abjiciatur, ut reprobus.*

49. Haec censura depositionis in phrasi antiquorum absoluta, et perpetua fuit, ut nulla poenitentia in vigore disciplinae deleri potuerit. Rescripsit Leo IV.: *convictis, et iis, qui tam detestabile nefas (quod jam multis damnatum est Conciliis) peregrisse noscuntur, nulla possumus poenitentia subvenire.* Ref. c. 5. I. q. 7.

50. Stetit hic rigor censurae, et in Oriente. Superest in Decreto Gratiani sententia Tarasii, Patriarchae Constantinopolitani, quae in Synodo Nicaena II. lecta, et probata est: oportet tamen consulere correctionem Romanam, quia Gratianus sat mendose Decretum retulit. c. 2. I. q. 7.

S. Greg.
VII. in
Conc.
Rom. I.
c. 60.

51. His exemplis pronuntiat Gregorius VII.: *Nullus vero in Ecclesia Prae-latus per ostium, hoc est, per ipsum Dominum ad Pastoralem curam intra-vit, qui per avaritiam, id est, idolorum servitutem, ad hoc officium per-venit. Non est ergo indignum, hujus-*

modi mercatorem, five mercenarium sub nomine furis infamari, cujus fur-tivam irreptionem non expavit imitari.

§2. Recentioribus saeculis caeperant Ordinationes a provisionibus beneficiorum divelli: inde vetera Decreta et in provisiones beneficiorum transcribere placuit. Inquit Alexander III.: *Si aliquis divinorum praeceptorum, et salutis animarum immemor, beneficium ecclesiasticum, iniqua cupiditate ductus, vendere, vel emere temerario ausu praesumpserit, sicut in Concilio Chalcedonensi definitum est, gradus sui periculo eum subjacere decernimus.* Refert. c. 9. l. q. 3.

§3. Quid Decreto Urbani II. clarius? *Ea, inquit, quae a SS. Patribus de simoniacis constituta sunt, nos quoque et judicio S. Spiritus, et auctoritate Apostolica firmamus. Quidquid ergo vel in sacris Ordinibus, vel in ecclesiasticis rebus, vel data per simoniam realem, vel promissa per confidentialem pecunia acquisitum est, nos irritum absolute esse, et nullas unquam vires habere censemus.* Apud Gratian. c. 5. l. q. 3.

§4. Infinita propemodum sunt recentiorum Pontificum, et Synodorum Decreta, quae ipsas beneficiorum collationes, tum per realem, tum per confiden-

tialem simoniam impetratas, absolute irritas, et omni effectu vacuas declarant, ut nullum jus earum vigore Provisis quaeri possit. Superest eo tenore Decretalis Pauli II. *Extrav. Com. 2. de Simon.*

Cone.
Const.
sess. 43.

§5. Decretum Martini V. in Concilio Constantiensi sic sonat: *Electiones autem, inquit, postulationes, confirmationes, et quaevis provisiones simoniace Ecclesiarum, Monasteriorum, Dignitatum, Personatum, Officiorum, beneficiorum ecclesiasticorum, quorumcunque deinceps factae, nullae sint ipso jure, nullumque per illas jus cuiquam acquiratur.*

§6. Inde Pius V. ad exemplum Praedecessorum suorum, praesertim Pauli IV. pronuntiat: *Qui dignitates ecclesiasticas simoniace acquisierit, illis fit ipso jure privatus, et in futurum inhabilis ad eas, et quascunque alias obtinendas. Qui beneficium, aut Officium ecclesiasticum simoniae adeptus fuerit illis, similiter ipso jure fit privatus.* Refert. *Lib. VII. Decret. c. 3. de Simon.*

§7. Quum ratio hujus rigoris sit, quod, qui intrat per simoniam, haud intrare videatur per ostium, inde constat, et illos haud intrare per ostium, qui parentum, vel amicorum muneribus in-

tervenientibus, ascendunt in ovile Christi. c. 3. l. q. 5.

58. Rescripsit Clemens III., Canonicum, cui Pater interveniente pecunia Praebendam quondam conciliavit, nihil sibi ratione illius receptionis in illa Ecclesia vindicare posse; tametsi eum de novo Canonici in suum Collegium cooptassent, ut per electionem hanc postremum locum in choro, et alibi obtineret. c. 26. de Simon.

59. Itaque electio, vel alia quaevis provisio beneficalis ipso jure nulla est, ut nullum jus Provisio tribuere possit, si quomodocunque simoniaca fuerit, tametsi etiam ipso Provisio omnino infcio intervenerit, nisi malitiose, seu in fraudem, utpote non ad promovendam, sed potius ad corrumpendam, quae futura praevidebatur, provisionem commissa fuerit: eoquod hoc casu simonia proprie electionem non infecerit; cum supponatur, quod ea etiam non interveniente electio, vel provisio facta fuisset. c. 27. ibi.

60. Quantum ad illam nullitatem provisionis, et necessitatem dimissionis, haud distinguitur inter simoniam occultam, aut notoriam; utraque enim reddit provisionem nullam, et obligat Provisum ad dimittendum. Quantum tamen ad depositionem differentia est, quia occultus non deponitur, sed notorius. Tam-

etsi enim simoniacus occultus revera careat titulo canonico ob nullitatem a jure inductam, non potest tamen per Superiorem deponi, aut excommunicari, quamdiu simonia manet occulta. Hinc ajunt, simoniam mentalem, et conventionalem poenis canonicis, uti est depositio, aut excommunicatio, non subjacere; sed solam realem, cum scilicet ita de pecunia, seu pretio aestimabili vel tacite, vel expresse conventum est, ut ex una saltem parte conditio impleta appareat. *c. 13. de Simon.*

61. Beneficia simoniace obtenta, cum vacent ipso jure, possunt impetrari, etiam absque alia declaratione, quae fieri poterit post impetrationem. Declaratio enim non requiritur, ut simoniacus privetur beneficio, sed ut privatus declaretur; quatenus simoniacus a beneficio, quod de facto tenet, realiter deponatur, atque a possessione expellatur, et alius in ejusdem locum substituatur. Si Possessor publica laborat infamia, ipsi, adhibitis compurgatoribus, indicitur purgatio canonica; et, si in hac deficiat, beneficio privandus est. *Arg. c. 19. de haeret. in 6. et alibi passim.*

62. Sed a quo iudice haec declaratio est facienda? Indubie a Iudice ecclesiastico; praesertim, dum contra Clericum agitur. In Gallia tamen distinguitur inter viam accusationis, et inter

viam exceptionis. Si enim per viam accusationis directe agitur contra Clericum, Judicis ecclesiastici est cognitio, ut convictum simoniae declaret, esse suis beneficiis privatum, atque directe contra ejus personam pronuntiat, *ut in proprium suae jurisdictionis*. At Judex laicus, qui non cognoscit de simonia, quatenus crimen ecclesiasticum est, nisi ratione possessorii, quatenus simoniacus possessioni beneficii inhaeret, tantum pronuntiat super possessorio, cuius cognitio ad eum pertinet, et decisio, repellens eum a possessorio, qui de simonia convictus est, immo et injungendo Judici ecclesiastico (si simonia fuerit notoria) ut procedat extraordinarie, seu ex officio contra Ecclesiasticum eo crimine infectum. Et hodie vix admittitur probatio per testes, quando agitur de possessorio beneficii, sed necesse est, quod aliqua probatio praecedat per scripta, quia propter testium facilitatem multae provisiones alias impugnarentur.

63. Non dubium igitur, quin summa prudentia, et discretionem opus sit, ut admittatur probatio simoniae contra pacificum beneficii possessorem, praesertim, si is, contra quem haec quaestio movetur, de hoc vitio nihil suspectus sit, et haec quaestio moveatur ab eo,

qui scitur, beneficium illud via devotionis impetrasse.

Conc.
Constant.
sess. 43.

64. Inde, quod simonia provisionem beneficii, simoniace obtenti, irritet, ipsumque titulum annullet, ut Provisio nihil juris in eo supersit, sequitur, quod nec fructus beneficii eo titulo acquirere, aut suos facere potuerit simoniacus. In Concilio Constantiensi declarat Martinus V.: *Nec promoti, confirmati, aut Provisi faciant fructus suos, sed ad illorum restitutionem, tanquam ini- que oblata percipientes, teneantur.*

65. Hinc inferunt Interpretes, quia haec obligatio profluit ex nullitate tituli, nullam esse (saltem quoad forum conscientiae) differentiam inter simoniam occultam, et notoriam; sed aequaliter teneri simoniacum ad restitutionem tum fructuum perceptorum, tum percipiendorum, qui supersunt deductis impensis, quae in utilitatem, necessitatemque beneficii factae sunt.

Cap. 7.
De Dispens.
Simon.

66. Supersunt dispensationes, utpote ad remissionem censurarum. Absit enim, quod venia simoniae ad purgandum vitium fieri hac via videatur. Concilium Constantiense Joannem XXIII. deposuit, quod Ecclesias Cathedrales, Monasteria, Prioratusque conventuales, et caetera beneficia ecclesiastica pretio appetiatis notorie distribuisset.

67. Quis dubitet, et hanc simoniae speciem existimatam fuisse, peccare in jus divinum. Hinc enim et beneficia vendi nefas est, quia et ipsa gratis danda, accipiendaeque sunt. Licet enim Jus percipiendi redditus beneficiales temporale videri possit, est tamen spirituale ratione finis, ac radicis, ut beneficium ecclesiasticum aequae, ac officium, cui illud cohaeret, pretio, comparari nequeat. Defenditur a pluribus illa vulgaris divisio simoniae in illam divini, et aliam humani juris: at quomodo haec divisio subsistit?

68. Suffragantur ergo dispensationes ad remissionem poenarum. In Synodo Romana ann. 1059. edixit Nicolaus II.: *Erga simoniacos nullam misericordiam in dignitate servanda habendam esse decernimus, sed juxta Canonum sanctiones, et Decreta SS. Patrum, eos omnino damnamus, ac deponendos esse Apostolica auctoritate sancimus.* Hinc et eos, qui non per pecuniam, sed gratis, a simoniaco tamen ordinati essent, attento rigore Canonum deponendos esse asserit. *Sed quia usque adeo haec venenata perniciēs hactenus inolevit, ut vix quaelibet Ecclesia valeat reperiri, quae hoc modo non sit aliqua ex parte corrupta; eos, qui usque modo gratis a simoniaco consecrati, non tam censura justitiae, quam*

intuitu misericordiae, in acceptis ordinibus manere permittimus. En rationem! Tanta enim talium multitudo est, ut, dum rigorem canonici vigoris super eos servare non possumus, necessesse sit, ut dispensatorie ad piae condescensionis studium animos nostros ad praesens inclinemus. Sed qua cautela? Ita tamen auctoritate SS. Apostolorum Petri et Pauli omnimodis interdiciamus, ne aliquando aliquis nostrorum Successorum ex hac nostra permissione regulam sibi, vel alicui assumat, vel praefigat: quia hoc non auctoritas Patrum antiquorum jubendo, aut concedendo promulgavit, sed temporis nimia necessitas permittendum a nobis extorsit.

69. Urbanus II. ann. 1099. ea cautela et iis, qui simoniace ordinati essent, quandam veniam fecit. Quicumque, inquit, sane cupiditate parentum, cum adhuc essent parvuli, Ecclesias, vel Ecclesiarum beneficia per pecunias adepti sunt; postquam omnino eas dimiserint. Si canonice in iis vivere voluerint, pro magna misericordia ibidem eos esse concedimus. Illi vero, qui per se ipsos, cum jam majoris essent aetatis, nefanda cupiditate, ducti, eas emerunt, si in aliis Ecclesiis canonice vivere voluerint, servatis propriis ordinibus pro magna misericordia ibi

eos ministrare permittimus. Quod si alias fortasse transferri non potuerint, et in eisdem canonice vivere promiserint: minoribus Ordinibus contenti ad sacros Ordines non accedant. Quid clarius? Dispensatio haec ad quoddam poenitentiae moderamen recidit. In phrasi illius saeculi canonice, seu regulariter vivere idem erat, quod in clauastro communem convictum amplecti oporteret, ita, ut quodammodo, qui ea dispensatione uti vellent, causa poenitentiae ad Monasteria retruderentur.

70. Corruptis saeculis invaluit indiscrētior dispensationum profusio. Delecti a Paulo III. Praelati querebantur: *Abusus alius in absolutione simoniaci. Proh dolor! quantum in Ecclesia Dei regnat vitium hoc pestilens? adeo, ut quidam non vereantur simoniam committere: deinde confestim petunt absolutionem a poena; immo eam emunt: sicque retinent beneficium, quod emerunt. Non dicimus, Sanctitatem tuam non posse poenam illam, quae de jure positivo constituta est, eis condonare: sed quod nullo pacto debeat, ut tanto sceleri resistatur, quo nullum perniciosius, nec magis scandalosum. Enimvero tam facilis non est via, ut restituatur, rehabiliteturque simoniacus, in eo divinae vocationis indicia agnoscendi. Quantus indubie meritorum ful-*

gor, et diutinus bonae vitae odor exigendus, ut is omnem, quam ex simoniaco ad beneficium ingressu sibi conciliavit, ambitionis, et avaritiae notam abstergat? Si ipse, qui per simoniam sibi comparavit beneficium, dispensationem motu proprio petit; an vel hac postulatione se revera indignum, aut de indignitate multum se suspectum laud reddit? Quis credat illum corde contrito, et humiliato de commisso vitio dolere, poenitereque, qui audet sacerdotium, quod per superbiam, avaritiamque ambivit, et sacrilege usurpavit, rursum postulare?

71. In praxi hodierna dispensatio peti solet, vel in Dataria, vel in Poenitentiaria. Si simonia sit notoria, dispensationem a Dataria impetrare oportet, ut ipse Provisus pro utroque foro absolvatur. In Poenitentiaria obtinetur pro simonia occulta dispensatio, quae et ad forum internum, seu conscientiae restringitur.

72. Si in Dataria petitur dispensatio, exprimi in supplica debent fructus ex beneficio simoniace obtento percepti, quia in stylo curiae eos sibi vindicat Camera Apostolica, eo obtentu, quod administratio generalis bonorum ecclesiasticorum spectet ad Papam. Hodie de fructibus plerumque fit transactio, per quam remittitur Oratori tertia, vel major pars,

prout Datario videbitur, postquam supplica per manus Officialis, qui *componendae* dicitur, transit. In Gallia tamen hae compositiones non admittuntur, quia illi fructus male percepti lae-
sis Ecclesiis juxta Ordinem justitiae restituendi sunt.

73. In formulis Poenitentiariae praecipitur, ut Confessarius non antea cum simoniaco dispense, *nisi postquam fructus ex illo beneficio indebite perceptos, in totum restituerit; vel, si ob ejus paupertatem impraesentiarum non potest, se restitutum promiserit, cum primum poterit, etiam cum aliquali sui incommodo, et indigentia.* Aliquando tamen datur Confessario facultas, ut ob paupertatem Oratoris ipsi perceptos fructus vel in totum, vel in tantum remittat; quod in formulis dispensationis exprimi solet.

74. Utrique dispensationi commune est, quod utraque detur in forma commissoria. Dispensatio Datariae committitur Ordinario ejus Diaecesis, in qua beneficium est situm, ut pro utroque foro, si justa causa apparet, dispense. Dispensatio Poenitentiariae dirigitur ad Confessarium, ut pro solo foro conscientiae gratiam faciat.

75. Requirit et utraque formula, ut ad dispensationem non procedatur, nisi Provisus ipsum beneficium prius dimi-

ferit; atque novam provisionem ab Ordinario pro utroque foro, aut a Poenitentiario pro foro conscientiae obtinere spoponderit, tametsi simonia, Provisio plane ignorante, intervenerit; idque, ut ostendatur, quod prima provisio ob commissam simoniam fuerit irrita, requiraturque nova provisio auctoritate Papae facienda, ut Provisus in beneficio remanere queat.

76. Praecipit Paulus II. *omnibus, et singulis ecclesiasticis saecularibusque personis, cujuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, vel conditionis fuerint, in virtute S. obedientiae, ut eos omnes, quos simoniam hujusmodi commississe, vel procurasse, aut in ea mediatores esse sciverint, Pontifici ipsi, vel cui Pontifex duxerit committendum, vel per se vel per alios revelare quantocius non omittant.* Refert. *Extrav. Com. 2. de Simon.* In locum hujus revelationis hodie successisse creditur illa clausula litteris Poenitentariae inferi consueta, qua injungitur Confessario, ut Provisum obliget, *quod alios, siqui sunt, in praemissis culpabiles, quantum potest, moneat, et inducat ad impetrandam Sedis Apostolicae absolutionem.*

* 77. In morali doctrina, ad reprimendum vitium cujuscunque simoniae, quam maxime prodest Clerum, quan-

tum fieri potest, instantissime monere,
 ut se ab omni avaritia contineat? En-
 sententiam S. Augustini: *Cavete, in-*
quit Christus, ab omni avaritia: prae-
cipit nobis veritas, quae non fallitur.
Audiamus, timeamus, caveamus —
Non enim leviter habendum, quando
Dominus noster, Redemptor noster, et
Advocatus, et Judex noster, non est
leve, quando dicit: cavete. Novit ille,
quantum mali sit: nos non novimus.
Illi credamus: cavete, inquit. Ait S.
Chrysostomus: Tolle pecuniarum stu-
dium, et omnia mala sublata sunt.
 Quid salubrius monito S. Gregorii? *Ad-*
monemus, inquit, Fraternitatem, ut
animarum magis lucris, quam com-
modis vitae praesentis intendat. Jux-
ta Decretum Concilii Cabillonensis II.
Animarum salutem inquirere Sacerdos,
non lucra terrena debet. Ecce Decreta
et legum civilium: Cesset altaribus im-
minere prophanus ardor avaritiae, et
a sacris adytis repellatur piaculare
flagitium. Refert. L. 31. C. de Episc.
et Cler. In Concilio Mediolanensi V.
 Clerum his monitis, et rationibus in-
 struit S. Carolus: *Non sacculi vos mer-*
catores, non mammonae ministri estis,
sed Christi mercatores. Nolite vobis
thesaurizare thesauros in terra, sed
bonorum operum abundantia, cum

S. Aug.
 serm. 196.
 de temp.

S. Chrys.
 hom. 17.
 in I. ad
 Tim. c. 6.

S. Greg.
 lib. 2.
 ep. 25.

Conc.
 Cabil. II.
 c. 6.

Conc.
 Mediol.
 V. P. 3.
 Tit.
 Monit.

charitate conjuncta, facite thesauros in caelis. Studete vos lucrari animas Deo, et caeleste horreum augere.

TITVLVS. XIV.

De Acceptione Personarum in Provisions Beneficiorum.

CAPVT I.

De vitio per Acceptionem Personarum.

S. Thom.
2. 2.
quaest. 63.
art. 1.

1. Personarum acceptio solet definiri iniustitia, qua praefertur persona personae propter causam indebitam. Enimvero eo partium studio peccatur in iustitiam distributivam, secundum quam officia, et bona distribuenda sunt juxta proportionem meritorum. Ait S. Thomas: *Consistit autem aequalitas iustitiae distributivae in hoc, quod diversis personis diversa tribuuntur secundum proportionem ad dignitates personarum.*

2. En uberius argumentum! Si ergo, inquit, aliquis consideret illam proprietatem personae, propter quam id, quod confertur, est ei debitum, non est acceptio personae sed causae — puta; si aliquis promoveat aliquem ad Magistratum propter scientiae suffici-

cien-

cientiam, hic attenditur causa debita, non persona. Si autem aliquis confideret in eo, cui confert aliquid, non id, propter quod id, quod ei datur, esset ei proportionatum, vel debitum; sed solum hoc, quod est iste homo, (puta Petrus, vel Martinus) hic est acceptio personae, quia non attribuitur ei aliquid propter aliquam causam, quae faciat eum dignum, sed simpliciter attribuitur personae.

3. Itaque dicendum ex sententia S. Art. ad 1. Thomae: *In iustitia distributiva considerantur conditiones personarum, quae faciunt ad dignitatis, vel debiti causam. Sed in acceptione personarum considerantur conditiones, quae non faciunt ad causam.*

4. His rationibus sola virtus, et scientia facit ad causam provisionum beneficialium, missis aliis causis vel paupertatis, vel alterius generis, utpote a provisione beneficiorum alienis, etsi quod aliam rem legitimae esse possint. Juxta Pallavicinum in Concilio Tridentino has adduxit rationes III. Bartholomaeus a Martyribus: *in proventibus ecclesiasticis, inquit, distribuendis spectanda esse doctrinam, et virtutem, non paupertatem; cum oporteat consulere muneribus, non hominibus; egentibus subveniendum esse per eleemosynam, non per Sacerdotia.*

Pallavic.
lib. 23.
c. 7. et
alibi.

Supr.

5. Inde ergo nec consanguinitas in beneficiorum provisione per se attendi potest. Nam juxta S. Thomam, *consanguinitas facit aliquem dignum, ut instituatur haeres patrimonii; non autem ad hoc, ut conferatur ei Praelatio ecclesiastica.*

S. Thom.
quaes. 63.
art. 2.
ad 1.

6. Absit tamen, ut inde vel consanguineus, vel nobilis a provisione beneficiorum excludatur, si ei merita vitae, et doctrinae suffragentur. Ait S. Thomas, si Consanguinei Praelati sunt aequae digni, ut alii, licite potest absque personarum acceptione eos praeferre, quia saltem in hoc praeminent, quod de ipsis magis considerare potest, ut unanimiter secum ecclesiastica negotia tractent.

7. Superest tamen cautela, ut Colatores consanguineorum merita potius alieno, quam suo judicio aestiment, quia proprium judicium sequior affectus consanguineorum saepe fallit. Monet S. Bernardus: *Plerisque, immo cunctis pene sapientibus contingere solet, in rebus videlicet dubiis plus alieno se, quam proprio credere judicio.*

8. Commendat S. Thomas, peculiariter cavendum in hac consanguineorum praelatione esse scandalum. *Esset tamen, inquit, hoc propter scandalum dimittendum, si ex hoc aliqui exemplum sumerent, etiam praeter digni-*

tatem, bona Ecclesiae consanguineis dandi. Sic enim ex crisi D. Gersonis saepe fit, quod non a bene gestis nostris exemplum sumitur, sed a cortice, specie, et superficie illorum, non a veritate. Si enim dedi nepoti meo propter gratiam, alii meo utentur exemplo, ut dent suis propter naturam magis, quam propter gratiam, dicentes: nonne meis, sicut et ille suis, dabo.

Gerson.
verb. abbrev.
c. 43.

9. Omnia jura clamant, ut secundum rationes justitiae distributivae, meliores, et sanctiores ad ecclesiastica beneficia eligantur; haec enim idea est cujuscunque discretioris electionis, ut praeferatur melior vel simpliciter, vel relative ad bonum commune. c. 46. de Appellat. et ibi interpr.

Cap. 2.
De Elect.
Dign.

10. Quum ergo et Patroni eligant, et permutantes, resignantesque in favorem eligant, dubium haud est, quin et ii digniorem praeferre teneantur. Inquit Synodus Tridentina: Omnes vero, et singulos, qui ad promotionem praeficiendorum quodcunque jus, quacunque ratione a Sede Apostolica habent, aut alioquin operam suam praestant, — alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, nisi quos digniores, et Ecclesiae magis utiles ipsi judicaverint, non quidem precibus, vel huma-

Trid. sess.
24. c. 1.

*no affectu, aut ambientium suggestio-
nibus, sed eorum exigentibus meritis
praefici diligenter curaverint.*

c. 13.

11. Quantum tamen ad forum exter-
num iustitiae spectat, sufficit dignum
esse, qui vel per praesentationem, vel
per permutationem, resignationemque
in favorem, aut per capitularia suffra-
gia, aut et collationem praeficitur. Ait
Synodus Tridentina: *Quod si jus Pa-
tronatus laicorum fuerit, debet is,
qui a Patrono praesentatus erit, ab
eisdem deputatis (Examinatoribus sy-
nodalibus) examinari, et non, nisi ido-
neus repertus fuerit, admitti.*

12. Et huic locus est, etsi Electores
praestent juramentum, quod eum eli-
gere velint: quem credent, Ecclesiae
esse utiliore. Hoc etenim juramentum
pertinet ad perjurii crimen, si Electo-
res suo defuerint officio: electio tamen
in foro judiciali toleratur, si electus
dignus repertus fuerit, ut evitentur li-
tes, et infinitae discordiae resecentur:
si enim hac ratione electiones possent
revocari, nulla in ecclesiastica Republi-
ca electio fere fieret, quae litibus, et
controversiis maxime perniciosus vexari
non posset.

Cap. 3.
De Ra-
tion, di-
scern.
Capae.
S. Thom.
2. 2.
quaest. 63.
art. 2.

13. Unde ergo desumenda est illa ca-
pacitas? Inquit S. Thomas: *Dignitas
alicujus Personae potest attendi du-
pliciter. Uno modo simpliciter, et se-*

cundum se: et sic majoris dignitatis est ille, qui magis abundat in spiritualibus gratiae donis. Alio modo per comparationem ad bonum commune. Contingit enim quandoque, quod ille, qui est minus sanctus, et minus sciens, potest magis conferre ad bonum commune, propter potentiam, vel industriam saecularem, vel aliquid hujusmodi.

14. Hinc, quia dispensationes spiritualium principaliter ordinantur ad utilitatem communem, ideo quandoque absque personarum acceptione in dispensatione spiritualium illi, qui simpliciter sunt minus boni, praeferuntur melioribus: *Non ergo, ait S. Doctor, Episcopus, Patronus, aut Elector tenetur semper dare meliori simpliciter, sed tenetur dare meliori quoad hoc; id est meliori quoad bonum commune, et utilitatem Ecclesiae.*

Quodlib.
6. q. 5.
art. 3.

15. Enimvero et attendenda est qualitas, conditioque beneficii. Quis enim ambigat, quin aliquis multo dignior, meliorque altero esse possit respectu unius beneficii, qui tamen foret minus dignus, si habeatur respectus ad beneficium alterius conditionis.

16. Inde oportet et locum, et tempus, aliasque circumstantias expendere, ut in provisione beneficiorum utilitas Ecclesiae eluceat. Aliquando enim non

spectandum est, quis sit inter eligibiles absolute dignior; sed quis sit dignior ex iis, quos quis per suum suffragium cum effectum Ecclesiae praeficere potest. Quid enim, si tres sint eligibiles, praevideam tamen, quod dignior inter illos certo non sit eligendus pluralitate suffragiorum; immo praevideam, si hunc eligam, pluralitate suffragiorum fore minus dignum inter omnes eligendum: an non praestat, inferiorem primo, ut excludatur tertius, utpote indignus, et omnium infimus, praeferre? Neque enim hoc casu dignior negligitur, siue postponitur ob causam, quae ad negotium non pertinet: sed ob causam ad negotium pertinentem; nimirum, ut minus dignus excludatur, et dignior, qui haberi potest, Ecclesiae praeficiatur.

17. Tum demum ergo locus est electioni digni, cum dignior non reperitur, praemissa mediocri, aut diligenti inquisitione; nimirum majore, minoreque pro conditione beneficii, cujus provisio imminet. Absit, ut haec inquisitio solum ad eos restringatur, qui se ipsos commendant, aut ab aliis commendantur. Enimvero plerumque hi omnium maxime suspecti sunt. Inquit S. Bernardus; *Pro quo rogaris, sit suspectus ipse; qui pro se rogat, jam judicatus est.*

18. Quippe Provisio beneficii haud minoris momenti censerī potest, quam administratio temporalis. Ecce ad negotium temporale undique inquiritur in meliores, et peritiores Operarios, et artifices; quidni id et fiat in delectu sacrorum ministrorum, a quibus tantarum animarum salus plerumque dependet? Me hercle! *optimi rerum aestimatores, qui magnam de minimis; parvam, aut nullam de maximis curam gerunt.*

19. Quid consultius, quam in provisione sacrorum munerum ab exemplo SS. Apostolorum nunquam oculos avertere, ut precibus, et piis operibus Deus in suppetias vocetur. Inquit Bartholomaeus de Martyribus: *Si igitur Apostoli ipsi electioni illi faciendae sese impares judicaverint. Et si Clerus universus pro more veteri cum populo congregatus, id demum se rite peracturum crediderit, si jejuniis, precibusque publicis caeleste lumen, opemque divinam sibi acersivissent; non horrebunt Reges (caeterique vel Electores, vel Collatores) eum per seipsos delectum habere.* Ibi. c. 6.

20. S. Pius die 18. Mart. ann. 1567. edidit Bullam, qua decernitur, quod, si in concursu plurium Clericorum ad unum beneficium, Episcopus minus habilem, postpositis magis idoneis, eli-

gat, possint ii, qui rejecti fuerint, amala electione hujusmodi ad Metropolitanum — appellare. Haec Constitutio licet ratione concursus, nullam in Gallia, vel alibi habeat auctoritatem, ostendit tamen, quisnam Ecclesiae sit spiritus in suorum ministrorum electione.

Cap. 4.
De gravit.
delect. per
accept.
Person.
S. Aug.
ep. 167.

21. Gravis est sententia S. Augustini: *Non leve, quantum arbitror, putandum est, esse peccatum, in personarum acceptione habere fidem Domini nostri Jesu Christi, si illam distantiam sedendi, ac standi, ad honores ecclesiasticos referamus. Quis enim ferat, eligi divitem ad sedem honoris Ecclesiae, contempto paupere instructiore, atque sanctiore.*

S. Chrys.
de Sacerd.
lib. 3.
c. 10.

22. Gravitas hujus peccati aestimanda est tum ex bonis, quae impediuntur, tum ex malis, quae tanta indiscretionem inducuntur. Inquit S. Chrysostomus: *Undenam, quaeso! existimas, tam multas in Ecclesiis turbas nasci? Equidem non aliunde opinor, quam ex Antistitum electionibus, casu potius, ac temere, quam diligenter, atque accurate factis.*

23. Synodus Tridentina singulos, et omnes, qui ad promotionem praeficiendorum alioquin operam suam praestant, monet, *nihil se ad Dei gloriam, et populorum salutem utilius posse fa-*

cere, quam si bonos Pastores, et Ecclesiae gubernandae idoneos promoveri studeant; eosque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, nisi, quos digniores, et Ecclesiae magis utiles ipsi judicaverint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium suggestionibus, sed eorum exigentibus meritis, praefici diligenter curaverint. Censent Interpretes, in beneficiis curatis non excusari peccatum mortale. Id ipsum asseritur a nonnullis in omnibus beneficiis.

24. Ergo illa jura eligendi, praesentandi, nominandi, conferendique non redundant in commoda, sed onera reddendarum in districto Dei judicio rationum. Refert Theodoretus: *Concilium Episcoporum contendit ab Imperatore Valentiniano I., ut ipse, utpote sapientiae, et pietatis insignibus praecclare exornatus Episcopum Mediolanensem deligat. At ille: major, est, inquit, haec Provincia, quam quae viribus nostris sustineri queat. Proinde vos divina repleti gratia, et illius splendore illuminati, multo magis hoc Episcopi deligendi negotium transigatis.*

Theodor.
Hist.
lib. 4.
c. 6.

25. Hoc exemplo et recentiores Principes, utpote Ludovicus VI., et Ludovicus IX. in Gallia valde abhorrerunt

In vit.
Barthol.
de Mart.
tyr.

a provisionibus ecclesiasticis. Narrant, Catharinam Reginam Lusitaniae dicere consueville, quod optaret, ut durante suo regimine Praelati Portugalliae essent immortales: quo fieret, ut nullum ad Episcopatum promovere teneretur: dicens, sibi plus, quam satis esse, si pro se ipsa, et toto suo regno deberet respondere, licet se responsalem non constitueret pro salute animarum.

S. Greg.
ad Cler.
Mediol.

26. Quid, quod et ipse S. Gregorius rescripsit ad Clerum Mediolanensem: *Antiquae meae deliberationis intentio est, ad suscipienda Pastoralis curae meae onera, pro nullius unquam misceri persona etc.*

Conc.
Gen.
Tom. 8.
col. 591.
edit.
Labbe.

27. Hincmarus eo aevo Presbyteris suis vitio dedit, quod ipsi, sollicitando Patronos, in causa essent, quod digniores, et meliores Clerici non praeficerentur. Quia inquit, quique fideles, si vestra culpa non esset, plus quaererent bonos Clericos, quam vestros Denarios: et hoc non suffertis: sed vos, et vestros nutritos in maledictionem mittitis, cum dato Patronis praemio, vobis, et illis peccatum emitis.

28. Proh dolor, quod nonnunquam Episcopi pessimo exemplo laicis Patronis tantae indiscretionis sint! Quippe, qui ipsi, neglecto delectu digniorum Ministrorum, Consanguineis, aut fa-

miliaribus suis passim opulentiora beneficia vel procurant vel donant. Querebatur S. Hieronymus: *Sed nunc cernimus, plurimos hanc rem beneficium facere, ut non quaerant, eos in Ecclesia columnas erigere, quos plus cognoscunt Ecclesiae prodesse; sed quos vel ipsi amant, vel quorum sunt obsequiis deliniti, vel pro quibus majorum quis rogaverit.*

S. Hier.
in ep. ad
Tit. c. 1.

* 29. Unde vero haec indiscretio magis succrevit, quam ex inaequalitate temporalium proventuum, ex quibus oculi carnis beneficia ecclesiastica aestimant? Monet S. Paulus: *Fiat aequalitas, sicut scriptum est: qui multum non abundavit, et qui modicum non minoravit.* Ecce inaequalitas proventuum indiscretiores provisiones, et sollicitationes peperit? Queritur Concilium Sardicenie: *Ejus enim causae praetextus est manifestus — nullus enim Episcopus, aut Clericus adhuc inveniri potuit, qui a majore, aut pinquiore civitate, locove ad minorem, tenuioremque transire studuerit.* Juxta S. Isidorum *recidisse jam Sacerdotii dignitatem ad regnandi cupiditatem apparet: ab humilitate ad superbiam; a jejuniis ad delicias prolapsam: a dispensatione denique ad dominium venisse.* Ait S. Bernardus: *Cum primos honorum gradus meruerint in Ecclesia; me-*

II. Cor. 1
c. 8.

Conc.
Sardic.
c. 1.

S. Isid.
lib. 3.
ep. 22.

S. Bern.
de Offic.
Episc.
c. 7.

ruerint autem vel vitae merito, vel pecuniae, seu etiam carnis, et sanguinis praerogativa: quae regnum Dei non possidebunt; non ideo Corda quiescunt, duplici semper aestuantia desiderio, quo utique occasione pinquiorum proventuum, magis, ac magis et dilatentur in plura, et ad celsiora sublimentur.

T I T V L V S XV.

De Bonis temporalibus Ecclesiae.

CAPVT I.

De Peculio Clericorum.

3. Hier. in vit. B. Malch. I. *Ex sententia S. Hieronymi: Ab Apostolis usque ad nostri temporis faciem Ecclesia persecutionibus crevit, Martyriis coronata est, et, postquam ad Christianos Principes venit, potentia quidem, et divitiis major, sed virtutibus minor facta est.*

2. *Primordiis Ecclesiae Clerici fere omnes propria bona ignorarunt, aut enim pauperes eligebantur, aut tales, qui patrimonium suum in pauperes abdicarunt. Nonnulli, intactis proventibus ecclesiasticis, de patrimonio proprio vivere voluerunt. Superfunt vete-*

res auctoritates sparsim in Decreto Gratiani *c. 21. et passim XII. q. 1.*

3. Hac occasione vetus invaluit regula, quod bona patrimonialia cujusque Clerici discernenda essent a proventibus ecclesiasticis: et fere omnia bona censabantur esse ecclesiastica, quae quis post ordinationem acquisisset, si aliunde non constaret, quod ea aut ante ordinationem habuisset, aut post ordinationem civili titulo, v. g. haereditate obtinuisset. *c. 1. XII. q. 1.*

4. Novo jure hanc discretionem bonorum exemplo peculii, quod servis, filiisque familias jus civile relinquit, illustrare placuit. Sic enim ad peculium profectitium novi juris argumentis re-
cidit, quidquid vel ex rebus, vel intuitu Ecclesiae Clericus acquirit. *c. 1. et passim de Pecul. Cler.*

5. Rescriptis Alexander III., quod Clerici de his, quae paternae successionis, vel cognationis intuitu, aut de artificio sunt adepti, seu dono consanguineorum, aut amicorum, non habito respectu ad Ecclesiam, pervenerunt ad ipsos, libere disponere, veluti jure patrimonii, aut titulo adventitii peculii, valeant. De his tamen, quae consideratione Ecclesiae, utpote vel ex piis redditibus, vel ex functionibus sacri ministerii perceperunt, nullum

de jure, quia ad peculium profectitium referuntur, possunt facere testamentum. Refert. c. 9. *de Testam.*

Cap. 2.
De Tit.
Cler. in
percept.
fruct.
Eccles.
I. Cor. 9.

6. Clerici novo jure, ad exemplum peculii profectitii, fructus beneficii percipere, aut et suos facere dicuntur, quia dignus est operarius cibo, mercedeque sua. Expressit uberius hujus retributionis justitiam S. Apostolus exemplo militis, Pastoris, et Agricolaë.

S. Greg.
hom. 17.
in Luc.

7. Suffragantur hæc exempla Clero industrioso, non otioso. Inquit S. Gregorius: *Quid nos, o Pastores (quod tamen sine dolore dicere non possum) quid nos, o Pastores! qui mercedem consequimur, et tamen Operarii nequaquam sumus? Fructus quippe S. Ecclesiæ in stipendio quotidiano percipimus, sed tamen pro æterna Ecclesiâ minime in prædicatione laboramus. Pensamus, cujus damnationis sit, sine labore hic percipere mercedem laboris.*

S. Bern.
Declam.
in Evang.
Ecce nos
reliq.

8. Absit, ut inde integram mercedem laboris mereantur illi, qui vel alios sibi substituunt ad explendum divinum ministerium Vicarios, vel per brevem horam dicendo privatim divino officio vacantes, reliquum diem otiose transigunt. Clamat S. Bernardus: *Vae, vae tibi Clerice! Mors in olla, mors in ollis carnum, mors in ejusmodi deliciis, non modo, quia secus intro-*

itum delectationis posita esse cognoscitur, sed ob id maxime; quia constat, populi esse peccata, quae comedis; sumptus ecclesiasticos te gratis habere reputas? Cantando, ut ajunt, bona tibi provenire videntur; sed bonum erat magis fodere, aut etiam mendicare.

9. Quid indignius, quod ex sola consumptione ecclesiasticarum rerum Clerici appareant, nomen quidem habentes Clericorum, rem autem non implentes Clerici circa liturgiam Domini Dei? Enimvero haec nulla est idea Operarii mercede digni. L. 42. §. 10. C. de Episc. et Cler.

10. In reliquis Canonum argumentis nihil vulgatius est, quam bona Ecclesiae vota fidelium, pretia peccatorum, patrimoniumque Christi, et pauperum dici; id ipsumque non aliunde, quam ex sententiis Patrum, Conciliorum, Pontificum, et reliquorum Episcoporum. Inquit S. Prosper, seu potius Julianus Pomerius: Unde datur intelligi, quod tanti, ac tales viri — scientes nihil aliud esse res Ecclesiae, nisi vota fidelium, pretia peccatorum, et patrimonia pauperum, non eas vindicarunt in usus suos, ut proprias, sed ut commendatas pauperibus dividerunt.

Cap. 3.
De indol.
pior.
redit.

Jul. Pom.
de vit.
con-
templ.
lib. 2.
c. 39.

S. Greg.
lib. 5.
ep. 55.

11. Inde S. Gregorius et ipsum patrimonium Romanae Ecclesiae dixit esse patrimonium pauperum. Monuit S. Pontifex eo tenore Protasium, Aqueensem Episcopum, ut Vigilio Arelatenſi diceret, *ut pensiones, quas Praedecessor ejus per plurimos annos percepit, et apud se de patrimonio nostro retinuit, ad nos, inquit, quia pauperum res sunt, studeat destinare.*

12. Enimvero Ecclesiae aliunde bona temporalia non obtigerunt, nisi ex oblationibus fidelium, qui ea Deo pro redemptione peccatorum voverunt, ut in pias eleemosynas erogarentur. Hinc et Principes eas rationes adduxerunt. *Quia juxta SS. Patrum traditionem novimus, res Ecclesiae esse vota fidelium, pretia peccatorum, et patrimonia pauperum, cuique non solum habita conservare, verum etiam multa, Deo opitulante, conferre optamus.* Ref. c. 59. XVI. q. 1.

13. Absit, quod Clerus vetus officium dediscere vel velit, vel possit. Ex sententia S. Bernardi: *Res pauperum non dare pauperibus, par sacrilegii crimen esse dignoscitur. Sane patrimonia pauperum sunt facultates Ecclesiarum.*

14. Accrescentibus diversi generis Ecclesiarum possessionibus, et dynastiis, monet Synodus Tridentina Episcopos:

Trid. sess.
25. c. 1.

Ne

Ne ex redivitibus Ecclesiae conſanguineos, familiaresque ſuos augere ſtudeant; cum et Canones Apoſtolorum prohibeant, ne res eccleſiaſticae, quae Dei ſunt, conſanguineis donent, ſed, ſi pauperes ſint, eis, ut pauperibus diſtribuant, eas autem non diſtrahant, nec diſſipent eorum cauſa.

15. Quum tum ex intentione offerentium, tum ex regulis Eccleſiae pii redivitus res Dei, patrimonium Crucifixi, pauperumque habeantur, Clericis eorum adminiſtratio ita relicta eſt, ut iis, veluti rebus Dei, et proventibus pauperum utantur. Praecipiunt Canones vulgo Apoſtolorum; *Nec liceat autem ex eis aliquid ſibi vindicare, vel propriis cognatis, quae Dei ſunt, largiri. Sin autem ſint pauperes, ut pauperibus ſuppeditet.* Et alibi: *Quod ſi his Episcopuſ non ſit contentuſ, et res in proprios uſuſ convertat, Synodo Provinciae poenas perſolvat.* Refert Gratianuſ c. 22. et 23. XII. q. 1.

Cap. 4.
De Juſt.
uſu pior.
provent.

16. Haec ideo, quia illae facultates Eccleſiae ipſi vel Episcopuſ, vel Clerico ad proprios uſuſ non ſuffragantur, niſi ad ſimplicem neceſſitatem agendaſ vitae. Juxta S. Chryſoſtomuſ: *Non dixit S. Pauluſ, quiſ militat, et non eſt dives? Sed quiſ militat ſuiſ ſtipendiis unquam? Neque dixit: Quiſ plan-*

S. Chryſ.
hom. 22.
in Epist.
I. ad Cor.

tat vineam, et aurum non colligit, aut fructum integrum non vindemiat? Sed: ex fructu ejus non edit? Non ex agnis, sed ex lacte. Oportet enim habere fortitudinem militis, et agricolae diligentiam, et curam Pastoris, et post haec omnia nihil amplius quærere, quam necessaria,

S. Bern.
ep. 2.
ad Fulc.

17. Superest et hodie haec disciplina. Inquit S. Bernardus: *Qui altario deseruit, dignum est, ut et de altario vivat. Conceditur ergo tibi, si bene deservis, ut de altario vivas: non autem, ut de altario luxurieris; ut de altario superbias: ut inde tibi compares fraena aurea, sellas depictas, calcaria deargentata, varia, grisseaque pellicea a collo, et manibus ornatu purpureo diversificata. Denique, quidquid praeter necessarium victum, ac simplicem vestitum de altario retines, tuum non est, rapina est, sacrilegium est.*

Trid. sess.
25. c. I.

18. Synodus Tridentina veterum Canonum argumento praecipit Episcopis, reliquisque Superioribus, *ut mores suos ita componant, ut reliqui ab eis frugalitatis, modestiae, continentiae, ac, quae nos tantopere Deo commendat, sanctae humilitatis exempla petere possint. Quapropter exemplo Patrum Concilii Carthaginensis IV. monet, ut modesta suppellectili, ac men-*

sa, frugalique victu sint contenti, et reliquo vitae genere, ac tota domo caveant, ne quid appareat, quod non simplicitatem, Dei zelum, ac vanitatum contemptum praeseferat.

19. Disertior est in eo genere argumenti S. Carolus in Conciliis Mediolanensibus ejus aevi. In Concilio Mediolanensi IV. expresse omnes, quibus uberes proventus sunt, monet: *Vos, item alii, quicumque estis, quorum fidei Christi patrimonium proprie ad divini cultus, pauperumque usum commissum est, cavete, ne ambitione, aut cupiditate prolapsi in alium, quam cui addictum est, convertatis, atque propterea sacrilegii rei damnationem aeternam subeatis.*

Conc.
Mediol.
IV. P. 3.
c. 7.

20. Ast quid? An Clerici divites patrimonio, ex rebus Ecclesiae vivere possunt? En veteres Canones! Juxta Canonem vulgo Apostolorum: *Ex his autem, quibus Episcopus indiget (si tamen indiget) ad suas necessitates, et peregrinorum fratrum usus et ipse percipiat, ut nihil ei possit omnino deesse.* Refert. c. 22. XII. q. 1.

Cap. 5.
De Divit.
patrim.

21. Quid clarius Decreto Concilii Antiocheni: *Episcopus, inquit, ecclesiasticarum rerum habeat potestatem ad dispensandum erga omnes, qui indigent, cum summa reverentia, et ti-*

more Dei. Participet autem et ipse, quibus indiget (sitamen indiget). Quid opus fuisset tam expressa conditione, si patrimonio divites ex rebus Ecclesiae, utpote patrimonio pauperum, vivere possent? ibi. c. 23.

22. Expressit eam conditionem et B. Augustinus: *Quae tamen, utpote bona Ecclesiarum (si pauperum compauperes sumus) et nostra sunt, et illorum: si autem privatim, quae nobis sufficiunt, possidemus, non sunt illa nostra, sed pauperum, quorum procuracionem quodammodo gerimus, non proprietatem nobis usurpatione damnabili vindicamus. Refert. c. 3. XXIII. q. 7.*

Synod.
Aquisgr.
c. 107.

23. Ait Synodus Aquisgranensis: *Nec illi, qui sua possidentes, dari sibi aliquid volunt, sine grandi peccato suo, unde pauper victurus erat, accipiunt. Quippe gratis non darent, quod gratis acceperunt, si pios proventus in suam sustentationem verterent, ut censum patrimoniale, diminutis expensis quotidianis, augerent.*

24. Superfuit haec disciplina et aevo Gratiani: *Verum his auctoritatibus, inquit, prohibentur ab Ecclesia suscipi, non illi, qui quondam fuerant divites, postea vero omnia reliquerunt; ut Petrus, Matthaeus, et Paulus; aut pauperibus distribuerunt, ut Zachaeus; aut Ecclesiae rebus adjunxe-*

runt, sicut illi, qui praedia sua vendentes, ponebant pretia ante pedes Apostolorum, ut essent omnia communia; sed illi, qui in domibus parentum residentes, vel sua relinquere nolentes, ecclesiasticis facultatibus pasci desiderant. Quis enim dubitat, eum lucrum captare, qui ex alieno vivit, ut suis sumptibus parcat. Gratian. ad C. 24. XII. q. 1.

25. Censent recentiores Theologi, sententiam ita conciliari posse, ut dicamus, S. Prosperum, aliosque veteres auctores loqui de illis, qui plane sufficientem habent sustentationem ex patrimonio, aut beneficio: tunc enim alterum est superfluum, et proinde pauperibus debitum. Alios vero et recentiores Auctores loqui de illis, qui neque ex patrimonio, neque ex beneficio sufficientem omnino sustentationem habent. Hi enim utrumque retinere possunt: modo ex utroque nihil accipiant ultra sustentationem decentem, juxta conditionem status. Quod enim vere superfluum est, dandum est pauperibus.

Bellarmino
de Cler.
lib. 1.
c. 27.

26. Inde elucet, primogeniam hanc indolem bonorum ecclesiasticorum et hodie superesse, utcunque saeculorum lapsu alia, aliaque successerit administrationis forma. Inquit S. Augustinus: Habebat ergo Dominus oculos, et a

Cap. 6.
De Mo-
dern.
discipl.

fidelibus oblata conservans, et suorum necessitatibus, et aliis indigentibus tribuebat. Apud Gratian. c. 17. XII. q. 1.

27. Et alibi: *Exemplum Domini accipite conversantis in terra: quare habuit loculos, cui Angeli ministraverunt, nisi quia Ecclesia sua loculos suos habitura erat, quare furem Judam admisit, nisi, ut ejus Ecclesia ejus fures patienter toleret? Refert. c. 12. ibi.*

28. Reliquorum veterum Canonum argumento libera bonorum ecclesiasticorum administratio, dispensatioque penes quemque Episcopum stetit, ut tum suis, tum suorum (si vere egerent) necessitatibus provideret, reliquumque pauperibus erogaret. c. 22. 23. 24. XII. q. 1.

29. Placuit aliquando partitio. Saeculo IV. Ecclesiae Romanae consuetudo invaluit, ut unam partem Pontifici, alteram Clero, tertiam pauperibus, quartam fabricae Ecclesiae consignare placeret. c. 27. ibi. q. 2.

30. S. Gregorius passim et aliis Episcopis hanc partitionem commendat. Apparet tamen hanc divisionem haud arithmetice fuisse institutam per aequales proportionem, sed variam fuisse secundum locorum consuetudinem, et circumstantias, quae nunc majorem portionem in pauperes, nunc in Clericos,

pro horum, illorumque indigentia, et numero impendendam suadebant. c. 29. et 30. XII. q. 2.

31. Hac occasione alibi tripartita, alibi nulla divisio apparuit. Nam haec divisio piarum obventionum nihil immutavit. Quippe hac divisione plus, minusque monebantur Episcopi, aut alii Administratores, ut fideliter proventus ecclesiasticos in praescriptos usus impenderent. Concilium Parisiense VI. hinc statuit: *Et licet crescente fidelium devotione copiosissimis, ac munificentissimis eorum liberalitatibus donata sit Ecclesia, eundem tamen usum Apostolorum Successores in tractandis, et dispensandis ecclesiasticis rebus se servare debere meminerint.*

Conc.
Parif. VI.
lib. I.
c. 15.

32. Novo jure administratio, et dispensatio proventuum beneficialium indivisim cujusque tituli Possessori libere relicta est, tacita tamen conditione, ut, procul a fastu et luxu, in praescriptos usus canonicos effunderentur, quia res transit cum suo onere. Hinc et Concilium Tridentinum, cui utique nova disciplina satis comperta fuit, exemplo veteris Concilii Carthaginensis justum usum piorum reddituum tum Episcopis, tum et reliquis Clericis commendat, *ne quid appareat, quod a sancto hoc instituto sit alienum; quodque non*

Trid. sess.
25. c. 1.

simplicitatem, Dei zelum, ac vanitatum contemptum praeseverat.

Cap. 7.
De Testamentam.
Cleric.
S. Hier.
ep. 2. ad Nepot.

33. Auctis bonis Ecclesiae invaluerunt corruptelae. Queritur S. Hieronymus: *Nonnulli sunt ditiores Monachi, quam fuerant saeculares, et Clerici, qui possident opes sub Christo paupere, quas sub locuplete, et fallaci diabolo non habuerunt; ut susciperet eos Ecclesia divites, quos mundus antea habuit mendicos.*

34. Hac occasione veteri cautela opus fuit, ut reprimerentur studia eorum Ministrorum, qui, praeterita cura pauperum, pietatem in quaestum verterant, ut pios proventus, quibus suum patrimonium auxerant, per testamentum in suam familiam transmitterent. Sanxit Concilium Antiochenum, facultates ecclesiasticas a patrimonialibus Cleri discernendas esse, quia has in pios usus reservari oporteret. c. 21. XII q. 1.

35. In Oriente de Episcopis edixit Justinianus Imp. eos nullo modo habere facultatem testandi, vel donandi, vel per aliam quamcunque excogitationem alienandi quid de rebus suis, quas, postquam facti fuerint Episcopi, possederint, vel adquisierint, vel ex testamentis, vel donationibus, vel alia quacunque causa, exceptis duntaxat his, quas ante Episcopatum habuerunt ex quacunque causa, vel quae post Episco-

patum a Parentibus, vel Theis, hoc est, Patruis, Avunculis, et fratribus ad ipsos pervenerunt, perventurae sunt. *L. 42. §. 2. C. de Episc. et Cler.*

36. In Occidente de Episcopis aequè, ac de reliquis Clericis statuit Concilium Agathense, *ut de rebus propriis, vel acquistis, vel quidquid de proprio habent, haeredibus suis, si voluerint, derelinquant. Quidquid vero de provisione Ecclesiae suae fuerit, sive de agris, sive de fructibus, sive de oblationibus omnia in jure Ecclesiae reserventur.* *Ref. e. 19. XII. q. 1.*

37. Jure novo superest rescriptum S. Gregorii, ut, discretis rebus patrimonialibus, quidquid Ecclesiae ipsius esse cognoscitur, vel in Episcopatus ordine acquisitum apparet, in ejusdem Ecclesiae conservetur dominio, ne quisquam exinde aliquid usurpare qualibet occasione praesumat. In compilatione Decretalium hoc Decretum Gregorio IX. per errorem inscribitur. *c. 1. d. Testam.*

38. Reliquis argumentis Decretalium vetus disciplina instauratur. Praecipit Concilium Lateranense III. bona ecclesiastica, sive ex rebus Ecclesiae, sive consideratione Ecclesiae acquisita penes Ecclesias, sive intestati Clerici decesserint, sive aliis conferre voluerint, esse conservanda, tum mobilia, tum immobilia. *c. 7. ibi.*

39. Inter haec exempla probavit tamen Alexand. III. consuetudinem, quod Clerici de mobilibus per Ecclesiam acquisitis ad pias causas, vel remunerationis gratia in favorem domesticorum moderate testari possent. *c. 12. d. Testam.*

40. Consuetudo, quae hic non improbanda dicitur, per relationem ejusdem rescripti Pontificii in Decretales Gregorii IX. quasi jure probata, et firmata fuit: tandem etiam pro jure invaluit. Unde et in Synodis postea passim permittitur Clericis de mobilibus sub moderationibus in citato rescripto Alexandri III. apposis testari. In Germania tamen Episcopi, alique Praelati eatenus veteri rigori subsunt, ut testari non possunt, nisi Indultum Papae meruerint.

Synod.
Osnabr.
P. 2.
Tit. II.
§. I.

41. Synodus Osnabrugensis ann. 1628. his rationibus instruxit Clericos: *Cum in officiis charitatis, ac piae remunerationis primo loco illis teneamur obnoxii, ac quibus beneficium nos cognovimus recepisse, facile intelligunt omnes Ecclesiarum nostrarum Clerici, et Beneficiati, qui de Ecclesiae stipendiis, ac redditibus vivunt, ut de iis, quae ex justa suarum rerum dispensatione supersunt, in supremæ voluntatis declaratione, non ex carnali affectione, sed pro Ecclesiae Dei utilitate disponant etc.*

42. Haec prope et fata fuere successio-
num ab intestato. Si aliquando haere-
des legitimi deessent Clericis, statuit
Justinianus Imp., ut et in patrimonia-
libus succederet Ecclesia: quia et laico-
rum haereditas, deficientibus legitimis
haeredibus, prae fisco corporibus illis,
quibus adscripti in vita fuerant, defe-
rebatur. *L. 20. C. de Episc. et Cler.*

Cap. 8.
De Suc-
cess. Cler.
ab intest.

43. Jure Decretalium declarat Ale-
xander III., in bona ecclesiastica, ab
intestato relicta, succedere Ecclesiam;
ita quidem, ut nomine Ecclesiae non
Episcopus, vel Successor Clerici, ubi
est Collegium Clericorum, sed ipsa com-
munis Congregatio, quae rerum illarum
canonicam distributionem, et curam ha-
bet, intelligatur: ubi autem in locum
defuncti tantum unus est ordinandus,
is relicta bona (sicut alia ipsius Ecclesiae)
in Dei timore dispenset. *c. 12. d. Testam.*

44. Inter ea tempora nonnullibi in-
valuit usus, quod alii saepe titulo vel
privilegii, vel consuetudinis intestato-
rum Clericorum haereditates sibi vindi-
carent. Repressis corruptelis legitimos
titulos probavit Bonifacius VIII. *c. 9.
de Offic. Ordin. in 6.*

45. Concilium Constantiense hac di-
cretione vetat, per Episcopos, et in-
feriores Praelatos bona decedentium
Canonicorum praeter, et contra juris
dispositionem occupari: *Constitutione*

Conc.
Constant.
sess. 39.
de Spol.

Bonifacii VIII. — super hoc edita, specialiter in suo robore duratura.

46. Hac occasione saepe consultius visum est Clericis, ut, ad excludendum jus, ut vocabant, spoli testandi facultatem impetrarent. Decidit Innocentius III., et illum Clericum testatum, ad jus spoli removendum, ceneri, qui extremam voluntatem in arbitrium tertii remisit. *c. 13. d. Testam.*

47. Forte tam diversi tituli successionum exemplo feudi, invaluerunt. Sic enim et ipsi Principes aliquando jus spoli sibi in haereditates intestatorum Clericorum vindicarunt, donec jus illud spoli Fridericus II., Rudolphusque I. ejurasset.

48. Recentiores Pontifices alibi jus spoli sibi titulo vindicandorum Canonum arrogarunt. In Gallia Principes Jus Papalis spoli supprefferunt. Germanis per Decretum Concilii Constantiensis adversus recentiores Curiae praetensiones consultum est.

49. Inde passim eo deventum est, ut legitimi haeredes sibi successionem intestatorum Clericorum in aquaestibus ecclesiasticis aequae, ac patrimonio reliquo vindicent, ea tamen conditione, ut oneribus beneficii satisfaciant, quia res transit cum suo onere. *Arg. c. 9. de Offic. Ordin. in 6.*

50. Quantum ergo illa successio acquæstus ecclesiasticos spectat, fructus non tantum percepti, sed et percipiendi ad hæredes devolvuntur pro rata præstiti servitii. Receptum inde est, esse aliquando dividendos pro rata temporis, quo onera beneficii defunctus tulit; eodem modo, quo fructus dotis soluto matrimonio bipartiri solent. In pluribus Ecclesiis receptum est, annum divisionis, veluti mortualem computari a festo S. Joannis, vel alterius Sancti, quia ab eo die annus residentiae inchoari solet.

51. Inter Canonicos aliquando annus gratiae receptus est, tum ad expungendum aes alienum, tum ad surrogandos sumptus funerales, tum denique ad supplendos annos carentiae. In Germania superest vetus Concilii Trevirensis de ann. 1310. Decretum, *ut nulli Canonico talem annum, talisque anni redditus liceat retinere.*

Marten.
Tom. 4.
append.
col. 247.

52. In reliquis haud excusantur hæredes ipsi, quin acquæstus ecclesiasticos, in quantum a patrimonialibus discernere possunt, in pias causas erogare teneantur, quia res transit cum suo onere. Cum Guilielmo Episcopo Parisiensi aliquando nuntiatum esset, sibi ex hæreditate Canonici cujusdam tria Marcarum millia ab intestato obtigisse, prae-

Thom.
Cantipr.
lib. 2.
c. 55.

cepit mox pecuniam in usus pauperum erogari.

* 53. Quid igitur in morali doctrina reliquum est, quam Clericos, si in vivis suo officio erga pauperes defuerint, sui periculi in rationibus divini judicii monere? En sententiam S. Hieronimi: *Amico quippiam rapere furtum est, Ecclesiam fraudare sacrilegium est. Accepisse, quod pauperibus erogandum est, et esurientibus plurimis vel cautum esse, vel timidum; aut, quod apertissimi sceleris est, aliquid inde subtrahere, omnium praedonum crudelitatem superat. — Optimus Dispensator est, qui sibi nihil reservat. Juxta Concilium Matisconense II.: Qui oblationes fidelium — quae Ecclesiae conferuntur, retinent, veluti retentatores Ecclesiae, aut egentium necatores, ab Ecclesiae liminibus arceantur. Capitularium haec est sententia: Ne cui liceat res, vel facultates Ecclesis, vel Monasteriis, vel Xenodochiis pro quacunque eleemosyna cum justitia delegatas retentare, alienare, atque subtrahere. Quod si quis fecerit, tanquam necator pauperum, antiquorum Canonum sententiis constrictus, ab Ecclesiae liminibus excludatur, quamdiu ab ipso ea, quae sunt ablata, et re-tenta, restituantur. Quis disertior in eo genere argumenti S. Bernardo? Cla-*

S. Hier.
ep. ad
Nepot.

Synod.
Matiscon. II.
c. 4.

Capit.
Franc.
lib. 6.
c. 135.
et lib. 7.
c. 491.

S. Bern.
ad Henr.
Sen. c. 2.

mant nudi, inquit, clamant famelici, conqueruntur, et dicunt: — vita nostra cedit vobis in superfluas copias. Nostris necessitatibus subtrahitur, quidquid accedit vanitatibus vestris etc. Caeterum stabunt in futuro in magna constantia adversus eos, qui se angustiaverunt: stante quippe pro eis Patre Orphanorum, et iudice viduarum. Ipsi enim tunc vox erit: quamdiu non fecistis uni de his minimis meis, nec mihi fecistis.

TITVLVS. XVI.

De Decimis, et Oblationibus.

CAPVT I.

De Origine, et jure Decimarum.

1. Infit Concilium Nannetense: *Instruendi sunt Presbyteri, pariterque admonendi quatenus noverint decimas, et oblationes, quas a fidelibus accipiunt, pauperum, et hospitum, et peregrinorum esse stipendia, et non quasi suis, sed quasi commendatitiis uti. De quibus omnibus sciant, se rationem posturos in conspectu, et, nisi eas fideliter pauperibus administraverint: damna passuros.*

Conc.
Nannet.
c. 10.

Fleur.
J. E. P. 2.
c. 10.

2. En brevem rerum Synopsin? Judaei, Deo decimas, et primitias fructuum ad sacrificia, et vota offerre assueti, idem institutum sub Evangelio urgendum censuerunt: Pagani autem, ad Christum conversi, maximos sumtus in sacrificia idolorum, et profana spectacula impensos, bonis operibus deputarunt. Constat inde a principio fidelibus decimarum, et primitiarum oblationes fuisse commendatas. *c. 65. et 66. XVI. q. 1.*

S. Hier.
in cap. 3.
Malach.
S. Chrys.
hom. 11.
in ep. ad
Eph.
S. Aug.
in Psal.
146.

3. Haëtenus tamen Christiani de decimis, et fructuum primitiis, et aliis oblationibus aequè, ac de caeteris elemosynis in pauperes conferendis movebantur, et singulorum pudori relinquebatur: velletne dare: an non dare. Hortabatur quidem S. Hieronymus populum ad Decimarum solutionem: sanctus quoque Joannes Chrysostomus earum solutionem omnimodis suavit, nec minus eas commendavit S. Augustinus: nullum tamen rigorosum tunc temporis adhuc erat praeceptum de Decimis. Exeunte saeculo VI. Episcopi in negligentes decimas dare censuras strinxere. Inde in Oriente eas exactiones Justinianus suppressit. *L. 39. §. 1. C. de Episc. et Cler.*

4. In Occidente saeculo IX., quo in Decimis praestandis laici fere omni officio

ficio defuere, pristinum censurarum rigorem auxerunt Constitutiones Francorum Regum. Fortassis illa bonorum ecclesiasticorum dissipatio ansam dedit iuri incrustando, quod ex lege divina firmari posse videbatur. Superest Ludoviciani Capitularis fragmentum in Decreto c. 7. *XVI. q. 7. et ibi Correct. Rom.*

Capit.
Franc.
lib. 5.
c. 101.

5. Sunt, qui Decimas juris divini esse censent. In Decreto enim Gratiani frequentes occurrunt auctoritates, quae eo genere argumneti, et exempli jus Decimarum Ecclesiae vindicant. c. 5. et 6. *ibi.*

6. Novo jure receptum est dogma, Decimas Deo deberi in signum universalis domini. Hinc Caelestinus III. pronuntiavit, et ex artefactis, omnique honesto lucro Decimas deberi. c. 22. *de Decim.*

7. S. Thomae tamen, reliquisque Theologis visum est, Decimas proprie divini juris haud esse, nisi, quantum ad sustentationem Ministrorum sunt necessariae. Illa enim lex Mosaica judicialis in reliquis est, quod Sacerdotibus, et Levitis, nulla haereditaria portione donatis, a caeteris tribubus decima reddituum pars esset solvenda: si tamen Christiani aliunde Clericis prospicerent, huic oneri supersedere possent. Quare Graeci, ac caeteri per Orientem Christiani decimarum exactiones nunquam admi-

Nov. 3.
et 43.

ferunt, quia ex Novellis Justiniani constat, Clerum aliunde habuisse sufficientes redditus alimoniae. Nihilominus per Occidentem consuetudine continua, et constitutione humana, exemplo legis divinae innixa, decimae debentur.

Cap. 2.
De di-
vers. De-
cim.

8. Jure novo declarat Pontifex: *De vino, grano, fructibus arborum, pecoribus, hortis, negotiatione, de ipsa etiam militia* (id est feudo, vel terra, quae militem debet) *de venatione, de omnibus bonis decimae sunt ministris Ecclesiae tribuendae; ita, ut, qui de his eas solvere neglexerint, ecclesiastica districtione debeant percelli.* Refert. c. 22. *de Decim.*

9. Adeo exemplis novi juris nulla terra, nullum seminis genus, nulli fructus, nullae res, nullum opificium, nullum negotium, nullum lucrum a decimis excusatur. Rescripsit Alexander III. Vintoniensi Episcopo: *Mandamus, quatenus Parochianos tuos de apibus, et de omni fructu decimas persolvere ecclesiastica districtione compellas.* Superest c. 6. *ibi.*

10. His exemplis decimae dividi solent in praediales, personales, et mixtas. Praediales spectant fructus et proventus naturales, civilesque possessionum. Personales referuntur ad lucrum opificii, artificiique. Mixtae in fructu, et faetu pecorum constituuntur.

11. In tanta diversitate decimarum, quantum ad causam, et quotam debiti, diversas consuetudines locorum esse spectandas saepe rescripsere Pontifices. Sic Concilium Lateranense IV. pronuntiat: *Illae decimae necessario solvendae sunt, quae debentur ex lege divina, vel loci consuetudine approbata.* Ref. c. 32. de Decim. in integr. lect.

12. Juxta Interpretes decimae Personales passim consuetudine interierunt. Superfunt praediales, et mixtae; et haec, illaequae alibi majore, alibi minore numero. Sic in Belgicis Provinciis exaruerunt decimae lignorum, faeni, herbarum, ovium, agnorum, lanae, porcorum, vitulorum, anserum, et similia.

13. Oportet ergo cujusque loci consuetudinem explorare, servareque; aut si de ea non constet, exemplum ex vicina petere. Haerente dubio Jus Decretalium, veluti jus commune, in regula est; consuetudo in exceptione primas fert. Inde a Decimis passim excusantur fructus, de quibus a tempore 40 annorum decima praestari haud consuevit; utpote si consuetudo positiva probetur.

14. Inter ea saecula, quibus in Occidente caeperant decimarum exactiones, praeceptum est, ut quisque Parochus suorum subditorum decimas colligeret.

Cap. 3.
De Jur.
Paroch.
Decim.

Vetus enim regula habuit, ibi reddendas esse decimas, ubi per totum anni circulum Missas audiunt, et eorum infantes baptizantur. c. 46. XVI. q. 1.

15. Veteri more administratio decimarum per totam Diaecesin inde Episcopi fuit, ea tamen lege, ut Ecclesias Parochiales factas tectas tenerat, ornamenta, et reliqua, quae ad cultum divinum necessaria viderentur, conferret, Ministris altarium ea, quae ad victum, et vestitum pertinent, largiretur, et tandem eleemosynas, a Canonibus praescriptas pauperibus erogaret. Ita in Concilio Turonensi, quod ann. 813. celebratur, et Concilio Wormatiensi anno 868. statuitur: *Ut decimae in potestate Episcopi fiant, qualiter a Presbyteris dispensentur etc.*

Conc.
Turon.
c. 16.
Conc.
Wormat.
c. 36.

16. Quum novo jure invaluisset, quod omnes proventus ecclesiastici singulis titulis inhaerent, decimarum omnium libera administratio Parochis, veluti jure communi obtigit. c. 29. et 30. de Decim.

17. Hac divisione vetus quarta Episcopi in decimis Parochialibus aequae, ac in caeteris proventibus ecclesiasticis exaruit, nisi forsan vel ex particulari conventionem, vel ex alio singulari titulo Episcopus sibi aliquam portionem aliquando alicubi reservasset. c. 13. ibi.

18. Nonnunquam inter Parochos ex-
ariere dissidia, eoquod essent homines,
qui in alia Parochia terras excolerent.
Decidit Alexander III., consuetudinem
esse observandam cujusque loci. c. 18.
de Decim.

19. In regula Interpretibus placuit
distinctio inter decimas praediales, seu
reales, et personales, seu industriales.
Decimae personales debentur illi Eccle-
siae, ubi quisque recipit ecclesiastica Sa-
cramenta: reales vindicat sibi illa Ec-
clesia, in cujus districtu illa praedia sunt
sitae. c. 2. *de Restit. Spol. in 6.*

20. Sed quid eo casu de Decimis mix-
tis? Synodus Wigorniensis ann. 1240. Synod.
Wigorn.
c. 44.
ita decidit: *quod, in quacunque Pa-
rochia per totum annum fuerit ovile,
licet oves Parochiae vicinae aliquando
limites transeant ad pascua quaerenda,
illi Ecclesiae, in cujus Parochia con-
tinuo cubaverint, Decimae tribuan-
tur. Quod si continuo cubant in una
Parochia, et continuo pascant in alia,
inter Ecclesias Decima dividatur. Si
ergo per medietatem anni in Parochia
alia pascantur, ex aequo Decima divi-
ditur. Si inaequaliter pascantur in di-
versis Parochiis, pro rata temporis De-
cima dividenda est.*

21. Jure novo Jus Parochiale perci-
piendi Decimas fructuum quorumcun-
que, infra limites Parochiae excrescen-
tium, per titulum juris definitum est,

ut jus decimandi intra eosdem limites contra Ecclesiam Parochialem praescribi non possit, nisi cum quadragenaria possessione concurrat titulus; vel ejus defectum suppleat lapsus tanti temporis, cujus contrarii memoria non existat. *c. 1. de Praescript. in 6.*

22. In reliquis jus decimandi titulo Ecclesiae Parochialis cohaeret. Si ergo Ecclesia Parochialis alteri loco incorporata fuit, in Vicarium temporalem, perpetuumque haud transit jus illud decimandi, quia titulus Ecclesiae Parochialis per eam unionem translatus censetur.

Cap. 4.
De Decim. laic.
et infeud.

23. Superfunt et laicis Decimae, quas plerumque infeudatas vocant, atque quidem duplici titulo: sunt enim quaedam Decimae origine laicae. Sic in feudis, emphytheusibus, et censibus constituendis domini suis Vassallis praedia dederunt cum onere partis fructuum, quod in colonis partiariis, et Solario manifestum. De illis Decimis plane laicilibus hic non agitur, sed de veris Decimis origine sua ecclesiasticis, quarum a populo in usum Ecclesiae oblatarum Laici omnino sunt incapaces. *c. 1. XVI. q. 7.*

24. Et tamen plures usurpabantur, quas Dynastae aut propria auctoritate sibi vindicabant, aut per indiscretionem indulgentiam Praelatorum obtinebant. Inge-
muit tantae ignaviae aliquando Gregorius VII. *c. 13. l. q. 1. c. 3. XVI. q. 7.*

25. Ingemuit novo jure huic vitio Cleri et Alexander III.: *statuimus*, inquit Pontifex, *ut, siquis Praelatorum alicui laico, in saeculo remanenti, Ecclesiam, decimum, oblationemque concesserit, a statu suo, sicut arbor, quae inutiliter terram occupat, succidatur.* Refert. c. 17. de Decim.

26. Enimvero Decimae ecclesiasticae per deputationem illam, quod Ecclesiae ministris jure divino ad sustentationem reserventur, quodammodo spirituales censentur. Inde novo jure invaluit regula, Laicos nulla ratione Decimas detinere, aut praescriptione acquirere posse. c. 7. et 10. de Praescript.

27. Concilium Lateranense III. diserte prohibuit, ne laici de novo jus decimandi acquirere, aut haecenus possessum in alios laicos transferre possent. Quippe Decimae spectantur veluti propria stipendia Cleri. c. 19. de Decim.

28. Invaluit tamen aliquando communis interpretatio, laicis permissum esse, Decimas retinere ante Concilium Lateranense de ann. 1179. obtentas. Inde Alexander IV. diserte distinxit inter Decimas ante, et post Concilium Lateranense III. acquisitas. c. 2. §. 3. ibi in 6.

29. His constitutionibus factum est, ut Decimae, quas laici ann. 1179. tenebant, ipsis relinquerentur; quae vero

illo Concilio posteriores essent, illegitimae haberentur, si id probari posset: sin minus, pro infeudationis antiquitate praesumitur, si modo centenaria, aut immemorialis possessio sufragetur. *c. 7. de his, quae fiunt a Praelat.*

30. Expeditiones sacrae novum genus Decimarum Papis pepererunt. Cum enim Levitis quondam praeceptum fuisset, ut Decimarum, a populo acceptarum, Decimas summo Sacerdoti redderent, homines incessit persuasio, Pontifici Romano Decimas omnium fructuum beneficialium deberi. Inde exarscentibus Cruciatis saepe Reges, saepe Imperatores Decimas, a Clero exigendas, a Papis impetrarunt. In Gallia per Comitata Melodunensia ann. 1580. et per contractus, cum Rege denis annis renovandos, Decimarum onus factum est perpetuum, cui nonnunquam, si opus est, gratuitum donum adjicitur.

31. In Gallia ac Belgio et reliquae Decimae laicis infeudatae, tanquam alii redditus vulgares, et patrimoniales aestimantur, ut de iis etiam in petitorio Judex civilis cognoscere possit: quo ipso abrogata est constitutio Gregorii IX., quae refertur *c. 35. de Decim.*

32. Interim et hae primigeniam recuperant indolem, si ad quandam Ecclesiam aliquando libere, et simpliciter revertantur: nam si illae Decimae non

pure, sed cum onere feudali, aut non per se, sed cum universitate castri, aut alterius praedii per modum accessionis Ecclesiae a laicis obtigerint, veluti laicales, et temporales spectantur. In Gallia vetat ann. 1749. Ludovicus XV., ne Ecclesiae infeudatas laicis Decimas libere, et simpliciter recuperare possint, nisi a Rege legem amortisationis impetraverint.

33. Vetus origo Decimarum laicis infeudatarum in Gallia emerfit. Saeculo enim VIII. concessionibus Caroli Martelli passim Laici, defectu militaris stipendii, Ecclesias, id est, proventus ecclesiasticos, titulo feudi nacti sunt, ea lege, ut Parocho justam exinde sustentationem praeberent. Praecipit Capitulare: *Ut, qui Ecclesiarum beneficia habent, nonam, et decimam ex iis Ecclesiae, cujus res sunt, donent, et, qui tale beneficium, seu praedium habent, quod ad medietatem laborent, de earum portione proprio Presbytero, id est, Parocho decimas donent.*

Cap. 5.
De Decim.
ad Monast.
et Capit.
devolut.

Capitul.
lib. 2.
c. 157.

34. Id genus infeudationis, aut et dissipationis aegerrime, ut justum erat, tulerunt Concilia, et Episcopi, porrectis Principi precibus, ut, repressis laicorum usurpationibus, veteres proventus, et possessiones Ecclesiis, quantum fieri posset, restituerentur.

35. Laici, tum edictis regiis, tum censuris ecclesiasticis ad justam restitutionem compulsi, illas Ecclesias, et Decimas plerumque Monachis, et Canonicis reddere volebant, ut vel per fundationem novi Monasterii, aut Claustrum sui nominis gloriam relinquerent, vel Religiosorum hominum pia, et perpetua suffragia sibi, suisque conciliarent, vel instantiis, et sollicitationibus Monachorum, Canonicorumque cederent. Observat Christianus Lupus: *Et Monachorum, et Regularium in Cathedrali, aut Collegiata claustrum Clericorum disciplina tunc florentissime vigeat. Hinc plures laici, dum saeculares, aut singulares Clericos, saepe concubenarios, averfantur, detentas altarium Decimas illis donarunt, ex ipsis fundarunt nova Monasteria, ac regularia Collegia, atque ita utramque istam professionem opulentissime ditaverunt.*

36. Inde duplici titulo Monasteriis, et Capitulis obtigerunt Decimae. Sunt aliae, quas labori Monachorum, qui resectis sylvis terras steriles ad frugem reduxerant, debent illi, qui deinceps vicos, et oppida, agrosque ea legere ceperunt. Sunt aliae a Magnatibus, quas Ecclesiis olim in situ suo jacentibus eripuerant, restitutae, aut et ab Episcopis donatae. In illa restitutione laicorum decrevit Urbanus II.: *Decimas, et Ec-*

Christ.
Lup.
Tom. 5.
schol.
p. 186.

clesias a laicis Monachi non suscipiant absque consensu, et voluntate Episcoporum. Refert. c. 39. XVI. q. 7.

37. Hac occasione nonnulli Episcopi quæstum facere videbantur, quia facillime consensum, reservato sibi annuo censu, vel alio oblato pretio, pro redemptione altarium, ut vocabant, præbebant. Damnatae sunt hae nundinationes. c. 4. I. q. 3.

38. Jure novo redire ad regulam placuit, quæ vetat, Regulares a Laicis Decimas, aut Ecclesias recipere sine consensu Episcopi. Hinc in Concilio Lateranensi III. pronuntiat Alexander III.: *Ecclesias, et Decimas de manu Laicorum sine consensu Episcoporum, tam illos (Templarios) quam alios Religiosos recipere prohibemus. Ref. c. 3. de Privil.*

39. Et vero, si Episcopus officio defuisset, recursui ad Papam locus datus fuerat. Sic in Concilio Melfitano sub Urbano II. decretum est: *Qui (Episcopus) si forsan improbitatis, aut avaritiæ causa consentire noluerit, Romano Pontifici nuntietur: et cum ejus licentia, quod offerendum est, offeratur.*

Conc.
Melfit.
c. 5.

40. Non dubium igitur est, his auspiciis successisse Monasteriis, et Capitulis, quod abinde plures Ecclesias, et Decimas obtinerent, eo onere, ut si-

Synod.
Londin.
c. 4.

deles, et largas eleemosynas exinde facerent indigentibus Parochianis. Praecipit ann. 1342. Synodus Londinensis: *Religiosi praedicti beneficia appropriata obtinentes ecclesiastica, secundum beneficiorum hujusmodi facultates, annis singulis pauperibus Parochianis, circa eleemosynae quantitatem ipsorum locorum Ordinariorum moderandam arbitrio, per Episcopos ipsos distribuere, compellantur sub poena sequestrationis.*

Cap. 6.
De Decim.
Noval. et
Minut.

41. Inter recentiora illa Privilegia Monasteriorum, et Capitulorum frequentius justus locus superfuit distinguendi Decimas novales, et minutas a veteribus, et majoribus, quia, his subductis, illae jure communi Parocho vindicantur. Eo argumento Novales dixit Pontifex, quae ex praedio recens ad fructum decimabilem redacto colliguntur. c. 21. *de Verb. signif. et Interp. de Decim.*

42. Consultus est Innocentius III.: Cum in quibusdam Parochiis ad quasdam Ecclesias, vel personas ecclesiasticas ab antiquo pertineat perceptio Decimarum, et de novo fiant novalia in eisdem, ad quas hujusmodi novalium Decima incipiat pertinere? Rescripsit Pontifex: *Decimae novalium, quae fiunt in Parochiis earundem, ad ipsas procul dubio pertinere noscuntur.* Res. c. 29. *de Decim.*

43. Hoc exemplo decidit Alexander IV.: *Nec pro eo, quod forte in aliquibus Parochiis omnes majores Decimas, seu partem illarum acquirunt de manibus Laicorum, possunt pro eadem, vel simili portione, si de novo postmodum sunt novalia, in eisdem petere, vel percipere novalium Decimas eorundem, nisi alia rationabilis, per quam hoc facere valeant, causa subsit.* Refert. c. 2. §. 6. *ibi in 6.*

44. Harum causarum rationabilium prima est illorum, qui vel per privilegium, vel per praescriptionem jus decimandi titulo incorporationis, seu appropriationis ipsius Ecclesiae Parochialis obtinent; quippe eo titulo ipsam Ecclesiam Parochialem, veluti Parochi primitivi possident, licet curam per Vicarium exerceant, cui congrua portio praestanda est.

45. Reliqui Decimatores nullum jus habent ad novalis Decimas, quia eae reservantur Parocho, aut Vicario perpetuo. Nonnullibi usus habet, quod Parochis, vel Vicariis perpetuis novalium ususfructus per quinque, septemque annos a tempore, quo terra novalis coli caepit, relinquatur. Si integra Vicarii competentia consistat in pecunia, Vicarius omni juri decimandi renuntiasse censetur.

46. Sialiquando quibusdam expressum privilegium datum est, etiam novales Decimas percipiendi, illud genus indulti eo moderamine explicat Alexand. IV., ut non intelligatur de novalibus, quas tempore impetrationis possederunt alii; et restringatur ad ea loca, ubi veteres tunc, quando privilegium novalium impetratum fuit, ipsi impetratores habebant, et pro ea solummodo portione suffragetur, qua ipsi tempore impetrationis hujusmodi percipiebant antiquas. Inde subdit Papa, indultum de recipiendis Novalibus obtentum ab iis, qui tempore impetrationis totaliter veteres Decimas percipiebant, ultra medietatem novalium non extendi. c. 2. §. 1. de *Decim. in 6.*

Brun-

nem.
J. E. l. 2.
c. 7.

47. Henricus III. Dux Brabantiae per testamentum restituit Decimas novallium generaliter per totam Brabantiae terram Ecclesiis, et ecclesiasticis personis, ad quas pleno jure pertinent.

48. Meminit Innocentius III. et minutarum Decimarum, eo argumento, ut eas juri Parochiali vindicet, tametsi alii jus majores Decimas percipiendi per privilegium, praescriptionem, vel alium juris titulum possideant. c. 30. d. *Decim.*

Cap. 7.
De Ex-
empt.
Religios.

49. Jure communi ad Decimarum solutionem tenentur omnes c. 3. 4. 5. de *Decimis*, praesertim Laici, qui a Parochis, et Clericis spiritualia accipere de-

bent. Unde et jure quasi naturali Decimas pro Sacerdotum sustentatione dare tenentur. Refert Broudaeus ad Lovetium non semel judicatum esse, Laicos obligari ad solvendas Decimas e suis terris, tametsi a tempore *immemoriali* non solvissent, si non ostendant, Decimas istius terrae titulo infeudationis sibi competere. Narrat dein, judicatum fuisse ann. 1633. contra cujusdam loci Toparcham, ipsum obligari ad solutionem Decimarum ex quibusdam fundis, licet probata esset possessio immemorialis non solutionis Decimarum per elocationes continuo factas a centum et quinquaginta annis, aliaque acta in lite exhibita. Quinimo Toparchae, praetendentes titulo suae Toparchiae exemptionem a Decimis solvendis e suis fundis dominicalibus, non semel repulsi sunt, non obstante possessione non solvendi, dum judicatum est, eos non eximi, nisi speciali privilegio suam exemptionem probaverint. Attento quoque jure communi etiam Principes, et Reges e suis terris Decimas debere solvere unanimi consensu tradunt Canonistae: praetendunt tamen nonnulli Principes immunitatem ob immemoriam praescriptionem etc. Veteri jure et Monachi, tametsi victitarent ex labore manuum, ad Decimas reddendas adstricti fuerunt. c. 6. *XVI. q. 1.*

Broud. ad
Lovet.
lit. D.
num. 9.

§0. Supereſt ſub nomine Paſchalis II. Decretalis, quae Monachos, et Clericos in communi viventes ab exactionibus Decimarum *de laboribus, ſeu nutrimentis ſuis propriis* eximit. c. 47. *ibi.*

§1. Spectabant ergo, ut apparet, hae exemptiones Decimas minutas. Unde et Concilium Lateranenſe id genus exemptionis et leproſis in communi viventibus indulſit, ut de hortis, et nutrimentis animalium ſuorum Decimas tribuere non cogantur. c. 2. *de Eccleſ. Aedif.*

§2. Reſcripſit Hadrianus IV. monendos et urgendos Monachos eſſe, ut Decimas de terris cultis, in quibus olim domus conſtructae fuerant, Eccleſiae ea integritate perſolvant, qua priuſquam in eadem Parochia morarentur, ſolebant veluti majores perſolvi. c. 4. *de Decim.*

§3. Juxta Alexandrum III. Pontifices aliquando fere omnibus Religioſis Decimas laborum ſuorum conceſſerant: ſed Hadrianus IV. ſolis fratribus Cifterciensis Ordinis, et Templariis, Hoſpitalariis Decimas laborum ſuorum, quos propriis manibus, vel ſumptibus colunt, indulſit: caeteris vero permittit, ut de novalibus ſuis, quae propriis manibus, vel ſumptibus excolunt, et de nutrimentis

mentis animalium fuorum, et de hortis suis Decimas non persolvant. c. 10. *ibi.*

54. Reliquis juris novi exemplis et Cisterciensium privilegium restringere placuit, quod auctis Monasteriis Cistercienses sibi attraherent praedia, et possessiones, e quibus antea Decima solvi solebat. Consuluit Alexander III. Monachis, ut desuper cum ipsis, qui Decimas praetendebant, componerent. c. 9. *de Decim.*

55. Alibi repressit Pontifex Monachos, qui exemptionem suam porrigebant et ad illas terras, quas aliis excolendas elocabant, ut nec ipsi, nec conductores Decimas solvere tenerentur. c. 11. *in integr. lect. ibi.*

56. Hoc exemplo mandat Alexander III., ut et Cistercienses de illis possessionibus, quas conducunt, aut ad firmam accipiunt, Decimas, si ex iis antehac Decimae praestari solebant, reddant. c. 8. *de Decim.*

57. Denique vetantur Cistercienses de novo possessiones, ex quibus Decimae solvi solebant, acquirere, nisi pro novis Monasteriis erigendis; et tunc eas vel aliis elocare, ut Decimae praestentur, aut ipsi, si propriis manibus, et sumptibus excolunt, Decimas reddere tenentur. c. 34. *ibi.*

58. In Gallia tamen ann. 1620. tum Cistercienses, tum alii religiosi Ordines patientes litteras Ludovici XIII. obtinuisse dicuntur, quibus immunitas a Decimis et possessionibus, quae sunt de fundatione, dotatione, et dominio illarum Abbatiarum, tam pro illis, quas propriis manibus excolunt, quam et istis, quas suis colonis excolendas relinquunt, conceditur.

59. Quodcunque autem sit in eo genere Regularium privilegium, id non nisi personale est, ut ad alium possessionem haud transire possit, quia neque possessionibus, nec rebus inhaerere censetur. Sic alicubi ann. 1602. Parocho adjudicatae fuerant Decimae et terris, quas quidam Laicus a Cisterciensibus emerat.

60. Decima vi nominis Decimam partem exprimit, ipsoque jure ad eam partem taxatur, tametsi consuetudo ad partem vel undecimam, vel duodecimam, vel vigesimam, et trigesimam reduxerit. Quippe non obstante hac, vel alia diminutione decima appellatur, quia vel illae partes in locum Decimae successerunt, vel quia ad decimam partem quondam sacrum illud tributum institutum, exactumque fuit. *c. 1. de Decim.* Inde ad sensum Canonum, et mentem Concilii Tridentini integram Decimam persolvere censetur, qui praescriptam moribus quotam reddit.

Cap. 8.
De mod.
solv. de-
cim.

Trid. sess.
25. c. 12.

61. Praecipit Concilium Tridentinum integras Decimas, utpote secundum quotam consuetudine definitam, reddi. Et quidem in fructibus praedialibus nullus locus est deducendis expensis vel culturae, vel feminis, vel mercedis, et operarum. *c. 7. 22. et 26. de Decim.* Saepe tamen usus habet, quod novallium Decimae, si majoribus expensis, et laboribus opus fuerit, aliquot annis vel in totum, vel in tantum pro indemnitate quadam, et repartitione expensarum remittantur. Aut, si e re sit Reipublicae, Decimatores auctoritate publica ad collationem expensarum vocentur.

62. In fructibus autem industrialibus, seu decimis personalibus primus locus est deductioni expensarum, quia ex lucro debentur, quod non intelligitur, nisi prius deducantur sumptus. *c. 28. de Decim.*

63. Decimae solvendae sunt in specie, non obstantibus quibuscunque consuetudinibus, aut et conventionibus solvendi vice Decimarum certam quantitatem granorum, aut pecuniarum, nisi hae transactiones solemnitatibus, quae ad alienationem requiruntur, stipatae fuerint.

Heri-
court.
de LL.
Eccles. P. 2.
p. 186.

64. In Germania tum a Catholicis, tum a Protestantibus Decimae ex ipsis

Boehmer.
J. E. l. 3.
tit. 30.
p. 150.

fructibus debentur, nec eorum loco offerri potest aestimatio, nisi per conventionem aliud placuerit. Inde duplex nascitur Decimarum species; una, quae in natura praestatur ex fructibus: altera, cujus loco quotannis certa aestimatio praestatur. Ait Boehmerus: *Quamvis per diuturnum tempus haec fuerit soluta, attamen prior species, quae regularis, et ordinaria est, nunquam amittitur: revera conventio conditionem continet, qua possessoribus agrorum locantur Decimae pro certa pensione annua: sed istud negotium praescriptionem non admittit, nec impedit, quominus fieri possit antiquatio locationis factae.*

65. Reliquae leges vetant, fructus naturales avehi, aut tolli, antequam idonee denuntiatum sit Decimatoribus, eorumque Commissariis in loco existentibus, fructus esse affectioni paratos, ipsisque tempus, et locum designaverint, quibus compareant, ut videant, et numerent manipulos; qui si statuto tempore non adsint, permittitur Colonis, vel Villicis fructus suos tollere e fundo, modo ibi relinquant manipulum, vel acervum pro Decimis debitum.

66. Ex foetu pecorum reddenda est Decima, quando recens nata animalia non amplius egent lacte, aut sinu materno. Quoad Decimas agnorum alicubi

usus habet, quod hebdomada ante Pascha Decimatores numerare, et signare, ut abhinc suo periculo sint, teneantur; quo tempore elapso relinquatur ipsis proprietariis, Decimas numerare, et signare periculo Decimatorum, ut si posthac perierint, eis signata vellera reddantur: si vero agnorum Decimae post dictam hebdomadam colligerentur, tenebuntur Decimatores stipendium ratione custodiae eorum agnellorum persolvere.

67. In Occidente inde a saeculo VI. caeperant exactiones Decimarum per censuras ecclesiasticas. Legitur in Capitularibus edictum Regium. *Qui Decimas pro crebris admonitionibus, et praedicationibus Sacerdotum dare neglexerint, excommunicentur.*

Cap. 9.
De Ex-
act. De-
cim.
Capitul.
lib. 2.
c. 38.

68. Jure novo frequens est harum censurarum exemplum. Inter ea exempla mandat Alexander III. Archiepiscopo Cantuariensi, ut Parochianos, si opus fuerit, sub excommunicationis distractione compellat, ad integras Decimas Ecclesiis reddendas de proventibus molendinorum, piscariarum, foeno, et lana. c. 3. 15. et 21. *passimque de Decim.*

69. Praecipit Concilium Tridentinum diserte, ut omnes, cujuscunque gradus, et conditionis sint, ad quos Decimarum solutio spectat, eas, ad quas jure tenentur, imposterum Cathedrali, aut qui-

Trid. sess.
25. c. 12.

buscunque Ecclesiis, vel personis, quibus legitime debentur, integre persolvant. *Qui vero aut eas subtrahunt, aut impediunt, excommunicentur.*

Sess. 22.
c. II.

70. Sic et alibi S. Synodus anathematice coercendos pronuntiat laicos usurpatores, detentores, violatores rerum, juriumque ecclesiasticorum, vel piorum locorum, aut foundationum. Et si Patroni desuper rei tenentur, jure Patronatus priventur.

Trid. sess.
25. c. 3.

71. Hodie tamen passim invaluit, quod haec censura pro exactione, aut vindicatione Decimarum ab usu recesserit, quia executio aliis viis haberi potest. Eumvero et Concilium Tridentinum praecipit, a censura esse abstinendum in civilibus causis, si executio realis, personalisque aliter haberi queat.

72. Jure Decretalium causa Decimarum ecclesiastica censetur, ut absolute tribunali ecclesiastico vindicetur. Sed postquam divisio possessorii a petitorio innotuit, in diversis Provinciis receptum est, quod causa Decimarum in possessorio per regia tribunalia ita exhauriatur, ut petitorio fere nihil relinquatur, quia nemo jus Decimarum Ecclesiae negat. Quippe, cum Decimae rerum temporalium, ex ea destinatione in usum pium, et ecclesiasticum, naturam haud exuisse videantur, merito praeteritis juris novi praetensionibus, crediderunt Princi-

pes, Decimas suae jurisdictioni quoad exactionem, et solutionem, esse subiectas.

73. In exactione, vel petitione tum civili, tum ecclesiastica denique meminisse oportet, Decimas non deberi, nisi de fructibus excretis, quia Decima non est onus fundorum, sed fructuum. Hinc nullis fructibus excrescentibus vel quia proprietarius fundum colere neglexit, vel quia fundum in aliam speciem culturae, ex qua Decima solvi non solet, pro libitu suo redegit, nullae Decimae defectu frugum decimabilium praetendi queunt.

74. Inter regulas in hac Decimarum materia in Gallia receptas est, quod Decimae non obstringantur aeris alieni reliquiis. Quippe Decimae, si uno alterove anno non exigantur, aut non solvantur, pro eo tempore remissae censentur, ut pro praeteritis annis peti non possint.

75. Hodie Decimae ab oblationibus reliquis distinguuntur. Solent enim simplices vocari oblationes, quae a fidelibus vel ad altare, vel extra altare, ultro, et voluntarie citra ullam in quantitate, aut specie determinationem, Deo, vel Ecclesiae dantur, per modum simplicis donationis.

76. Jure communi oblationes aequae, ac alii proventus ecclesiastici Ecclesiae

Cap. 10.
De Oblat.

Parochialis sunt, tametsi fiant ad imaginem extra aedes Parochialis Ecclesiae, aut fiant Sacerdoti celebranti in sacello intra limites Parochiae, aut anno Jubilaeo.

77. Inde hae oblationes inter proventus Parochiales recensentur: Ait Innocentius III. *cum auctoritate, Dionisi fuerunt Parochiae limitatae, quatenus singularum Paraeciarum proventus in usus Ecclesiae cederent necessarios et stipendia ministrorum.* Ref. c. 9. *de his, quae fiunt a Praelat.*

78. Ecce pia oblationes censentur dari ad justam sustentationem Ministrorum, qui curam spiritualem offerentis populi sustinent. Hinc in Cathedrali Ecclesia potius Archipresbytero, quam Episcopo, Vicario perpetuo potius in aliis Parochialibus Ecclesiis, quam primitivo Pastori vindicantur.

79. Si constet tamen de alia intentione offerentium, cessat jus commune Parochiale. Hac occasione passim consuetudo invaluit, quod oblationes, quae colliguntur per Magistros fabricae, vel quae offeruntur in truncis expositis Sacelli, vel quae fiunt ad imagines, et Reliquias Sanctorum, particulari illi usui destinatae censeantur. Statuit anno 1639. Synodus Namurcensis: *Oblationes, quae fiunt in Ecclesiis Parochialibus, et capellis in eisdem constru-*

Etis, ad eos pertineant, qui hactenus illas ex antiqua consuetudine perceperunt. Et ubi consuetudine nihil introductum est, Pastor solus habeat oblationes, quae sunt ad majus altare, et ad altaria dictarum Capellarum, non habentium Mamburnum particularem: si quae vero dictarum capellarum Mamburnum habent, oblationes soli capellae cedant, quemadmodum etiam Confraternitatibus Confraternitatum oblationes.

80. Hac occasione sat vulgare est, quod illarum piarum eleemosynarum collectio, dispensatio, et administratio aliis etiam Laicis oeconomiae gratia, praeterito Parocho, committatur. Praecipit tamen Synodus Namurcensis, ut reddatur computus omnium Collectarum, etiam Confraternitatum, et quocunque alio titulo, vel nomine sunt per Mamburnos in Ecclesia praesente Parocho, et Magistratu loci.

ibid.

* 81. In morali doctrina quid pro coronide totius hujus argumenti elegantius facit, quam Clero ad justum usum Decimarum, et oblationum regulas, et exempla frugalis vitae commendare? Refert Palladius de S. Chrysostomo: Frugi erat nimium, deliciarumque omnino adversarius, sacrilegium existimans, si quid in ejusmodi impenderetur. — Suspiciens autem et mensae

Pallad.
in vit.
S. Chryf.
c. I.

tumultus, et impensarum magnitudinem, exhoruit rem. De S. Augustino narrat Possidius: *Mensa usus est frugali, et parca, quae quidem praeter olera, et legumina, etiam carnes aliquando, propter hospites, vel etiam infirmiores quosque, continebat; cochlearibus tantum argenteis utens: caetera vasa, quibus mensae ferebantur cibi, vel testea, vel lignea, vel marmorea erant. Quid aequius rationibus S. Hieronymi? Si in Apostolorum, reliquorumque SS. Sacerdotum numero sumus, non solum sermonem imitemur, sed conversationem quoque et abstinentiam amplectamur: sanctum utique et Apostolicum ministerium est, de Decimis, et oblationibus, in quantum frugalem vitam superant, viduis, et pauperibus ministrare. Inquit Concilium Parisiense VI: Quam moderata autem discretio frugalis vitae in vestium cultu et mensae apparatu Sacerdotibus tenenda sit, dicta B. Gregorii in expositione Evangeliorum, et vita sanctorum virorum, Augustini, et Ambrosii plenissime docent.*

Possid.
in vit.
B. Aug.
c. 2.

S. Hier.
in Michae.
c. 20.

Conc.
Parif. VI.
c. 19.

TITVLVS. XVII.

De Portione congrua Pastorum.

CAPVT I.

De Origine Parochorum Primitivorum, et Vicariorum perpetuorum.

1. Discerptis Decimis successit et divisio, tituli Parochialis, qua saepe Pastoribus, qui curam animarum sustinebant, fere nihil, aut satis exiguum ex proveniuntibus ecclesiasticis ad frugalem vitae sustentationem relinquebatur. Sic enim inter illa saecula, quibus aliquando Laici Decimas, et Ecclesiarum possessiones invadebant, emerfit quaedam distinctio inter Ecclesiam, et Altare, ut nomine Ecclesiae temporalia, quae Laici sibi arrogarunt, significarentur, quia Altaris nomen Sacramentorum administrationem, reliquasque sacerdotales functiones complecti censebatur. Hac occasione scripsit S. Abbo, Abbas Floriacensis ad Reges Galliae: *Certe charissimi Principes nec catholice vivimus, nec catholice loquimur. — Est etiam alius error gravissimus, quo fertur, Altare esse Episcopi, et Ecclesiam alterius cuiuslibet Domini etc.*

2. Exemplum Laicorum et suum fecere Monasteria, et Capitula, quae De-

cimas, et Ecclesias e Laicorum manibus receperunt. Inde invaluit, quod Monachi, et Canonici saepe Episcopo censum in mutatione eorum Presbyterorum, qui auctoritate Episcopi curae praeficiendi erant, in signum recognitionis stipularentur, vel offerrent. Placuit hunc usum redemptionem Altarium dicere, cujus meminit Urbanus II. in Decreto Gratiani c. 4. I. q. 3.

3. Successu temporis Capitula, et Monasteria ex illa unione Ecclesiarum sibi arrogarunt Jus Patronatus in ordine ad nominationem, et praesentationem Sacerdotum, qui curam animarum in unitis illis Ecclesiis Parochialibus ab Episcopo suscepturi essent, quia sine consensu Episcopi Pastores illi institui nequiverunt. c. 6. XVI. q. 2.

4. Hos inde institutos, vel substitutos Pastores Vicarios dicere placuit. Aliquando sat vulgare fuit, quod Monasteria, et Capitula Vicarios, utpote ad nutum amovibiles praeeligerent, ut ad suum obsequium promptiores, aut et minori stipendio contentos haberent. Synodus Moguntina anno 1225. hac occasione queritur: *Enormis quaedam consuetudo in quibusdam Alemanniae partibus contra canonicas Sanctiones invaluit, ut ponantur in Ecclesiis conductitii Sacerdotes, Vicarii temporales etc.*

5. Enimvero inter caetera Concilia diserte Concilium Lateranense IV. decreverat, ut, si Ecclesia Parochialis aliqua sit annexa majori dignitati, cum is, qui eam obtinet, nequeat Parochiali Ecclesiae personaliter deservire, *in ipsa Ecclesia Parochiali idoneum ET PERPETUUM habeat Vicarium canonice institutum.* Refert. c. 30. de Praeb.

6. Hoc exemplo praecipit Synodus Tridentina: *Beneficia ecclesiastica curata, quae Cathedralibus, Collegiatis, seu aliis Ecclesiis, vel Monasteriis, Beneficiis, seu Collegiis, aut piis locis quibuscunque perpetuo unita, aut annexa reperiuntur, ab Ordinariis locorum quotannis visitentur, qui solite providere procurent, ut per idoneos Vicarios, etiam perpetuos, nisi ipsis Ordinariis pro bono Ecclesiarum regimine aliter expedire videbitur, animarum cura laudabiliter exerceatur.* Trid. sess. 7. c. 7.

7. In Gallia regio edicto de ann. 1686. cavetur, ut in omnibus Parochialibus Ecclesiis instituantur Vicarii perpetui, exceptis illis, quae Monasteriis, et Communitatibus sunt incorporatae, ut per eorum regulares Presbyteros deserviantur, aut quibus suffragatur immemorialis possessio, quod per Vicarios temporales, ab Episcopis, aut Archiepiscopis approbatos administrentur.

8. Vicarii perpetui nonnisi nomine a Parochis differunt. Revera enim beneficium in proprium titulum habent, ut haud a suis Principalibus in officiis, functionibus, et juribus sacerdotalibus dependeant. *Clem. un. de Offic. Vicar.*

9. Sic et Parochi primitivi nonnisi nomine, et aliquando quoad jura quaedam honorifica Parochi sunt, ut ipsum totum jus parochiale, quatenus sacras functiones spectat, penes Vicarium perpetuum stet, ut huic inde justa sustentatio debeatur, quae inde congrua sustentatio, *c. 12. de Praeb.* alibi portio congrua, *c. 4. de Regul. in 6.* nonnunquam portio competens vocatur, *c. 2. de Decim. in 6.*

Cap. 2.
de deter-
min. port.
congr.
Trid. sess.
24. c. 13.
Sess. 7.
c. 7.

10. Concilium Tridentinum portionem congruam ad eam quantitatem aestimat, *ut Rectoris ac Parochiae necessitatibus decenter sufficiat.* Quippe haec sufficientia ut plurimum ex temporum, locorum, laborum, Coadjutorum, et ipsorum proventuum diversitate dijudicanda est.

11. Hinc alibi sacra Synodus Ordinariorum arbitrio relinquit, ut vel tertiam partem fructuum, vel majorem, minoremve, etiam super re certa assignanda, quantitatem pro portione congrua deputent, quatenus animarum cura laudabiliter exerceatur.

12. Quid frequentius, quam quod latitudo Parochiarum, vel numerus Parochianorum exigit plures Sacerdotes adscisci, ut cura animarum laudabiliter exerceatur? Oportet ergo portionem assignandam congruere non tantum necessitatibus, et sustentationi Vicarii perpetui, sed et horum Presbyterorum, qui requiruntur, ut juxta Tridentinum Decretum cura animarum laudabiliter exerceatur.

Trid. sess.
21. c. 4.

13. Sic quacunque occasione contingat, quod vel pretia rerum augeantur, vel numerus Parochianorum succrescat, ut pluribus Sacerdotibus ad administranda Sacramenta, et reliquum cultum divinum rite celebrandum opus sit, justus locus est augendae portionis congruae. In reliquis abusus apparet, quod pro numerofo populo sufficere credatur, ut pro diebus dominicis, et festis ex vicinia advocetur unus, vel alter Sacerdos ad Missam matutinam dicendam. Enimvero populosioris Parochiae necessitatibus juxta evangelicas, et canonicas rationes uberiore labore consulere oportet.

14. Quum compertum esset per incorporationem Ecclesiarum, quae Monasteriis et Capitulis facta est, Decimas, aliosque proventus ab Ecclesiis Parochialibus abstractos fuisse, ut Vicario Parochiali plerumque congrua sustentatio

Cap. 3.
unde
port.
Congr.
desumend.
Trid. sess.
24. c. 13.

deesset, praecipit Concilium Tridentinum, ut in Parochialibus Ecclesiis, quarum fructus tam exigui sunt, ut debitis nequeant oneribus satisfacere, curret Episcopus, quatenus vel per beneficiorum (non tamen Regularium) unionem vel per primitiarum, et Decimarum assignationem, aut per Parochianorum symbola, ac collectas, aut qua commodiore ei videbitur ratione, tantum redigatur, ut pro Rectoris, ac Parochiae necessitate decenter sufficiat.

15. En hunc justum Ordinem! Primo ex ipsis proventibus Ecclesiae tantum assignandum est Vicario, ut ipse commodè sustentari, et debita onera possit supportare. In unionibus, et incorporationibus haec solet adjici clausula: *Reservata tamen de fructibus, redditibus, et proventibus, juribus, obventionibus pro Vicario perpetuo, in iis instituendo, congrua portione, ex qua idem Vicarius congrue sustentari valeat, jura episcopalia solvere, et alia sibi incumbencia onera supportare.*

16. Si huic reservationi locus non sit, providendum ei est per beneficiorum simplicium unionem, utpote vicinorum. Defectu horum recurrendum est ad assignationem primitiarum, et oblationum, quae jure ad Parochum spectant. His excusis Decimatores ad Collationem vocan-

cantur. Denique his deficientibus locus est, ex symbolis, et collectis Parochianorum tantum colligendi, quantum necesse est. Aequissimum est, quod Principes compellendo populo ad conferenda symbola locum non concedant, nisi reliquis mediis deficientibus, quia quousque vel Decimae, vel alii proventus, qui ex sua origine alendo Altaris Ministro destinantur, sufficiant, praestat hos, et illas in subsidium, quia res transit cum suo onere, vocare, quam plebem novo exactionum onere premere.

17. In excussione Decimatorum divisioni, ordinique locus est, quia diversae species sunt Decimarum, quarum quaedam speciali titulo juri Parochiali vindicantur prae reliquis. Sic Novales prae antiquis, minutae prae grossis peculiariter Parocho reservantur.

Cap. 4.
Quo Ord.
Decimat.
vocat.

18. Quousque Laici Decimas possidebant, plerumque tertia pars Parochorum sustentationi relicta est. Invalescens incorporationibus caeperant aliquando Monasteria, et Capitula hanc tertiam partem vel seorsim, vel una cum integro proventu impetrare. Quid igitur aequius, quam ut haec tertia pars in computu portionis congruae primas ferat, quia res transit cum suo onere.

19. Pastores primitivi plerumque prae reliquis ad congruam portionem tenentur, quia solent possidere ipsas Ecclesias Parochiales cum Decimis, et proventibus, sub expressa conditione assignandi Vicario congruam sustentationem. Praecipit Clemens V. Episcopis, ut ante admissionem praesentationis Patronos cogant ad congruam Praesentato sustentationem ex redditibus Ecclesiae assignandam; aut ipsi, si Patroni infra praescriptum terminum huic officio defecerint, justam quotam definiant. *Clem. 1. de Jur. Patr.*

20. Praestitisset procul dubio, ut dispensatio Decimarum, vel saltem illius trientis penes Praelatos, et Pastores integra perstitisset, ut, si quid supra sustentationem Ministrorum redundasset, potuisset per modum eleemosynae Monasteriis, et Capitulis per temporum intervalla errogari, quam quod saepius oporteat, Vicarios; et Ministros altaris competentiam suam a Monasteriis, et Capitulis, quae sine labore fere alienas Decimas tenent, emendicare. Id reliquum est, ut illi possessores Decimarum semper maneant ad justam portionem Parochis, quorum Decimas tenent, subministrandam obstricti, quia res transit cum suo onere. Enimvero quis titulus eleemosynae Monasteriis, et Capitulis suffragari videretur, si ipsi

Parochi, quorum Decimas per incorporationes nacti sunt, ad inopiam inde reciderint. Statuit ann. 1080. Concilium Juliobonense: *Quae vero superabundant, in usus Monasterii per modum eleemosynae Abbas habeat.*

Cone.
Juliobon.
c. 12.

21. Laici, qui Decimas infeudatas possident, aegrius ad conferendam portionem congruam vocantur, quia hae Decimae patrimoniales censentur, ita tamen, ut, si ad Ecclesiam, vel ad corpus aliquod ecclesiasticum pure, et simpliciter revertantur, recipere primogeniam suam naturam mereantur, nisi cum onere seu nexu feudali, quo erant apud Laicos, Ecclesiae restituantur, quo casu semper manent feudales.

22. Causa portionis congruae jure alimentationis censetur, ut eam summarie, et provisionaliter, si dilatione opus est, decidi oporteat. Juxta Decretum Synodi Mechliniensis P. II. *Si contingat oriri aliquam difficultatem Pastoribus in assignanda judicio Episcopi canonica portione, iidem Episcopi, seu eorundem Vicarii, aut Officiales summarie, et de plano, sine strepitu, et figura judicii, audita nuda petitione Parochorum, et eorum, quorum interest, responsione, et facta desuper summaria informatione, quod ipsis Parochis deesse compererint, ad sum-*

Cap. 5.
Caus.
Port.
Congr.

Synod.
Mechl.
Tit. 17.
c. 4.

nam superius taxatam per modum Provisionis adjudicabunt; et appellatio executionem non suspendat.

Edict.
Princip.
art. 16.

23. In Belgio Principes Albertus, et Isabella ad Synodum Mechliniensem declararunt, suam esse mentem, ut, si Ordinarii essent defectuosi in assignanda congrua portione Pastoribus, eo casu Pastores possint recurrere ad Concilium Regium suae respective Diaecesis, ut super eorum querelis provideretur; praesertim per interventionem Officii Fiscalis, si necesse sit.

24. Hinc nec transactione, nec compensatione, nec redemptione tollitur, si gravis appareat laesio, quia de alimentis propria auctoritate transigi nequit, nisi transactio auctoritate Superiorum fuerit confirmata. *L. 8. ff. de Trans.*

25. Et vero, si portio congrua per transactionem publicam constituta successu temporis fieret insufficiens, indubie non obstante auctoritate transactionis publicae augeri poterit, et debet, *quia os bovi trituranti non potest aligari.*

I. Cor. 9.

Trid. sess.
7. c. 7.

26. Concilium Tridentinum inter reliqua remedia proposuit, portionem congruam in re certa assignanda constitui posse, ut v. g. certa quantitas granorum, aut pecuniarum ad justam sustentationem praestaretur Pastori. Et vero id saluberrimum videri posset, exemplo Orienta-

lis Ecclesiae, in qua, missis Decimis, publica tributa penduntur sacris Ministris, ut ad votum S. Chrysostomi, abjectis curis rerum temporalium, se totos divino ministerio, et orationi exemplo Apostolorum dare possint.

S. Chrys.
hom. 37.
in Matth.

27. Enimvero haec portio in certa granorum, aut numerorum quantitate abhinc nec fertilitate fructuum augetur, nec sterilitate, aut alio casu minuitur, etsi designata quantitas ex certo fundo solvenda fuerit, quia illa fundi mentio non taxationis, sed demonstrationis causa facta censetur. *L. 12. ff. de Aliment.*

28. Hac occasione, si illa quantitas vel granorum, vel numerorum, aut deest, aut non aequat portionem congruam, computui reliquorum proventuum locus est. Praecipit Synodus diaecesana Mechliniensis, *ut quilibet Pastor de congrua portione summarie, et de plano provideri sibi desiderans, ante omnia exhibeat — libellum supplicem, in quo contineatur; cuive annexa sit pleno, eaque particularis, et proprio juramento firmata declaratio bonorum, quae ratione Ecclesiae Parochialis ipsi competunt; neque certi tantum fructus, et emolumenta exprimantur, sed incerta quoque, et accidentalium trium, aut quatuor continuorum annorum ultimo praeteritorum, utpote illa, quae ad certam summam commu-*

Cap. 6.
Quae in
port.
Congr.
comput.
Synod.
Mechlin.
Tit. 16.
c. 4.

nibus tribus, vel quatuor annis ultimis praeteritis redigi possunt.

29. Quippe duplex genus illorum incertorum proventuum distinguere solet. Primum est, quod incertas plane, et a populi plena libertate pendentes oblationes continet, nimirum illas, quae in administratione Sacramentorum fiunt. Hae enim, quia libero arbitrio cujusque relictæ sunt, in certam summam redigi nequeunt. Praestaret, ut exemplo S. Caroli hae obventiones in Sacramentorum administratione etiam in via simplicis oblationis expungerentur, quia non raro populo quandam suspensionem quaestus ingerunt Ecclesiastici.

30. Aliud genus est earum erogationum, quae quidem ex sua origine simplices oblationes quondam videbantur; paulatim tamen titulo laudabilis consuetudinis in taxata jura transierunt, ut etiam per viam exactionis populus ad eas cogi possit aliquando, qualia sunt jura funeralia. Procul dubio optandum esset, ut et id genus proventuum ad simplicem oblationem reduci posset.

31. Hi ergo proventus, cum non omnino a populi arbitrio dependeant, et tanquam taxata jura pastoralia annotari soleant, non ita incerta sunt, nec tot mutationibus obnoxia: unde de his proventibus intelligendae sunt Synodi, dum in taxanda portione congrua

rationem habere volunt accidentium, quae ad certam summam communibus tribus, vel quatuor annis ultimo praeteritis redigi possunt. Addit tamen Rebuffus: *Sed non ita exacte computantur, sicut certa, nec eorum valor cum omni rigore imputari debebit, ne Parochus necessitate quodammodo coactus teneatur illos proventus cum nimio rigore ac proin non sine avaritiae nota exigere.*

32. Procuratores Regii Caroli IX. Concilio Tridentino suggererunt, *ut a sacerdotali Ordine sordes omnes, et omnis avaritiae labes procul expellantur, nec ullo praetextu pro rebus divinis quidquam exigatur; curet Episcopus aut per unionem beneficiorum, aut per assignationem Decimarum etc. necessariis Ministris de congrua portione provideri.*

Pro Re-
form.
Trid.
art 16.

33. Congruam portionem petere non tantum Vicarii est, sed et Parochianorum, quorum interest, ea mediante idoneum Pastorem mereri, aut et eum adigere ad necessarios Ministros, et Cooperatorum assumendos, ut cura laudabiliter exerceatur.

Cap. 7.
De Jud.
port.
Congr.

34. Haec cognitio, et definitio tum jure Decretalium, tum Decreto Concilii Tridentini refertur ad Ordinarium loci, etiam adversus exemptos, quia Episcopi est; sive ex officio, sive ad in-

stantiam, et querelam Actorum, Pastori de congrua sustentatione providere. *c. 1. de Praeb. in 6. Trid. sess. 7. c. 7. et Sess. 24 c. 13.*

35. In praxi tamen alibi invaluit, quod Judex laicus incidenter saltem, et provisionaliter de ea cognoscat, ob id maxime, ut executio promptiorem exitum per decisionem possessorii obtineat, quia in possessorio omnia merita causae ita exhaustiuntur, ut vix aliquid in petitorio coram iudice ecclesiastico supersit proponendum.

36. Si causa spectet Decimarum inf feudatarum collationem, moribus hodiernis sibi privative etiam in petitorio vindicat tribunal Regium, quia Decimae inf feudatae veluti patrimoniales censentur, ut portio congrua ex eis desumenda quasi pars illarum spectetur.

Cap. 8.
De Dom.
Paroch.

37. Ex regulis juris civilis alimentis legatis non tantum cibaria, et vestitus, sed et habitatio debetur, *quia*, inquit Javolenus, *sine his ali corpus non potest.* Refert. *L. 6. ff. de aliment Legat.*

38. Jure tamen Canonum domus Parochialis a portione congrua separari videtur, quia aedes Parochiales, veluti pars Ecclesiae, spectari solent, ut eas ex fundo fabricae Ecclesiae exstrui, repararique oporteat, aut si fundus fabricae desit, ad eos recitat onus, qui ad Ecclesiam construendam, restituendam-

que tenentur. Hinc eo exemplo, moderamineque cura, et expensa domus Pastoralis pro diversa locorum consuetudine alibi Parochianis, alibi Decimatoribus, alibi utrisque incumbit, quia reparatio domus Parochialis iisdem legibus, quibus reparatio Ecclesiae, regitur.

39. Huc spectant sumptus majores. Nam quotidianas reparationes, utpote modicas, ipse Pastor, veluti usufructuarius, ferre debet. Hinc ea est alibi communis praxis, quod Pastores ad minores, et ordinarias; Decimatores vero, aut Parochiani ad majores, et extraordinarias reparationes teneantur. *Arg. L. 7. §. 2. ff. de Usufr.*

40. Reliquum est vel Superioribus ecclesiasticis, vel et Decimatoribus, qui ad reparationes majores tenentur, Pastorem in sartis tectis servandis sui officii monere, ne defectu ordinariae reparationis aedes majus periculum subeant. Nonnullibi cautum est: *Quod si aedes hujusmodi Pastorales defuncti Pastoris negligentia destructae, seu labefactatae comperiantur, hoc totum expensis haeredum, et haereditatis restitui deberet, ita tamen, quod infra annum ab obitu Pastoris per Justitarios loci — fiat domus visitatio, si testatus decesserit. Quod si intestatus fu-*

erit, mox a sepultura defuncti fiet visitatio, aut saltem, antequam ipsius bona per Officiarios —prehendantur.

Trid. sess.
25. c. 1.

41. Quantum ad supellectilem domus haec tota recidit ad onus, et arbitrium Pastoris, ea tamen lege, ut nihil in ea resplendeat, quod fastum, et luxum saeculi redoleat, aut ab honestate, modestia, et continentia alienum sit, quia in eo officio non propria commoda, sed lucra Christi sectanda sunt toto vitae genere.

S. Greg.
hom. 17.

* 42. In morali doctrina quid inde salubrius superest, quam justas ideas mercedis evangelicae, veluti verae portio-
nis congruae suscitare. Juxta S. Grego-
rium: *Itaque considerandum est, quod uni nostro operi duae mercedes debentur: una in via, altera in patria; una, quae nos in labore sustentat, alia, quae nos in resurrectione remunerat. Merces itaque, quae in praesenti accipitur, hoc debet in nobis agere, ut ad sequentem mercedem robustius tendatur etc.* Ait B. Augustinus: *Neque ideo debemus evangelizare, ut manducemus; sed ideo manducare, ut evangelizemus: nam si propterea evangelizamus, ut manducemus, vilius Evangelium, quam cibum etc.* Et alibi: *Non redditur sustentatio necessitatis a populo, quasi merces illis, qui in charitate serviunt, sed tanquam*

S. Aug.
de serm.
Dom. in
Mont.
lib. 2.
c. 16.

Idem de
Pastor.
c. 2.

stipendium, quo, ut possint laborare, pascantur. Ecce ex crisi Synodi Aquisgranensis veras ideas! Quia secularis militia caelestia non habet, terrenua strenue militantibus praestat: qui autem Ecclesiae serviunt, et labori suo velut debita reddi oportere credentes ea, quibus opus non habent, aut accipiunt libenter, aut exigunt, nimis carnaliter sapiunt, si putant, quod Ecclesiae servientes, stipendia terrena, et non potius praemia aeterna percipiunt.

Synod.
Aquisgr.
c. 107.

T I T V L V S XVIII.

De immunitate ecclesiasticorum bonorum.

CAPVT I.

De veteribus Privilegiis.

I. In veteri pauperie Ecclesiae multi Clerici eo adacti sunt, ut aut ex labore manuum suarum, id est, opificio, aut artificio, aut tenui quadam, et honesta negotiatione victum sibi pararet. Reliquae enim possessiones praediorum, et fundorum Ecclesiae aut exiguae, aut nullae erant.

2. Beneficio Constantini M. accreverunt facultates, et possessiones Ecclesia-

Gothofr.
ad L. I.
C. Theod.
de SS.
Eccl.

rum, quibus aliquando Imperator sat amplum immunitatis privilegium a rei tributariae collatione concessit, quod tamen a sequentibus Imperatoribus revocatum, aut temperatum abhinc fuisse constat.

3. Constantius fuit privilegium Constantini, quo Clericos a functionibus, et muneribus civilibus per immunitatem personalem absolvit. *Ne, inquit, sacrilego livore quorundam a divinis obsequiis avocentur.* Ecce rationem, quam passim leges commendant. *L. 2. C. Th. de Episc. et Cler.*

4. Successit uberius privilegium Clericorum beneficio posteriorum Imperatorum. Hinc enim ab hospitandis militibus, a sordidis muneribus, et Angariis, et pensitandis vectigalibus negotiationum excusantur. Dicebantur sordida, et extraordinaria munera refectio- nes viarum publicarum, pontium etc. Angariae, parangariaeque dicebantur praestationes jumentorum, et plaustrorum ad transfectionem annonae militaris, aliarumque rerum fiscalium per viam rectam, et obliquam. *L. 2. C. Just. d. t.*

5. Inter haec privilegia patrimonia Cleri haud ab ordinariis tributis eximebantur. *De his Clericis, qui praedia possident, non solum eos aliena iuga nequaquam excusare; sed etiam pro*

his praediis, quae possidentur ab ipsis, eosdem ad pensitanda fiscalia perur-geri oportet. L. 3. C. de Episc. et Cler.

6. Immo vero et Ecclesiae ex possessionibus, et agris suis ad ordinaria tributa tenebantur. Ait diserte S. Ambrosius: *Agri Ecclesiae solvunt tributum, — solvimus, quae sunt Caesaris, Caesari, et, quae sunt Dei, Deo. Tributum Caesaris est: non negatur.* Ex variis locis S. Ambrosii superest c. 21. XXIII. q. 8.

7. Theodosius junior soli Ecclesiae Thessalonicensi immunitatis privilegium tribuit, ea cautela, ut nequaquam aliae Ecclesiae id beneficium sibi arrogare possint. *L. 33. C. Theod. de Annon. et Tribut. L. 12. C. Just. ibi.*

8. Quum Justinianus praecipit, Africanis Ecclesiis bona, ab Arianis ablata, esse restituenda, eam clausulam adjecit, *ut tamen publicas pro iis pensiones, utpote tributa consueta, conferant.* Refert. Nov. 37.

9. Alibi Imperator officinas funebres Constantinopoli ab exactione publicorum tributorum absolvit; sed ea conditione, ut caeterae omnes, sive SS. alicujus sint Ecclesiae, sive Hospitalium, sive Monasteriorum etc. ipsis imposita praestent publica vectigalia. Inquit Imperator: *Neque enim sustinemus aliorum onus ad alios deferri, aut tam immi-*

tem proponere formulam, ut quotidie vestigalia augeantur. Refert. Nov. 43. c. 1. §. 1.

Conc.
Aurel. I.
c. 5.

10. In Occidente Principes Gothi Ecclesias generalius immunitate donarunt. In Concilio Aurelianensi I. laudatur Clodovaei, Regis Constitutio, qua agrorum, et Clericorum immunitas conceditur de Regiis oblationibus, et donationibus.

Greg. Turon. lib. 4.
Hist. Franc.
c. 2.

11. Refert Gregorius Turonensis Clotarium aliquando edixisse, *ut omnes Ecclesiae regni sui tertiam partem fructuum fisco dissolverent*: reliquis Episcopis ailentibus, B. Injuriosum Episcopum Turonensem renuisse. Tunc commotus Rex, timens etiam virtutem B. Martini, misit post eum, cum muneribus veniam precans, et hoc, quod fecerat, damnans. Refertur abhinc sat ampla constitutio Clotarii, qua plenam immunitatem Ecclesiis tribuit, aut confirmat; atque hanc sub finem vitae, si vera sit, editam esse, censet Thomasinus.

Thomaf.
P. 2. lib. 3.
c. 5.

12. In Capitularibus Francorum frequens immunitatis ecclesiasticae hujus est argumentum. Sanxit Ludovicus Pius, *ut unicuique Ecclesiae mansus unus* (qui plerumque constabat XIII. jugeribus terrae arabilis, cum aliquot mancipiis) *integer absque alio servitio attribuat etc.* Refert. c. 25. XXIII. q. 8.

13. Haec immunitas spectabat Parochias rurales. Quid ergo de Ecclesiis civitatis, et Monasteriis? Inquit Capitulare: *Volumus, atque decernimus, ut omnes intelligant, non solum claustra Monasterii, vel Ecclesiae, atque Castitia Ecclesiarum sub immunitatis defensione consistere, verum etiam domus, et villas, et septa villarum, et piscatoria manu facta; et quidquid fossis, aut sepibus, vel etiam alio clausularum genere praecingitur, eodem immunitatis nomine contineri.*

Capitul.
lib. 3.
c. 279.

14. Et alibi: *Possessiones ad religiosa loca pertinentes nullam descriptionem agnoscant, nisi ad constitutionem viarum, vel pontium, si tamen intra eadem loca habuerint possessiones. In aliis vero omnibus habeant integram immunitatem.*

Lib. 6.
c. 109.

15. Quippe quoad illos fundos Ecclesiae, qui viis publicis adjacent, reparationes viarum publicarum veluti onera rebus innata spectantur. Sic Justinianus Ecclesiarum praedia, et latifundia a sordidis functionibus, et extraordinariis oneribus exempturus, diserte excepit publicarum viarum, pontium, et publicorum operum restorationes, aedificationesque. Nov. 131. c. 5.

16. In Capitularibus altera exceptio est de iis fundis, qui publicis vectiga-

Lib. 3.
c. 86.
lib. 4.
c. 37.

libus aliunde obnoxii sunt. Praecipit lex: *Ut de rebus, unde census ad partem Regis exire solebat, si ad aliquam Ecclesiam traditae sunt, aut reddantur propriis haeredibus, aut, qui eas retinuerit, illum censum persolvat, quia res transit cum suo onere.*

17. Inter recentiores Imperatores vetat Fridericus II., ne quaedam Communitas, vel persona publica, privataque collectas exactiones, angarias, vel perangarias Ecclesiis, vel aliis piis locis, ecclesiasticisque personis imponere praesumat. *Auct. item nulla de Episc. et Cler.*

Cap. 2.
De Jur.
Nov.
Decret.

18. Jure novo instauratur vetus Decretum, quod Gratianus Concilio Wormatiensi, aut veteri nomine Guarमतienfi, inscribit, *ut unicuique Ecclesiae unus mansus integer absque ullo servitio tribuatur etc.* Refert. c. 1. de Censf.

19. Hic mansus dos Ecclesiae censebatur. Proinde immunitas Ecclesiae aliquando ad possessiones, quae Ecclesiarum dotem constituiebant, restringebatur. Inde subditur: *Et si amplius aliquid habuerint vel Ecclesiae, vel Clerici, inde Senioribus suis debitum servitium impendant.* Refert. c. 25. XXIII. q. 8. c. 1. de Censf.

20. Inde saeculo IX. et X. privilegium immunitatis soli doti Ecclesiarum suffra-

fragabatur. Concilium Valentinum III. Conc. Valent. III. c. 9.
ann. 855. statuit: *Dotes vero a fidelibus designatae Basilicis — vindicentur, nullaue redhibitio census inde a quolibet saeculari exigatur.*

21. Saeculo XI. caepit privilegium immunitatis non tantum ad omnia bona Ecclesiarum, sed et ad Patrimonia privata Clericorum prorogari. Decernit sub Urbano II. Concilium Melphitanum: Conc. Melphit. c. II.
Ne gravamen aliquod Sancta patiatur Ecclesia, nullum jus Laicis in Clericos esse volumus — Neque liceat Laicis exactionem aliquam pro Ecclesiae beneficiis, aut PATERNIS, MATERNISVE facultatibus quaerere.

22. Hoc exemplo recentiores novi juris auctoritates jactarunt, quaecunque bona Ecclesiarum, et Clericorum ab exactionibus, et collationibus civilium indictionum esse exempta. c. 4. et 7. de Immunit. Eccles.

23. Ex sententia Bonifacii VIII. tam amplum privilegium immunitatis non tam ex jure humano, quam ex jure divino, (utpote exemplis veteris scripturae) explicare oportet. c. 4. ibi in 6. Genes. 49. I. Esdr. c. 7.

24. Sic et S. Synodus Tridentina monet Principes, ne permittant, ut Officiales, aut inferiores Magistratus Ecclesiae, et personarum ecclesiasticarum immunitatem, *Dei ordinatione*, et cano-

nicis sanctionibus constitutam, aliquo cupiditatis studio, seu inconsideratione aliqua violent.

25. Nostri moribus vulgare est, quod immunitas Ecclesiarum, exemplo veteris Mansi, ad bona prima foundationis, vel amortizata, vel aliquo tempore ut talia possessa, restringatur, ut reliqua bona a publicis contributionibus haud excusentur. *Arg. c. 1. de Cens.*

26. Bona patrimonialia Clericorum per omnia ad conditionem bonorum laicalium aestimantur. Immunitas abhinc Clericis superest personalis, aut mixta, quod excusentur ab hospitio militum, capitatione, aut alio obsequio publico, nisi gravis necessitas Reipublicae incumbat. *c. 2. de immunit. Eccles.*

26. In Gallia variae sunt leges, et contractus, quos Reges cum Clero de Immunitate inierunt. Refert has, et illas D. de Hericourt. In Germania superest Pragmatica sanctio Leopoldi Imp. de anno 1679., quam integram exhibet Boehmerus.

27. Reliquus locus est subsidiis, quae Clerus Principi ad maiores necessitates Reipublicae liberaliter suppeditare tenetur. Veteri jure haec annua dona vocabantur, quae diversa pro diversitate facultatum, et possessionum ecclesiasticarum erant. In Conventu Aquisgranensi ann. 817. confectus est catalogus Mo-

Heric.
deLL.
Eccles.
P. 3.
p. 307.
etc.
Boehm.
J. E. lib.
3. Tit.
49. n. 49.
Cap. 3.
De Sub-
sid. Cler.

nasteriorum, quorum quaedam dona, et militiam, alia solum dona sine militia, pleraque solas orationes pro salute Regiae familiae, et stabilitate Imperii conferre tenerentur.

28. Ait Hincmarus Remensis: *Causa suae defensionis Regi ac Reipublicae vectigalia, quae nobiscum annua dona vocantur, praestat Ecclesia, servans, quod jubet Apostolus: cui honorem, honorem; cui vectigal, vectigal.* Hincm.
de Ord.
Palat.

29. Novo jure commendat Alexander III. Clero, ut apparente necessitate Reipublicae liberale subsidium ultro Principi offerat: *Ut absque ulla exactione ad relevandas communes necessitates, vel utilitates, ubi Laicorum non suppetunt facultates, subsidia per Ecclesias existiment conferrenda.* Ref. c. 4. de Immunit. Eccles.

30. Innocentius III. arbitrium harum necessitatum, et utilitatum abhinc sibi reservavit: *Propter imprudentiam tamen quorundam, inquit, Romanus Pontifex prius consulatur, cujus interest communibus utilitatibus providere.* Superest c. 7. ibi.

31. Hac occasione aegre tulit Bonifacius VIII., quod Clerus Gallicanus, inconsulto Papa, Decimam Philippo Pulchro Regi, quae in sacras expeditiones reservari consueverat, in alias necessitates regni contulisset. c. 3. d. t. in 6.

32. Orto inde dissidio inter Papam, et Regem Benedictus XI, Bullam Bonifacii, expunctis censuris, ad jus commune reduxit. *Extrav. un. de immunit. int. Com.* Clemens V. vero eam penitus abrogavit. *Clem. un. d. t.*

Conc.
Constant.
sess. 43.

33. In schismate Avenionensi passim ipsi Pontifices Clero Decimam suo arbitrio imponebant, et frequenter generaliter. Hinc in Concilio Constantiensi cautum est: *Per summos autem Pontifices nullatenus imponi generaliter Decimas, et alia onera super totum Clerum, nisi ex magna, et ardua causa, et utilitate universalem Ecclesiam concernente, et de consilio, et consensu, et subscriptione S. R. E. Cardinalium, et Praelatorum, quorum consilium commode haberi poterit. Nec specialiter in aliquo Regno, vel Provincia, inconsultis Praelatis ipsius Regni, vel Provinciae, et ipsis non consentientibus, vel eorum maiore parte, et eo casu per personas ecclesiasticas et auctoritate Apostolica duntaxat levare.* En jus Germaniae per imperium.

34. In Gallia, aliisque Provinciis hereditariis Decimae, aut aliae praestationes publicae, reliquaque subsidia Cleri, nomine doni gratuiti, aut alio titulo in ordinarias, extraordinariasque contributiones pridem transierunt. Id alibi reliquum est, quod Clerus a Mini-

stris ecclesiasticis taxetur; collecteturque, tum pede reali, si tributa scripta sint in possessiones, tum pede personali, si personas spectent. Realia fundis imponuntur nullo habito respectu personarum, ita, ut et exteri tallientur, siue in contributiones vocentur in locis, ubi fundi siti sunt. In personalibus non habetur ratio fundorum, sed personarum; inde fit Personis impositio respectu lucri, et proventuum in loco domicilii. Ex his facile videre est, quae ratio ineatur, dum partim realis, partim personalis collectio fit.

35. Non convenit, quod Clerus in subsidiis taxetur a Laicis, unde in Decreto Maximiliani, et Mariae Brabantiae Ducum 1479. legitur, quod Clerus consenserit in subsidium quoddam, sed componendum, et colligendum per deputatos Cleri absque interventu Laicorum. In Gallia quoque donum gratuitum, per Praelatos, non autem Laicos distribui, et colligi notum est.

36. Declararunt non semel Principes, competentiam Pastoralem exemptam a contributione ordinaria, extraordinariaque esse debere juxta *c. 1. d. Cens.* Fuerunt quippe Principes semper solliciti, ut Parochis de competentia provideretur.

* 37. In morali doctrina quid jucundius, quam veteris frugalitatis argumenta, et exempla revolvere? Ex sen-

S. Ambr.
ep. 31.

S. Chryf.
hom 2.
in 2. ep.
ad Co-
rinth.

Conc.
Parif. VI.
c. 18.

tentia S. Ambrosii: *Ecclesia nihil sibi, nisi fidem piae dispensationis possidet. Hos redditus, hos fructus praebet. Possessio Ecclesiae est sumptus egenorum. Numerent, quos redemerint templa captivos; quae contulerint alimenta pauperibus; quibus exulibus vivendi subsidia ministraverint.* Ait S. Chrysostomus: *quando ejus facultatum videaris magnitudinem, cogita etiam inscriptorum pauperum greges, aegrotantium multitudinem, innumerabilium expensarum occasionem. Sumus etiam parati vobis reddere rationem. — Sumptus in causas afflictæ Reipublicæ non sunt minores proventibus, sed etiam aliquando majores, quibus nihil aliud, quam frugalis vita Cleri, et tenuitas edendi potandique parcissime sufficere visa est. Juxta Concilium Parisiense VI. Cesset ergo ambitio, vel invidia, quæ dicere solet, nimis rerum habere Ecclesias Christi, et perpendat, quia, quantaecunque sunt res Ecclesiae, si eo modo, quo dispensandæ sunt, dispensentur, nimiae non sunt. Cupiditas quippe, immo negligentia quorundam dispensatorum, non Ecclesiae amplae res in vitio sunt, quia sprete pauperibus, in luxum, et fastum Cleri absumuntur.*

TITVLVS XIX.

*De Administratione, et Alienatione
bonorum ecclesiasticorum.*

CAPVT I.

De veteri Episcoporum Potestate.

1. Episcopus primitus fuisse rerum ecclesiasticarum primarios, ac praecipuos Dispensatores nos edocent SS. Canones. Canon. 41. vulgo Apostolorum ait: *Jubemus Episcopum rerum Ecclesiae potestatem habere.*

2. Iisdem Episcopis tanquam piorum reddituum Administratoribus commendabatur cura pauperum, et egenorum. Inquit Concilium Antiochenum: *Episcopus habeat rerum Ecclesiae potestatem, ut eas in omnes egentes dispense, cum multa cautione, et Dei timore.* Apud Gratian. c. 23. XII. q. 1.

3. Primis ergo saeculis summa et libera administrationis, et dispensationis auctoritas penes Episcopum per singulas Diaeceses stetit. Rationem reddit citatus Apostolorum Canon: *Si enim pretiosae hominum animae sunt ei credendae, multo magis sunt committendae pecuniae.* Superest c. 24. *ibi.*

4. In tanta negotiorum mole Episcopis exemplo Apostolorum commenda-

Conc.
Carth.
IV. c. 17.

tum fuit, ut ipsi, qui se totos lectioni, orationi, et praedicationi dare debent, non per se viduarum, et pauperum curam gererent, sed eam in Archipresbyterum, vel Archidiaconum rejicerent.

5. Subnatis corruptelis Oeconomos, qui saepe dicti sunt et Vicedomini, adoptare placuit. Concilium Chalcedonense usum oeconomorum per Orientem universalem reddidit, censurisque munivit. *c. 4. D. 89.*

6. Justinianus Imp. saepe horum oeconomorum meminit, quibus et injunxit, ut singulis annis rationem suae administrationis Episcopo redderent, damnum reparaturi, siquod ex culpa, vel alio vitio rebus ecclesiasticis intulissent. *L. 42. §. 5. C. de Episc. et Cler.*

7. Per Occidentem Concilium Hispalense II. exemplo Decreti Chalcedonensis Episcopum ad operam Oeconomi adstrinxit, ex proprio Clero assumendi, ut testem haberet fidelis dispensationis. *c. 22. XVI. q. 7.*

8. Invalescente nova forma, quae ad singulos beneficiatos plenam administrationem piorum reddituum devolvit, usus oeconomorum desuit, quia sola administratio eorum bonorum, quae immediate olim ipsi Episcopatui cohaerebant, Episcopo potestati reservari caepit. Vetus querela fuit, quod Episcopi omnia

sibi arrogarent, ut Clericis fere nihil, aut nonnisi modicum relinquerent. c. 23. §. 5. D. 93.

9. Superfunt tamen veteris episcopalis auctoritatis quaedam vestigia in reliquis beneficiis; utpote quod singuli Possessores ad ingressum beneficii Episcopo juratam fidem dare debeant, se specificationem omnium fructuum intra annum a die Nativitatis S. Joannis esse exhibituros; inventarium omnium bonorum deposituros, nihil sine consensu Episcopi alienaturos. Huc revocant, quod et Episcopo reservetur, ut annuis computibus piarum administrationum adesse debeat. Alicubi beneficiati testari prohibentur sine licentia Episcopi. In quibusdam locis ad Episcopum mobilia intestatorum Clericorum devolvuntur. Alibi Episcopo jus est percipiendi proventus beneficiorum vacantium, litigiosorum, aut residentia destitutorum.

10. In ministerium veterum Diaconorum, et Presbyterorum successisse censetur Capitulum Cathedrale, ut Episcopo a consiliis, et manu sit in administratione, et alienatione bonorum ecclesiasticorum. *Tit. de his, quae fiunt a Prael. fn. Consens. Capit.*

11. Ex veteri officio Archidiaconis, et Archipresbyteris nonnullibi reliquum est jus dispensandi proventus Ecclesiarum Parochialium, durante vacantia,

quod vocari solet, *jus deportus*, utpote ad fidelem curam, et providam dispensationem eorum reddituum.

Trid. sess.
24. c. 16.

12. Praecipit Concilium Tridentinum, ut Capitulum Sede vacante, si fructuum percipiendorum ei munus incumbit, oeconomum unum, vel plures fideles, ac diligentes decernat, qui rerum ecclesiasticarum, et proventuum curam gerant.

Conc.
Mediol.
V. P. 3.
c. 11.

13. S. Carolus in Concilio Mediolanensi V. vetus Decretum Concilii Chalcedonensis ad rem restaurandae disciplinae maxime facturum censuit, ut ab Episcopo oeconomus constituatur, qui Ecclesiae Cathedralis praedia, bona, resque de illius sententia, et arbitrio administret, *ut non modo illa non dissipentur, sed testis sit rectae administrationis, ac dispensationis.*

Cap. 2.
De Elocat. bon.
Eccles.

14. Administrationis quaedam species est elocatio, si modo intra terminos simplicis, et nudae elocationis concludatur. Quippe longioris temporis terminus efficit, ut potius ad alienationem revocetur. *Clem. 1. de Reb. Eccl. non Alien.*

15. Hinc duplex distinguitur locatio; una ad modicum, altera ad longum tempus fit. Jure civili modicum ad novennium, et infra hoc spatium: longum vero ad decennium, et supra hoc tempus producitur; quemadmodum Principum

Constitutiones longum tempus in praescriptione definiverunt. *Nov. 120. c. 3. et ibi Glossa.*

16. Jure ecclesiastico longi temporis elocatio frequenter elocatio ad firmam dicitur, Paulus II. modicum tempus ad triennium, et infra istud, contraxit: longum enim tempus esse censuit, quod ultra triennium porrigitur. *Extrav. un. de Reb. Eccl. non Alien. int. Com.*

17. Quum Bulla Pauli II. ubique recepta non sit, alicubi placuit, mediam viam inter jus civile, et ecclesiasticum inire. In Belgio terminus ordinarius locationis domorum, et terrarum arabilium est novem annorum; pro pratis sex; pro decimis trium, si tamen seorsim a terris arabilibus elocentur.

Synod.
Camer. II.
Tit. 15.
c. 6.

18. Si plures fiant unius ejusdem rei elocationes in certum, et legitimum tempus saepius repetitum; v.g. in plura triennia, aut novennia, ea conditione, ut tot sint locationes, quot triennia, novenique, quia finito primo triennio, aut novennio praetenditur nova locatio: tunc hae nullae sint, saltem quoad excessum legitimi temporis, veluti manifeste in fraudem legis factae. Decrevit Synodus Cameracensis, contractum locationis terrarum arabilium renovari non posse, nisi finito sexennio prioris contractus; quoad prata quadriennio et quoad decimas biennio.

Ibi.

Trid. sess.
25. c. II.

19. Concilium Tridentinum locationes anticipatis solutionibus, in quantum in praejudicium successorum cedere queunt, invalidas declaravit, quocunque indulto, aut privilegio non obstante; nec hujusmodi locationes in Romana Curia, vel extra eam confirmantur.

Synod.
Buscod.
Tit. 20.
c. II.

20. Inde ad cautelam Synodus Buscoducensis sub Masio prohibuit, ne Ecclesiarum Rectores pendentes beneficiorum fructus, aut currentes proventus quovis praetextu vel vendant, vel elocent, nisi dilata in id tempus pretii, vel mercedis solutione, quo fructus erunt a solo separati, aut annus cessit.

21. Inter alias cautelas et alibi provisum est, quod locationes praediorum ecclesiasticorum publice praeviis proclamationibus fieri oporteat, nisi propter collusionem incolarum expedire videatur, eas secreto, et e manu, ut ajunt, fieri.

22. In Gallia vetitum est, bona ecclesiastica Ministris Regiis, Magistratibus, aliisque nobilibus elocari, ne sub praetextu conductionis a potentioribus, et ditioribus occupentur, aut illorum proventus divertantur. Vetantur ibi et Clerici Decimas, census, praedia, aut terras alienas conducere.

23. Jure communi elocatio, a Beneficiato facta, non protenditur ultra ejus vitam, quia nonnisi usufructuario jure

bona Ecclesiae tenet, ut ea ultra istud tempus nequaquam elocare queat. *L. 9. §. 1. ff. Locat.*

24. Quorundam tamen locorum consuetudine invaluit, quod Successor beneficii, saltem aliquo tempore stare teneatur locationi per Praedecessorem factae, utpote quia vel auctione publica facta, aut Superioris auctoritate confirmata est. Generalius Resignatarius, et Permutatarius Praedecessorum pactis stare tenentur.

25. Si Praelatus, tanquam Administrator, bona Ecclesiae elocavit, utpote quia bona ad Conventum, aut Communitatem spectant, contractui stare quisque Successor tenetur; sicuti Tutor, qui alteri Tutori in officio administrationis successit.

26. Olim, cum satis perspecta sacrorum Administratorum pietas erat, ipsi et servos manumittere, et vasa sacra redimendorum captivorum causa, quae inter incursum barbarorum frequens fuit, distrahere, Monasteria, et hospitalia condere, aliaque omnia pro ductu conscientiae suae agere potuere. *c. 24. XII. q. 1.*

Cap. 3.
De Alienat.

27. Inde fere a saeculo IV. apparuere Canones, qui alienationem indiscretam rerum ecclesiasticarum vetant. In Concilio Carthagenensi IV. decretum est,

ut nullus res Ecclesiae, pro arbitrio suo distrahat. Refert. c. 39. XVII. q. 4.

28. In Oriente Leo Imp. anno 470. legem edidit, qua Episcopo, vel Oeconomo Constantinopolitanae Ecclesiae vetatur rerum, et possessionum ecclesiasticarum alienatio, *ut, sicut ipsa Religionis, et fidei mater perpetua est; ita ejus patrimonium jugiter servetur illaesum. Refert. L. 14. C. de SS. Eccles.*

29. Hanc legem, quam Leo ad Constantinopolitanam Ecclesiam restrinxit, Anastasius Imp. posthac ad omnes Ecclesias Constantinopolitani Patriarchatus extendit, donec Justinianus abrogata utraque lege edictum ad omnes Ecclesias, locaque religiosa prorogaverat. *Auct. hoc jus porrexit. et seqq. ibi.*

30. In Occidente Symachus Papa huic interdicto solam Romanam Ecclesiam subjecit. Inquit Decretum: *Universis Ecclesiis per Provincias secundum animarum considerationem, quam proposito religionis convenire Rectores eorum viderint, more servato. Gratianus veterem lectionem evertit. c. 20. XII. q. 2.*

31. Labentibus saeculis hae leges, et regulae tum per Orientem, tum per Occidentem ad omnes Ecclesias extendendae fuerant, quia Ecclesiastici, solum utrumfructum nacti earum rerum, saepe sua emolumenta ex his bonis haurienda

magis, quam successorum, et Ecclesiarum utilitatem spectarunt. *c. 18. et seqq. ibi.*

32. Inter has auctoritates refert sub nomine Leonis Decretum Gratianus, quo sine exceptione prohibetur, ne quis Episcopus de rebus Ecclesiae suae quidquam donare, vel commutare, vel vendere audeat etc. Eruditi tamen hanc decretalem Leoni I. abjudicant. *c. 52. ibi.*

33. Jure novo praetensum Decretum Leonis recentiores Pontifices passim suum fecere. Sic Innocentius III. in ea causa diserte ad auctoritatem Leonis provocat. *c. 7. et 8. de his, quae fiunt a Praelat. fin. Consens. Capit.*

34. In Concilio Valentino vulgata est regula, irritam esse Episcoporum donationem, vel venditionem, vel commutationem rei ecclesiasticae absque collaudatione, et subscriptione Clericorum. Juxta crisin Eruditorum hoc Decretum in nullo Concilio Valentino vel Galliae, vel Hispaniae reperitur. Superest tamen *c. 1. d. t.*

35. Hodierno usu Episcopi juxta formulam, in Pontificali praescriptam, jurant in sua ordinatione, quod non alienare velint bona mensurae suae. Similiter et Beneficiati ad ingressum possessionis jurant, se non alienaturus bona beneficii sui.

36. Juxta leges civiles nomine vitæ alienationis venditio, donatio, emphyteusis, aut usufructus constitutio, et specialis hypothecæ obligatio exprimitur. His novum jus admiscet et *conditionem*. Quidam prætendunt, legendum esse *conductionem*, utpote longioris temporis. Nonnulli explicant illam conditionem contractui adjectam, qua status, causa, et natura prædii v. g. per impositionem tributi, pensionis, servitutis immutari videretur. Reliquis placet voculam illam, quæ Librariorum vitio irrepere potuit, aut venditioni quondam substituta fuit, expungere. *c. 5. de Reb. Eccles. non Alien.*

37. Inde ad mentem legum, Canonumque res eo recidit, ut Beneficiatus fructibus sui beneficii libere uti, fruique, et ex proventibus vivere possit, ita tamen, ut ipsas res integras conservet, relicturus successoribus, quo et ipsi libere, et plene proventus percipere queant, quia, sicut ipsa Religio perpetua est, ita et ejus patrimonium servari debet illaesium. *L. 14. C. de SS. Eccl.*

38. Super sunt tamen et alienationis legitimæ causæ; utpote necessitas, utilitas, et pietas. Ait S. Gregorius: *Et sacrorum Canonum, et legalia statuta permittunt, ministeria Ecclesiæ esse pro redemptione captivorum vendenda.* Refert. *c. 14. et 15. XII. q. 2.*

Cap. 4.
De Sole-
mnitate
Alien.
S. Greg.
lib. 6.
ep. 35.

39. In-

39. Inter has causas pietas primas fert, quia melius est aurum impendi redimendis captivis, et alendis pauperibus, quam ornandis templis. Clamat S. Bernardus: *O vanitas vanitatum, sed non vanior, quam insanior! fulget Ecclesia in parietibus, et in pauperibus eget.* S. Bern. apol. ad Guil. c. II.

40. In Decreto Gratiani frequens est locus veterum auctoritatum, quae commendant, et vasa sacra, utcunque pretiosa, et consecrata esse distrahenda, ut eorum pretio necessitati pauperum succurri queat. *Nam Ecclesia non habet aurum, ut servet, sed ut eroget, et in necessitatibus subveniat.* Ref. c. 70. et 71. XII. q. 2.

41. Causa hujus pietatis apud veteres omni exceptione major est: corruptis tamen saeculis illa satis viluit. Queritur S. Bernardus: *Ecclesia suos lapides induit auro, et filios suos nudos deserit: de sumptibus egenorum servitur oculis divitum. Inveniunt curiosi, quo delectentur, et non inveniunt miseri, quo sustententur.* Ibi.

42. Meminere veteres Canones et aliarum causarum; utpote, si necessitas, vel utilitas Ecclesiae alienationem persuaderet. Quum veteri more tota potestas administrationis penes Episcopum staret, iusta causa alienationis Concilio

Hilar.
ep. 8.

Provinciali dicenda fuit, ut ejus Decreto probaretur. Hilarius Papa saeculo V. in Galliam rescripsit: *Praedia ad Ecclesiam pertinentia in alterum non transferantur, nisi prius apud Concilium alienationis ipsius causa doceatur; ut, qui fieri debeat, communi omnium deliberatione tractetur.*

43. Succedente nova partitione administrationis successit, quod examen causae ad eos devolveretur, qui alienationem per sua suffragia probare debent, quia praetensum Decretum Leonis requirit totius Cleri tractatum c. 52. XII. q. 2.

44. Hinc, si agatur de bonis spectantibus ad Capitulum, vel Conventum, omnes Canonici, vel Monachi ad sonum campanae convocandi in unum sunt, ut deliberent, an justa, et sufficiens causa sit alienationis? Et quilibet dicat suum suffragium ex animi sententia. Quantum ergo ad tractatum singulis est suum suffragium; quantum vero ad consensum majoris partis sententia spectatur, nisi minor pars possit, et velit causam rationabilem opponere, ut negotium differendum videatur. Si convenerint vel omnes, vel major pars in unam sententiam, tunc instrumentum hujus tractatus, et consensus erigitur, vulgari formula: tales Canonicos, et Monachos N. post longum, et diligentem tractatum

communi consensu confirmasse, quod talis possessio propter talem causam alienetur, et pecunia ad dictam causam convertatur, credentes, hoc utilius Ecclesiae expedire. Hic tractatus, et consensus Capituli Episcopi auctoritate abhinc stipandus est, siue agatur de Ecclesia Cathedrali siue Collegiata, siue et Regulari, non tamen exempta. *c. 1. de Reb. Eccl. non Alien.*

45. Si agatur de bonis Ecclesiae, quae non habet Capitulum, aut Conventum, sufficit solus consensus Episcopi, etiam inconsulto Clero Cathedrali. Solet hodie Episcopo porrigi supplex libellus, qui eum plerumque remittit ad Decanum ruralem, ut justam informationem praetensae causae capiat, iudicium suum ad Episcopum relaturus: quo accepto Episcopus annuit, vel renuit, nisi uberius examen videatur necessarium. Informatio capienda est juxta. *L. 5. ff. de Reb. eor. qui sub tutel.*

46. Paulus II. praetendit, nulla Ecclesiarum, aut Monasteriorum bona inconsulto Pontifice alienari posse. Hic rigor obtinet in Ecclesiis, aut Monasteriis exemptis. Quippe in aliis Ecclesiis, aut Monasteriis haec lex, quoad hoc punctum, recepta ubique haud est. *Extrav. Com. un. de Reb. Eccl. non Alien.*

47. Et vero, si ipsi exempti habeant alias Ecclesias non exemptas, sibi pleno jure subjectas, earum alienationem sufficit illius Superioris, qui habet jurisdictionem quasi episcopalem, consensu probari, confirmarique.

48. Juxta Pontificale Romanum Episcopi in sua inauguratione spondere jurato debent, quod possessiones ad mensam suam pertinentes haud alienaturi sint, inconsulto Romano Pontifice. Inde, quando hodie ad Pontificem pro licentia alienationis recurritur, solet Papa alicui in partibus committere, ut videat, an expediat illam rem alienari, et ad relationem illius auctoritatem interponere: alias enim alienatio etiam ex auctoritate Papae admissa irritaretur veluti jure non facta. Rescriptum Apostolicum dicitur: *Si in evidentem, qua continet clausulam: si per informationem alienationem in evidentem et urgentem necessitatem factam esse repereris.* In Gallia rescriptum *motu proprio* cum clausula *invitis Clericis* non admittitur.

49. Praeter consensum Superioris ad alienationem requiritur, etiam assensus Patroni de iis bonis, quae a Patrono profecta sunt. In Gallia, et alibi eo exemplo oportet in alienatione intervenire et consensum Principis, quia Patronus, vel Protector bonorum ecclesiasticorum habetur. Si ea occasione ad

Regem recurritur, tunc informatio, aut examen causae iudicibus loci, aut aliis Regiis Deputatis demandatur: qua facta, si necessitas, aut utilitas appareat, litterae nomine Regis expediuntur, quibus licentia alienandi exprimitur.

§ 10. Tria potissimum inde ad alienationem requiruntur; nimirum legitima causa alienandi, tractatus, seu discussio causae, et consensus tum Superioris, tum Capituli, ubiis desideratur. De consensu oportet constare per publicum instrumentum, cui omnes subscribere debent. Hodie tamen receptum est, quod nomine Capituli praesentibus omnibus subscribat Secretarius, vel Notarius.

§ 11. Reliquae solemnitates, quas Gratianus *ad can. 2. X. q. 2.* copiosius ex legibus civilibus collegit, passim negliguntur. Maxime enim in his causis hodie spectari solet, an sublit, subfueritque urgens necessitas, vel utilitas Ecclesiae; aut an inde grave damnum Ecclesiae succreverit? Primum ergo fert in alienatione punctum, ut causa alienationis graviter discutatur, atque in instrumento specificè, omnibus circumstantiis vallata, exprimatur, ut facile probari queat, aut praesumi debeat. Si forma est servata, consensusque Superioris apparet, semper pro utilitate Ecclesiae praesumitur. Solemnitates vero aliae extrinsecae probari debent, quia non

praesumuntur, nisi antiquitate, et longinquitate temporis suffulciantur.

52. Nonnullae alienationes etiam post lapsum notabilis temporis suspectae habentur; utpote quae in familiares, aut Cognatos ipsius Praelati redundasse probantur. Justinianus certis personis, veluti Oeconomo, ejusque propinquis interdixit, res Ecclesiae acquirere. *Auct. quibuscunque de SS. Eccles.* In Germania plerumque subhastatio in illis alienationibus, quae Decreto Superiorum egent, requiritur.

53. Si nihilominus posthac notabilis laesio Ecclesiae apparet, potest, non obstante quacunque alienatione cum omni solemnitate facta, peti restitutio in integrum, ita tamen, ut expensae in rem utiliter, vel necessario bona fide factae refundantur. *c. 1. de Restit. in integr.*

54. Quantum ad causam pauperum restituendam, plerumque patrimoniis Ecclesiarum nihil funestius est, quam luxus, et fastus administratorum. Hinc enim Ecclesiae passim egent, quia male administrantur. Queritur apud Alexandrum II. B. Petrus Damiani: *Quotidie regales epulae, quotidie apparatus, quotidie nuptiale convivium, et unde refrigerare debuerant indigentes, rubentium tabularum recreant gestatores.*

Damian.
lib. I.
ep. 10.

55. Quid ergo? an in morali doctrina per rationes status fastus, luxusque quiscunque Cleri excusari potest? En stimulos Pastorales Bartholomaei a Martyribus: *Dicunt aliquando Pastores: non possumus subditos nostros in obedientia, et officio continere; nisi splendore, et pompa auctoritatem apud eos consequamur. O caecitatem insignem! Ministri Christi prudentiores Christo esse volunt. Christus namque, mediantibus hominibus plenis spiritu suo, id est, spiritu humilitatis, et paupertatis mundum subegit; ac spiritum carnis, et mundi expugnavit: modo vero dicitur, spiritu mundi, id est, nisi Pastores armentur pompa, ac fulgore saecularis potestatis. Quid magis praeposterum potuit excogitari etc. Ecce! Ejusmodi pompa plus scandalizat subditos, quam aedificat. Juxta vetus Decretum Concilii Carthaginensis: Episcopus vilem supellectilem, et mensam, ac victum pauperem habeat, et dignitatis suae auctoritatem fide, et vitae meritis quaerat. Quid consultius his rationibus status? c. 7. D. 41. Inquit S. Bernardus: Honorificabitis ministerium vestrum non cultu vestium, non equorum fastu, non amplis aedificiis; sed moribus ornatis, studiis spiritualibus, operibus bonis. Synodus Cameracensis de anno 1565. haec*

Stim.
Past. P. 2.
c. 6. de
humil. et
modest.
Praelat.

S. Bern.
ad Henr.
Senon.
c. 2.

Conc.
Camer.
de vit. et
honest.
Cler. c. 2.

monet: *Homini ecclesiastico, quacunque dignitate fulgeat, plus affert laudis frugalitas in mensa, quam sumptus: plus dedecoris exquisitus apparatus, quam simplex: plus molestiae longus accubitus, quam brevis, et naturae sufficiens. Sit ergo cultus in mensa, et conviviiis, alibive in gravitate, et sobrietate, quam in pompa, et deliciis.*

T I T V L V S XX.

De Hospitalibus, et Locis religios.

CAPVT I.

De vario Hospitalium genere.

1. Corruptis saeculis passim officium hospitalitatis, quam S. Apostolus Episcopo commendat, per luxum et fastum Cleri expunctum videri poterat. Inquit S. Hieronymus: *Ante omnia hospitalitas ex ratione status futuro Episcopo denuntiatur — Episcopus, si omnes non receperit, inhumanus est.*

2. Principio Episcopi partium fuit, pauperibus, viduis, infirmis, peregrinis, orphanis, senibusque prospicere, quibus per Diaconos partem oblationum deductis, quae Clero et fabricae impendenda fuerant, erogavit. Postquam Ec-

S. Hier.
in epist.
ad Tit.
c. I.

clesia statos redditus nacta est, quarta e-
gentibus cujuscunque generis assignata
est, quibus, ut liberalius haberentur,
extructae sunt ad sublevamen Episcopo-
rum peculiare domus, quas hospitalia
vocamus, quasque rexerant Presbyteri,
et Diaconi, Episcopis rationem admini-
strationis reddituri. *L. 32. C. de Episc.
et Cler.*

3. Hospitalium nonnulla privata de-
votione erecta sunt, quae passim laica-
lia dicuntur, ut distinguantur ab illis,
quae jure religiosorum locorum censentur,
quia auctoritate Episcopi ad illum
pium usum ritu ecclesiastico deputata
sunt. *Arg. c. 10. de Privil. et ibi Panor-
mit.*

4. Canonici, et Monachi, quibus vi
regulae hospitalitas commendata est,
caeperant extra clausuram ad portas Mo-
nasterii hospitalia construere, in quibus
pauperum curam Monachus, Canoni-
cusve gereret, Abbati rationem sui of-
ficii redditurus.

Synod.
Aquisgr.
c. 144.

5. Labentibus saeculis quaedam ho-
spitalia sunt in titulum ecclesiasticum e-
recta, quae inde solis Clericis sunt con-
ferenda, sub obligatione impendendi
proventus honestae suae sustentationi su-
perfluos secundum leges foundationis in
usum pauperum. Vetat Clemens I. ho-
spitalia Clericis in titulum conferri, *ni-*

fi in fundatione secus constitutum fuerit, seu per electionem sit de Rectore locis hujusmodi providendum. Clem. 2. de Relig. domib.

6. Nonnulla hospitalia aliquando per viam suppressionis fuerant Monasteriis, aut Capitulis unita, ita scilicet, ut ipsum hospitale una cum dote, ac proventibus sit erectum in Monasterium, aut Capitulum; quo casu ipsa hospitalia sunt quodammodo extincta, aut in Monasterium, seu Capitulum commutata. Saepius tamen suppressio fit cum speciali onere hospitalitatem juxta primaeuam eorum fundationem exercendi; quod ex legibus incorporationis, et unionis est hauriendum.

7. Subinde hospitalia simplici unione Monasteriis tribuuntur, ut curam, et administrationem illius suscipiant, cum obligatione hospitalitatem exercendi, et proventus impendendi juxta leges ipsius fundationis. Praecipit Concilium Tridentinum inde, ut impositum onus, officiumque ex asse impleant.

Trid. sess.
25. c. 8.

8. Inde a saeculo XII. frequenter hospitalia fuere credita viris, mulieribusque religiosis in communi viventibus, ut ipsi infirmorum, et pauperum curam haberent; ita tamen, ut superintendentia, et primaria quasi administratio penes alios, sive laicos, sive ecclesiasticos staret.

9. Praecipit Concilium Chalcedonen-
se, ut Clerici in Ptochiis, et in Mo-
nasteriis, aut Martyriis constituti,
sub potestate sint ejus, qui in ea civi-
tate est Episcopus, secundum traditio-
nem SS. Patrum, nec per praesumptio-
nem recedant a suo Episcopo. Refert.
c. 10. §. 1. XVIII. q. 1.

Cap. 2.
De Jur.
Episcop.

10. Leges civiles passim inspectioni
Episcopi commendant administrationem
Hospitalium, ut eorum bona secundum
legem foundationis dispensentur per fide-
les ministros. Hinc ejus est, Praefectos
hospitalium probare: et si infideles repe-
rerit, destituere. L. 42. §. 9. L. 46.
§. 3. C. de Episc. et Cler.

11. Hoc exemplo monet S. Grego-
rius Ianuarium, Episcopum Calaritanum,
ut ab Administratoribus hospitalium ra-
tiones sui officii exigeret. *Ut tibi, in-*
quit, singulis quibusque temporibus
rationes suas Xenodochi, qui in eis
sunt constituti, vel fuerunt, subtili-
ter reddant.

S. Greg.
lib. 3.
ep. 24.

12. Ad Ludovicum Regem ann. 858.
e Carisiaco Palatio, quo convenerant,
scribunt Episcopi: *Sed et Rectoribus*
Monasteriorum, et Xenodochiorum,
id est, hospitalium praecipitet, ut, si-
cut canonica docet auctoritas, et Ca-
pitula Avi, et Patris vestri praecipi-
unt, Episcopis propriis sint subjecti,
et Monasteria, atque hospitalia sibi

Labbae.
Tom. 8.
Cone.
col. 654.

commiffa ipforum regant confilio; quoniam Epifcopi paternam follicitudinem eis fecundum ministerium illorum ftudebunt impendere.

13. Jure novo e Synodo Romana sub Eugenio II. de anno 826. fupereft Decretum *de Xenodochiis, et aliis fimilibus locis, ut per follicitudinem Epifcoporum, in quorum Diaecefi exiftunt, ad easdem utilitates, quibus conftituta funt, ordinentur.* Refert. c. 3. *de Relig. pom.*

14. Invalefcenribus novis exemptionibus Monafteriorum, et Religioſi, Clericiſque, qui adminiſtrationem hoſpitalium nacti funt, privilegio exemptionis ſuum officium ab Ordinariis jurisdiſtione liberare ſategerunt, ut liberius de illorum proventibus diſponere poſſent. *Clem. 2. d. t.*

Cone.
Trid. ſeſſ.
7. c. 15.

15. Ad exemplum Concilii Viennenſis S. Synodus Tridentina ad curam Epifcoporum revocat, *ut hoſpitalia quaecunque a ſuis Adminiſtratoribus, quocunque illi nomine cenſeantur, etiam quomodolibet exemptis, fideliter, et diligenter gubernentur.*

Seſſ. 22.
c. 8.

16. Et alibi: *Epifcopi habeant jus viſitandi hoſpitalia, aliaque pia loca, etiamſi praediſtorum locorum cura ad laicos pertineat, ac omnia, quae ad Dei cultum, aut animarum ſalutem, ſeu pauperes ſuſtentandos inſtituta*

sunt, ipsi ex officio suo juxta SS. Canonum statuta cognoscant, et exequantur; non obstantibus etc. Ergo exemptionis privilegia ab hospitalibus sublata sunt.

17. Inquit Concilium: Quod si ex consuetudine, aut ex privilegio, aut ex constitutione aliqua locis aliis ad id deputatis ratio reddenda esset, tunc cum iis etiam adhibeatur Ordinarius; et aliter factae liberationes dictis Administratoribus minime suffragentur. Ibi. c. 9.

18. Quid amplius? Si hi, qui administrationem hospitalis habent, etiam si laici sint, ab Ordinario moniti hospitalitatis munus adhibitis omnibus, ad quae tenentur, necessariis, re ipsa obire cessaverint; non solum per ecclesiasticas censuras, et alia juris remedia compelli ad id possint, sed etiam hospitalis ipsius administratione, curare perpetuo privari possint. Trid. sess. 25. c. 8.

19. Quantum tamen ad visitationem Episcopi, excepit S. Synodus hospitalia, quae immediate sub ipsa Regum protectione consistunt; utpote ut sine eorum praevia licentia ab Episcopo non visitentur. Constat ex historia, jam pridem Xenodochia quaedam, aliaque pia loca a Fundatoribus immediate protectioni Regiae commendata fuisse. Synodus Regiaticina anno 850. rationes hujus propositi exponit: Hi, qui Mona- Synod. Regiatic. c. 16.

steria, et Xenodochia sub defensione sacri Pallatii posuerunt, ideo fecisse probantur, quod a nullo melius, quam a summis Potestatibus protegentia crediderint; et si ea, contra decreta institutorum personis, quibus non licet, dederint, ipsi coram Deo impugnatores efficiuntur, qui propugnare debuerunt etc.

Ibi c. 15.

20. Frequens tum et fuit, quod Fundatores sua hospitalia per suos haeredes administrari voluerint, ita tamen, ut ipsis invigilaret Episcopus. Inquit laudata Synodus: *Quae autem sub defensione quidem sunt Ecclesiae, sed juxta institutorum (id est, fundatorum) Decreta per haeredes, vel pertinentes, qui religiosam vitam duxerint, regi debent, procuret Episcopus, ut ab eis non negligentur; et si in aliquo malae tractationis obnoxii reperiantur, ecclesiasticae subjaceant disciplinae. Itaque jam pridem persuasum fuit, administrationem laicorum non excludere auctoritatem Episcopi, ut hospitalia visiter, et rationibus reddendis adsit, prout Synodus Tridentina supposuit, aut et instauravit.*

21. Juxta Interpretes superest tamen et post Concilium Tridentinum, quod Episcopus vel a computu, vel a visitatione per leges foundationis, aut constitutiones locorum excludi queat, quia

et Concilium Tridentinum clausulam Trid. sess. 22. c. 9. subjecit: *Nisi forte in institutione, et ordinatione talis Ecclesiae, seu fabricae expressae secus cautum esset.*

22. Hospitalia, privata laicorum auctoritate erecta, quia profana censentur, ab auctoritate Episcopi, quoad jus visitationis, tum jure communi, tum et Tridentino Decreto exempta relinquuntur, ut tamen computibus reddendis adesse possit, nisi secus in fundatione, aut ordinatione cautum sit.

23. Moribus locorum plerumque Magistratus sibi curam, et inspectionem hospitalium vindicat, ut Administratores laicos instituat, ab iisque rationes annuas exigat. Reliquum tamen est Episcopo, si Superiores laici negligentes fuerint in exactione rationum, aut correctione delinquentium, post monitionem eorum negligentiam supplere pro illa vice.

24. Veteri more plerumque hospitalibus praeerant Diaconi. Sic constat, veteres Pontifices Diaconias instruxisse certis proventibus, ut in iis, et ex iis per curam Diaconi Cardinalis pauperes, et aegri sustentarentur. Refertur de Gregorio III., quod Diaconiam SS. Sergii, et Bachi instituerit, et concedens omnia, quae in usum Diaconiae existunt, statuerit perpetuo tempore pro sustenta-

Cap. 3.
De Praefect. Hospital.

tione pauperum in Diaconiae ministerio defervire.

S. Greg.
lib. 3.
epist. 24.

25. S. Gregorius M. saepius meminit Diaconorum, qui Xenodochiis praeerant. Meminit alibi et Subdiaconi Xenodochio praepositi. In reliquis requirit S. Gregorius, ut, qui hospitalibus, aliisque piis locis praeficiuntur, sive Clerici, sive Laici, tales sint, *qui vita, moribus, atque industria inveniantur esse dignissimi*. Id tamen S. Pontifici in votis fletit, ut potius eligerentur Religiosi, quam saeculares.

26. Invalescente hospitalium diversitate, et multitudine frequenter accidit, quod Religiosis, in communi viventibus, hospitalia committerentur, ut tum bona, pauperum usibus deputata, summa fidelitate, et integritate administrarent, conservarentque, tum et infirmis, pauperibusque insigni charitate, et mansuetudine inservirent, eisque corporaliter, et spiritualiter providerent. Meminit Clemens V. hospitalium militarium Ordinum, et aliorum Religiosorum Ordinum. *Clem. 2. de Relig. domib.*

27. Labentibus saeculis diversi Ordines Religiosi utriusque sexus inclaruere, qui curam, et ministerium diversorum infirmorum profitentur. Nostri moribus saepe accidit, quod his Religiosis cura infirmorum, et directio hospitalis relin-

qua-

quatur, sed ita, ut computum iis red-
dant, qui vel secundum leges fundatio-
nis, vel consuetudines locorum, vel
jus commune locis piis superintendunt.

28. Reliquis piis locis, in quibus vel
pupilli educantur, vel infantes recipiun-
tur, vel senes aluntur, vel peregrini,
et hospites foveantur, fere ubique prae-
fici solent Administratores, et Recto-
res laici, oportet inde et eos, fide,
pietate, vitae innocentia, industria,
integritate, et charitate, esse probatos.

29. Est et in his piis domibus maxi-
mi momenti, ut, quae ad salutem ani-
marum pertinent, sedulo curentur. Ju-
re communi hospitalia quoad curam ani-
marum sunt subiecta ordinario Pastori
loci. Inde hospitalia sub regimine laico-
rum constituta, passim ab Ecclesiis Pa-
rochialibus dependent, etsi interdum O-
ratoria, aut Sacella pro commoditate
pauperum ibidem degentium, ad audi-
endam Missam, aut alia pia exercitia ob-
eunda habeant annexa. Alia hospitalia
vero Religiosorum Ordinum plerumque
vel ex privilegio, vel longa consuetu-
dine, vel alio speciali titulo habent pe-
culiaries Presbyteros, ut tum ipsis Re-
ligiosis, tum ipsis infirmis, pauperibus-
que Sacramenta administrent, aliaque
pia exercitia praebeant. Praecipit Cle-
mens V., utrimque veterem usum ob-
servari. *Clem. 2. de Relig. dom.*

Cap. 4.
De Ad-
ministr.
Offic.

30. Hospitalia igitur ab hominibus trium generum reguntur; utpote Administratoribus, Clericis, et Ministris. Ministri aegris, et pauperibus succurrunt, vel sumptibus hospitalium, vel et gratis. Recentiores nonnulli Ordines peculiare votum emittunt, infirmis pauperibus vel in nosocomiis, vel et domi assistendi. Clerici pauperes, et aegros docent, et Sacramentis beant, quorum stationes in antiquis hospitalibus defuerunt in beneficia, in novis vero pro libitu amoveri possunt, ut electioni optimorum locus sit. Administratores bonorum curam gerunt.

31. Corruptis saeculis passim datum est vicio tum Clero saeculari, tum Regulari, quod Hospitalium administrationem nacti Ecclesiastici pios proventus in usus proprios verterint. Praecipit inde Concilium Viennense, ut eorum administratio viris laicis, providis, bonis, et idoneis Patribusfamilias crederetur, qui, ad instar Tutorum, et Curatorum inventarium conficere, juramentum praestare, et annuas rationes Episcopo reddere tenerentur. *Clem. cit.*

Nov. 123.
c. 23.
Nov. 131.
c. 15.

32. In Gallia leges regiae Ludovici XIV. nonnullas alias cautelas adiecerunt. In Germania jus Electorale Saxonicum ab Oeconomis, seu Hospitalium quaestoribus etiam cautionem idoneam exigit. Hamburgi, et Hallae praescri-

ptum est, ut Oeconomus Hospitalium improles sit, quia nonnunquam Libero-
rum causa pauperibus bona, et proven-
tus Hospitalis intercipiuntur, aut mi-
nuuntur.

33. Inter recentiores corruptelas Ho-
spitalium et illud observatum est, quod
aliquando numero, et salariis Ministro-
rum facultates Hospitalium exhaurian-
tur, ut fere nihil, vel justo minus ad
usus pauperum, et infirmorum superfit.
Querebatur anno 1212. Synodus Pari-
siensis: *Cum pauci sani possint multis*
infirmis competentius ministrare, in-
dignum illud esse, ut numerus sano-
rum ibidem manentium excedat nume-
rum infirmorum, ut peregrinorum. Hac
occasione nonnullae leges Hospitalium
tum numerum, tum et salaria ministro-
rum definiunt. Inquit Synodus: *Bona*
etenim ibidem ex fidelium devotione
oblata, non sunt sanorum usibus de-
putata, sed potius infirmorum.

Synod.
Parif.
P. 3. c. 9.

34. Si contingit, quod Hospitalia cui-
dam certo generi infirmorum, aut pau-
perum ex lege foundationis sint destina-
ta, quorum numerus, vel periculum
nostra aetate evanuit, S. Synodus arbi-
trio Episcopi reliquit, ut illos pios pro-
ventus in alium pium usum, qui eorum
institutioni sit proximior, ac pro loco,
et tempore utilior, procul ab omni scru-

Trid. sess.
25. c. 8.

pulo convertat, ut Administratores an-
sam captare non possint, Hospitalium
illorum redditus, et possessiones in pro-
prios usus vertendi, eo praetextu, quod
hujus generis pauperes, et infirmi haud
superflint. Consultius tamen est, ut hu-
jusmodi commutationes, praesertim, si
fundatio sit notabilis, fiant utriusque po-
testatis consensu. In Gallia exeunte sae-
culo XVII. Ordo S. Lazari plurimos a-
misit proventus, quibus Ludovicus XIV.
quaedam Nosocomia restituit, ac dota-
vit.

Cap. 5.
De Select.
Paup. et
Infirm.
Conc.
Mediol.
V. P. 3.
Tit. quae
ad pia
loc. per-
tin.

35. Recidit ad officium Administra-
torum, ut veros pauperes, ac aegros a
reliqua turba indignorum mendicabulo-
rum, histrionum, nebulonumque secer-
nant. Ait S. Carolus in Concilio Medio-
lanensi V. *In hoc pauperum delectu,
non egestatis, inopiaeque solum, sed
morum etiam, ac vitae, probitatisque
ratio habeatur.* Quippe fundatorum in-
tentio spectat eis succurrere, qui pro-
babili causa egent.

Synod.
Colon.
P. II.
c. 6.

36. Queritur anno 1536. Synodus Co-
loniensis, *quod in quibusdam locis fit,
ut neglectis miseris, ac inopibus, qui-
bus Hospitalia dedicata sunt, ex pri-
vato affectu Magistrorum, ac Magi-
strarum, qui hisce Hospitalibus prae-
sunt, non modo validi, sed et quibus
victus; et vestitus suppetit, recipian-*

tur, tantum quod illic commodius, et in otio vivatur.

37. Inquit S. Synodus: *Sint autem Mendicantibus validis, utpote qui labore manuum comparare necessaria vitae per vires, et valetudinem corporis possunt, non solum Hospitalia clausa, sed et mendicare publice, ac ostiatim penitus interdictum. Et, qui secus agere comperti fuerint, arceantur, ac legalibus, nostrisque constitutionibus comprehensis paenis subdantur. Utilius enim esurienti panis tollitur, si de cibo securius justitiam negligat, quam eidem frangitur, ut seductus iniustitiae acquiescat.* Ibi. c. 5.

38. Vaga, et valida mendicitas nonnullorum hominum tum Ecclesiae, tum Reipublicae perquam pernitiola, et periculosa olim habebatur. Inde Valentinianus junior legem edidit, qua hi inertes, et absque ulla debilitate miseri homines urbe pelluntur. *L. un. C. d. Mendic. valid.*

39. In Oriente Justinianus Quaestorem instituit, qui in peregrinos, causasque adventus inquireret. *Mendicantes vero, inquit, si hujus terrae, utpote indigenae, fuerint, et corporibus quidem validis utuntur, vitae autem eis decens non est occasio; hos non frustra esse pondus terrae permittere, sed tradere citius eos operum publicorum*

attinet artificibus ad ministerium. Et infra: laesos autem, vel laesos corpore, aut canitie graves, hos sine molestia esse jubemus in hac nostra civitate, aut pie agere volentibus adscribendos. Refert. Nov. 80. c. 5.

Capit.
Franc.
lib. I.
c. 118.

40. Praecipunt Capitularia de mendicis: qui per patrias discurrunt, — unusquisque fidelium — suum pauperem de beneficio, aut de propria familia nutriat, et non permittat alicubi ire mendicando.

Conc. Tu-
ron. II.
c. 5.

41. Juxta Decretum Concilii Turo-
nensis II. *Unaquaeque civitas pauperes, et egenos incolas alimentis congruentibus pascat; et tam vicani Presbyteri, quam cives unusquisque suum pauperem pascant: quo fiet, ut ipsi pauperes per alias civitates non vagentur.*

42. His exemplis et recentiores leges Politices vulgarem, indiscretioremque mendicitatem reprimunt, passim editis edictis, ut peregrini, nisi justam causam sui adventus per litteras testimoniales exhibuerint, a finibus Provinciae arceantur, aut in patriam relegentur. Indigenae vero, si quidem viribus valent ad opera publica, justam mercedem laboris sui meritori adigantur; illis vero, qui vere aegri, aut pauperes sunt, in Hospitalibus provideatur. En saluberrimum consilium: *Nuper, refert Zypaeus, Aloftenses omnes undique*

advenas, validos mendicantes, fossis, quae urbem cingunt, purgandis devoverunt, atque ita opus publicum minimo sumptu perfecerunt: vitia otiosorum minuerunt; quinimo id obtinuerunt, ut brevi eum locum Mendicantes ut Charybdim vitarent, improbum laborem declinaturi.

43. Quantum ad disciplinam Ecclesiae, decrevit S. Carolus in Concilio Mediolanensi IV., ut, ubi Mendicorum curae ita consultum non est, ut certo quodam pio loco collecti, non mendicatum, victum sibi quaeritent, Episcopi provideant, ut Parochi illos, qui intra fines suarum curarum sunt, in libro accurate, ordineque conscribant, exploraturi, *quo et unde illi migrent? quod vitae christianae institutum teneant? an, et quantum fidei rudimenta teneant? an diebus festis saltem Missae sacrificio, et devote intersint? an, et quoties per annum confiteantur? an constituto saltem tempore Paschatis sacram Communionem sumant.* His addit; *Parochi, quos doctrinae christianae rudes mendicantes vagos viderint, festis diebus stata hora ad ejusdem doctrinae Scholas convenire diligenter curent, eosdemque instruant.*

44. Reliquum officium est Administratorum, ut in hospitalibus honestati provideatur. Vetant Synodi: *in Hospita-*

Conc.
Mediol.
IV. P. 3.
Tit. quae
ad pia loc.

Conc.
Mediol. I.
de prior.
loc. admini-
str.

libus piisque diversoriis, ubi hospitalitas exercetur, mares cum foeminis, etiam praetextu matrimonii ne versari permittantur. Haec cautela multo magis in Orphanotrophiis, et Brephotrophiis, observanda, quia constat, nimis periculosam esse utriusque sexus familiarem conversationem.

S. Franc.
Sal. lib. I.
ep. 5.

45. Consulit S. Franciscus Salesius, ut inde singuli dormiant soli, aut nonnisi cum illis, quibus merito confidi possit. Maximi momenti abhinc est, ut his puerorum receptaculis nonnisi morigeri, et pii Rectores, et Retrices praeficiantur.

Conc.
Tolos.
P. 3. c. 6.

46. Superest Concilii Tolosani de anno 1590. Decretum, *ut infantes, ubi primum per aetatem licuerit, locis, quibus commode, et per facultates fieri poterit, moribus optimis, artibusque, quae sexum deceant, tam mares, quam faeminae instruantur, donec eis Deo dante provisum fuerit.*

Cap. 6.
De Con-
frat.

47. Nostra aetate sat frequentes sunt et aliae piae societates per modum confraternitatum, quae et ipsae piis locis accensentur, quia religionis causa instituuntur, ut illi, qui tali Congregationi nomen dant, mutuo exemplo, et zelo ad quaedam singularia pietatis opera excitentur. In Concilio Basileensi Aegidius Carlerius, Decanus Cameracensis, haec verba, ut refutaret errores Huli-

tarum fecit: *Non sunt de se illicitae Confraternitates ipsae, immo honestatis titulum habent, et parere possunt fructum. Nam frater, qui juvatur a fratre, est quasi civitas firma.*

48. Harum quaedam Confraternitatum sunt penitus laicales, id est, quae laicorum directioni subsunt; quibus et aliquando peculiaria Sacella sunt ad divina officia Confraternitatum per Presbyteros a Magistris harum piarum sodalitatum assignandos peragenda. Nonnunquam haec sacella, et Altaria, ad eum usum destinata in Ecclesiis Parochialibus, aut Regularium visuntur, quorum totalis directio, et administratio residet penes laicos.

49. Aliae sunt, ad quas quidem laici, veluti sodales, adscribuntur, ita tamen, ut earum omnimoda directio sit penes Ecclesiasticos, sive saeculares, sive Regulares. Harum, et illarum piarum Societatum salubris scopus est, ut fideles per particulares quasdam actiones faciliorem sibi salutis viam concilient.

50. Inde recentioribus constitutionibus in tanta diversitate Confraternitatum id cautum est, ut juxta Concilii Arelatensis de anno 1234. Decretum, *nulla fiat Confraternitas laicorum sine auctoritate, et consensu Episcopi Diaecesani.*

Cone.
Arel. c. 9.

Conc.
Senon.
c. 30.

51. Quippe Episcopi est, examinare statuta, et privilegia Confraternitatum, ut nihil contineant, quod publicis, et necessariis christianis officiis adversetur, vel ipsis Sodalibus periculo salutis esse queat. Concilium Senonense de anno 1524. vetat, *ne deinceps juramenta super observatione statutorum praedictarum Confraternitatum aut praestentur, aut exigantur.*

Conc.
Mediol.
IV.
Tit. 18.

52. S. Carolus in Concilio Mediolanensi IV. cavet, *ut, quo tempore in Basilica Cathedrali, Ecclesiae Parochiali officium celebratur, tunc ne in ullis Confratriae, Scholaeve Oratoriis civitatis, aut loci illius ab eisdem Confratribus recitari liceat officia, sed vel ante, vel post recitentur.*

53. Decreto Concilii Tridentini Episcopi etiam tanquam S. Ap. Delegati, habent jus visitandi Confraternitates laicorum, etiam, *quas Scholas, sive quocunque alio nomine vocant, ac omnia, quae ad Dei cultum, aut animarum salutem, seu pauperes sustentandos instituta sunt; etiam si in Ecclesiis Regularium exemptorum illae Scholae, Confraternitatesque, earumque Capellae erectae sint, exerceanturve, repressis abusibus, quos aut superstitio, aut ignorantia, turpis quaestus causa, novellis devotiunculis saepius aspergit.*

* 54. Pastorum zelo quam maxime dignum est; populum ad solidiora Christianae pietatis exercitia, cujuscunque sodalitii titulo instruere, et instituere? S. Pius V. pro educatione, et instructione christiana puerorum praecepit Ordinariis, *ut in suis respective Diaecesebus, tot Societates, seu Confraternitates, quot ad hoc SS. opus exercendum opportuna videbuntur, auctoritate Apostolica erigant, et instituunt.* S. Carolus inter reliquas unam Sodalitatem, quae odiis, et diffidiis componendis invigilaret, in Concilio Mediolanensis IV. proposuit. *Ut odiis, inquit, diffidiis, atque inimicitiis occurratur, rursusque paci, cujus fideles imprimis amantissimi esse debent, tot sanctissimis vinculis inter se juncti, consulatur: id praeter caetera Episcopi paterna sollicitudine curent in sua urbe, ac Diaecesi aliquam hominum, qui morum gravitate, spectata integritate, et auctoritate praestantiores sunt, confratriam — instituere: cujus officium sit, discordiae flammam restinguere, diffidia amovere, concordiam inire, pacemque inter omnes conciliare.* Quid salubrius est his, aliisque spiritualis, corporalisque misericordiae christianis officiis, utpote quibus infallibile aeternae electionis praesagium suffragatur? *Si consolentur*

S. Pius V.
Bull. 137.
in Bull.
Rom.

Conc.
Mediol.
IV. P. IV.
Tit. 12.

Int. op.
S. Prosp.
de vita
contempl.
L. I. c. 25.

afflictos, pascant egenos, vestiant nudos, redimant captivos, suscipiant peregrinos, si errantibus viam salutis ostendant, desperatis spem veniae consequendae promittant — quis sic erit alienus a fide, ut dubitet, tales contemplativae virtutis esse participes.

TITVLVS XXI.

De Sepulturis.

CAPVT I.

De Exequiis.

I. Inter christianae misericordiae officia recensetur et sepultura defunctorum. Ait S. Augustinus: *Ipse quoque Dominus, die tertio resurrecturus, religiosae mulieris bonum opus praedicat, praedicandumque commendat, quod unguentum pretiosum super membra ejus effuderit, atque hoc ad eum sepeliendum fecerit. Et laudabiliter commemorantur in Evangelio, qui corpus ejus de cruce acceptum diligenter, atque honorifice tegendum, sepeliendumque curarunt.*

2. Sunt sepulturae christianae diversi ritus, quorum nonnullos a Gentilibus, alios a Judaeis missa superstitione, aut

S. Aug.
de civit
Dei lib. I.
c. 13.

vanitate, adoptavit Ecclesia. Nec id vitio est; quippe juxta S. Augustinum: *Nos non propter superstitionem profanorum debemus — fugere, si quid inde utile ad intelligendas scripturas rapere potuerimus.*

Lib. 2. de
doctr.
Christian.

3. Quum veteri more corpora defunctorum passim patenter deferrentur ad sepulchra; componere ea ad modestiam placuit. Hinc mox ab obitu oclusi sunt oculi, compressa labia, corpus ablutum, et decenti vestitu obvolutum. Superfunt haec plus, minusque et hodie, etsi corpora plerumque oculis operiuntur. Praecipit Rituale Romanum Pauli V., ut quisque Clericus sacris vestibus sui Ordinis amictus tumulo tradatur, quod nostra aetate, nostrisque Provinciis quoad Episcopos, Abbates, et alibi quoad Sacerdotes observatur. In reliquis successit, quod locus velo nunc nigro, idque magis, vel minus pretioso pro defunctorum conditione, aliquando appositis insignibus, tectus exponatur, exporteturque.

4. Antiquitus sat vulgare fuerat, quod corpora sub vesperam efferrentur. Hac occasione consuetum fuit sepulchris facies, et cereos adhibere. In veteribus monumentis frequens fit mentio luminum, et lampadum in sepulchris tum Gentilium, tum Judaeorum, tum et maxime Christianorum, utpote in si-

S. Chryf.
hom. 4.
in ep. ad
Hebr.

guum laetitiae. Ait S. Chrysostomus:
*Dic mihi, quid sibi volunt istae ful-
gentes lampades. An non defunctos
tanquam Athletas deducimus?*

Ibi.

5. Ad signum laetitiae spectat et can-
tus ecclesiasticus in sepulturis Christia-
nis. Et quidem sat diu superfuit, quod
in exequiis defunctorum *Alleluja* audi-
retur. Inquit S. Chrysostomus: *Quid
etiam Hymni? An non Deum glorifi-
camus, et gratias agimus, quod eum,
qui excessit, coronaverit? Quod a la-
boribus liberaverit? Quod abjecto me-
tu eum apud se habeat? Nonne ideo
sunt Hymni? Nonne ideo Psalmodiae?
Haec omnia sunt laetantium.*

6. Gentilis luctus alienus est a fune-
ribus Christianorum, cum sciamus, eos
non amitti, sed praemitti, recedentes
praecedere, ut proficiscentes, ut na-
vigantes solent: desiderare eos deberi,
non plangi: nec accipiendas hic esse
atras vestes, quando ibi illi indumenta
alba jam sumpserint. Fragmentum ex-
tat c. 25. §. 1. XIII. q. 2.

Conc.
Tolet.
c. 8.

7. Concilium Toletanum de ann. 1473.
per trimestre a perceptione fructuum su-
spendit Clericos, qui pro obitu suorum
propinquorum ulterius luctuosas vestes
induere praesumpserint, quia ex senten-
tia Christi, qui credit, etiamsi mor-
tuus fuerit, vivit.

8. Saluberrimus tamen locus superest piis suffragiis. Olim corpus sub vespere ad Ecclesiam delatum, ibidem tota nocte expositum quiescebat, ad quod fideles orando excubabant. Inde superest hodiernum officium defunctorum, quod Vigiliis, et Nocturnis, laudibusque constat.

9. Praesente funere celebrabatur et Missa. Hoc exemplo praecipit Rituale Romanum, *ut Missa praesente corpore defuncti*, quantum fieri potest, *celebretur pro eo, antequam sepulturae tradatur*. Quondam in lugubri Missa peculiaris praefatio, et oratio infra actionem dicenda illa fuit: *Hanc igitur oblationem, quam tibi pro anima famuli tui offerimus, quem hodie carnali corruptione liberaſti, quaesumus Domine, placatus accipias, et, quidquid humanae conditionis obreptione contraxit, expedias; ut tuis purificata remediis ad gaudium sempiternum perveniat etc.*

10. Finita Missa notantur orationes, et responsoria dicenda ad corpus defuncti, antequam terrae mandetur. Haec rursus multum cum hodiernis conveniunt. Recentius institutum referunt reliqui ritus churificationis, et aspersiois super corpus defuncti. Aliquando enim nihil tam varium fuit, quam diversa-

rum Ecclesiarum diversus rituum, et precum usus.

S. Aug.
de Verb.
Apost.
seem. 32.
hodie
172.

11. Reliqua pompa funebris ad arbitrium testatorum, aut haeredum recidit. Inquit S. Augustinus: *Pompa funebris, agmina exequiarum, sumptuosa diligentia sepulturae, opulenta monumentorum constructio vivorum sunt qualiacunque solatia, non adjutoria mortuorum.*

De cur.
pro mort.
c. 18.

12. Pompam funebrem insequabantur sacrificia, oblationes, et eleemosynae aliaeque pia suffragia, quae nonnunquam et die III., VII., XXX., aut XL. repetebantur. Juxta S. Augustin.: *pro sunt illa defunctis, sed talibus, qui ita vixerunt ante mortem, ut possint eis haec utilia esse post mortem.*

Rit. Rom.
de Exeq.

13. Praecipit Rituale Romanum, ut in his praestandis, qua par est modestia, ac devotione, ita se habeant Parochi, alique Ministri, ut ad defunctorum salutem, simulque vivorum pietatem, quemadmodum vere sunt, non ad quaestum, ejusmodi ritus institui esse videantur.

Conc.
Rem. de
Sepult.

14. Quid aequius Concilii Remensis de anno 1583. Decreto? Quantum, inquit, attinet ad christianam sepulturam, quam nec superbam, nec neglectam esse decet, aut despectam, Paraceti in hanc officii sui partem diligenter

genter incumbant, ut piorum funera christianae simplicitatis, ac modestiae limites non excedant.

15. Hac occasione nonnunquam locus est auctoritati civili ad reprimendas injustas exactiones, aut restringendas superfluas expensas; utpote si res egrediatur justam sumptus rationem. *Arg. L. 14. §. 6. ff. de Relig. et Sumpt. Fun.*

16. Inter alia veteres leges cavent, ne defunctorum corpora in civitatibus sepelirentur. Inquit Theodosius junior: *Omnia, quae super terram urnis clausa vel sarcophagis corpora detinentur, extra urbem delata, per vias publicas ponantur, ut et humanitatis instar (id est humanae fragilitatis, et mortalitatis effigiem) exhibeant praetereuntibus, et relinquant incolarum domicilio sanctitatem; utpote puritatem, ne faectore cadaverum vivorum corpora inficerentur. L. 6. C. Th. de Sepulchr. violat. et ibi Gothofred.*

Cap. 2.
De loc.
Sepult.

17. His subdit Imperator: *Ac ne alicujus fallax, ac arguta solertia ab hujus se praecepti intentione subducatur, atque Apostolorum, vel Martyrum sedem humanis corporibus aestimet esse concessam, ab his quoque, ut a reliquo civitatis solo, noverint se, atque intelligant esse submotos. En veterem obtentum, quum invalescente*

Religione passim SS. Apostolorum, vel Martyrum corporibus, vel Reliquiis intra urbem Ecclesiae, et altaria superstruerentur, reliquis Christianis votum passim stetit, merendi intra urbem sepulturam, ut eorum corpora in illis memoriis SS. Martyrum quiescerent.

S. Aug.
lib. 2. Re-
tract.
cap. 64.

18. Ex sententia S. Augustini: *Profecto etiam provisos sepeliendis corporibus apud memorias SS. Martyrum locus bonae affectionis humanae est erga funera suorum; quoniam, si nonnulla religio est, ut sepeliantur, non potest nulla esse, quando, ubi sepeliantur, attenditur.*

S. Chrys.
hom. 26.
in 2. ad
Cor.

19. Hinc et ipsi Imperatores eligebant in liminibus SS. Martyrum inhumari. Juxta S. Chrysostomum: *Imperatores pro magno habuere, si juxta Apostolorum saltem vestibula corpora ipsorum sepelirentur, fierentque Reges Piscatorum Janitores.*

Nov.
Leon.
c. 3.

20. His, aliisque exemplis consuetudo veteres leges abolevit. Unde in Oriente Leo sapiens plenam libertatem cuique fecit, intra, vel extra civitatem eligendi sepulturam, quia diuturna consuetudo passim veteres leges oppressit. Sic sensim sepulchra urbana invaluerunt.

21. Quantum ad sepulturas Ecclesiarum, superest inter vetera Decreta Concilii Moguntini lex, *ut nullus mortuus intra Ecclesiam sepeliatur, nisi E-*

piscopi, Abbates, aut digni Presbyteri, vel fideles laici; utpote juxta interpretationem S. Theodolphi Aurelianusensis, si per vitae meritum, talem vivendo suo corpori defuncto locum acquisiverunt.

22. Juxta Decretum Concilii Nannensis: Prohibendum est etiam secundum Majorum instituta, ut in Ecclesia nullatenus sepeliantur, sed in atrio, aut porticu, aut in exhedris Ecclesiae; intra Ecclesiam vero, et prope altare, ubi corpus, et sanguis Domini conficitur, nullatenus sepeliantur. Refert sub aliena epigraphe Gratian. c. 15. XIII. q. 2.

23. Praevalenter remissione veteris disciplinae, praecipit anno 1581. Concilium Rothomagense, ut non adeo promiscui, ut nunc fit, mortui sepeliantur in Ecclesiis, ac ne quidem ditiores; ne is honor detur pecuniis potius, quam gratiis Spiritus sancti; sed hoc servetur Deo sacratis specialiter hominibus, eo quod prae aliis eorum corpora templa sint Christi, et Spiritus sancti, et aliis in sublimitate, et dignitate, tam ecclesiastica, quam saeculari constitutis; quandoquidem et isti Dei ministri sunt, atque organa Spiritus sancti: aliis insuper, qui nobilitate, vel virtutibus, vel meritis

Conc.
Rothom.
de curat.
offic.

erga Deum, et Rempublicam fulgent. Caeteri pie, et religiose in caemeteriis, ad hoc dedicatis sepulturae tradantur.

24. Caemeteria graece, latine dormitoria appellantur; quia Paulus de mortuis fidelibus propter fidem resurrectionis veluti de dormientibus loquitur. Invaluit eorum pius, ac communis usus exemplo veteri atrii, quod Ecclesia sepulturis fidelium obtulit. Jam aevo Gregorii Turonensis sepulturae fidelium sacra benedictione parabantur. Caemeterii tamen consecratio antiquior non est Ecclesiarum inauguratione, quarum una, eademque videtur fuisse. *Arg. c. 7. de Consecr. Eccl. vel Altar.*

25. Bonifacius VIII. inter caemeterium contiguum, et remotius distinxit. Forte eodem tempore singularis benedictio remotiori caemeterio impendi caepit. *c. un. ibi in 6.* Hodie Rituale Romanum specialem formam benedicendi caemeterii definit; unde fit, ut locis religiosis accenseatur.

Cap. 3.
De Di-
vers. spec.
Sepult.

26. Primis Ecclesiae saeculis fideles, qui ditiores erant, passim in propriis fundis, pauperes in campis subterraneis sepeliri consueverant. Superfunt nobis ex veterum exemplis inde sepulchra Majorum familiaria, haereditariaque. *c. 2. et 3. XIII. q. 2.*

27. His exemplis et novo jure decisum est, mulierem in sepulchro mariti esse timulandam; et quidem, si plures habuerit maritos, cum ultimo, cujus domicilium, et honorem retinet, esse sepeliendam. *c. 3. de Sepult. in 6.* Hinc et filii cum suis Majoribus sunt sepeliendi. *c. 4. ibi in 6.*

28. Monachi, ut suam familiam; ita et sepulturam habent in Conventu, adeo, ut nequidem aliam eligere possint. *c. 5. de Sepult. in 6.* His accensentur et Oblati, siquidem plene oblati sint. *c. 10. X. ibi.* Atque tales censentur, qui se, et sua in Monasterium eo effectū traderunt, ut, vinculo regularis obedientiae adstricti, ex bonis Communitatis alantur. Sunt enim et alii Oblati; utpote qui sua aut sibi retinent, aut nonnisi in ultima aegritudine se, et sua Monasterio adscribunt, ut in habitu monastico, veluti signo poenitentiae decedere videantur. *c. 4. de Sepult.*

29. Exceptis igitur Monachis reliqui vel in sepulturis Majorum, vel in caemeteriis Parochialibus conduntur, nisi ultro aliam sepulturam elegerint. Quippe cuique integrum est eligere sepulturam, tametsi aliena sit. Haec libertas et Conjugi, et filiisfamilias est, si puberes sint. Pro filio impubere Pater eligere potest, si ita habeat consuetudo. *c. 4. de Sepult in 6.*

30. Veteri more omni invidia vacabat, si quis vel in Monasterio, vel in Ecclesia Cathedrali, aut Parochiali sepeliri elegisset. Tunc enim nullum privilegium, vel Jus Parochiali, aut Cathedrali Ecclesiae prae aliis piis locis fuit. *c. 6. XIII. q. 2.* Ast cum hujus generis sepulturas maximae oblationes aliquando sequerentur, sepulturae in aedibus Monasteriorum electae aegris oculis a Parochis, et Canonicis Cathedralibus, qui tanto fructu privabantur, sunt notatae. Quare novo jure statutum est, quartam funeralium, veluti legitimam Parochiali Ecclesiae esse reddendam, si aibi sepultura fuisset electa. *c. 8. et passim. de Sepult.* Aliquando alius locus sepulturae eligi non potuit, nisi aut in Conventu religioso, aut in caemeterio benedicto. *c. 3. ibi.* Sed Bonifacius VIII. declaravit, locum etiam minus religiosum, veluti Oratorium, aut Sacellum pro sepultura eligi posse. *c. 2. §. 1. eod. in 6.*

31. Inter ea tempore ebulliere molitiones nonnullorum Religiosorum, qui freti privilegio, quod apud eos sepultura eligi posset, diversis artibus laicos sollicitarunt, ut in eorum Conventu sepeliri eligerent. Repressit tam degeneres ausus Regularium Bonifacius VIII. adjectis poenis. *c. 1. de Sepult. in 6.* Atque Clemens V. declaravit, hujusmodi

transgressores dictas poenas ipso facto incurrere, nec ab alio, quam a Sede Apostolica absolvi posse. *Clem. 3. de Paen.*

32. Si nulla sit sepultura electa, Parochi officium est, defunctis Parochianis suis sepulturam parare, adeo, ut, si quis eorum alibi sepultus fuerit, per actionem spolii corpus vindicare possit. *c. 5. de Sepult.* Praecipit hinc Papa, ut, si quisquam Parochianorum alibi defunctus fuerit, ejus cadaver ad sepulturam propriae Parochiae remittatur, si id facile fieri possit. *c. 3. ibi in 6.* Passim tamen habet consuetudo, quod quisque, ubi moritur, ibi et sepulturae tradatur. Quippe hoc modo multae lites praecaventur.

33. Reliquis juris veteris, recentiorisque auctoritatibus irremissibiliter cavetur, ne pro sepultura pretium exigatur. Veteri more in magnis civitatibus funera per Clericos, quos Copiatas, Parabolanos, fossioresque dixere, exportabantur, humabanturque, quibus hodie alicubi Alexiani successisse videntur. Superfunt nobis veteres leges, quae eorum ministrorum tum numerum, tum officium definiunt, tum et iis sumptum assignant, ut sepulturae Constantinopoli gratis praestarentur. *Nov. 59.*

34. In Oriente, cum publici proven-tus funebres in alios usus detorquerentur, Leo sapiens decrevit, ut, quae

Cap. 4.
De Exact.
Sepult.

de his jam olim a Justiniano edita constitutio est, immota, et inviolata permaneat. *Nov. Leon. 12.*

35. In Occidente, praevalente veterum legum contemptu, vigilavit S. Gregorius: *Hoc autem vitium*, inquit, *et nos, postquam Deo auctore ad Episcopatus honorem accessimus, de Ecclesia nostra omnino vetuimus, et per pravam denuo consuetudinem nequaquam usurpare permisimus etc.* *Ref. c. 12. XIII. q. 2.*

36. Superfunt in Decreto et reliquae anteriores, posterioresque auctoritates, quae vetant pro sepultura ecclesiastica vel pretium, vel praemium extundi, quia et hoc Religionis officium est gratis praestandum. *c. 13. 14. 15. ibi.*

37. Haec argumenta et novo jure rellucet, rejecta consuetudine, si quae contraria inolevit, quia horribile nimis est, quod in quibusdam Ecclesiis locum venalitas perhibeatur habere. *c. 8. 9. de Simon. c. 13. de Sepult.*

38. Supprellis exactionibus, locus tamen relinquitur spontaneis oblationibus. Hinc tum veteres, tum recentiores auctoritates excusant, quod accipiatur, siquid vel a defuncto, vel ab haeredibus, proximisque defuncti occasione sepulturae *sponte, et gratis* oblatum fuerit. Haec enim a primis Ecclesiae saeculis pia, et laudabilis consuetudo invaluit,

in faneribus oblationes pro mortuis faciendi. Inquit Hincmarus Remensis: *Si quid autem Ecclesiae, vel Altari — GRATIS oblatum fuerit a devotis quibuslibet, cum benignitate recipere non vetamus. Et alibi: Si autem aliquid quisquam GRATIS offerre voluerit, post sepultum corpus hoc suscipi non vetamus.*

Hincm.
Capit.
lib. 1.
c. 2. lib. 3.
c. 2.

39. Quum Albigenes et has oblationes Clero, Apostolicae paupertatis obtentu, inviderent, rescriptis Innocentius III., pias consuetudines (*utpote in via simplicis oblationis*) esse servandas, repressis per quemque Episcopum loci illis, qui *malitiose*, videlicet per fermentum haereticae pravitatis, laudabilem consuetudinem convellere nituntur. c. 42. *de Simon.*

40. Quid clarius? Distinguit Innocentius III. ab exactionibus cujuscunque generis usum piarum oblationum, quia istae gratis, et sponte praebentur. Hoc enim solo titulo vetus, et laudabilis consuetudo in veteribus, recentioribusque decretis relucet, quam tamen aliquando haeretici convellere nitebantur, ut Clerum cogerent ad victitandum ex solis Decimis.

41. Postquam vero Decimae personales passim desierunt, ut Decimae praediales multis locis ad Monasteria, et Capitula devolutae sunt, nonnullis Pa-

storibus, qui aliunde iusto reditu destitui videbantur, per discretam taxationem earum oblationum etiam in via exactionis de congrua portione definienda, vel supplenda providendum fuit. Absit vero, ut haec vel causa, vel via suffragari possit reliquis Pastoribus, qui vel integris Decimis laetantur, vel aliunde sufficienti reditu sunt instructi? Enimvero his nec vetus, nec laudabilis consuetudo, utpote titulo, et ratione destituta, in eo genere suffragatur. Concilium Colonienſe de ann. 1536. diserte Parochos, quibus sufficientes Decimae sunt, dispunxit ab egentibus Pastoribus, praecipiendo, *ut laudabiles consuetudines pro Parochorum sustentatione, per viam taxationis, et exactionis, in civitate Colonienſi introductae observarentur, donec ipsis Parochis de victu magis sufficienti fuerit provisum.*

42. Et vero procul dubio praestaret, quod utraque potestas vel per collationes Decimatorum, vel per quamcunque aliam viam tenuioribus Pastoribus de congrua portione consuleret, ut nullus locus tam funestarum plerumque exactionum, et extortarum oblationum superesset. Quae enim illa pia, vel laudabilis consuetudo, *neque sine mercede fieri defunctorum exequias?* Ref. Nov. 59. praef. in fin.

Core,
Colon.
P. 8. c. 7.

43. Id reliquum est, quod moneantur Parochi, aliique Sacerdotes, ut in horum jurium exactione omnis avaritiae, et cupiditatis speciem sollicitate cavere debeant. Praecipit Rituale Romanum, *ut Parochi, aliique Sacerdotes, missis reliquis corruptelis, iis eleemosynis contenti sint, quae aut probata consuetudine dari sponte solent, aut Ordinarius assentiente Principe constituerit.*

44. Novo jure passim Pontifices novellis religiosis Ordinibus privilegium concessere, quod in eorum Ecclesiis libere sepultura eligi posset, adjecta ea cautela, ut *salva esset justitia Ecclesiarum* (Parochialium) *a quibus corpora assumuntur.* Haec cautela tum juri communi, tum privilegiis reliquis inscripta est, ut nulla fere authentica Bulla proferri possit, ea conditione destituta. c. 9. *de Sepult.*

Cap. 5.
De Jur.
Paroch.

45. Nostro usu haec justitia Parochialis Ecclesiae principaliter consistit in exequiis celebrandis. Hinc fit, quod Clerus Parochiae, in qua quis decesserit, tollat cadaver, eoque ad Ecclesiam Parochialem delato, et Missa pro defuncto peracta, Parochus Clero comitante exhibeat corpus Superiori ejus loci, in quo sepeliri elegit.

46. Sensim tamen invaluit, quod exequiae Parochiales absente funere age-

rentur, quia corpus defuncti directe defertur ad locum sepulturae; modo tamen Missa, five exequiae pro defuncto in Ecclesia Parochiali celebrarentur: atque id genus exequiarum in Ecclesia Parochiali celebrandum est, quod responderet Officio funebri ad ipsam inhumationem in loco electae sepulturae praescripto.

47. Ecclesia Parochialis veluti mater spectatur, ut per illas exequias ab ea veluti ultimum vale defunctus recipiat. Abhinc et exemplo matris in partem haereditatis, veluti jure legitimae, vocatur, si haec ad extraneos ex dispositione Liberorum transeat. Hoc titulo quarta pars funeralium, reliquarumque piarum obventionum, quae occasione sepulturae alibi electae extraneis Ecclesiis obtigerunt, Parochiali Ecclesiae veluti legitima vindicatur. Placuit hanc portionem quartam, vel canonicam dicere, etsi pro locorum, et temporum diversitate diversa esse queat. Sic haec novi juris argumentis alicubi in triente *c. 1.* alibi in dimidietate *c. 2.* plerumque in quarta consistit. *c. 8.* Standum ergo est in determinatione hujus portionis loci, aut viciniae consuetudini. *c. 9. de Sepult.*

48. Declarat Clem. V., ut dictorum *Ordinum Fratres de obventionibus, et omnibus tam funeralibus, quam quibus-*

cunque, et in quomodocunque relictis distincte, vel indistincte ad quoscunque certos, vel determinatos usus, de quibus etiam quarta, sive canonica portio dari, sive exigi non consuevit, vel non debet de jure, nec non de datis, vel qualitercunque donatis in morte, seu mortis articulo in infirmitate donantis, vel dantis, de qua decesserit, quomodocunque directe, vel indirecte Fratribus ipsis vel aliis pro eisdem quartam partem (quam Apostolica auctoritate taxamus, et etiam limitamus) Paraecialibus Sacerdotibus, et Ecclesiarum Rectoribus, seu Curatis largiri integre teneantur. Refert. Clem. 2. ibi.

49. Spectat ergo haec quarta obventiones praecise electae sepulturae, ut in hanc quartam haud imputentur oblationes, quae ipsi Ecclesiae Parochiali in, et pro funere fiunt. Nam de hisce relictis nihil dicit Papa.

50. Juxta Tridentinum Decretum: Trid. sess. 25. c. 13.
 Quibuscunque in locis jam ante annos quadraginta quarta, quae funeralium dicitur, Cathedrali, aut Parochiali Ecclesiae solita esset persolvi, ac postea fuerit ex quocunque privilegio aliis Monasteriis, Hospitalibus, aut quibuscunque pijs locis concessa, eadem posthac integro jure, et eadem

portione, qua antea solebat, Cathedrali, seu Parochiali Ecclesiae persolvatur; non obstantibus concessionibus, gratiis, privilegiis, etiam Mari magno nuncupatis, aut aliis quibuscunque.

51. Passim tamen consuetudo hanc quartam funerariam vel minuit, vel remittit. Nostri moribus nonnullae Ecclesiae sibi nihil, nisi primas exequias retinent? In aliis vero Ecclesiis, ubi electa est sepultura, Parochus ad deducendum funus cum suo Clero invitatur, ut officio funebri, ad sepulturam celebrando, intersit, percepturus quartam partem funeralium, quae circa funus adhibentur, praeteritis reliquis obventionibus.

52. Alibi est et locus concordatis, et pactis, quibus hae obventiones vel remittuntur, vel minuuntur. Statuit Bonifacius VIII., *hujusmodi compositiones, et pacta cum Praelatis, Capitulis, et Rectoribus, et Personis praedictis ab ipsorum Fratrum conventualibus Prioribus, seu Guardianis facta, vel approbata, de suorum Conventuum consilio, et assensu (dum tamen alias sunt licita, et honesta) debere ab ipsis Fratribus, in locis, in quibus fuerint facta, perpetuo, inviolabiliter observari: non obstante, quod Magistri, vel Ministri, aut Prioris generalium, vel provincialium*

praedictorum non intervenerit in eisdem assensus etc. Refert. c. 3. *de Pact. in 6.*

53. Interea saepe vitio fuit religiosi Ordini, quod, freti suis privilegiis nonnunquam indignos ad sepulturam ecclesiasticam reciperent. Nam veteri, novoque jure fixa est regula, esse et post mortem indignos sepulturae, tot precibus, et suffragiis stipatae, communione, quibus in vita non communicavimus. c. 1. *XXIV. q. 2. c. 12. de Sepult. c. 5. de Privil.* Cap. 6.
De Privil.

54. Hinc Pagani, Judaei, haeretici, Schismatici, et ipsi infantes S. Baptismo destituti a sepultura ecclesiastica arcentur. Juxta veterem Regulam Synodi Aurelianensis, *Ecclesiam, in qua Paganus sepultus est, non liceat consecrare, neque Missas in ea celebrare, sed jactari foras, et mundari oportet.* Refert. c. 27. *D. 1. de Consecr.*

55. His accensentur excommunicati, si quidem, spreta poenitentia, in censura decesserint; sed praevalente farragine censurarum placuit, Decretum restringere ad eos excommunicatos, qui sunt notorii percussores Clericorum, aut fuerint publice denunciati, aut nominatim interdicti. Mart. V.
Bull. ad
evit.
scand.

56. Aliquando de poenitentibus defunctis anceps quaestio fuit. Praeplacuit tamen jam et olim indulgentia. c. 30.

et 31. *XIII. q. 2.* Superest tamen veteris rigoris et novo jure multiplex exemplum. Concilium Lateranense IV. sepultura indignos pronuntiat, qui praeceptum annuae Confessionis, Paschalisque Comunione neglexerint. *c. 12. de Poenit. et Remiss.* Pronuntiat indignos sepultura et eos, qui in Torneamentis decesserint. *c. 1. de Torneam.* Juxta Concilium Tridentinum et ii indigni sepultura sunt ecclesiastica, qui duellum inierunt, si in ipso conflictu decesserint. *Trid. sess. 25. c. 19.* Alibi Raptores, et violatores Ecclesiarum privantur sepultura ecclesiastica, nisi satisfaciendo. *c. 12. de Raptor.* Denique usurarii manifesti excluduntur, nisi de reddendis usuris idonee caverint. *c. 2. de Usur. in 6.* Reliquorum manifestorum, et publicorum peccatorum, qui sine omni poenitentia, et saepe in ipso peccato perierunt, aliunde desperata est causa. *c. 2. de Furt.*

§ 7. Praecipit Innocentius III., ut, si contingat, indignos ad sepulturam ecclesiasticam quocunque casu fuisse receptos, eorum corpora, si discerni queant, exhumentur, et ab ecclesiastica sepultura procul, auctoritate Superioris causa cognita, jactentur. *c. 12. d. Sepult.*

* § 8. Abhinc in morali doctrina, quod ad conciliandam justam reverentiam uberius

rius superest argumentum, quam expendere, christiana funera esse vera religionis officia? Inquit S. Ambrosius: *Nemo potest indignari, quia humanis fidelium reliquiis spatia laxata sunt: nemo potest dolere, quia in sepulturis Christianorum requies defunctorum est. — In his vasa etiam initiata Ecclesiae confringere, conflare, vendere licet.* Refert. c. 70. XII. q. 2. Quid disertius sententia S. Augustini? Nec, inquit, contemnenda, aut abjicienda sunt corpora defunctorum maximeque justorum, atque fidelium, quibus tanquam organis, et vasis ad omnia bona opera usus est Spiritus sanctus. Si enim paterna vestis, et annulus, ac si quid hujusmodi, tanto carius est posteris, quanto erga Parentes major affectus; nullo modo spernenda sunt corpora, quae utique multo familiarius, atque conjunctius, quam quae libet indumenta, gestamus. Haec enim non ad ornamentum, vel adjutorium, quod adhibetur extrinsecus, sed ad ipsam naturam hominis pertinent. Unde et antiquorum justorum funera officiosa pietate curata sunt, et exequiae celebratae, et sepultura provisa: ipsique, dum viverent, de sepeliendis, vel transferendis suis corporibus filiis mandaverunt; et Tobias sepeliendo mortuos Deum promeruisse, teste Ange-

S. Aug.
de civit.
Dei lib. I.
c. 13.

Sur. ad
diem
10. Jan.

lo, commendatur. Ipse quoque Dominus die tertio resurrecturus, religionis mulieris bonum opus praedicat, praedicandumque commendat. — Et laudabiliter commemorantur in Evangelio, qui corpus ejus, de cruce acceptum, diligenter, atque honorifice tegendum, sepeliendumque curarunt. Et alibi: Corpori — humando quidquid impenditur, non est praesidium salutis, sed humanitatis officium. Juxta Surium refert Metaphrastes: S. Martinus, Presbyter, et Oeconomus magnae Ecclesiae Constantinopolitanae — noctu — obiens plateas, et civitatis angiportus, hujus quoque curam gerebat. Sicubi invenisset mortuum praenimia paupertate abjectum, et cujus nemo curam gereret, et, quem talem vidisset, tanquam magnum aliquod lucrum assecutus, eum lubenter videbat; cumque eum libenter lavisset, et induisset, et alia justa pro more ei fecisset; deinde etiam mortuum tanquam vivum alloquebatur: agedum, dicens, sis quoque particeps nobiscum ejus, quae est in Christo, charitatis. Quae cum diceret, habebat aliquando eum, qui jacebat, audientem; surgebat enim, o miraculum, quod verbis non potest explicari! et bonum amplectebatur Martinum — deinde sic mortuus, rursus erat mortuus.

CONSPECTUS.

III. PARTIS.

DE BONIS ECCLESIASTICIS.

	Pag.
Titulus I. <i>de beneficiis.</i>	25
Titulus II. <i>de aetate, et qualitate Beneficiandorum.</i>	45
Titulus III. <i>de Pluralitate beneficiorum.</i>	61
Titulus IV. <i>de ordinaria beneficiorum provisione.</i>	87
Titulus V. <i>de concursu ad Parochiales Ecclesias.</i>	105
Titulus VI. <i>de reservationibus Apostolicis.</i>	121
Titulus VII. <i>de Provisionibus Apostolicis.</i>	144
Titulus VIII. <i>de Jure Patronatus.</i>	171
SECTIO II. <i>de Regalia.</i>	202
Titulus IX. <i>de institutione, et possessione beneficiorum.</i>	215
Titulus X. <i>de resignatione, et permutatione beneficiorum.</i>	235
Titulus XI. <i>de Pensionibus ecclesiasticis.</i>	258
Titulus XII. <i>de Unionibus beneficiorum.</i>	284
Titulus XIII. <i>de Simonia circa beneficia.</i>	302
Titulus XIV. <i>de acceptione Personarum in provisione beneficiorum.</i>	336

Titulus XV. <i>de bonis temporalibus Ecclesiae.</i>	348
Titulus XVI. <i>de Decimis, et oblationibus.</i>	367
Titulus XVII. <i>de portione congrua Pastorum.</i>	395
Titulus XVIII. <i>de immunitate ecclesiasticorum bonorum.</i>	411
Titulus XIX. <i>de administratione, et alienatione bonorum ecclesiasticorum.</i>	423
Titulus XX. <i>de Hospitalibus, et locis religiosis.</i>	440
Titulus XXI. <i>de sepulturis.</i>	460

